nerit stipulatio, ex *text. in l fin § fin. C. com. de leg.* & Glos. *hic*, cui Adde Couarr. *libr.* 3. *var. c.* 17. *n.* 2. *versic. ad eam quæstionem.* Gomet. *d. c.* 2. *n.* 42. *vers. quod tamen singulariter limita* Tiraquel. *de retract. lign.* §. 12. *gl.* 1. *n.* 13. vbi plures refert. Gutier. *dict. q.* 8. *n.* 18. Marescot. *lib.* 2. *var. cap.* 19. *n.* 13. & 46. Molin. *disput.* 380. *col. antep. vers. sextus.* Barbos. *in l.* 1 *ff. solut. matrim.* 5. *part. n.* 27. *vers. & confirmatur.* Cauallin. *de euiction.* §. 5. *num.* 32. Surd. *decis.* 208. *num.* 1. *& seq. & decis.* 243. *n.* 2. Cartar. *decis. Genuæ.* 70. *n.* 16. & 17. Ceuall. *q.* 798. *n. fin.* Trentacinq. *var. lib.* 3. *tit. de empt. & vend. resol.* 13. *n.* 1. vbi tradit quòd recuperat pretium, non vero interesse, & meliorationes. Mantic. *decis.* 109 *n.* 15. vbi hoc procedere ait, nisi aliud specialiter cõuenerint. Carrot. *d. decis.* 10. *n.* 14. vbi cõmunem dicit. Guzm. *de euict. q.* 46. *n.* 4. vbi ait quòd emens rem subiectam restitutioni repetit pretium, quamuis cesset euictio.

8 Contrarium, scilicet quòd absque stipulatione pretium non debeatur, verius esse dicunt. Mena. *in d. decis.* 20. *col.* 1. & Fachin. *lib.* 2. *c.* 40. *in princ. & lib.* 7. *c.* 4. *col.* 2. *versic. ex his.* Pereir. *vbi sup. c.* 11. *n.* 5. *& c.* 31. *num.* 10. quorum opinio in pũcto iuris verior, sed in praxi communis opinio sequeda est

9 Et hoc speciale esse in venditione rei subiectæ restitutioni docuit Glos. penult. *ibi*, quam communiter sequũntur DD. Couarr. Gomet. Gutierr. Barbos. Surdus. Ceuall. & Carrot. *vbi supr.* Franc. Esteph. *decis.* 87. *n.* 5. qui rationem huius specialitatis esse dicunt, quia grauatur emptor in alio, quod etiã est speciale, nempe quòd non possit agere ad interesse, nec amplius quàm ad pretium, etsi promissio, & stipulatio euictionis interuenerit. Aretin. *in l. si aliquam rem. n.* 5. *ff. de acquir. poss. n.* 5. Couar. *vbi supr.* Gama. *decis.* 20. qui loquitur in bonis maioratus. Trentac. *var. resolut. libr.* 3. *tit. de empt. & vend. reslut.* 13. *n.* 2. vbi tradit hoc esse etiam speciale in emptore rei restitutioni subiectæ. Mieres. *de maior.* 4. *p. q.* 36. *n.* 24. & notant duo esse specialia *in d.* §. *fin.* primum quòd emens rem scienter fideicommisso grauatã possit agere ad pretium; secundum quòd non possit emptor agere ad interesse, sed tãtum ad pretium, etsi promissum sit.

10 Alium intellectum ad *d.* § *fin* tradit Gl. *ibi in fin.* quam sequitur Mena. *in add. ad Gam. d. decis.* 20 *col.* 3. *vers. nec obstat.* vbi sic omnes respondere dicit, & Pereir. *d. c.* 31. *n* 107. scilicet quòd loquitur in casu fideicommissi conditionalis, vbi non simpliciter prohibetur alienatio, sed in euentu alicuius conditionis, quę potest non euenire; vnde cum res nonsit omnino aliena, vel subiecta restitutiõni, emptor non est in bona, nec mala fide: & sic Imperator seruat mediam viam, vt venditor non in totum teneatur de euictione, etiam si promittat, nec emptor amittat pretium, etsi stipulatio non interuenerit: & licet hic intellectus in se subtilis, & acutus sit, & iuri consonus, non potest congrua ratio redi, cur in hoc casu Imperator has duas specialitates introduxerit, vt considerat Caldas. *vbi sup.* & in iudicãdo, & consulendo non erit tutum à communi recedere; nam hic intellectus Glos. cõiter reprobatur *ibi*, vt testantur Gomet. Marescot. *n.* 49. Carrot. & alij *vbi supr.* & cõiter etiam damnari tenet. Guzm. *de euict. q.* 46. *n.* 4. à communique discedit ea ratione, quia quando res subiecta restitutioni emitur, magis prohibetur euictionis actio, quàm quãdo res aliena venditur. nam vt dicemus in Glos. 5. quãdo emptor rei prorsus alienæ stipulatur de euictione, potest agere ad pretiũ, & ad interesse, emptor vero rei subiectę restitutioni licet stipuletur de euictione solum ad pretium potest agere, vnde coactus fuit concedere quemlibet emptorem malæ fidei absque euictionis stipulatione posse consequi prętium, quod non debet concedi ex his, quæ *supr.* & in Add. ad Gl. *antec.* diximus, nec à

11 cõmuni recedi debet. Meliorementa facta in his bonis emptor à vẽditore nõ poterit consequi ex *d.* § *fin.* poterit tamen à domino vendicante, quia hoc ei non negatur, vt docent Couarr. *d. c.* 17. *n.* 1. *col.* 1. Trent. *n.* 23. vbi loquitur in necessarijs. Gutierr. *n.* 19. *vbi supr.* Mier. *de maior.* 4. *p. quæst.* 32. *n.* 4. quem videas *à n.* 2. vbi impugnat intellectum, quod Castill. *in l.* 27. *tauri* tradit *ad* §. *fin.* vbi plures laudat, vide Addit. ad Glos. 7. *l.* 36. *num.* 7. & aliam limitationem vide in Glos. *sequent.*

12 Nota secundò fiscum auferre posse pretium, quod vendens rem alienam habuit ab

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ab emptore, qui sciēter eam emit, tanquā scelere quæsitum. Adde Addit. ad Glos. *sequent.* & ad Gl. *fin. l. fin. tit. 2. par. 3.* & Glos. *fin. l. 2. C. ne rei dominicæ. vel templor. vindic. temp. præscrip. submou.* & ibi Bal. & Salicet. Zasi. *de feudo. tit. de feudi alienatione. n. 39.* Peret. *in l. 1. tt. 7. lib. 5. ordin. vers. quid autē.* Gomez. *in l. 30. tauri. n. 62. ad finem.* Valasc. *consult. 83. n. 13. infine.* Castro. *de annon. notab. 11. n. 18.* Farin. *in fragm. vers. fiscus. n. 70.* Peregrin. *de iure fisci. lib. 2. tit. 10. n. 12.* Barbos. *in l. 1. ff. solut. matr. 5. par. n. 37. vers. quod tamen intellig.* vbi alios laudat, & asserit Valasc. non satis hoc percepisse.

15 Sed in contrarium facit, quòd emptori non datur repetitio pretij, quia videtur donare pretium ex *l. cuius per errorem. 45. ff. de regul. iur.* & Add. ad Glos. *1. l. 30. tit. 14. infr.* Cald. *de empt. & vend. c. 11. n. 6. vers. maxime* sed hæc donatio venditori, & non fisco fit, ergo ad eum debet expectare pretium.

14 Secundò facit quòd rei alienæ venditio non prohibetur â lege, imo valet huius vēditio, ex text. *hic.* de quo *supr. in addit.* Glos. 1. Alciat. *in tract. de eo quod interest. in 3. q. vers. verum supra admonui.* vbi dicit nō male facere, qui rem alienam vendit, & Fachin. *lib. 7. contr. iur. c. 14. col. 2. vers. sententia legis hæc est*; ergo cum hic deficiat scelus, fiscus non poterit sibi pretium rei venditę vendicare.

15 Tertiò facit nam scienti non fit iniuria, nec dolus. Glos. 9. *l. 14. supr.* & Glos. *4. l. 56. infra.* ergo si absque iniuria pretium consequutus est vēditor, non debet ei auferri.

16 Sed his non obstantibus prima opinio est tenenda, & non obstat primum, cui satisfacit Fachin. *in d. c. 14. 2. col. vers. respōdeo* vbi dicit quòd nullus præsumitur iactare suum, & emptorem in hoc casu non soluere pretium tanquam indebitum; sed tanquam debitum pro re empta, & sic non posse præsumi donationem, & Couarr. *libr. 3. var. c. 17. n. 2. vers. secunda causa.* dicit donationem non esse præsumendam vbi alia tractatur causa. Cald. *vbi supr. c. 31. n. 106.*

Nec obstat secundū, nam non est verum venditionem rei alienæ licere, imo vendēs eam scienter furtum committit. § *furtiuæ. Instit. de vsucap.* quod est omni iure prohibitum, vt contra Alciat. docet Rebuff. *in loco citat. in add. Gl. 1. n. 21. & 13. sup.* & emēs sciēter, furtum etiam committit. vt *in d. addit. n. 36.* & si res immobilis sit, crimine falsi tenetur, vt *in d. addit. n. 30.* diximus. vnde cum pretium scelere quæsitum sit, ad fiscū pertinet. Nec obstat tertium ex proxime
17 traditis. Et amplia doctrinam *sup.* traditam procedere in omne eo, quod scelere, vel contractu prohibito acquiritur ex Glos. *hic*, cui adde citatos.

18 Nota tertio ex Glos. *in vers. & quid si duo in solidum emerunt rem alienam, & vnus sciat, alter ignoret.* in fauorem emptoris ignorantis valere venditionem, & scientiam alterius ei non nocere. *l. fin. ff. quibus ad libert. prouoc. non licet*, & *ibi* Glos. *vnic.* & Gl. *in l. liberis. § siquis sciens ff. de liberal. causa. hic* â Glos. *laudata vers. ignorans.* Et non obstat *l. non solum. 22. D. eod.* cui respondit Glos. *ibi vers. proderit.*

19 Nota quarto *infine* pretium venditionis iuris patronatus, vel cuiuslibet rei spiritualis, seu ipsi ānexæ, quę cōtra iuris prohibitionē venditur, Ecclesiæ applicari. Adde *authent. quomodo opor. episcop. §. verum tamen & §. siquis autem, & sequent.* vbi probatur, quòd dans, & recipiēs pretiū ob promotionem, seu vt ordinetur, priuātur illo, & remanet Ecclesiæ, & *text. in cap. de hoc, infine. de sīmon.* vbi probatur quòd accipiēs pecunias, vt electioni, seu promotioni alicuius ad prælaturā cōsentiat, tenetur illud restituere Ecclesiæ, cui facta fuit iniuria. Abb. *ibi in vlt. notabil.* Vin. *in c. de iure, de iur patron.* Bart. *in l. quemadmodum, C. de agricol. & censit. lib. 11. &* Glos. *ibi vers. & emptor.* Castrum. *de annonis notab. 11. num. 20.* Rocc. de Curt. *hic* à Gl. relat. *in verb. ipse, vel is. n. 55.* Lambert. *de iure patron. art. 5 q. 5. princip. p. 2. libr. 1. per totum.* vbi in præsenti tres opiniones refert, prima quòd pretium remaneat penes venditorē, secunda quòd restituatur empori, & tertia quòd pretiū remaneat penes Ecclesiam, cui facta est iniuria, quam sequitur, & rationibus comprobat,
20 & *in §. 6. eiusdem quæst.* Quid sit dicendum, si emat ipsamet Ecclesia vbi refert distinctionem Ioann. Andr. & aliorum, & demū concludit manere Ecclesiæ, quia ipsa vere delinquere non potest, sed contra eam delinquitur, nam si aliter esset dicēdū sequerentur Ecclesię duo mala, quòd illata esset sibi iniuria: secundum, quòd minuerentur

eius

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

eius bona pretium amittendo; si vero prælatus pecunijs suis emerit, ipsas amittet; sed poterit à venditore recuperare, & cõuerrere in emptionem stabilium, seu ornamentorum in vtilitatem scilicet Ecclesiæ, vt *in n.* 2 comprobat.

SVMMARIVM.

1 *Emptor rei alienæ pretium recuperat à venditore si de euictione fit stipulatus. & n* 7

2 *Emptor stipulans de euictione, etsi contractus sit à lege prohibitus; consequitur pretiũ. Contrarium. & Concordia n.* 3. *&* 4.

5 *Refertur alia concordia Ant. Gomet.*

6 *Sola simplex stipulatio de euictione non sufficit, vt emptor possit cõsequi pretiũ, secus in speciali, vel quando concipitur stipulatio verbis generalibus.*

7 *Fiscus præfertur emptori, qui scienter emit rem alienam.*

ADDITIO GLOSSÆ. IIII.

1 AD Glos. 4. Nota tertiã limitationem ad doctrinam, de qua in Glos. *anteced. n* 1. scilicet emptorem rei alienæ pretium repetere posse à vẽditore, si de euictione stipulatus fuit, etsi scientiam rei alienæ habuerit. Adde Batt. *n.* 10. *in l. quemadmodum, C. de agricol. & censit. lib.* 11. Corn. *cons.* 2. *n.* 13. *lib.* 3. Crauet. 64. *n.* 4. Roland. 67. *à n.* 1. *lib.* 4. vbi late explicat materiam, & in marito rem dotalem vendentem, qui euictionem promisit, idem esse ait. Gomez. 2 *tõ. variar. c.* 2. *n.* 42. Carrot. *decis.* 10 *n.* 11. Mares. *lib.* 2. *variar. c.* 19. *n.* 28. Flor. de Mena, in Addit. ad Gamm. *decis.* 20. *vers. si vero promittat*, Magon *decis. Floren.* 49. *n.* 13. Tiraquel. *de retract. lignag gl.* 1. *n* 7. *&* 11. Barbos. *in l.* 1 *ff. solut matrim.* 5. *par. n.* 20. *& n.* 37. *vers. non obstat.* Valasc. *consult.* 83. *n.* 5. *&* 10 Surd. *decis.* 208. *n.* 13. *& cons.* 15. *n* 19. vbi alios laudat. Giurb. *decis.* 113. *n.* 16. Fontan. *de pact. nupt. clauf.* 5. *glos.* 8. *p.* 14. *n.* 7.

2 Amplia procedere etiam si contractus esset à lege prohibitus, nam tunc, si emptor stipuletur de euictione, debet sibi reddi pretium, ex Glos. *hic*, cui Adde Plateam. *n.* 11. *in l. quemadmodum, hic* à Glos. allegata. Salyc. *in l. fin. n.* 5. *C. de litigios.* Alexan. *cons.* 109. *n.* 2. *lib.* 4. vbi hanc opinionem tanquã receptam probat, & vide Addita ad Glos. 6, *l.* 32. *infra hoc tit. n.* 12.

3 Contrariam opinionem, imo quòd ille, qui emit aduersus legis prohibitionem, nõ possit agere de euictione etiam ad pretiũ, quantuncunque sibi caueriit per stipulationẽ, tenet Glos. & Bald. *hic* à Gregorio Lopetio allegat. & idem sequuntur, alij plures relati, & sequuti per Tiraquel. *à n.* 12. Mares. *n.* 44. vbi pro ea alios refert. Barbos. *d. n.* 21. *vers. cõtrariũ tamen, vbi sup.* vbi eius fundamenta expendit, *& n.* 27. eam fundat, & contrarijs satisfacit, & hanc opinionem sequuntur Imola, & alij, quos refert Gomet. *in l.* 53, *Taur. num.* 61, *circa fin. vers. licet contrarium.*

4 Has opiniones ad concordiam reducit Barbos. *n.* 22, *vbi sup.* & dicit primã opinionem procedere, quando alienatio fuit facta ab eo, in cuius fauorem nõ fuit facta prohibitio alienationis; contrariam vero, quãdo alienatio fit ab eo, in cuius fauorẽ prohibita fuit alienatio: & ponit exẽplũ in alienatione fũdi dotalis, quia si facta fuit à muliere, in cuius fauorem lex alienationem prohibuit, emptor non aget de euictione etiam ad pretiũ, quantuncunque sibi caueriit per stipulationem; si vero maritus alienet, & emptor per stipulationem de euictione sibi caueret, de euictione aduersus maritum, in cuius fauorem non fuit facta prohibitio, poterit agere. Quam distinctionem de mente DD. esse dicit, & pro ea allegat Imol. Bald. Nouelum, Alexand. Cãpegi. Bar. Cuman. Gutierr. & alios, & eam sequitur Flor. de Mena, in Addit. ad Gãm. *decis.* 20. *vers. si vero vendat rem*, & sic est tenendum, licet Barbos. contrarium sequatur dicens etiam respectu mariti huiusmodi alienationem non valere.

5 Aliter respõdit Gomez. *in d. n.* 61. *vers. nec obstat*, vbi dicit tunc emptorem nõ posse pretium recuperare, quando simpliciter, & absolute est de iure communi prohibita alienatio; secus vero si gratia, & fauore alterius personę particularis prohibitio facta fuisset: & in hoc casu procedere primam opinionem, & contrariam in alio. Quæ concordia vera est, & intelligenda cum distinctione tradita à Barbos. *d. n.* 23. & vide Addit. ad Glos. 1. *l.* 32. *n* de prohibitione alienationis rerum dotalium, & aliarum. Vide *post fin.* Addit. Glos. *fin. l.* 22. *infra*, vbi de rebus prohibitis alienare vi-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

-tra cõtẽtas *in legibus huius tituli* agemus.

6 Limita si generaliter tantum emptor stipulatus sit de euictione, quia talis simplex, & generalis stipulatio de euictione non sufficit, vt docet Bart. *in l. si familiæ, C. familiæ ercis. ad fin. & ibi*, Bald. *n.* 8. & Ang. *in fine*, Alexand. *cons.* 20. *n.* 8. *vers. nec etiam obstat.* Ruin. 42. *n.* 12. *lib.* 1, & 146. *n.* 3. *eodẽ, lib.* Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *glos.* 9. *n.* 56. Rota diuersor. *decis.* 211. *n.* 1. & 2. *p.* 2. Surd. *decis.* 243. *n.* 3. 4. vbi hanc opinionem fundat. Maresc. *d. c.* 19. *n.* 29. & 30. vbi tradit quòd requiritur specialis, & specifica mentio casus, vt emens rem alienam possit de euictione agere, & *in n.* 33. declarat nisi stipulatio sit concepta verbis vniuersalibus, scilicet quandocũque sequatur euictio. Conarr. *lib.* 3. *var. c.* 17. *n* 7. Rot. *decis.* 152 *in.* 5. *p. diuers.* Gozm. *de euict. quæst.* 46. *n.* 5. & vide Addit. ad Glos. *c. l.* 32.

7 Nota secundò, quòd fiscus præfertur emptori, qui scienter emit rem alienam, cum repetit pretium à venditore. Et vide Addit. ad Glos. *antecedentem.*

8 AD Glos. 5. Nota ex Glos. emptorem rei alienæ, si sibi per stipulationem cauerit de euictione, etiam si scientiam rei alienæ habuerit, posse agere non solum ad pretium, sed etiam ad interesse contra vẽditorem. Adde additos ad Glos. 3. *supr.* vbi hanc doctrinam limitant in emptore rei fideicõmisso subiectæ, qui si stipuletur de euictione, non potest agere nisi tantũ da pretiũ, & non ad interesse, & Mieres *de maiorat.* 4. *p. q.* 39. *n.* 24. Licet hæc de iure cõmuni procedãt *ex tex. hic*, vetiùs est emptorem, qui scientiam rei alienæ habuit, nõ posse agere ad interesse, sed tãtum ad pretium, nisi venditor etiam ad interesse se obligauerit, vt de iure communi requiri sentit Carrot. *decis.* 10. *n.* 11. & vide Addit. ad Glos. 6. *l.* 32.

LEX. XX.

SVMMARIVM.

1 *Venditio non valet, si empor, & venditor disentiant in pretio, vel re.*
Nihil tam contrarium est consensui, quàm error.

2 *Si venditor dicat venditionem factam esse in minori summa, emptor in maiori, vtditio valet.*

3 *Quando in maiori summa insit minor.*

ADDITIO GLOSSÆ. I.

1 AD Glos. 1. Nota primò ex *tex.* non valere venditionem, si emptor, & venditor disentiant in pretio, vel re, vt si venditor dicat esse maius pretium, & emptor minus, vel venditor vnam rem fuisse venditam, & emptor aliam. Adde Molin. *disp.* 340. *vers. si emptor.* Morl. *in empor. iur.* 1. *p. tt.* 9. *de empt. in præmiss. n.* 14. Gomet. 2 *tom. var. c.* 9 *n.* 4. *in prin. vers. quod tamẽ intellige. & vers. tertia concluf.* Mantic. *de tacit. conuent. lib* 4. *tit.* 4. *n.* 5. Et *l.* 26. & 27. *tt.* 11. *infra. hac part.* vbi vide Addit.

Et est ratio quia emptio consensu perficitur vt in *l.* 1. & 9. & *ibi* Addit. & nihil tam cõtrarium consensui est, quàm error. *l. si per errorem, ff. de iurisd. omn. iudi. l.* 2. *in prin. ff. de iudi.* & de materia, quando consensus impediatur per errorem, vltra *l. in venditionibus*, & *ibi* Glos. *ff. de contrab. empt.* vide Glos. *verb dominium*, & *ibi* Bar. *in l.* 1. §. 1. *ff. de offic. procurat. Cæsaris.* & Glos. *in l. in omnibus negotijs.* 56. *ff. de action. & obligat. per tex.* ibi. Fabian. de Mon. *de emptin. & vẽdit.* 5. *q princ. n.* 57. 58. & 59. Moz. *de contract. tract de empt. & vend. c. de substantialibus empt. & vend à n.* 53. Gomet. *vbi supr.* magistraliter explicat, quando diuersitas inter contrahentes vitiet contractum.

2 Nota secundò, quando venditor dicit rem venditam fuisse in minori summa, & emptor in maiori, venditionem valere. & Adde Gomet. & Molin. *vbi supr.* &

3 quando in maiori summa non sit minor, vide Addita ad *l.* 26 *tit.* 11. *infr. hoc tit.* & dicta testium, seu æstimatorum de diuersis summis deponentium quomodo sint ad concordiam reducendi, vide Addit. ad Glos. 8. *l.* 16. *tit* 8. *infra.*

LEX. XXI.

SVMMARIVM.

1 *Venditio æris pro auro non valet.*

2 *Venditio mensæ argento cooperta, si prosolida*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

lida vendatur non valet.

3 *De pœnis impostorum.*

4 *Error vitiat venditionem, vt siquis existimans emere virum, mulierem emerit.*

5 *Venditio non valet cum pro vino acetum venditur.*

6 *Venditio an valeat, si mulier corrupta pro virgine vendatur.*

7 *Matrimonium valet etsiquis virginem esse credens contrahat cum vidua.*

8 *Error nominis non vitiat contractum.*

9 *Vendens res interpolatas pro nouis ad quid teneatur.*

ADDITIO GLOSSÆ. I.

1 AD Glos. 1. nota primò ex *text.* non valere venditionem æris pro auro, Adde *l. in venditionibus 9. & l. quid tamen. 14. in fin. ff. de contr. empt.* Molin. *disp. 340. vers. idem est*, Mantic *de tacit. conu. lib. 4 tit. 4 n. 7.*

Ampliа primò nullam esse venditionē, si mensam argento coopertam mihi ignoranti pro solida vendidisti. *tex. in l. cum ab eo. 42. § fin. ff. de contrab. empt.* Brun. *in tit. de diminut. & deteriorat. n. 84. & 85. in 17. tom. tract. doct.* Villad. *in l. 3. tit. 4. lib. 5. fori, Iuzgo. n. 12.* Contrarium probat. *tex. in d. l. quid tamen. 14.* vbi iuris consultus docet venditionem valere, quādo inaurata pars venditur pro aurea. De conciliatione harum legum vide Morl. *in empor. iuris. 1. p. tit. 9. in præmiss. n. 19.*

3 De pœnis, in quibus incurrunt hi impostores, qui vnum pro alio vendūt, vt torquē ęreā pro aurea, vide Menoch. *de arbitr. casu. 383* qui pœna stelionatus puniēdos esse ait. & Iul. Clar. *recept. sentēt. § fin. q. 83. n. 3.* Baiard. *in add. ad ipsum, n. 13.* ait acriùs esse puniendos, quàm fures, ex Ioan. Baptist. de S. Seuerin. & Marsil. Iacob. Nouell. de eo etiam agit, qui dolosè rem exornant, vt vēdibiliorem faciat.

4 Nota secūdo non valere vēditionē cum erratur in sexu, vt si quis existimans emere virū, mulierē emat. Adde *l. alioquin. 11. ff. de contrab. empt.* Mantic. *vbi supr.* Azor. *instit. moral. p. 3. lib. 8. c. 25. vers. si erratum sit in sexu.*

5 Nota tertiò ex Glos. non valere venditionem cum pro vino acetum venditur, & vide Mantic. *n. 7.* vbi declarat procedere, quando ab initio acetum fuit, secus si postea acuit. Molin. *vers. quādo acetū pro vino.* vbi contra distinctionē traditam à Iurisc. Vlpiano, *in d. l. in venditionibus* arguit. Azor. *vers. sed quid si Caius, vbi supr.*

6 AD Glos. 2. Nota valere venditionem, si quis mulierem pro virgine vēdat ei, qui virginem putabat. Adde Peret. *in l. 1. tit. 7. libr. 5. ordin pag. 190. col. 2. vers. item siquis virginem.* Mantic. *n. 7.* Azor. *vers. si erratum sit in sexu, vbi supr.* Molin. *d. disput. vers. quamuis infra de errore*, vbi in hoc casu actionem exempto dari ad rescindendam venditionem dicunt. Sed limita ex *text. hic* cum data opera, & dolosè mulierem corruptam vendiderit asserendo esse virginem.

7 Sed quid in matrimonio, siquis contrahat cum corruptā, quam virginem esse credebat. vide *c. 1, 29. q. 1. infine.* Glos. *verb. actionem. ff. de ritu nupt.* Thom. Sanch. *de matrim. lib. 7. disp. 18. n. 20.* Thesaur. *q foren. lib. 3. q. 97. n. 4. & 5.* vbi hunc errorem nō vitiare matrimonium, nec ob eius causam ab eo recedi posse docent, etsi mulier se virginem asseruisset contra veritatem, de quo late suo loco egimus.

8 AD Glos. 4. Nota primò venditionem valere, etsi in nomine disentiamus, si de corpore cōstat, vt si cum duos seruos alterum Sticum, alterum Caium haberes, & Sticus esset coca, alter vero stabularius, & ego emerē tibi Caium cocam valere vēditionem Stici cum incorpre non sit erratum, si vero in corpore disentiamus nullam esse venditionem; vt si ego emere putarē Sticum, & tu Caium vēdere putares. Adde Mantic. *n. 6.* Azor. *vers. si error sit in substantia, & vers. si emptor.* Molin. *vbi supr. vers. item quando de re.* Thusc. *verb. error. cōclus. 324.* vbi tradit, quòd error nominis nō vitiat dispositionē, si constat de intētione, vbi late quādo error in nomine vitiet dispositionem. De quo etiam vide *sup.* laudatos *in l. anteced.*

9 Quid de vestimentis interpolatis vēditis pro nouis, vide *l. Labeo, ff. de cōtrab. ept.* vbi ad interesse si venditor ignorans vendiderit, si sciēs etiam ad damnum, & *l. Iulianus, ff. de act. empti*, & Villadieg. *in l. 3. tit. 4. lib. 5. fori iuzgo. n. 12. infine.*

LEX.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

LEX. XXII.

QVÆRES EXPORTARI NON DEBENT.

SVMMARIVM.

1 *Arma non possunt vendi, nec commodari hostibus fidei.*
2 *Ampliatur ad arma offensiua, & defensiua.*
3 *Item ad ferrum, & venena ferri. Item ad equos, frena, ephippta, & ad omnia equorum ornamenta.*
4 *Nec pro redemtione captiuorũ dari possũt.*
5 *Item nec extra Castellam ad alia Regna Castellæ Coronæ.*
6 *Arma intra regnum non possunt vendi, nisi à magistris armorum, nec permutari, nisi cum alijs armis.*
7 *Item non possunt consummi nisi sub pœna l.2.tt.2.lib. 6.recop. & alia de armis, & devsu armorum, ibi remissiue.*

ADDITIO GLOSSÆ. I.

AD Glos.1. Nota quòd arma non debẽt vendi, nec commodari hostibus fidei, vt tormentum vellicum, sclopum, & illius generis similia, enses, arca, sagittas, gladios. & Adde *l.4.tt.21.p.4.* & *ibi* Add. ad Gl. 1. *& l.31. tit.26.p.2.l.10. tit.2.libr.8.l.48. tt.18 lib. 6.recop. c. quãdo olim, de iudicis. l.2. C. quæ res exportari l. cotem ferro. imprin ff. de publi. & vectigal.* Alexand. *cons.* 130. *n.* 1. *&* 2. Boet. *decis.* 170. *n.* 10. *&* 17. Peret. *in l. fin, tt. fin lib.* 1. *ordin. pag.* 188. Strach. *de mercat.* 4 *p.n.*13. Rod. Suar. *allegat.* 18. *n.* 3. Cabed. *decis.* 105. *n.* 1. Gramat. *decis.* 65. *n.* 71. Menoch. *de arbitr. casu.* 95 *n.* 24. *& casu.* 585 *n.* 6. Azebed. *in d.l.* 10. *n.* 4. *&* 5. Bobadill. *in polit. prætor. lib.* 4. *c.* 5. *n.* 1. & de iure canonico est eadem prohibitio, de quo vide Addit. ad Glos. 2. *n.* 3.

2 Amplia primò procedere non solum in armis offensiuis cuiuscumque generis, sed etiam in defensiuis, vt scuta, loricæ, & similia. *l.2. C. quæ res export. non deb.* Glos. *in extrau. quorumdam. de iudicis. l.7. tt.6. lib.6. recop.* vbi probatur armorum appellatione veniredefensibilia, & offensibilia. *l. armorũ ff. de verb. sig.* & *ibi* Rebuff. *l.3. §. armis. ff. de vi, & vi arm.* Menoch. *casu.* 95. *n.* 24. Trentac. *var. lib.3. tit. de verb. obligat. resolut.* 3. *n.*1. *vers. in prohibitis.* Azeued. *in d.l.* 10. *tit.* 2. *lib* 8, *recop. n.* 11. Farin. *in prax. crim. q.* 108. *à n.* 74. vbi late de armis defensibilibus loquitur. Gutierr. *pract. lib.* 4. *q.* 26.

3 Amplia secundò procedere in ferro, & venena ferri, ex qua ferrum cõflatur, canabelino, & ligaminibus, *ex dictis iuribus, & l.*51. *tit.*18. *lib. 6. recop.* vbi vide res, quæ prohibitę sunt exportari. Trentac. *d. vers. prohibitas, & vers. hæc conclusio*, & etiam ampliat ad galeas, & naues.

Amplia tertiò ad equos, frena, Ephippta, & alia ad ornatum æquorũ. *d.l.* 10. Azeued. *ibi n.*14. *l.*58. *tt.6. lib.6. recop.*

4 Amplia quarto etiam pro redemptione captiuorum. *c. significauit.* vbi Abb. *de iudicis.* Alex. *vbi supr.* Strach, *de merc.* 2. *p.n.* 14. Trentac. *d. n.*1. *vers tertio.*

5 Amplia quintò extra regna etiam ad alia regna coronæ Castellæ exportari non posse. *d.l.*58. *tit.6. lib.6. recop.*

6 Amplia sextò arma etiam intra regnum non posse vendi, nisi à magistris armorum, nec permutari nisi cum alijs armis, nec pignorari sub pœna amissionis armorum, & pretij, nec in eis executio fieri potest, etiam pro reditibus regijs, licet alia bona nõ existant, & domini in executione consentiant. *l.1. tit.6. lib.6. recop. vers.6.*

7 Amplia septimò non posse consumi, sub pœna. *l.2. d. tit.6.* & alia de armis, & de vsu earum vide *ibi*, & Farinat. *in d.q.*108. & vide sequentes additiones, sed quid de vaginis ad enses, vide Menoch. *casu.95. n.* 23. vbi tradit armorum appellatione non venire: & ex venditione earum gabellam deberi tradunt Azeued. *in l.*40. *tt.*18. *lib.9. recop. n.*12. Girond. *de gauellis.7. p.* §. 2. *n.*12.

SVMMARIVM.

1 *Triticum, oleum, & alia victualia tempore belli non licet hostibus vendere, nec exportare. Et omne commertium cum eis est prohibitum. n.*2.
3 *Qui arma, & merces deferunt hostibus infidelibus sunt excommunicati, & in casibus, in quibus non. Et quid si donent liberalitatis gratia, & n.*10. *&* 11.
4 *Et quid tempore treguæ.*
5 *Tempore pacis cum hostibus, & sarracenis commer-*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

cõmertium haberi poteſt, niſi fiat in diſpendium chriſtianorum.

6 *Cum Indijs, & remotis nationibus cõmertium exerceri poteſt exceptis Sarracenis Turcis, & qui Chriſtianis pugnant actu, vel adeſt ſuſcipio pugnæ.*

7 *Licentia ferendi frumentum ad infide-*

les non extenditur vltra vnicam vicem

8 *Dominus mercium, quæ extra regnum deferebãtur, an admittatur ad ipſas defendendas.*

9 *Victualia licitum eſt vendere hoſtibus legationum, ſeu litium cauſa.*

12 *Victualium appellatione quid contineatur.*

ADDITIO GLOSSÆ. III.

AD Gloſ. 3. Nota triticum, ordeum, oleum, & alia victualia tẽpore bẽlli hoſtibus vendere, vel exportare non licere. adde Addit. ad Gloſ. 1. *ſupr. & l.* 1. *C quæ res expotor.* vbi nec guſtus cauſa vinum, oleũ, vel liquamen ad hoſtes deferri prohibetur. Menoch. *caſu.* 585. *n.* 1. *in* 6. *centur.* 1

Amplia omne cõmertium cum eis eſſe prohibitum. Roder. Suarez *alleg.* 18. *n.* 3. Trentacinq. *var. reſol. lib.* 3. *tit. de verb. obligat. reſol.* 3 *n* 1. *verſ. in prohibitis. & in verſ. quarto.* Strach. *de mercat.* 2. *par. n.* 40. Azebed. *in l.* 10. *tit.* 2. *lib.* 8. *recop. n.* 15. Beroi. *deciſ.* 178. *n.* 21. vbi tempore belli etiam inter Chriſtianos Principes merces nõ poſſe deferri dicit, licèt nõ ſint de prohibitis. 2

Amplia eos, qui cum infidelibus negociantur traſportando ad illos merces, eſſe excomunicatos, & qui ad eos arma deferunt, *c. ita quorumdam, & ibi, Nauar. n.* 1. & 4. vltra antiquiores, *cap. ad liberandam, cap. quod olim. de iudeis.* Bulla. *in cœna Domini nũcupata, verſ. excomunicamus omnes illos.* Cõrad. *de contract. quæſt.* 51. *concluſ.* 1. Soto. *de inſt. & iur. lib.* 6. *q.* 2. *art.* 2. *col.* 4. Menoch. *caſu,* 585. *n.* 7. 8. & 9. Scacc. *de commert.* §. 1. *q.* 7. *par.* 3. *limit.* 17. *n.* 24. Azebed. *in l.* 10. *tit.* 2. *libr.* 8. *recopil. n.* 20. Souſa, *de cenſuris, c.* 8 *per tot. & in diſput.* 46. vbi demandantibus deferre prohibita, & *diſput.* 48. vbi deferentibus prohibita ex vna terra infidelium ad aliam, & *diſput.* 49. vbi deferentibus, & non vendentibus prohibita, & *diſput.* 51. vbi tradit. 6. caſus, in quibus deferẽtes prohibita ad infideles cenſuram excomunicationis non incurrent. 3

Amplia etiam tempore treguę non poſſe arma, triticum, & alia, de quibus *ſupra* in Gloſ. 1. ad hoſtes deferri, nec cum eis commertium haberi, ex Gloſ. *hic,* cui Adde, *cap. ſignificauit. de iudeis.* Trentacinq. *verſ. in ſecundo caſu. vbi ſupr.* & Azebed. *in l.* 10. *tit.* 2. *lib.* 8. *recop. n.* 2. Contrarium tenent, Alexand. & Boer. *infra* citandi, quia ſunt de rebus prohibitis exportare. 4

Limita primò tempore pacis, nam tũc cum hoſtibus, & ſarracenis commertium haberi poteſt, niſi fiat in diſpendiũ Chriſtianorum, ex Gloſ *hic,* cui Adde Alexand. *conſil.* 103. *libr.* 7. *num.* 2. *verſ. ſed ceſante* Boer. *deciſ.* 178. *n.* 18. vbi hanc communẽdicit. Iorg. Cabed. *deciſ.* 115. *n.* 1. 2. *par.* Capic. *deciſ.* 150. Roder. Suar. *allegat.* 18. *n.* 3. Trẽt. *vbi ſupr.* Azebed. *in d. l.* 10. *n.* 15. & pro hac opinione alia tradit. Stracha. *de mercat.* 2. *par. n.* 43. ſed ipſe ibi, *in verſ. licet autem, & in n. ſequent.* contrarium probat, & multis fundamentis corroborat, & contrarijs ſatisfacit; ſed a communi non eſſe recedendum profitetur. Et vide Roder. Suar. *d. alleg.* 18. Gama. *deciſ.* 385. vbi de nauibus captis cum mercibus, quas ad infideles deferri dicebatur, agunt, & multa vtilia ad hanc materiam tradũt. Intellige de mercibus permiſsis extrahi de regno, non vero de prohibitis, de quibus late agitur, *in iuribus tradditis in addit.* Gloſ. *antec.* & apud nos, *in tt.* 18. *lib.* 6. *recop. per tot.* vbi Azebed. Bobadil. *in polit. lib.* 4. *c.* 5. *per tot.* vbi, quæ iſtæ res ſint, quæ extra Regnum etiam ad alia regna Chriſtianorum exportari prohibentur, videbis. & de hac materia, & de quæſtionibus, quę occurrere ſolent circa eam vltra Azebed. *in l.* 25. & 28 *& in alijs, & d. tit.* 18. & Bobad. vide Boer. *d. deciſ.* 178. Menoch. *d. caſu.* 585. *à num.* 10. Gutierr. *pract. q. lib.* 4. *quæſt.* 37. *cum.* 9. *ſequentibus,* vbi varias quæſtiones huius materiæ explicat. Sylua *reſponſor. lib.* 1. *reſp.* 5. Didac. Valdeſi. *in additio. ad Roder. Suar. al leg.* 18. *litt. B.* 5

6 Limita ſecundò cum alijs infidelibus, exceptis ſarracenis, Turcis, & alijs inimicis Chriſtianorum, qui eos impugnant actu, vel habitu, commertium licere, vt cum Indijs, & alijs remotis nationibus, cum

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

quibus nec bellū, nec pax, nec fœdus existit. Alexā. *d. cons.* 130. Stracha. *n.* 48. & 49. & Cabed. *n.* 2. *vers. verius tamen videtur, cū alijs.* Trentacinq. *in vers. in secunda conclusione principali, vsque ad vers. nota etiam, vbi sup.* qui hanc sequuntur, & Cabedus respondit contrarijs.

7 De licētia data deferēdi frumētū ad infideles, vide Capic. *d. decis.* 150. *n.* 4. vbi quòd intelligi debet pro vnica vice, cū sit odiosa

8 Et dominus mercium, quæ fuerunt captæ ex eo quòd deferebantur ad infideles, seu extrahebātur de regno, an debeat admitti ad defendendas suas merces pro suo interesse. Vide Cabedum, *decis.* 62. *p.* 2. vbi debere admitti resoluit. Et de prohitione facta à Principe, ne alienigenæ, & exteri, maximè cum quibus bella geruntur, portent, vel aduehant merces in sua dominia, & status, & quando excusentur, qui cum eis contraxerunt, Vide Valenzuel. *consil.* 39. *per totum.*

9 AD Glos. 4. Nota victualia tantum permissum esse vendere hostibus causa legationis, vel litium venientibus in terram nostrā. Adde Menoch. *de arb. casu.* 585. *n.* 6.

10 De quæstione vtrum Christiani in terris suis vēdentes infidelibus ad se venientibus prohibita ad eos deferri per Bullam in Cœna Domini, incurrant in eius excōmunicationē, Vide Caiet. *in sum. verb. excōmunicatio. c.* 20. Nauar. *in c. ita quorūdā, not.* 10. *n.* 14 Toler. *in summ. lib.* 1. *c.* 23. *dub.* 1. Sayr. *lib.* 3 *de censur. c.* 11. *n.* 21. & 22. Sousam. *de censur c.* 8. *disput.* 47. vbi docent ratione vē ditionis censuram incurrere, quia Sūmus Pontifex cum deferentibus loquitur, & licet vendere non sit deferre, ex eo tamen quòd vendendo fauorem præstant infidelibus contra Christianos, à prædicta censura non excusari, nisi paruitas materiæ eos excuset.

11 Et eadem ratione, & ex defectu intentionis Pontificis excusantur, qui donant gladium, equum, hastam, vel sclopum Principi, aut Duci infidelium ex gratitudine, seu ex liberalitate, siue ad conciliandam eorum gratiam, siue amicitiam; vt cum Nauarr. *in man. c.* 27. *n.* 66. *§. sexta*, & alijs tradit Sousa. *vbi supr. num.* 4.

12 Victualium appellatione quid comprehendatur, Vide Azebed. *in l.* 28. *n.* 1. *tit.* 18. *libr.* 6. *recop.* vbi alios laudat.

SVMMARIVM.

1 *Proditio nō est deferre arma, equos, & similia hostibus; sed tamen proditioni proximum*

2 *Rerum dotalium alienatio prohibita est.*

3 *Nec in illis census constitui potest.*

4 *Consentiente vxore fundus dotalis hodie nō potest alienari.*

5 *Nec etiam ab vxore viro consentiente.*

6 *Maritus constante matrimonio res per ipsum alienatas recuperare potest, etsi iurauerit non contrauenire alienationi, 7.*

8 *Interpretatio* regulæ nemo potest venire contra factum suum.

9 *Vxor res alienatas cum licentia mariti potest etiam vendicare.*

10 *Maritus non tenetur ad tradendam rem dotalem venditam, licet in ipsius præiudicium valeat alienatio.*

11 *Maritus, & eius fideiussor ratione euictionis ad interesse tenentur.*

12 *Maritus super re dotali nō potest trāsigere*

13 *Mulier soluto matrimonio non potest vēdere, seu alienare fundos dotales.*

14 *Maritus res æstimatas ea æstimatione, quæ faciat emptionem, potest alienare, & quo modo intelligātur DD. qui dicunt etiam rem æstimatam virum non posse alienare*

15 *Res æstimatæ dicuntur dotalia, sed dos in pretio tantum consistit.*

16 *Maritus constante matrimonio an sit dominus dotis.*

17 *Mulieri non competit actio ad rem, sed ad pretium, quādo res tradita est marito æstimata.*

18 *Bona dotalia æstimata in dotem data an desinant esse truncalia, ita vt ex foro nō possint redi ad truncum.*

19 *Periculum deteriorationis rei æstimatæ pertinet ad maritum.*

20 *Quando res dotales dicantur datæ æstimatæ ea æstimatione, quæ faciat emptionem*

21 *Æstimatio rei datæ in dotem in dubio facit emptionem.*

22 *Casus speciales, in quibus traditio rei dotalis æstimatæ nō facit emptionē, remissiue*

23 *Alienatio rei dotalis non valet, etsi res æstimatæ datæ sint, si mulier erat minor, & sine iudicis, & tutoris auctoritate tradi-*

tæ

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ditæ sint.

24 *Item, quando paciscitur inter contrahentes, quod res ipsa redatur in casu restitutionis.*

25 *Alij casus, in quibus rei dotalis æstimatæ alienatio non teneat, & quid sit dicendũ, quando adest pactum quod sit in electione mariti, seu vxoris res, vel æstimationẽ restituere, aut accipere, seu remissiue.*

26 *Rerum dotalium æstimatio, quando dantur à tertio, & sunt vxoris, quando faciat emptionem.*

27 *Vir si dicat recepi fundum in centum, & obligetur ad restitutionem æstimationis, an censeatur contracta emptio.*

28 *Rerum, quæ in suo genere recipiũt functionem, etsi non dentur æstimatæ, alienatio valet.*

29 *Item rerũ, quæ seruando seruari nõ possũt.*

30 *Res mobiles in dotem datæ alienari à marito possunt.*

31 *Rei dotalis alienatio valet, si mulier consentiat emptioni animo decipiendi emptorem.*

32 *Item si maritus est soluendo, & mulier habeat vnde dotem possit recuperare; secus vero si non sit soluendo, nam tuc tàm mobiles, quàm immobiles à tertijs possessoribus poterit reuocare.*

33 *Res immobiles nõ æstimatæ, etiam si maritus sit soluendo, recuperare potest mulier à tertio possessore; secus vero mobiles.*

34 *Rei dotalis alienatio si fiat cõsensu vtriusque coniugis, mulierique vtilis sit, valet, si in alia subrrogetur, seu pretium vtiliter distribuatur.*

35 *Permutatio fundi dotalis non æstimati cũ alio, si vxori vtilis sit, valet.*

36 *Alienatio rei dotalis ex causa necessaria valet.*

37 *Et ob æs alienum vxoris.*

38 *Vel si vir, & vxor nõ habeant vnde se alãt.*

39 *Alienatio causa liberandi maritum à carceribus an valeat.*

40 *Mulier consentiens alienationi rei sux nõ potest illi contrauenire, si sit iuramento firmata.*

41 *Declaratur debere intelligi, si maritus tẽpore contractus, & tempore, quo mulier agit, est soluendo. Contrarium, num. 42.*

43 *Refertur concordia* Ioann. Gutierr. *Tenenda, num.* 44.

45 *Si mulieri remaneant alia bona, ita vt nõ remaneat indotata, an aduersus alienationem iuratam possit venire.*

46 *Mulier si antea alienationi faciendæ per maritum iurauerit non consentire, si postea sequatur alienatio iuramento firmata, non valet.*

47 *Pretium rei dotalis à marito, & vxore vẽditæ, etsi in instrumẽto dicatur ambobus solutum fuisse, solum ad maritũ peruenisse præsumitur, & an prædicta præsumptio solum habeat locum aduersus maritũ, & ipsius hæredes, an aduersus tertiũ*

48 *Quid si mulier iuramento confiteatur recepisse pretium. Et quando pater, & filius in eodem instrumento confitentur pretiũ recepisse, ad quem præuenisse præsumatur.*

49 *Iurisdictio vendi non potest.*

50 *Officia publica iurisdictionem habentia inuendibilia sunt.*

51 *Officia Decurionatus, & tabellionatus vẽdi possunt.*

52 *Bona litigiosa vẽdi non possun. tremissiue.*

53 *Ius successionis ad maioratum vendi, nec alienari potest, nisi successori vocato.*

54 *Pœna imposita emptori ex cõtractu prohibito à lege, vel statuto, cõpræbẽdit vẽditorẽ*

ADDITIO GLOSSÆ V.

AD Glos. 5. Nota non esse proditionẽ, sed proditioni proximũ arma, equos, & alia prohibita deferre ad hostes. Adde *l.* 10. *tit.* 2. *libr.* 8, *recop.* & *ibi*, Azebed. *n.* 18. & 29. vbi etiam de pœnis, in quibus incurrunt delatores, agit, & vide Menoch *casu.* 595. & Trentacinq. *var. lib.* 3. *tit. de verb. oblig. resol.* 3. *num.* 1. *in fin.*

In legibus antecedentibus actum est de rebus, quæ vendi non possunt, & vltra eas sunt aliæ, quarum alienatio, & vendi-

tio est prohibita, quas hic referre constitui, vt hęc materia plene habeatur.

2 In primis rerũ dotalium alienatio prohibita est, *l.* 1. *l.* & *tale prædium, ff. de fund. dotal. l.* 1. *C. eod. auth. siue ame. C. ad Velleia. l. vnica.* §. & *cum lex. C. de rei vxor. action.* §. 1. *instit. quib. alien. licet*, Seraphin. *priuil.* 76. *n.* 1. vbi eius Addition. 6. authores refert. Gomez *in l.* 50. *Taur. n.* 57. Fontanell. *de pact. clausul.* 7. *glos.* 3. *par.* 13. *n.* 14.

Amplia primò, vt neque in illis possit

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

census constitui. argum. *l. vnica. C. de reb. alien. non alienan.* vbi sancitum est, alienatione prohibita, esse quoque prohibitam vsusfructus dationem, hypothecam, pignoris nexum, vel seruitutis, alterius ve iuris impositionem? Molin. *de Hispan primog. lib. 4. c. 1. n. 7. cum aliis*, & in terminis Felician. *de censib. lib. 2. c. 3. n. 13. vers. sin vero.*

4 Amplia secundò etiam cõsentiente vxore fundum dotalem hodiè per maritum non posse alienari. *d. l. vnica*, §. *& cum lex, C. de rei vxor. act. princ. Inst. quib. alien. licet.* Barbos. *in l. 1. ff. solut. matrim. 5 par. n. 2. 3. & 13.* vbi ampliat, & si mulier transacto biênio à die primę alienationis iterum cõprobaret, ex Alexand. *ibi, n. 34.* Camill. *n. 156.* Ripa. *n. 106.* vbi dicit receptum, Alciat. *n. fin.* Bald. Nouel *de dote. 7. p. speciali. 1. n. 5. vers. fallit. 1.* Couarr. *in c. quamuis pactum, de pact. in 6. 2. par.* §. 1. *n.* 10. Vide Barbos. *sup. & n.* 14. vbi hanc ampliationem satè fundat; & respondit ad *text. in authẽt. siue auth. C. ad Vellèian.* qui obstare videtur. Gutierr. *de iuram. 1. par. c. 1. n. 92.* Fontanel. *n. 18. vbi supr.* Pichard. *instit quib. alien. licet, in princ. n. 9. & 12.*

5 Amplia tertiò, neque ipsam mulierem viro consentiente, fundum dotale alienare posse, vtcum Salyc. *in l. si prædium. in fin. C. de iure dotium.* Bar. *in l. si æstimatis. in fine. ff. solut. matrim.* Imol. *in c. cum contingat. de iur. iurand.* Suarez. *tit. de las arras, n. 51.* Palat. Rub. *in repet. rub. de donat. inter.* §. 17. *n. 8. & aliis.* tradit Barbos. *vbi supr. n. 4.* contra Cinum. Albert. & alios quos allegat, *in fin. n. antec.* Gutierr. *d. c. 1. n. 105.* vbi tradit nec eius fideiussorem teneri, quia nec naturaliter obligatur. Et *in n. 110.* ampliat etiam soluto matrimonio, alienationem nõ valere, & alios allegat.

6 Amplia quartò, adeo esse inualidam alienationẽ rerũ dotaliũ, quòd possit, maritus etiã cõstante matrimonio res per se alienatas ab emptore vẽdicare, seu recuperare, iuxta regulam, *l. quemadmodũ. C. de agricol. & censitis, lib. 11.* per quẽ ita tenet Gl. *vers. alienare, in d. l. vnica*, § *& cum lex. C. de rei vxor. act.* Gl. *verb. interdicta, in prin. inst. quib. alien. licet.* vbi Angel *col. 2.* asserit esse communiter receptum. Ioann. de Cãpeg. *tract dot. q. 220. incipit an maritus vendens. 4 p.* Bald. Nouell. *de dot. 7 p priuil. 1. limit. 12.* Baez. *de nõ melior. fil. rat. dotis, n. 4.* Gomez. *in l. 50. Taur. n. 63.* Pinel. *in l. 1. C. de bon. mater.* Gutierr. *de iuram. 1 p. c. 1. n. 94.* Barbos. *in d. l. 1 ff solut. matr. à num. 15.* & alios adducunt Benechen. *vbi sup. d. n. 1.* Sempr. Asci, *decis. 135. num. 7.*

7 Amplia, & si maritus iurauerit non contrauenire alienationi a se factę, quia non fundat in proprio commodo, siue præiuditio, alienando enim illi videtur renunciasse; sed in cõmodo, & præiuditio vxoris, & filiorum, ad quorum alimenta fructus rerũ dotalium sunt diputati, & iuramentum in præiuditium eorum non valet. Gutierr. *n. 96.* Barbos. *n. 17. vbi supr.* qui alios laudat. late Bald. Nobel. *de priuil. dotis, 7 priuil. limit. 20.* Hypol. Riminal. *in princ. inst. quibus alienare licet, n. 44. & 543.* Benechen. *in addit. ad Seraph priuil. 76. in fin.* Guz. *de euict. q. 26. n. 69.*

8 Et non obstat regula, quòd quis non potest venire cõtra factum proprium suum. *l. cum profiterit, C. de reb. donat.* & regula, quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio, de quibus vide Gutierr. *n. 99.* Barbos. *n. 15. 16. & n. 20.* & Sempr. Asci. *n. 8. cum sequent. vbi supr.* & vide *infr.* in addit. Glos. *l. Ias. in l. frater à fratre ff. de condit. indeb. n. 44. vers. 3. limit.* dictum Bartol. vbi tradit tunc licere factum proprium impugnare, quandò est contra legem; non verò præter legem.

9 Amplia quintò, vxorem cum licentia, & consensu mariti res alienatas posse etiã vendicare. Gutierr. *n. 107. 108. & 109.* vbi de facto casum habuisse testatur, & vtriusque partis fundamenta refert, & consensum, & licẽtiam sufficere dicit; sed casum sine dubio esse, si maritus actionem in re propria vxori mandet, quia est casus *l. qui absente, C. de probat.* Fontanel. *2. p. claus. 7. glos. 3. p. 13. n. 18.*

10 Amplia sextò, maritum non teneri ad tradendam emptori rem dotalem venditam, licèt talis alienatio in eius præiuditiũ valeat, & ipse teneatur ad interesse, & de euictione ex huiusmodi venditione, si emptor rem esse dotalem ignorabat. Gutierr. *n. 104. in d. c. 1.* vbi contra Castr. hanc veriorẽ dicit, & faciunt tradita, *sup. in add.* Glos. *1. l. 19. n. 10.*

11 Et quòd maritus, & eius fideiussor teneatur

neantur de euictione ad interesse, testatur cõmunẽ opinionem Ioã. Bap. *in ærar. cõm. opin litt. D n.* 263. Gom. *in l.* 53. *taur. n.* 60. Gutierr. *n.* 103. *vbi sup.* Fabian. de Mont. *de empt. 4. q princ. n.* 15. Barbos. *in d. l.* 1. 5. *par. n.* 20. 21. & 22. & vide Addit. ad Glos. 3. & 4. *l.* 19. *sup.* & ad Gl. 1. *l.* 32. *infr. art* 2, *n.*

12 Amplia septimò, maritum super re dotali non posse transigere, nisi retinendo ad exemplum tutoris, & curatoris, & aliorum huiusmodi administratorum, *l. si pro fundo, C. de transact.* Faber. *definit.* 6. *in suo C. lib.* 5. *tt.* 15. *de fundo dotali*, vbi dicit qualiter in aliquo casu possit valere transactio etiam in alienãdo, & eam sequitur Fõtan. *num.* 17. *vbi supr.*

13 Amplia octauò, etiam soluto matrimonio mulierem non posse vendere, seu alienare fundos dotales, vel approbare vẽditiones, vel alienationes factas à marito costante matrimonio, antequam aprehendat possessionem eorum. Gomez. *in d. l. n.* 59. vbi pro contraria opinione plura adducit, & eis satisfacit. Restituta vero dote alienatio valebit. ipse *ibi, vers. ex quo infertur*

14 Limita primò, in rebus æstimatis in dotem datis ea æstimatione, quæ faciat emptionem, nam tunc maritus tam res mobiles, quàm immobiles poterit alienare, & eius alienatio valebit, quia talis æstimatio facit desinere rem omnino esse dotalem, & haberi, ac si empta fuisset à viro, *l. quod si fundus, ff. de fundo dotali, l.* 7. & *l.* 16. & 18. *cum sequent. tit.* 11. *p.* 4. & ibi Add. ad Gl. 4. *l. quoties, l. cum dotem, C. de iure. dot. l. plerumque. ff. eodem, l. æstimatæ. ff. soluto. matrim. l. vnica*, §. *cum res, C. de rei vxor. act.* Campeg. *de dot.* 1. *p. q.* 40. *n.* 2. Couarr. *pract. c.* 28. *n.* 1. Gomez. *in l.* 50. *taur. n.* 42. Matienz. *in l.* 7. *tt.* 11. *glos.* 7. *n.* 16. 17. 18. & 19. vbi plures refert, Et in hoc casu retractũ iure sanguinis in rebus immobilibus æstimatis datis in dotem locum habere traddit Gutierr. *de iuram. cõfir.* 1. *p. c.* 1. *n.* 8 & 9. & *conf.* 17. *à. n.* 19. Felician. *de censib. lib.* 2. *c.* 3. *n.* 13. Natta. *cõs.* 650, *n.* 2. *lib.* 4. Viui. *commun. opin*, 40. *alienari non potest, post princ. n.* 1. & late *decis.* 261. *n.* 1. *lib.* 2. vbi dicit ita declaratum fuisse in audientia Barensi. Surdus *in d. conf.* 225. *num.* 2. & 3. vbi procedere etiam dicit, etsi maritus alternatiuè promisserit rem, vel pretium restituere, de quo est *text. in l. plerũque*, 11. §. *fin. de iur. doti.* Fontan. *de pact. nup.* 2. *p. clauf.* 5. *glos.* 8. *p.* 13. *n.* 16. & 17. & 18. vbi animaduertit, quod si inuenias aliquos DD. dicentes dotis etiam æstimatæ prohibiram esse alienationẽ, pro vt Bar. Castill. & Anchar. & Mascard. debere intelligi nõ de dote æstimata, quę faciat emptionem, sed de ea, quæ fit, ne deterior dos fiat, deteriorque redatur. Castill. *quotid. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 7. vbi plures adducit. Pichar. *in prin. Inst. quibus alien. licet, n.* 13. & multos cumulat Benechend. *in annotat. ad Seraph. de priuil. iuram. priuil.* 65 *n.* 5. Nec bona, quæ æstimata viro tradũtur, dicũtur dotalia, sed dos in pretio tantũ consistit. Bal. *in d. l. quoties. in fin. C. de iur. dot.* Cremensis. *sing.* 19. Alexãd. *conf.* 79. *col.* 2. *lib.* 2. Fontanel. *n.* 9. nam dominum ex tali æstimatione in virum trãsfertur, *d. l. quoties*, vbi Bald. *l. plerumque* 11. *ff. de iure doti.* Fontanell. *n.* 19, vbi plures affert, & Cast. *n.* 7. *vbi supr.* vbi resoluunt illã dificilẽ quæstionem, vtrũ maritus cõstãte matrimonio sit dominus rerũ dotalium. Et in restitutione prætium tãtum, & nõ bona restituenda esse, probatur ex *d. l. quoties*, & *ibi*, DD. Couarr. *d. c.* 28 *n.* 1. Menoch. *lib.* 3. *præsump.* 74. *n.* 3. & 4. vbi plures laudat. Gutierr. *conf.* 17. *n.* 20. *cũ alijs*, Castill. *n.* 10. *vbi supr.* Hõded. *conf.* 14. *à n.* 44. *vol.* 1. vbi alios plures adducit pro hac doctrina. Roland. 92. *n.* 9. *vol.* 2. Surd. *decis.* 99. *n.* 9, vbi dicit quòd isto casu bona censentur marito vendita ab vxore, & fingitur statim vxorem pecuniam receptam marito numerasse in causam dotis, hoc modo duos faciendo cõtractus vnum occultum, & alium manifestum: quod antea dixit Bal. *in l. si inter. C, de iure doti.* Surd. *decis.* 287. *n.* 21. & 23. Afflict. *decis.* 270. Mastrill, *decis.* 149. *à. n.* 1. Castil. *decis.* 21. & *decis.* 74, Trentacinq. *var. resol. lib.* 3. *tit. de iure dot. resol.* 1, *per tot.* Cornaz. *decis. Lucen. c.* 199. vbi decisũ fuit, quòd ex eo quòd maritus efficitur dominus rei æstimatæ in dotem datæ, & solũ pecunia est in obligatione, mulieri non competit actio ad rem illam, sed ad pecuniam in casu restitutionis dotis. Barbos. *in l. si æstimatis*, 51. *n.* 1 *ff. solut. matrim.* Ioseph, Ludouic. *decis. Peruf.* 89. *n.* 8. Fontanell. *d. glos.* 8. *par.* 13. *à n.* 10. qui in *n.* 14. duas decis. Senatus Catal refert. Et amittũt qualitatem bonorum tũcalium, & efficiuntur bona diuersę

conditionis; vnde in locis, vbi ex foro bona redeunt ad truncum, & radicem, consanguinei materni in his bonis, licet à materna radice obuenerint, nõ succedunt. Mieres, *de maior.* 4.*p.q.*19.*n.*14.*in antiq.* Auend. *in l.*6.*taur.glos.*11.*n.*27. Gutierr.*lib.*3 *q.*77. *per tot.* & sic pluries obtinui in praxi. Limita in casu, de quo in Add. Gl. 3. *tt. anteced. n.* 3.

19 Et sicut in vera venditione periculum deteriorationis, & peremptionis spectat ad emptorem, de quo, *infr. in l. sequen.* sic in dote æstimata periculum ad maritum tanquàm illius tacitum emptorem pertinet, *l. cum dot.* 10. *C. de iure doti, l. vnica,* §. *cumque, in fine, C. de rei vxor. act. l. æstimata. ff. sol. matrim. ibi, æstimatæ res etiam vsu mulieris periculo mariti deteriores efficiuntur.* Bart. *in l. si vt certo,* §. *nunc videndum, ff. commod. l.* 18. *&* 19. *tit.* 11. *p.*4. *vbi latius.* Ludouic. *decis. Perus.* 10 *n.*2. *&* 8. Quesada, *q. iur.* 114. *in fin.* Barbos. *n.*5. Honded. *n.*45. Gomez. *in l.* 50. *Tauri. n.*44. Ayora *de partit. p.*1. *c.*7. *n.*6. Fõtanell. *n.*13. Castill. *n.* 9. & alij, quos Benechend. *vbi supr.* refert.

20 Res autem dotales tunc dicuntur datæ æstimatæ ea æstimatione, quæ facit emptionem, quandò expresse partes in certa earum æstimatione conueniunt, & pro illo pretio æstimato traduntur *l.* 16. & *ibi* Addit. & ad *l.*1. *tt.* 11. *p.* 4. *l. quoties.* 5. *& l. cũ dotem. C. de iure dotiu.* Castill. *de vsufr. c.*4. *à n.*7. Pinel. *l.*1. *C, de bon. mater.* 3. *p. n.*15. Garcia. *de benef.* 5. *p. c.*9. *n.*162. Gomez. *in l.* 50. *taur. n.*44. Gutierr, *cons.*17. *à n.*20.

21 Et regulariter quæcumque æstimatio in dubio, alio nõ apparente, præsumitur facta eo modo, & ad illũ effectum vt operetur emptionem, & vẽditionem, Glos. *verb. æstimatæ, in l si inter.* 21. *C de iure doti.* quam omnes sequũtur, & præter ordinarios *ibi.* Gregor. Lopet. *in glos* 2. *l.* 18. *tit.* 11. *p.*4. vbi vide Addit. Hypoli. Riminal. *in princ. Instit. quib alien. licet à n.*72. Couarr. *pract. q. dict c.* 18. *n.* 1. Ios. Ludouic. *decis. Perus.* 89 *n.* 1. *& concl.* 10. *amplat.* 5. Bern. Diaz. *reg.*218. & *ibi* Salzed. Gratian. Falcon. *reg.* 164. Castill. *decis. Sicil.* 21. *n.*2. Barbos. *in l. si æstimatis.* 51. *n.*1. *&* 5 *ff. solut. matrim.* Trẽtacin. *var. lib.* 3. *tt. de iure dotium resol.*1. *n.*1. *&* 9. vbi hanc omnium DD. cõem esse sententiam dicit. Gomez. *vers. quod intellige.* Garc. Cast. *d. c.*4. *n.*12. *vbi sup.* Ques. *q iuris. c.*14. *n. vlt.* Gutier. *pract. lib.*3. *q.*77. *n.*2. *& 7 & cons.*17. *à n.*21. Hond. *cons.*14. *à n.*40. *vol.* 1. vbi declarat. Ayora. *de partit.*1. *p. c.*7. *à n.* 4. Surd. *cons.*225. *n.*2. Fontanel. *de pact. nup. clauf.* 5 *gl.*8. *p.*13. *num.*25. Seraphin. *decis.* 1207. *n.* 1. vbi fuit resolutum suprà dicta procedere, etiam si non constet de æstimatione, sufficit enim constare in certa quantitate dotem fuisse constitutam, & postea bona esse viro tradita; quia tunc æstimatio à lege facta censetur pro pretio, quod tunc bona valebunt, & vide quos *ibi* allegat, & Alex. Ludouic, *decis.* 573. *n.*4. vbi Oliuer. & Beltraminus. *n.*16. late declarat, & alios adducit.

22 Casus speciales, in quibus æstimatio, & traditio bonorum dotalium facit emptionem. vide per Couarr. *in d. c.* 28. Mench. *lib.*3. *præsump.*74. *a n.*5. vbi septem exẽsiones tradit ad hanc doctrinam. Bernar. Diaz. Gutierr. Gracian. Falc. Barbos. Fontan. Trentac. & alij *vbi supr.* & vide Add. ad *l.*7. 16. 18. *&* 19. *tt.* 11. *p.*4. vbi late de hac materia egimus. Ios. Ludouic. *decis.*89. *per tot.* & Oliuer. Beltram. *vbi proxime.*

23 Sublimita primò hanc limitationem, si mulier erat minor viginti, & quinque annis, & dos sine authoritate curatoris, & decreto iudicis fuit marito tradita, nam tunc alienatio, licet res sint datæ æstimatæ, nulla erit. Trẽt. *var. lib.*3. *de iur. dotium. resol.*1. *n.*23. Couarr. *d. c.*28. *n.*10. Menoch. *d. præsump.*74. *n.*12. *&* 13. & Addit. ad Glos. 4. *num. l.*4. *sup.* ex quibus constat æstimationem tunc nõ facere emptionẽ.

24 Sublimita secundò, quando paciscitur, & cõuenitur inter contrahentes, quòd res ipsa redatur in casu restitutionis dotis, & non dicitur quòd pretiũ, etsi vlterius adijceretur, quòd restituetur in eadem æstimatione, *l. si inter.* & *ibi* DD. *C. de iure dot.* Surd. *cons.* 330. *n.* 25. Puteu. *decis.*376. *p.*3. Gutierr. *de gabellis, q.*12. *n.*22. vbi tradit quòd sonat ipsa emptio, si nuptiæ non sequantur, ex *l. in rebus dotalibus. C de iure doti.* Menoch. *n.* 19. Couarr. *n.*3. *&* 4. Barbos. *n.*29. *vbi supr.* Trentac. *n.*20. tradit quòd, si res tempore restitutionis est deteriorata per maritum, deuenitur ad æstimationem factam. Mastrill. *decis.* 149. *n.*9. Castill. *decis.*21. *n.*3. Fontan. *an.*31. *d glos.* 8. vbi alios refert. Oliuer. Belt. *vbi sup.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ſupr. Sub limita 3. ſi nuptiæ ſecutæ fuerint, aliàs ſi ſecutæ non ſint, aut nulliter ex alia quauis ratione, æſtimatio emptionem non facit. Puteus *deciſ.* 376. *p.* 3. Gutier. *de gabell. q.* 22. *n.* 22. vbi tradit quòd ſpirat emptio, ſi nuptiæ non ſequãtur, ſeu annullentur ex *l. in rebus, C. de iur. dot.*

25 Aliàs ſublimitationes, & caſus, in quibus æſtimatio non facit emptionem, & maritus non poteſt alienare bona dotalia; ſed tenetur illa in ſpecie ſoluto matrimonio vxori reſtituere: vide apud Couarr. *d. c.* 28. v bi vndecim caſus ãnotat. Menoc. *d. præſũp.* 74 *a n.* 15, vbi duo decim adducit. Fontan. *in d gloſ.* 18. *p.* 13. *a n.* 31. vbi ſeptem caſus examinat, qui ſunt principales huius materiæ. Trẽtac. tredecim, & vide Gutierr. *cũſ.* 22. vbi tradit vnum caſum, & Addit. ad *d.* Gloſ. vbi de omnibus mentio fit. Bernard. Diaz Falcon. Barboſ. *a num.* 21. & alios *vbi ſupr.* & Addit. ad *dict. l.* 7. 16. 18. 19. *&* 20. *vbi ſup.* vbi vide quando dictum fuit, quòd eſſet in electione mariti rem ipſam reſtituere, vel eius æſtimationem, vel in electione mulieris fuit relictum: de quo etiam vide Surd. *conſ.* 225. *n.* 1. vbi tradit quòd quandò res data in dotem æſtimata maritus promittit dotem reſtituere in denarijs, vel in tot bonis, ſeu vt melius placuerit mulieri, adhuc æſtimatio facit emptionem, quia promiſsio de reſtitutione bonorũ non eſt in obligatione, ſed in electione ſolutionis quãritas, aut bona. vide eum *per totum illud conſ.* vbi multa notanda tradit. & Fontan. *à n.* 64. *vbi ſup.* Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Peruſ.* 89.

26 Et quid, ſi tertius dedit in dotem bona legitimæ ipſius mulieris, & non ipſa. vide Gutier. *conſ.* 17. *n.* 36. 37. *&* 38. vbi æſtimationem hoc caſu etiam emptionem facere docet.

27 Sed quid, ſi in inſtrumẽto dotali vir dicat recepiſſe nomine dotis fundum, vel domũ æſtimatam in centum, & obligetur ad reſtitutionem æſtimationis ſoluto matrimonio, ſi nõ præceſsit promiſio dotis, nec ex inſtrumento conſtat mulierem, vel alium eius nomine æſtimationi aſſenſiſſe: dic æſtimationem emptionem non facere, niſi vtriuſque conſenſus concurrat; vel niſi ex eo conſtet mulierem preſentem fuiſſe, argũ. *l.* 8. *&* *l.* 23 *huius tit.* & *ibi.* Addit. ad Gloſ. 1. *l.* 19. vbi diximus quando præſſens venditioni rei ſuę præiudicet. vide Ayora. *de partit.* 1. *part. cap.* 3. *num.* 21. vbi dicit quòd æſtimatio facta inter patrem vxoris, & generum non præiudicat filiæ, quę non cõſenſit actibus eorum, quia ſunt pacta inter alios facta, quæ alijs non proſſunt, nec præiudicant, *l. ſi vnus, §. ante omnia, ff. de pactis*, & ſoluto matrimonio ea petere poterit, quod intelligit, quandò pater certam ſpeciem promiſ ſit in dotem, quam poſtea maritus ęſtimatam accepit, vide eum. Si enim in inſtrumento dotis maritus dicit à meis ſoceris, vel ab vxore, quæ futura eſt, recepiſſe talia bona æſtimata, & tabellio fidẽ facit traditionis, & receptionis, licet in inſtrumẽto maritus ſolus loquatur, ęſtimatio facit ęptionẽ, quia cõſtat de eo, qui rem tradidit, & à quo maritus eam accepit fuiſſe præſentem, & de eo mentionem non fuiſſe factam de ſtilo tabellionum.

Limita ſecundò niſi res datæ in dotem nõ æſtimatæ ſint ex his, quæ in genere ſuo functionem recipiunt, ideſt quę in pondere, numero, vel menſura conſiſtunt; nam tunc ipſarum alienatio valet. Fab. de Mõt. 4. *q. princ. n.* 13. Couarr. *pract. c.* 28. *n.* 6. Spino *in ſpecul. teſt. gloſ.* 11. *prin. n.* 92. Menoch. *d. præſumpt.* 74. *n.* 10. Gomet. *in l.* 50. *taur. n.* 43. Gutier. *de iuram.* 1. *p. c.* 1. *n.* 7. Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſolut. matr.* 2. *p. n.* 76. 77. 78. *&* 79. vbi explicat an competat mulieri rei vẽdicatio pro eis. Caſtill. *lib.* 1. *de vſufr. c.* 14. Fontan. *d. clauſ.* 5 *gloſ.* 8. *p.* 13. *n.* 4. *cum alijs.* vbi alios adducit. Huiuſmodi enim res tacite à lege abſque aliquo pacto æſtimatæ dicuntur, & mariti periculo ſunt. *l. res in dotem, ff. de iure dot.* vbi iuriſconſultus inquit quòd res in dotem datæ, quæ pondere, mẽſura ve cõſiſtũt, mariti periculo ſunt, quia ad hoc dantur vt maritus eas ad arbitrũ ſuum diſtrahat, & quandocumque ſoluto matrimonio eiuſdem generis, & qualitatis alias reſtituat, vel ipſe, vel heres eius.

29 Limita tertiò in rebus, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, quia hæc per maritum bene poterunt alienari. Fab. de Mõt. *d. n.* 13. Gutierr. *d. c.* 1. *n.* 6.

30 Limita quartò in omnibus rebus mobilibus in dotem datis, quæ liberè alienari poſſunt per maritum, cum nulla inuenia-

tus

tur prohibitio de illis nõ alienandis. Azõ. *in summ. tt. de fund. dotal. in fin.* Gl. 1. *in prin. tt. quibus alienare licet.* Bart. *in l.* 1. *n.* 181. *ff. solut. mat.* vbi de iure antiquo agnoscit hoc verum esse, & *ibi*, Alciat *n.* 123. Bald. Nob. *de dot.* 7. *p. specie.* 1. *n.* 4. & facit. *text, in l. si ex lapidicinijs.* 33 *ff. de iure dotium*, & *ibi* notat Fulgos. *l. dotalem.* 62 *ff. solut. matrim. l. fin. C. de seruis pignor datis*, vbi probatur maritum posse manumittere seruum dotalem, sine consensu vxoris, quæ manumissio aliàs ipso iure non valeret iuxta notata *in l. ea lege. C. de condict. ob caus*, & hanc contra Ripam, *n.* 102. Ias. *n.* 33. *in d. l.* 1. defendit Barbos. *ibi, in* 5. *p. n.* 74. *& n.* 75. *cum aliis*, & iuribus in contrarium fauentibus respondit, maximè, *l. in rebus, C. de iure dot.* ex qua deducũt DD. inductam fuisse alienationis prohibitionem, & eos sequitur Fotanell. 2. *p. claus.* 7 *glos.* 3. *p.* 13. *n. fin.* & sic est in praxi obseruandum, licet contrariam opinionem sequantur Bar. *in d. l.* 1. *n.* 18. de iure nouiori, & *ibi*, Ias *n.* 33. & Rip. *n.* 102. & Gutierr. *de iuram.* 1. *p. c.* 1. *n.* 5. & vide *infra*.

31 Limita quintò, si mulier consentiat alienationi animo decipiendi emptorem, vt quia tempore alienationis asseruit rem nõ esse dotalem, cum tamen re vera dotalis esset, nam tunc in præiudiciũ mulieris decipientis ea alienatio habebitur pro valida, vt in simili probatur *in l. si sine, C. ad Velleian. l.* 2. *C. si minor. se maior dixer.* & in terminis tradunt Imola, *in l. cum vir. n.* 12. *ff. de vsucapion. & in c. cum contingat, n.* 24. *de iure iurando.* Tiraquell. *post. l. cõnubial, gl.* 8. *nu.* 135. vbi multis similibus confirmat. Baeza. *de non melior. filiab c.* 30. *n.* 12. *& de inope. debitor. c.* 16. *n.* 94. *in fine.* Barbos. *in d. l.* 2. *ff. sol. mat.* 5. *p. n.* 43. vbi alios adducit.

32 Sublimita has limitationes, & intellige alienationem rerum dotalium æstimatarum in prædictis casibus valere, & res vẽditas per mulierem ratione dotis vendicari non posse, si maritus est soluendo, & mulier aliundè habeat, vnde possit dotẽ recuperare; secus vero si soluendo non sit; nam in subsidium facta prius excussione in bonis mariti res dotales tam immobiles, quã mobiles à tertijs possessoribus poterit reuendicare, *text. in l. in rebus.* 30. & *ibi* Glos. *verb. æstimatæ in fine, C. de iure dotium, ibi que* Salycet. Bald. Nobell. *de dote.* 8. *p. priuil.* 7, Couarr. *dict. c.* 28. *n.* 8. *vers. etenim.* Bal. Salycet. & Pinel. *in l.* 1. *C. de bon. mater.* 3. *p. n.* 15. Mascard. *de probat.* 2. *p. concl.* 619. *n.* 6. Honded. *cons.* 41. *n.* 21. *& sequen. vol.* 1. Menoc. *cons.* 44. *n.* 14. *&* 15. Baptist. Costa. *de remed subsidiar.* 63. *n.* 1. Ioann. Bapt. Laderch. Imol. *cons.* 63. *n.* 2. Barbos. *in l. æstimatis*, 51. *n.* 26. Ioseph. Lud. *decis. Peruf.* 89. *à n.* 14. vbi Couarr. opinionem defendit. Faber. *in suo. C. lib.* 5. *tt.* 7. *de iure dot. definit.* 43. vbi ita resolutũ in facti cõtingentia fuisse dicit. Mar. Giur. *in nouissim. commentar. ad consuetud senat. Misanen. c.* 15. *glos.* 1. *p.* 1. *ex n.* 21. Fontanel. 2. *p. claus.* 5, *gl.* 8. *p.* 13. *n.* 78. *& claus.* 7. *glos.* 3. *par.* 15. *n.* 50. vbi de excussione, *& in n.* 2. *&* 3, & vide addit. ad Glos. 3. *l.* 14. *tit.* 13. *infra.*

33 Et de bonis mobilibus non æstimatis à viro alienatis, quæ extant penès tertium possessorem, si vir non sit soluendo, quòd possint ab vxore vendicari, Vide Barbos. *in d. l.* 1. *p.* 5. *n.* 78. 79. 84. *&* 85. vbi differentiam assignat inter bona immobilia, & mobilia non æstimata in dotem data, scilicèt quòd immobilia, etiam si maritus soluẽdo sit, repeti possint, mobilia vero non.

34 Limita sextò, si alienatio fiat de consensu vtriusque coniugis, & vxori vtilis sit, *l. fin ff. de iure dotium*, & Glos. *fin* & Bart, *ibi*, Baptist. *de priuil. dotal. centur.* 4, *n.* 44, Bald. Nouel. *de dot.* 7. *p special.* 1. *n.* 6. Socin. Iũ. *in l.* 1 *ff. solut. matrim. n.* 234. *ad fin. & cons.* 28, *n.* 9. *lib.* 2, Trentacinq, *var. lib.* 3. *tit. de iur. dot. resol.* 1, *n.* 28, *&* 29, vbi ait quòd, licet concedatur viro facultas alienandi, intelligitur vxore consentiente. Tiraquel. *post il. connubi. glos.* 3. *n.* 73, Rimin. *in princ. Instit. quib. alien. licet, à n.* 182. Bart. *in l. si constante, n.* 96 *ff. solut* vbi dicit regulam esse generalem de consensu vtriusque coniugis posse alienari fundum dotalem, si per hoc mulieris conditio fiat melior, & maritus non remaneat pauperior. Barbos. *in dict. l.* 1. *n.* 6. 7. 8. *&* 9. vbi late declarat, & dicit tunc valere alienationem, quãdo fundus dotalis vtilitèr alienatur, & pretium vtiliter distribuitur, vel si eius loco alius subrrogatur, non vero si retineatur pretium, quòd consumptioni subest.

35 Limita septimò, si fundus dotalis etiam non æstimatus, cum alio permutetur, nã talis permutatio, si vxori vtilis est, valet, *l.*

ita

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ita constante, 27 ff de iure dotium, de quo vide Add. ad Glos. 2. *l.* 4. *sup. n.* 12. *cum alijs.*

36 Limita octauò, si alienatio fiat ex causa necessaria, nam tunc alienatio non est prohibita, sed permissa, *l.* 1. *ff. de fundo dotal. l. alienationes, ff famil. ercis.*; & in terminis tradunt Faber. *in suo. Cisiò.* 5. *tt.* 15. *de fund dot. defin.* 1. Surd. *decis.* 86. *n.* 8. Barbos. *vbi supr. n.* 10. Fontanel. *claus.* 7. *glos.* 3. *n.* 39.

37 Sunt autem causę necessariæ, ęs alienũ vxoris, pro cuius solutione marito consentiente alienatio permittitur, *l. fin. ff. de iure dot. l. quamuis. ff solut. matr.* & alia plura tradit Barbos. *in d. n.* 10. Sed quid si nõ consentiat. Vide Addit. ad Gl. 8. *l.* 7. *tt.* 15. *infr.*

38 Item si vir, & vxor non habent vnde se alãt. Faber. *in d. definit.* Tiraq. *de retr. ligna.* §. 26. *glos* 1. *n.* 23. vbi multa permissa ratione famis tradit. alia tradit Franch. *decis.* 190 *num.* 4 dicens iustas causas alienandi fundum dotalem esse, vt mulier viuat, vt sana viuat, vt libera viuat, & nupta viuat.

39 Et de quæstione, an sit iusta causa, quando mulier vendit, vt liberet maritum a carceribus, Vide Surd. *d. decis.* 86. Rimin. *vbi supr.* & Addit. ad Glos. 1. *l.* 3. *tit.* 12. *infr.* Gomet. *decis.* 328. & *ibi*, Flor. de Mena, vbi multos adducit.

40 Limita nonò, si mulier consentiret alienationi rei suę dotis, & iuramento eam cõfirmauerit, nam tunc ei non poterit contrauenire, *c. cum contingat. de iure iurand.* & *ibi*, DD. *c licet, d. tt. in* 6. Gl. *l si prædium. de iure dot.* Riminal. *n.* 201. & DD. cõiter. *in princ. instit quib alien. non licet.* Bald. Novell *de priuil. dotis. p.* 7. *priuil. fin.* Rub. *rub. de donat. in text.* §. 17. *n.* 17. Camp. *de dote.* 4 *par q.* 11. vbi dicit ab hac opinione non esse recedẽdum in iudicando, & consulendo. Viui. *decis.* 133. *n.* 2. Maresc. *decis.* 327. *n.* 2. *par.* 1. Roland. *cons.* 82. *n.* 2. *lib.* 2. Ioann. Bap. Cost. *de fact ign. & scient. insp.* 14. Paris. *cons.* 75. *n* 2. & 3. *cum alijs, vol.* 3. vbi plures refert. Farinat *prax crimin. 1. p q.* 8. *n.* 141. Seraph. *priuil.* 76. *n.* 1. & *ibi* Benechẽ. Couarr *in c. quamuis pactum, p.* 2. §. 1. *n.* 5. vbi dicit cõmunem, & ab ea nec in iudicando, nec in consulendo esse discedendum. Gomet. *in l.* 50. *taur. n.* 57. Gutierr. *de iur. 1 par. c.* 1. *n.* 14. Barbos. *in d. l.* 1. *ff solut. matr.* 5. *p. n.* 73. & 74. vbi contra hanc doctrinã arguit, & rationem eius tradit, & sic est tenẽdum nulla facta distinctione rerum, quæ æstimatæ dantur in dotem, & quæ non fuerunt æstimatæ.

41 Sublimita primò dummodo supersint bona mariti, ex quibus possit consuli indemnitati mulieris consentientis cum iurã nẽto alienationi rei dotalis non solum tempore contractus, sed tempore quo agit mulier. *auth. siue à me. C. ad vellelian* aliàs si maritus soluendo non sit; rem dotalem ab emptore, seu tertio possessore poterit vendicare, Glos. & Doct. *in auth siqua mulier. C. eod.* Rub. *vbi supr. n.* 16. *vers. intellige.* Afflict. *decis.* 311. *n.* 5. & 6. Vrsil. *n.* 4. Paris. *cons.* 75. *à n* 17. *vol.* 3. vbi eruditè hanc doctrinam defendit, & filium eius hæredem, etsi ea viuente non contradixerit, posse vẽditionem rescindere, tradit *in n.* 21. & 22. Paz. *q. ciuil. 7. n.* 58. Rodrig. *lib.* 2. *q.* 5. *n.* 16. Auendañ. *de censib. c.* 94. *n.* 15. & pro hac opinione alios tradit Rolan, *cons.* 70. *à n.* 1. Seraphin *priuil.* 76. *n.* 12.

42 Contrariam opinionem, imò quòd alienatio rei dotalis iuramento confirmata adeò valeat, vt contra eum mulier venire nõ possit, quamuis ex ea maxime lędatur; quia remanet indotata, tenet Cardos. *in c. cum cõtingat. de iure iuran.* & *ibi* Henrric. & Immol. Campeg. *tract. de dote. q.* 11. Abb. *cons.* 8. *vol.* 2. quos refert Ant. Gabr. *libr.* 3. *comm. opin. tt. de iure dotium. conf.* 1. *n.* 7. Rolan. *vbi sup. n.* 20. dicit *d.* Gl. *in auth siqua mulier.* cõiter reprobari. Castren. *consil.* 8. *vol.* 2. Alexand. 83. *n* 8. *vol.* 6. vbi dicunt, quòd mulier tenetur seruare iuramentum, etsi alia bona non supersint, & enormiter lædatur. Ias. *in l. licet. n.* 5. *C. de pact. & in auth. sacramenta puberum. n.* 16. & 24. Castren. *n.* 7. Salic. *n.* 8. *C. si aduerf. vendit.* Benechend. *in add. ad Seraph d. priuil.* 76. *n.* 3. vbi contra Seraphinum hanc veriorem docet, alios allegat Ioan. Angel. Pisanelus. *in add. ad Afflict. d. decis.* 311. Gutier. *vbi sup. n.* 19. & 20.

43 vbi hanc sequitur, quandò maritus tempore contractus, & alienationis erat soluendo, licèt postea tempore exactionis dotis bona non sint, ex quibus mulieri solui possit. & eum sequitur Ceuall. *q.* 3. *n.* 19. qui etiam docent mulieri, & non emptoribus incumbere onus probandi, quòd tempore venditionis maritus non erat soluendo. Et quando maritus non erat soluendo

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

uendo, & quãdo maritus tempore alienationis habebat alia bona, sine dubio hanc opinionem procedere dixit Morquech. *de*
44 *diuis. bonor. lib.* 1. *c* 9. *n.* 41. In hac varietate opinionũ est veruis interueniente lęsione enormissima in alienatione rei dotalis mulierẽ agere posse contra fundi dotalis emptores, quia metus reuerentialis interueniẽte lęsione enormissima est sufficiens ad annullationẽ cõtractus. Morq. *n.* 42. Benech. *n.* 22. *vbi sup.* & plures refert. vide Add. ad Gl. 2. *l.* 56. *infra*, Et dolus re ipsa est probatus, vide Add. ad Glos. *d l.* 56. *& ad glos.* 1. *l.* 57. *hoc tit.* & ad Glos. 1. *l.* 34. *tit.* 14. *hac par.*

Et de quæstione, vtrum, si remaneant
45 mulieri alia bona, ita vt non maneat indotata, possit venire contra alienationẽ factam alicuius rei dotalis cum iuramento ex eo solùm, quòd in illa tantũ re remanet indotata, quia constat nullum commodum illi euenisse ex alienatione, vide Fontanel. *clauſ.* 7. *gl.* 3. *p.* 13. *n.* 23. *cum alijs*, vbi dicit quòd, si non est læsio respectu totius dotis, vel patrimonij mulieris, propter quam in totum, vel in maiorem partem remaneat indotata, non est audienda in prætensa rescisione, & contrarijs satisfacit, *& in.* 13. cogitandum relinquit. sed vide Addita ad Glos. 11. *l.* 56. *infra.* vbi diximus qualitèr lęsio consideranda sit, & Addita ad Glos. 1. *num.* & ad Glos. 6. *l.* 3. *tit.* 12. & Decian. *cons.* 179. *n.* 3. *&* 4. *& cons.* 180, vbi multa tradit, quę hic adaptari possunt.

46 Sublimita secundò, si mulier priùs iurauerit non alienare bona dotalia, nec alienationi consentire per eius maritum faciẽdæ; nam alienatio postea sequuta iuramento confirmata non valebit, nec iuramentum secũdũ contra primũ ligabit, nec alienationem cõfirmabit, maxime si ex eo alicui tertio esset ius quæsitum. Glos. Hostien. Ioann. Andr. & Anchar. *in cap. mulieri. de iure iurand.* Speculat. *tit. de empt. & vẽdit.* §. *tertio loco, verſ. & nota generale.* Seraphin. *priuil.* 75. *n.* 40.

47 In his enim alienationibus ab vtroque coniuge simul factis totum pretium ad maritum peruenire præsumitur, etsi in instrumento venditionis ambobus factã fuisse solutionem dicatur, & soluto matrimonio integrum pretium mulieri, vel eius heredibus restituere tenetur, *l.* 61. *taur.* & *ibi*, Gomet *n.* 3. Cacher. *decis* 140. Afflic. *decis.* 209. & *ibi.* Vrsil. vbi late materiam prosequitur, quando maritus, & vxor simul vendunt bona propria mariti, vel vxoris. Trẽtacinq. *variar. lib.* 3. *tit. de iur. dotium, resol.* 4. *n.* 1. vbi contraria refutata ab hac opinione non esse recedẽdum, tradit. Capic. *decis.* 78. *n.* 8. Boer. 23. *n.* 6. *& seq.* Gama. 227. & *ibi* Flor. Gutier. *d. c.* 1. *n.* 14. *verſic. ſi vero maritus.* Rodrig. *lib.* 2. *q.* 5. *n.* 16. 17. 18. & 19. Auendañ. *de cenſib. c.* 94. *n.* 14. Hond. *conſ.* 45. *n.* 26. *cum alijs*, vbi multos laudat, & quæstionẽ in terminis disputat, & quatuor casus distinguit. Seraphin. *priuil.* 65. *n.* 1, & *ibi*, Benechend. *in annot. n.* 2, vbi multos alios refert. Fontanel. *n.* 33. *&* 34. *cum lijs*, qui *in n.* 37. dicit hanc præsumptionem non esse respectu emptoris, & ad ipsius dãnum; sed quoad ipsum virum, & vxorem, & interesse tantum ex Valasc. *conſul.* 83. *n.* 8. Vrsil. ad Afflict. *decis.* 209. *n.* 7. Hond. *conſ.* 32 *in fine*, Boer. *decis.* 23. *n.* 7. Costa. *de portione, & rata. q.* 24. *n.* 8. qui *in n.* 38. hãc doctrinam limitat. quando non remanent viro bona, contra quę mulier possit habere regressum, & propterea deberet remare indotata.

48 Amplia, & si mulier confiteatur recepisse pretium, & cum iuramento firmauerit, nam non obstante dicto iuramento ad maritum, & non ad vxorẽ pretium peruenisse præsumitur. Angel. *in* §. *itẽ ſiquis in iudicio. n.* 20. *verſ. quid ſi cum iuramẽto. inſtit. de except.* Vrsil *vbi supr. n.* 2. Roland. *conſil.* 64. *n.* 11. *lib.* 1. Benechend. *n.* 4. *vbi sup.* & contra Serphin. *vbi supr. n.* 7. hanc veriorem esse dicit. Honded. *n.* 31. *&* 32. *vbi sup.* Quando non agitur respectu emptoris, sed respectu mariti, cuius respectu non obstante iuramento pretium præsumitur ad eum peruenisse, & vide multa per Tiraquel. *de retract. ligna.* §. 31. *gl. vnic. n.* 4. 5. 6. *&* 7. vbi Quando pater, & filius in eodem instrumẽto simul confitentur pretium recepisse, an vterque teneatur, & Trentacinq. *vbi supr. n.* 3. vbi comprobat ampliationem, & declarat, & *in n. sequẽ.* & *in n.* 7. agit de quæstione, quando pater, & filius in eodem instrumento confitentur recepisse pretium.

49 Secundò nota rerum, quarum alienatio prohibetur, esse iurisdictionẽ, quæ vendi non potest, vt ex Bald. *in c.* 1. *in fin de pace iura-*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

re iuram firman. in vsib feudor. & in c. 1. quæ sint regalia, tradit Fabian. de empt. 4. q. prin. n. 11. 12. vbi pro hac opinione multas rationes refert, licèt de consuetudine contrarium vsurpatum esse affirmet, prout quotidiè iurisdictiones vēdi omnibus notum est, de quo vide Addita ad Glos. 2. l. 2. tit. 13. infra.

50 Tertiò officia publica iurisdictiones habentia. De quo vide Felician. de censib lib. 2. c. 3. n. 24. & alios adducit. authent. vt iudices sine quo suffragio, § hæc autem. colat. 2. Auendañ resp. 9. num. 1.

51 Alia verò officia, quæ non habent iurisdictionem, sed nudum ministerium, vendi possunt (vt decurionatus, scriptoriæ, & alia similia) per Principem non recognoscētem superiorem absque vllo vitio, & peccato. Diuus Thom. in opusc. 21. Bald. in l. Barbarius. 1. lect. col. 2. ff. de offic. præt. versic. veniamus. Caier. in summ. verb venalitas. Soto. de iust. lib. 3. q. 6. tit. 4. Tellus, in l. 26. & 29. taur. n. 10. Nauarr. in manual. c. 25. n. 7. Azebed. in l. 4. tt. 25. lib. 4. recop. Feliciā. n. 5. vbi supr. qui plures allegat, & in n. 26. vers. tertio animaduertendum est, dicit hæc officia publica à priuata persona priuatè vendi posse, ex Bald. Castrens. & omnib. in l. omnimodo, §. imputari, C. de inoffic. testam. Ripa, in l. in quartam, n. 163. ff. ad legem falc. Couarr. lib. 3. var. c. 19. Roland. tonsi. 21. n. 10. vol. 2. Auend. resp. 9. Gomet. in l. 29. n. 21. Mench. contr. illustr. lib. 1. c. 42. & 43. per totū, vbi ad partes quęstionem disputat, & vendi posse concludit. Matienz. in l. 5. tit. 9. lib. 5. recop. glos. 3. n. 3. & in l. 3. tit. 8. & in dialog. relat. 4. p. c. 11. & 12. Angul. l. 9. tit. 5. libr. 5. recop glos. 5. n. 2. vbi testatur de communi opinione, & de praxi vsu forensi recepta aduersus Tellum Fernan. in d. l. 29. cuius argumentis satisfacit. Matien. in d. c. 11. & 12. & in fin. d. n. 26. ipse Felic. cū Tello Fernādez exclamat cōtra huiusmodi vēditiones. Quartò res fideicō missō subiectæ, & prohibitæ alienari. De quo vide Addita ad l. 43. infra.

52 Quintò bona litigiosa, de qua materiae vide l. 3. tit. 7. par. 3. cum alijs, & Addita ad Glos. 8. l. 14. tit. 13. infra hac part. vbi vide, quæ dicantur res litigiosæ. & Lanzelot. de attent. 2. par. c. 4. in præfat. n. 520. Tepat. variar. tit. 145. Cacher. decis. 144. Couarr. pract. quæst. 55. n. 7. Ricc. collect. 814. Trentacinq. lib. 2. variar. tit. de iudic. resolut. 17. q. 11. n. 43. & Farinat. 2. par. fragm. litt. L. verb. litigiosa res. à n. 234. vsque ad 427. plenissimè hanc materiam explicat. Guzm. de euiction. q. 11. n. 43.

53 Sextò ius primogenitur, & maioratus, nec vendi, nec renuntiari potest nisi successori vocato ad successionem. Vide Tirac. de primog. q. 27. in prin. Gomet. in l. 40. taur. n. 70, Gamm. decis. 338. n. 8. & 274. n. 1. vbi resoluit hoc ius vēdi, & cedi posse. Molin. de Hispan. primog. lib. 1. c. 6. n. 45. Mieres, de maiorat. 3. p. q. 18. per tot. vbi nouissimè hos, & alios refert, & quæstionem explicat, & resoluit.

Amplia non solum ius, sed nec quamuis rem maioratus nō posse vēdi, alienari, seu obligari. Vide Addit. ad Glos. 4. l. 6. tit. 11. par. 6. vbi late comprobauimus, & cum facultate Regia posse vendi, vt pretium in aliam vtiliorem subrrogetur. & de quæstione, an si res subrrogata euincatur, possit possessor maioratus habere regressum cōtra emptorem maioratus, vel debeat vtra que carere; Vide Addit. ad d. Glos. & glos. 1. l. 4. tit. 6. infra hac par.

54 Pœna autem imposita emptori ex aliquo contractu prohibito à lege, vel statuto, intelligitur paritèr indicta venditori. Bart. in l. 1. C. de cupressis ex lucro damnensi per text. ibi. Bald. in l. 1. C. de communi seruo manum, Fabian. de emp. 2. q. prin. n. 33. Boer. decis. 48. n. 21. prohibitum enim in vno intelligitur paritèr prohibitum in alio, vt voluit elegantèr Bald. in l. nemo martires. ad fin. C. de sacros. Eccles. sunt enim correlatiua, vt late comprobat Fabiā. vbi sup. n. 32.

LEX. XXIII.

SVMMARIVM.

1 *Emptio dicitur perfecta quādo in re, & pretio sunt conuēti, vt periculum rei ad emptorem pertineat. Periculū rei venditæ regulariter emptori pertinet. n. 2.*

3 *Periculum est emptoris etsi in venditione sit data arra.*

4 *Lite pendente super retractu si res perit, emptori perit, & non consanguineo.*

Emp-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

5 *Emptori nominis pertinet periculũ decoctionis debitoris.*

6 *Venditor nominis promittens emptorem defendere nõ tẽtur ad periculũ decoctionis.*

7 *Emptor nominis habet actionẽ cõtra vẽditorẽ, si debitor tueatur aliqua exceptione.*

8 *venditor nominis debet præstare quod asseruit, & ostendere esse debitum.*

9 *Venditor tenetur ad restitutionem pretij, si vẽditio, seu cessio nominis ex causa aliqua infructuosa sit.*

10 *Emptionis tempore, si debitor non erat soluendo, venditor nominis tenetur restituere pretium, nisi sciens emerit emptor, aut talis erat conditio debitoris, quòd nullam possit probabilem causam ignorantiæ allegare.*

11 *Venditor census iam constitutus tenetur de euictione hypothecarũ si bona fuerunt distracta ab anterioribus creditoribus.*

12 *Venditor census iam cõstitutus tenetur de euictione, si hypotheca nõ erat bene cõstituta*

13 *Item si venditor nominis ignorauerit debitorem non esse soluendo.*

14 *Conuentioni partium standum est.*

15 *Vẽditor census, si promisit hypothecas fore idoneas, tenetur.*

16 *Venditor, si promisit facere bonum nomen debitoris, vel idoneum, si debitor non sit soluendo, tenetur.*

17 *Venditor dicens bona esse certa, & secura non tenetur, nisi expresse dixerit esse sufficientia ad redituum solutionem.*

18 *Venditor tenetur, quandò debitorem locupletem esse dicit, nisi negligentia emptoris fiat non soluendo.*

19 *Venditor dolo promittens hæreditatem locupletem esse, seu nomen debitoris tenetur restituere pretium emptori, & de dolo.*

20 *Ampliatur etsi ignoranter esse debitorem idoneum affirmauerit.*

21 *Venditor nominis non tenetur de euictione, nisi ãtequàm emptor, seu cessionarius agat & ab ipso fuerit requisitus, quòd exhibeat instrumentum, & iura sua contra debitorem cessum. Quibus expensis debeat fieri executio. ibi.*

22 *Venditione nominis, seu cessione actio utilis in emptorem transit.*

33 *Venditione prædij, ad quem venditori competit actio, in emptorem non transfertur utilis actio, nec emptor agere potest, nisi quòd cedatur actio.*

24 *Venditio nominis litigiosi potentori non potest fieri.*

23 *Debitum personale an emi possit minori pretio, quàm sit ipsud.*

26 *Cẽsus securè colocatus an emi possit minori iusto pretio, & cum emitur minus iusto pretio, vtrum id, quod deficit ad pretiũ legitimum, pertineat ad emptorem, venditorem, vel debitorem ipsius census.*

27 *Alia de cessione actionis. remissiue.*

28 *Periculum rei emptæ etiam in emptione tacita pertinet ad emptorẽ, vt quando res æstimatæ in dotem dantur.*

29 *Si fundus venditus publicatus sit, periculum pertinet venditori.*

30 *Interpretat.* l. Lutius. Titius. ff. de euict.

31 *Interpretatio.* l. si fundus, ff. locat. & conduct.

32 *Periculum rei pertinet ad emptorẽ, si emptio sit celebrata in scriptis, & ante confectionem instrumenti res pereat.*

33 *Item quando res venditur ad pondus, seu ad mensuram, antequam mensurentur.*

34 *Item in venditione conditionali.*

35 *Item si venditor sit in mora tradẽdi rem.*

36 *Item quando ex vitio præterito damnum in re datum sit. Equus mortuus intra triduum an cẽseatur mortuus ex morbo, quẽ habebat tempore venditionis.*

37 *Venditor sciens vinum non duraturum vltra diem, quo tradendum erat, emptor si eum non admonuit, tenebitur ei quanti eius interest.*

38 *Itẽ si dolo venditoris deterior res effecta sit*

39 *Si culpa, vel negligentia venditoris interueniat, periculo eius res perit.*

40 *Periculum rei in contractibus innominatis ante traditionem pertinet alienanti*

AD TIT. DE PERICVLO, ET COMMODO REI VENDITÆ.

ADDITIO GLOSSÆ. I. II. & III.

1 AD Glos. 1. 2. 3. Nota venditionem esse perfectam ad hoc vt periculum sit emptoris, quando inter emptorem, & venditorem de re, & pretio conuentũ est; dicitur enim perfecta venditio vno de tribus modis. Primò quando conuentum est inter partes de re, & pretio, vt vni partium non liceat à contractu discedere, Gl. *6. sequentis, & l. 62. infra.* Secũdo vt periculum sit emptoris, vt *hic*, & in Glos. 8. ter-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tio modo, quãdo res tradita est, *vt in l. 23 infra*, vt docet Glos. 1. *in l. 1 ff. de pericul. & comm rei vend. & in §. 1. Instit de emption. & vend.* Bald. & Salyc *in l. 1. C. quando liceat ab empt. disced.* Afflict. *decis.* 180. *num.* 4. Dec. *cons.* 178. *n.* 3. Paris. 59. *n.* 5. & 64. *n.* 7. *lib.* 1. Menoch. *de recup. possess. remed.* 19. *n.* 127. Matienz. *in l. 7. tit.* 11 *glos.* 6. *n.* 14. vbi quadrupliciter contractum emptionis perfectum esse dicit, & eos explicat Gutierr. *de gabell. lib.* 7. *pract. q.* 7. *num.* 18. Surd. *cons.* 38. *num.* 11. & 21.

2 Nota ex *text.* & Glos. 4. *hic* periculũ rei venditæ regulariter ad emptorem, & non ad vẽditorẽ pertinere. Adde *l. id quod post emptionem.* 7. *l. necesse.* 8. *ff. de pericul. & comm. rei vẽd. l.* 1. *l. cum speciem.* 5. *C. eodem. l. sciuit.* 12. *C. de act. empt. l. si soluturus.* 36. *inf. ff. de solut. l. quod sæpe.* 35. §. *in his. ff. de contra empt. l. cum empta.* 5. *ff. de rescind. vend. l. Lutius.* 11. *ff. de euict. l. fin. tit.* 10. *lib.* 3. *fori.* Dueñ. *regula* 203. vbi antiquiores citat, & An. Gomez. 2. *tom. var. c.* 2. *n.* 32. *vers. si vero talis res, & vers. si vero res.* Peret. *in l.* 1. *tt.* 7. *lib.* 5. *ordin. vers. dubium est, si quis vendat rem.* Pichat. *in §. cum autem.* 3. *Instit. de empt. & vend.* Morlam. *in ẽpor. iuris* 1. *p. tr.* 9. *de cõtra. ẽp. in princ. n.* 103. Scacc. *de comert.* §. 1. *p.* 1. *n.* 478. Moz. *de emp. & vẽd. c. de accid. ẽp. n.* 14. Caual. *decis.* 7. *de cõtract p.* 2, Molin. *disp.* 366. *versic.* 3. *loco*, & cõmenda memoriæ regulã ex Azone. *hic* à Glos. traditam, quæ totam istam materiam comprehendit, scilicet omne periculum expectare ad emptorem cum venditio fit pure sine scriptis certę speciei, quæ degustationem, mensurationem, vel ponderationem non exigit, & vide Glos. magis. *in l. necessario. vers. periculum ff. de peric. & cõm rei vend.* quæ istam materiam explicat.

3 Amplia primò procedere, etsi in venditione sit inter contrahentes data arra, & emptor ius habeat ea amissa ab emptione discedẽdi ex *l. 7 sup. & ibi* additis, nam adhuc eius periculo res empta perijt, quia cõtractus perfectus est, & validus interim quòd contrahentes non recesserũt dissensu expresso à contractu, nec constat de pœnitentia: nam ea, quæ competunt alicui de iure speciali, non sunt in consideratione, nec nocẽt actui valido de iure ante quam sint proposita. *l.* 4. § *si is qui ff. de fideic liber l. exceptiones, quæ personæ. §. fin ff. de except. l. nã post eaquam.* § *si minor. ff. de iure iurand.* ibi *nec enim vtique quòd minor est.* Bart. *in l. fin. n.* 1. *col.* 2. *vers. venio ad quartam particulam: C. de sentent. pas. & restit.* ex quibus hãc ampliationem defendit Peret. *in l.* 1. *titul.* 7. *lib.* 5. *ord col.* 30. *vers quod autẽ erit pag.* 189.

4 Amplia secundo, etsi litependente super retractu res empta perieri, periculo emptoris perire, & non consanguinei eam petẽtis. Tiraquell. *de retract. lign. ad fin. tit. n.* 31. Scac. *de cõmer.* §. S *q.* 1. *n.* 478. *vers. imò perijt emptori.*

5 Amplia tertiò in emptore nominis, hoc est actionis, quam venditor habet contra debitorem, vt puta census, vel alius debiti; nam si efficiatur non soluendo, periculum est emptoris. *ex leg. si nomen*, 4. *ff. de hæredit. vel act. vend. hic* citata à Glos. cui Adde *l. pupilli.* §. *soror, ff. de solut. l. periculum*, 30. *ff. de pig.* Castr. *cons.* 170. *n.* 2. *lib.* 2. Barz. *decis.* 380. *n.* 1. Alex. *cons.* 242. *n.* 3. *vol.* 6. Paris. *consil.* 88. *n.* 13. *vol.* 1. Magon. *decis. Florens.* 39. *n.* 2. Mant. *lib.* 4 *tt.* 13. *n.* 10. Benuen. Strac. *p.* 5. *de decoct. n.* 4. Bertazol. *claus.* 27. *glos* 13. *n.* 2. Rodrig. *libr.* 2. *q.* 21. *n.* 7. 8. & 9. & 18. Surd. *cons.* 22. *n.* 33. & *decis.* 326. *n.* 41. & 42. Felitian. *de censib. 2. tom. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 13. Amatis, *decis.* 6. *n.* 9. Auendañ. *de censib. c.* 34. *n.* 35. Scacc. *de comert.* §. 2. *glos.* 5. *n.* 283. Lingloi, *decis. Imperial.* 15. *q.* 5. *n.* 3. vbi declarat, ampliat, & limitat. Guzm *q.* 35. *n.* 59. & 60. *el secundo.*

6 Sub amplia primò, proximam ampliationem, etsi venditor promiserit ementem, seu recipientem nomen venditum defendere, & indemnem seruare. Castr. *cons.* 170. *n.* 2. *vers. tertio præmittendũ, vol.* 2. Barzius. *decis. Bonõ.* 110. *n.* 2. Felic. *d. n.* 13. *vers. quã in specie.* Rodrig. *lib.* 2. *q.* 21. *n.* 14. vbi ratione redit. Guz. *de euict. q.* 35. *n.* 62.

7 Limita primò *d.* ampliationem, si emptor nominis aliqua exceptione ex persona venditoris excluditur, nam tunc aduersus venditorem emptori actio datur. Bart. *per text. in l. qui duos. in fin. princ. ff. de leg.* 2. Dec. *cons.* 102. *n.* 1. *vers. hinc est.* Bertazol. *clausul.* 27. *glos.* 12. *n.* 2. Mantic. *lib.* 4. *tit.* 13.

8 *n.* 6, nam venditor nominis tenetur præstare creditorem esse, & nomen verũ, quod vendit, & absque exceptione. *d. l. si nomen, l. si pupillus*, §, *vlt ff. de euict.* Castrens. *cons.* 170, *n.* 2. *vol.* 2. Dec. 102. Menoch. 773.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Gratian. *decis.* 13. *n.* 30. & *in additio ad decis.* 215. *n.* 7. Rodrig. *de ann. redit. lib.* 2. *q.* 21. *n.* 13. Feliciã. *tom.* 2. *libr.* 2. *c.* 2. *n.* 15. Mantic. *n.* 5. & 10. *vbi sup.* Amatis *decis. Ferrarien.* 6. *n.* 9. Franch. *decis.* 427. *n.* 4. & 108. *n.* 1. Bertazol. *d. n.* 2. Viui. *decis.* 24. *n.* 4. Surd. *decis.* 326. *n.* 41. & *cons.* 452. *n.* 15, & 22, *n.* 33. Caballin. *de euict.* §. 5. *n.* 36. Marius, Giur. *de tis.* 87, *n.* 9. vbi alios plures cumulat, & *n.* 27. dicit quod si cessionarius ex facto cedẽtis exceptione aliqua excluditur regressum habet contra eum. Linglos. *decis.* 5, *q.* 5. *n.* 3, Guzm. *de euict. q.* 35. *n.* 8, & 9. & nihil interest ipso iure quis actionem non habeat, an per exceptionẽ repellatur. *l. nihil interest. ff. de reg. iur.* & Glos. *in d.* §, *vlt.*

9 Limita secundò, si ex causa aliqua venditio, seu cessio prorsus *in*utilis, & infructuosa sit, nam tunc venditor tenebitur ad restitutionem pretij, quia incipit pretium penes eum esse sine causa. *l. tum hæreditatem*, 7. *in fin. ff. de hæred. vel act. vẽd.* Faber. *in suo C. lib.* 4, *eod. tit. definit.* 15. *n.* 3. & 4. vbi dicit quòd nõ tenebitur ad interesse, si nõ expresse de eo cõuenerint, aut nisi ipsius dolo aliquid datum sit: Exemplifica, si vendiderit actiones personales, & debitor census haberet saluum conductum à Rege, vel esset sub motatoria Principis. Rot. *Genuens. decis.* 156, *n.* 10. & 11.

10 Limita tertiò, si tempore venditionis debitor, contra quem actio venditur, non erat soluendo, nam quòd dicitur periculũ nominis venditi ad emptorem pertinere, intelligendum est de periculo casus supernenientis, si forte post cessionem fiat non soluẽdo. Faber. *d. definit.* 15. Thesaur. *lib.* 3. *q.* 73. *n.* 5. Et cõtrarium solum obtinere in eo, qui scienter emit nomen non exigibile, docuerunt Bart. *in l. si cum dotem*, §. *si mulier*, & *ibi*, late Alex. *n.* 4. *ff. solut. matr.* Bar. *in l. qui debitorem. ff. de fideiuss.* Bald. & Ang. *in l.* 1. *ff. si quis in ius vocatus non ierit*, Frãc. *decis.* 108. *n.* 2. Barbos. *in l. æstimatis*, 51. *n.* 11. *ff. solut. matrim.* Felitian. *d. libr.* 2. *c.* 1. *n.* 13. *vers. quod sane procedere*, vbi contra Castrẽs. & Imol. hanc sequitur, & eandem opinionem amplectitur Rodrig. *de redit. d. q.* 21. *lib.* 3. *n.* 22. *per tex. in l. promittendo*, § *si a debitore. ff. de iure dotium*, *vers. periculum viri est*, & *cõtrario sensu*, Ioan. Bap. Toro. *incõpẽ. decis. vers. euictio an sibi locum vendicet*, *col.* 2. *vers.* & *si forte*, vbi pulcram decisionem, appellat Alexand. *vbi supr.*

Et est ratio, quia cum debitor non est soluendo perinde est, ac si nihil venditori deberet, *arg. l. nam is. ff. de dolo*, etsi velit retinere pretium agit de lucro captando, & emptor, qui pro nomine innani dedit pecuniam, videtur agere de damno euitando, vnde ei potius succurrendum est, ex Barbos. & Felitian. *vbi supr.* & intellige si emptor iustam, & probabilem ignorantiæ causam allegauerit ex Barbos. Felitian. & Rodrig. *vbi proximè*, & rationem redit Barbos. *in dict. n.* 11, *vers. neque obstat*, quia ille, qui allegat ignoranter accepisse nomen inopis debitoris allegat culposam ignorantiam, & ideo non auditur, *ex titul. in l. qui cum alio. ff. de regul. iur.* & ideo obstat regula, *l. quod quis damnum. eodem*, & faciunt tradita, *sup. in additio.* Glos. 1. *l.* 18.

Sed in contrarium faciunt ea, quæ ibi diximus, *à n.* 17, *vsque in finem*, Vnde nisi qualitas nominis venditi esset talis, quòd dificille posset in notitiam emptoris venire, & ipse probabilem ignorantiæ causam non allegaret, si tempore venditionis debitor nominis venditi non erat soluendo periculum erit venditoris, Guzm. *de euict. c.* 35. *num.* 21.

11 Et non obstat tradita per Rodrig. *ind. q.* 21. *n.* 13. ex Surd. Marc. Anton. Eugen. & Franch. *vbi supr.* dicit venditorem nominis reditus, seu census non teneri de euictione hypothecatum, nec ex eo quòd debitor census soluendo non sit, quia bona fuerunt distracta pro debitis anterioribus: quia eius doctrina est intelligenda, quando empror sciens emit nomen debitoris inopis, secus vero si de scientia non constat. Vt diximus *supr.*

12 Et contrarium, scilicet quòd venditor teneatur de euictione, quando hypotheca non erat bene constituta, vel fuit à creditore anteriori euicta, docuit. Thesaur. *d. q.* 13. *n.* 3. quia euictionis promissio in amplia forma non potest comprehendere alium casum, quã istum, ne verba sint superflua, nam euictio nõ potest competere in eo casu, quo fuit promissum verum debitum, sed in casu, quo non esset exigibile, vel ab alio viceretur, cum euinci dicatur id, quod per alium, siue creditorem, siue dominum vniuersalem eripitur, *l.* 1. *l.*

habere

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

habere licere ff. de euict. & hęc opinio habet summam æquitatem, & *hic* applicari possunt scripta, *in d.* Addit. Glos. 1. *l.* 18. *sup. n.* 13. *cum alijs.*

13 Amplia hanc limitationem, etsi venditor nominis ignoraret debitorem non esse soluendo. Barbos. *vbi supr. vers. ex quibus.*

14 Limita quartò, nisi fuerit aliter inter partes conuentum, nam cõtractus ex partium conuentione legem accipiunt. *l. contractus, vers. sed hæc ita.* & *ibi*, Hieron. Cag. *ff. de reg. iur.* Magon. *decis. Flor. s.* 62. *n.* 7. & 65. *n.* 4. vbi alios adducit, & probatur *in d. l. si nomen. & sequen. ff. de hæred. vel act. vend.* Rodrig. *d. q.* 21. *n.* 2. Cancer. *var. libr.* 2. *c.* 6. *n.* 176.

15 Limita quintò, si venditor nominis, seu cẽsus promittit hypothecas fore ideneas, nam tunc ex pacto tenebitur, si bona debitoris soluendo non sint. *d. l. si nomen*, & Rodrig. *vbi prox.*

16 Limita sextò, si venditor promisit facere nomen verum, & bonum. vel ideneũ, seu illęsum, quia si debitor non sit soluendo venditor tenetur; nomen enim bonum non præstat, & idem est promittere nomẽ esse bonum, ac esse exigibile *ex text. in l.* 1. *in fin. prin ff. ad Maced.* Dec. *cons.* 102. *n.* 1. Barz. *decis. Bononen.* 110 *a n* 3, vbi de hac clausula late agit, Mant. *libr.* 4. *tit.* 13. *n.* 11. Rodrig. *d. q.* 21. *n.* 21. vbi pro hac limitatione adducit Rotam Genuens. *decis.* 156. *n.* 2. & 3. Neuiz. *cons.* 11. *n.* 10. & 66. *n.* 8. Marc. Anton. Lugen. *cons.* 73. *n.* 1. Cancer. *var.* 2. *tom. c.* 6. *n.* 176. Felitian. 2. *tom de censib. libr.* 2. *c.* 1. *n.* 13. *vers. sed qualiter*, vbi dicit non sufficere, quòd venditor dicat bona esse certa, & secura, sed oportere quòd in specie promittat esse sufficientia ad reditus solutionẽ, & hoc procedere, etsi adiecta sit clausula generalis, *de defensione, & conseruatione in demnitatis*, & *in n.* 15. tradit venditorem teneri de euictione, quando debitorem locupletem esse dixit, & promisit, si debitor à principio non erat soluẽdo; & secus esse, si postea effectus sit nõ soluẽdo. Guzm. *de euict. q.* 35. *n.* 11. vbi hãc doctrinã sequitur, & pro ea refert Becc. *in*

18 *n.* 14 quod intellige, nisi negligẽtia emptoris fiat nõ soluendo, quia in potestate cessionari non est differre ex actionem in præiudicium cedentis. Cancer. Guzm. *n.* 37. *vbi supr.*

19 Limita septimò, si venditor nominis, vel hæreditatis sciens actionem, vel hæreditatem innanem tanquam bonam, & locupletem vẽdiderit, vel affirmauerit, & emptorẽ deceperit, quia tenetur ad pretij restituxionem, & de dolo. Rodrig. *lib.* 2. *q.* 7. *n.* 6. Surd. *decis.* 326. *n.* 27. Guzm. *de euict. q.* 35. *n* 20. & 21.

20 Amplia procedere, etsi ignorauerit venditor hoc affirmauerit, quia est in dolo affirmando id, quod ignorat. vide *sup.* in Addit. Glos. 1. *l* 18. *n.* 27.

21 Emptor enim vt posset obtinere contra venditorem in casibus, in quibus tenetur de euictione nominis, ante quam agat, tenetur interpellare, & requirere venditorem, vt tradat sibi iura sua, & quòd veniat ad eum tuendum contra debitorem. Rodr. *d. q.* 21. *n.* 22. *vers. sed quæro.* Cancer. *var. lib.* 2. *c.* 6. *de solut. & liberat. n.* 178. Guzm. *de euict. q.* 35. *n.* 38. Bertaz. *clauf.* 29 *glos.* 4. *n.* 2. *ante fin.* vbi refert duas opiniones vna eorum, qui tenent non habere regressum contra venditorem, quando agit nulla requisitione facta iurium competẽtium, quia nõ paratus ad iudiciũ accessit, Alterã asserẽtium ei actionem dari, quando venditor bene instructus erat, & habebat instrumenta contra debitorẽ, sed propter exceptiones, quas habebat debitor succubuit. Sed optimum consilium est venditorem requirere; & vide apud Bertaz. *ibi n.* 2. vtrũ suis expensis, vel auctoris nomine exigere debeat, & emptorem suis expensis; & cessionarium expensis cedentis exactionem facere debere, dicit.

22 Vendito nomine sine cessione actionis vtilis actio in emptorẽ trãsit. Ferrar. *in prax. Papin. in form. libell. in caus. vendit. verb. cessit, & mandauit. n.* 4. vbi ponit regulam in cõtrarium, scilicet quòd actio vtilis sine cessione non transit in contractibus nominatis, quam in hoc casu limitare dicit. Trentacin. *variar.* de eadẽ regula agẽs limitat etiam ig; empore. *lib.* 2. *tt. de solut. resol.* 13 *n.* 8 *vers.* 1. *declaratur.* Cancer. *lib.* 7. *var. c.* 1. *n.* 32. vbi ait quòd trãsit in emptorẽ actio directa nomine cedẽtis, & vtilis ex ipso cõtractu, etiam contra fideiussores. Rodr *vbi supr. n.* 6. Mantic. *lib.* 4 *tit.* 13. *n.* 3. Parlad.

23 *in sesq. differ.* 37. §. 1. *n.* 3. & 4. Surd. *decis.* 265.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

n. 34. Barbos. *in l. æstimatis.* 51. *n.* 8. *ff. solut. matr.* aliud enim est, si fundus, aut prædium, quod est penes tertium possessorē, ad quod competit actio, vendatur, aut donetur; quia eo casu non transfertur vtilis actio, nec emptor agere potest, nisi sibi cedatur actio, vt cum Bal. Alex. & alijs tradit. Parl. *n. fin.* Ferrarien. *vbi sup.*

24 Et notandum est, quòd si cæsio actionis fiat ex titulo venditionis, potentiori fieri nō potest, si in iuditium sit deducta, quia res est litigiosa, & adest fraudis præsumptio. *l. vlt. C. de litigios.* Gl. *in c. Ecclesia. vt lite pendente,* & vide Cuiac. *lib.* 8, *obseruat. c.* 31. Cancer. *var. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 38. Menoch. *præs.* 129. & Addit. ad Glos. 8. *l.* 14. *tt.* 13. & Glos. 7. *in fin. l.* 15. *tt.* 14 *infr.* vbi latè egimus, quādo cessio præsumatur esse simulata. Sed si actio in iuditio non sit deducta, vēditio valet. *l. nominis venditor, C. de hæred. vendit. l. pen. C. mandat.* Mantic. *n.* 15. *vbi. supr.*

25 Et de quæstione, an debitum personale minore pretio, quām sit ipsud debitū, emi possit? vide Peret. *in l.* 2. *tit.* 23. *lib.* 2. *ordin. vers. illud,* vbi ex alijs traddit propter periculum, ad quod emptor se exponit, actionē iam ortā tēpore contractus minori pretio emi posse. Soto. *de iust. lib.* 6. *q.* 12. *art.* 2. *col.* 4. *vers. facti enim.* idem docuit, & eum sequuntur Fran. Garc. *de contract. c.* 19. *circa initium sub n.* 1. Azor. 3. *p. lib.* 8. *de empt. c.* 10. *q.* 3, *vers. cæterum.* Lopet. *de contract. lib.* 1. *c.* 3. *vers. igitur concluf.* Scacc. *de commer.* §. 1. *q.* 1. *à n.* 131, & 430. vbi alios adducit, & *in q.* 7. §. 1. *p.* 2. *ampliat.* 10. *à n.* 75. *vers. nomē autē.* tradit quod dicatur bonum nomen, & malum nomen debitoris, & quis dicatur idoneus, vel nō idoneus debitor. Gutier. *can. qq. lib.* 1. *c.* 39. *n.* 33. & *ciuil. lib.* 2. *q.* 173. *n.* 3. Molin. *disp.* 361. Les. *lib.* 2. *c.* 21. *dub.* 8, *n.* 65. & quando est difficilis, & ambigua solutio propter periculum, & expensas, omnes cōueniunt minori pretio debitum emi posse,

26 & his cessantibus non licere. De censu securè collocato an possit emi minori pretio Cancer. *var. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 153. *vers. dubitatur etiam,* vbi pro minori pretio censum vendi posse resolvit. Felician. *lib.* 2. *c.* 1. *n.* 43. & 2. *tom. lib.* 2. *c.* 9. *n.* 9. Rodr. *de ann. redit. lib.* 1. *quæst.* 8. *per tot.* Adend. *c.* 34. Gutierr. *dict. lib.* 2. *q.* 173. qui omnes in censu securè collocato huiusmodi emptione illicita esse docēt; in alijs verò, de quorū securitate dubium est, & qui sunt litigiosi, contrarium sentiunt, & in hoc casu emptionem non esse nullam, contra Couarr. & Mercad. cum Sarmento, & Olano, & Salaçar. docet Adend. *c.* 36. *n.* 22. & ad legitimam pretij quantitatem reducendam esse tradit, & vide adductos *in n. anteced.*

Et cum emitur minùs iuxto pretio, vtrum id, quod deficit vsque ad pretium legitimum, pertineat ad emptorem, vel venditorem, vel debitorem ipsius census, vide Addit. ad Glos. 7. *l.* 15. *tit.* 14. *hac p.*

Cēsus eodē tēpore creatus an possit vēdi, variè sentiūt DD. Prima opinio est, esse illicitam venditionem. Sot. *de iust. lib.* 6. *q.* 5. *art.* 1. Castren. *cons.* 290. *n.* 4 *vers. quinto fortius. post med. lib.* 1. Alciat. *cons.* 3. *n.* 9. & 18. *lib.* 1. Contrariam defendūt Natt. *cons.* 341. *n.* 1. Cagnol. *in repet. l.* 2. *n.* 50. *C. de pact. inter emp. & vēd.* Menoch. *lib.* 4 *præsum.* 107. *n.* 1. Boccac. *de cens. p.* 2. *n.* 85. Foller. *in prax. censual. vers. huiusmodi l. n.* 65. Afflict. *decis.* 83. *n.* 2. Cacher. *decis. Pedem.* 95. *n.* 3. Lud. Cens. *de censib. p.* 2. *c.* 1 *q.* 1 *art.* 2. *n.* 18. Conrad. *de contract. q.* 79. *in* 3. *concl.* Lud. Lopet. *de contract. lib.* 1. *c.* 57. *vers. his præmiss.* Azor. *p.* 3. *lib.* 10 *c.* 4. *in fin.* vbi pro ea refert Gabr. Maior. Soc. Medin. Astens. Angel. Rosell. S. Anton. Silues. & Rebell. *de oblig. iust. lib.* 10. *q.* 2. *n.* 2. Les. *lib.* 2. *c.* 22 *dubit.* 3. Greg. Valen. *tom.* 3. *disp.* 5. *q.* 22 *de censib. punct.* 1.

27 Alia de cæsione actionis, & ex quibus titulis valeat, vide in dicta Addit. Glos. 7. *per tot.* vbi multa hic cōducibilia tradidimus.

28 Amplia quartò doctrinam huius Glos. procedere etiam in vēditione tacita, quę fit, quando res æstimatæ in dotem marito ab vxore dantur; nam tunc periculum interitus, & deteriorationis post factam æstimationem ad maritum pertinent, *l. cum dotem, C. de iure dotium, l. vnica,* §. *cūque, in fin. C. de rei vxor. act.* Barbos. *in l. æstimatis,* 51. *n.* 5 *ff. solut. matrim.* & vide Addit. ad Gl. *fin. l. anter* vbi de bonis dotalibus æstimatis, & quādo empta videātur, late egimus, & de nominibus in dotem datis vide Bar. & alios, *vbi supr.* Alias ampliationes vide per Albertum Brun. *de diminut. & deterior. concul.* 20. *à n.* 128. *vsque ad n.* 163. vbi quindecim modis ampliat, & duobus, & viginti limitat, ad quē se remittit Duen. *vbi sup.*

Li-

29 Limita primò, si fundus venditus ante traditionem publicatus sit, nam tunc periculum ad venditorem expectat, *l. si fundus. 33. ff. locat. ibi, & si vendideris mihi fundum, isque priusquã vacus traderetur publicatus fuerit, teneris ex empto.* Sed obstat *tex. in l. Lutius Titius, ff. de euiction.* vbi publicatis bonis propter bellum periculum est emptoris. Huic dificultati respondit Pichar. *in §. si fugerit. 4. n. 8. 9. & 10. Inst. de empt.* dicens *text. in d. l. si fundus,* procedere, quandò fundus fuit publicatus ex delicto venditoris, & tunc etiam post perfectam venditionẽ periculum ad venditorẽ expectare & *tex. in d. l. Lutius*, quando publicatio non fit propter delictum, sed propter bellum.

31 Aliter respondit Fabr. *lib. 2. coniectur. iuris, c. 4.* vbi dicit *text. in d. l. si fundus*, procedere, quandò res non est omnino perẽpta, & in rerum natura esse desijt, sed quando ex causa aliqua extrinseca, vt quia fundus publicatus, vel seruus furto subtractus non potest tradi, nec venditor actiones cedere, quia res, quę furto subtracta est, aliena erat, aut fundus publicatus, quo casu venditori res perijt.

32 Limita secundò in venditione in scriptis celebrata, si res pereat antequam instrumentum confitiatur, de quo vide *l. 6. supr. hoc tit.* & ibi Addita.

33 Limita tertiò in venditione rerum quæ ponderantur, vel mensurantur, vel degustantur, nam ante gustationem, ponderationem, aut mensurationem, ad venditorem spectat. Vide l. 24. & 25. *infr.* & ibi Addita.

34 Limita quartò in venditione conditionali. Vide *l. 26.*

35 Limita quintò, si venditor fuit in mora rei tradendę, vide *l. 27.*

36 Limita sextò, nisi ex vitio præterito dãnum in re vendita datum sit. *l. vlt. C. de perical. & commod. rei vend.* Trigon *singul.* 110 Boer. *decis.* 323. *n.* 12. Ioseph. Lud. *decis. Pe-*

rus. 118. *q. fin par.* 2. qui tenent, quòd si equus esset mortuus intra triduum, quòd pereat venditori, quia præsumitur mortuus ex morbo, quem tempore vẽditionis habebat. sed hoc substineri poterit, si aliqua signa morbi præcedentis appareãt. Trigon. *vbi supr.* Ioann. Andr. *tit. de empt. in addit. ad Specul. n. 44. vers. de illo, qui vendidit.* Cancer. *var. libr. 2. c. 1. n. 177.*

37 Limita septimò, nisi venditor sciens vinum non duraturum vsque ad diem, quo tolli ab emptore debebat, eum non admonuit; nam tunc tenebitur ei, quanti eius interesset admonitum fuisse, *l. si vina* 15 *de perical. & cõm. rei vẽd.* Alber. Brun. *de diminut. & deterior. concl. 6. n* 161. *in vol.* 17. DD,

38 Limita octauò, nisi dolo venditoris damnum contingerit, & res vendita deterior fiat. *l. dolum. C. d. tit.* §. *cum autem* ibi. *quid quid enim sine dolo, &* §. *quod si fugerit. 4. Instit. de empt. & vend. l si per emptorem 9. ibi nisi quod dolo malo venditoris intereptum est. ff. de perical. & comm. rei vend. d. l. si vina.* Pichard. *in d. §. si fugerit, n.* 1. & DD. *in d. locis*

39 Limita nonò. si culpa, vel negligentia vẽditoris interuenerit. *d. §. cum autem, & l. venditor ff. eod. d. l. si vina. in fine. l. eum qui. in prin. ff. de furtis.* Pichar. *vbi sup.* Morl. *in emp. 1. p. tit. 9. in præmiss. n.* 107. & vide Add. ad Glos. 7. *infra.* Peret. *in l. 1. tit. 7. lib. 5 ord. pag.* 188. *col. 2. vers. quando tamen culpa, & negligentia vẽditoris*, Gomet. 2. *tom. var. c. 2. n* 33. *in prin.*

40 Limita decimò in contractibus innominatis, inquibus si ante traditionem res pereat, periculo vendentis perijt. *l. dedi tibi pecuniam fin. ff. de condit. causa data.* vide Ios. Lud. *c.* 15. *Miscelan. circa fin. vers.* 1. *casu. aut rei nulla est secuta.* Mendoz. *libr.* 3. *de pactis. c. 2. n.* 11. Fab. *lib. 8. coniect. iur. c.* 10. *col.* 2. vbi late explicat. Morl. *d. tit. 9. n.* 104, alia vide apud Glos. *verb. statim, in §. cum autem, instit. de empt.* & DD. *ibi*, & Albertum Brun. *vbi supr. n.* 144.

SVMMARIVM.

1 *Periculum peremptionis, seu deteriorationis rei pertinet ad emptorem, si absque culpa venditoris interueniat.*

2 *Venditor non tenetur de incendio, nisi sua culpa, aut negligentia fuerit incesũ.*

3 *Venditor de dolo, lata, & leui culpa tenetur, si custodiã promisserit de leuissima.* 4.

5 *Cõmodum rei venditæ ad emptorem pertinet post perfectam emptionem.*

ADDITIO GLOSSÆ. V. VI. VII.

AD Glos. 5. Nota quòd mortua, vel deteriorata re vendita absque culpa vẽditoris emptor tenetur ad pretium, licèt rem venditor ei non tradat. *text.* & Gl. *tt. fin.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

fin C. de peri, & cõm. rei vend. ibi que cõiter DD. *tu. in l. si emptione. §. si emptio, ff. de contrab. emp. l. Lucius, ff. de euict. §. cum autem Instit de emp.* Gomet, 2. *tom. var. c. 2. n. 32. vers. si vero.* Peret. *in l. 11. titul. 7. lib. 5. ordin. pag. 188. vers. nam quando.* & est ratio, quia venditor est debitor speciei, & perempta specie debitor liberatur. Gomet. *vbi supra.* Morl. *tit. 9. in præm. n. 103.* & vide Addit. ad Glos. 6. *l. 9. tit. 2. supr. hac part.* & ad Glos. 1. *l. 18. tit. 11. infra.*

2 AD Glos. 6. Nota quòd licèt incendium non possit contingere sine culpa. *ex l. 3. §. plerumq; ff. de offi. præf. vigil.* & culpa in habitatium euenire præsumatur de quo in Addit. ad Glos. 3. *l. 3. tit. 2.* & ad Gl. 4. *l. 8. titul. §. infra.* non tamen ex hoc sequitur venditorem in culpa fuisse, nisi probetur. Adde *l. si vendita insula. tt.* ibi *respõdit quia sine patris familias culpa fieri potest, nec si seruorum negligentia factum esset continuò dominus in culpa erit ff. de peric. & comm. rei vẽd.* Pichard. *in §. quod si fugerit. 4. n. 13. Instit. de emption. & vend.*

3 Venditor enim de dolo lata culpa, & leui tenetur nõ de leuissima, *l. Iustinianus. §. his, l. si seruus 94. vers. quod si. ff. de act. & emp.* Pichard. *vbi prox. n. 12.*

4 Limita quandò vẽditor custodiam promisit, nam tunc de leuissima tenetur, *ex text. in l. custodiam, ff. de pericul. & comm. rei vend. l. quod sæpe, §. si res vendita ff. de cõtrab. empt.* vbi Iurisconsultus inquit venditorẽ de leui culpa teneri, nisi de custodia rei inter eos conuentum sit, *d. §. quod si fugerit.*

SVMMARIVM.

1 *Traditio rei non requiritur ad perficiendam emptionẽ, & quoàd commodum, & periculum rei venditæ.*
2 *Gabella debetur ante rei traditionem.*
3 *Retractui iure sanguinis est locus ante rei traditionem.*
4 *Dominium rei ex contractu venditionis vt transferatur, traditio requiritur.*
5 *Volens probare dominiũ ex causa emptionis, titulum emptionis cum pretij numeratione, & vacuæ possessionis traditione probare debet.*
6 *Casus, in quibus dominium absque traditione transferatur, remissiue.*
7 *Re tradita verè, vel fictè periculum rei ad emptorem pertinet.*
8 *Per appositionẽ signi, vel sigillationẽ dominium in emptorem tranfertur.*
9 *Declaratur, si signum apponatur ab emptore præsente venditore & tacente.*
10 *Item iam emptione perfecta, secus si ante eius perfectionem.*
11 *Traditio dolij vini per signi appositionem facta non censetur.*
12 *Alij actus ficti, ex quibus dominium transfertur, remissiue.*

ADDITIO GLOSSÆ. VIII.

1 AD Glos. 8. Nota primò, quòd nõ requiritur traditio rei ad perfectionẽ emptionis quoàd commodum, vel periculũ rei venditæ. Adde *l. seq. & Addit.* ad Gl. 3. *sup.* vbi Pichard. *in c. 2.* hæc procedere inquit quandò venditor custodiam in se suscepit rerum, quę in pondere, numero, vel mensura constant.

5 AD Glos. 7. Nota commodum rei venditę ad emptorem spectare post perfectam venditionem. Vide Add. ad Glos. 1. & 2. *supr* & Adde, *l secundum naturã est. ff. de reg. iuris, & c. qui sentit onus, de reg. iur. in 6. l. 1 ff. de institutor. l. insulam, §. vsuras, ff. solut. matrim. l. quoties ff. mandat.* Hipolit. *in l. Paulũ. ff. ad leg. Falcid. l. quoties. ff. ad Trebel.* Glos. *in c. si Episc. 6. in verb. debebit. litt. I. de offic. ordinar.* nam commodi debet æqualis esse determinatio, & absurdum non modicum esset, quòd vnus cõmoda, alius onera sustineret. *l. 15, qui in potestate. §. fin ff. de leg. præstan.* & ibi lucrum collocari debet, vbi periculum est, *l. fin. §. pen C. de furt. l. si is qui, §. 11. ff. cõmod.* & cõgruit rationi, quòd in onere succedat, qui fuit in bonore substitutus, *cap. rationi. de reg. iuris, in 6.* & plura similia tradũt Ioann. Andr. & Dyn. *in d. cap. qui sentit.* Dec. & Cagnol. *in d. l. secundum naturam.* Marsil. *singul. 264.* Surd. *cons. 150. n. 11. & 12.* Menoch. *consil. 34. n. 7. lib. 1.* Amatis. *decis. Ferrar. 22. n. 1. & 2.* Sylua, *respons. in 3. p. 7. resp libr. 1. n. 3. & 12.* vbi declarat hanc regulam procedere, quandò est circa eandem rem secùs verò circa diuersas, & diuersis respectibus, vt *in c. cum capella, iuncta* Gl *ibi, de priuileg.* vbi Innoc. & Abb. & cæteri scribentes. Molin *disp. 366. col. 70. vers. sicut autẽ periculũ.*

3. *supr.* Gomet.2.*tom. var.c.2.n.32. verf. si vero res.* Lafart *de decim. vend.c.3.n.6.* Matienz.*in l.7.tit.11.recop.glof.6.n.10.* vbi tradit quòd quadupliciter dicitur emptionẽ eſſe perfectam: primò ratione exiſtentiæ: Secundo quoàd actionem, & obligationẽ producendam. Tertio ratione ſubſtantię: Quarto ratione effectus; & executionis; & per traditionem vltimam perfectionẽ recipit. Gutierr. *de gabell.q.7.à n.16.*

2 Amplia primò, etiam quoàd gabellam venditionem eſſe perfectam ante rei traditionem, vt late comprobant Lafart. & Gutierr. *vbi ſupr.* vnde gabellarij poterũt eam exigere ſtatim vt de pretio, & re interſe contrahentes cõueniũt non expectata traditione.

3 Amplia ſecundò etiam quoàd retractũ ſanguinis à die conuentionis nouem dies curtere, & non à die traditionis. Matienz. *à d.n.10.* Gutier. *n.23. vbi ſupr. & lib.2.q.152. per tot.* Molin. *diſp.337. col.503. verſic. ex eadem deſinit.*

4 Nota ſecundò quoàd translationem dominij ex contractu venditionis traditionem requiri, & Adde *l.ſi ager. ff. de rei vendic.* vbi eſt tex. expreſſus. *l.quoties C de rei vendicat. §. per traditionem. Inſtit. de rerum diuiſ. § quod ſi fugerit. verſ. vtiq; tamen Inſtit. de empt. & vend.* Couarr. *lib.2.c.19.n.1.* Gomet. *2.tom.var.c.2.n.20.* & Addit. ad Gloſ. *3.l.7.tit.4.ſup.hac.par.in 2.notab.* Sotum. *de iuſt lib.7 q.2.art.5. verſic. contra hanc autem ſcribens.* Felician. *de cenſib. 1.tom.c.2.n.13. & c.6.n.8.* vbi contra Mendoz. *de pact. lib.3.c.2.n.12. verſ. nouam igitur.* qui dominiũ in contractibus nominatis abſque traditione tranſire docuerat. hanc doctrinam multis auctoritatibus, & rationibus exornat Richard. *in §. vſque tamen.5.n.6. Inſtit. de empt. & vend.* vbi Mẽdoz. etiã impugnat

5 Vnde qui vult probare dominiũ ex cauſa emptionis, titulũ emptionis cum pretij numeratione probare debet, & vacuæ poſſeſſionis traditionem. Mencha. *contr. vſuf. lib.3.c.50 n.1.* Maſcar. *cõcl.538* quem vide, & vltra titulum emptionis, & probationem traditionis, ius, & dominium venditoris probare tenetur, quando eſt quæſtio inter emptorem, & tertium: ſecus verò ſi cum venditore, vel eius hærede agat. *l.quæ nondum. §. quod dicitur. ff. de pignorib. l.cum res C. quæ respig. oblig poſſ.* Caſtren. *conſ.406. ſatisfaciendo. col.2. libr.1. & 130. libellus. ad medium. col.2. vol.* Alexan. *conſ.92. perſpectis, in prin. libr.1. & ibi* Addition. Tuſch. *verb. dominium. cõcl.611. n.21. & 26.* Crauet. *conſ.57.n.4. & 124.n.12.* Pereir. *de empt. & vend c.21.n.24. verſ. & proinde.* titulus enim ſolus non probat dominium, ſed producit ius aliquid accipiendi, aut cõſequẽdi, vt cum Corn. *conſ.333. verſ. quia non repirio. libr.1. & 16. verſ. ſolus autem titul. vol.2.* Crauet. *n.3.* tradit Pereir. *vbi ſup.*

6 Caſus verò, in quibus hæc doctrina fallit, & dominium abſque traditione transfertur, & quid ſit dominium, vide in *d.* Addit. Gloſ. *3.l.7.tit.4.ſup.*

7 Nota tertiò re tradita verè, vel fictè periculum rei venditæ ad emptorem ſpectare. Et Adde Gomet. *2.tom.var. c.2.n.12. verſ. ſi vero talis res.* Perer. *in l.1.tt.7.lib.5 ordin. pag.188. col.2. verſ. item etiam.* Scacc. *de comert. §.1.q.1. n.490. circa fin.* vbi docuit periculum rei traditæ ſpectare ad eum, qui rem recepit pro pecunia, quam dat; nam ſi vult pretium petere, debet rem reſtituere Molin. *diſp.366. in prin.* & faciunt tradita per Gomet. *in d.c.2.n.20. verſ.4. principaliter extende.* Mantic. *lib.4 tit.17.n.6.*

8 Nota quartò appoſitionem ſigni in rẽ vendita factã per emptorẽ in trabibus, vel pecoribus, vel alijs rebus habere vim traditionis. Adde Boer. *deciſ.105.n.8.* Afflict. *23.n.3. & 4.* Gomet. *l.35. tauri. n.76.* Perer. *in d.l.1. verſ. & cenſetur res tradita per ſigni appoſitionem.* Maſcard. *concl.91.n.3. & 160. n.2. & 3.* Gratian. *diſcept.3. tom.c.500. n.5.* vbi alios plures laudat. Moz. *de contract. tit. de empt. & vend. c. de natur. empt. n.34. verſ. ſimiliter.* Brun. à Sole. *in loc. comm. verb. dominium. n.8.*

9 Declara primò procedere, ſi ſignũ apponatur ab emptore coram venditore ipſo præſente, & tacente, ac non contradicente, aliàs non debet opperari trãslationem dominij, quaſi potiùs ſit appoſitum, vt res cognoſcatur. Bal. & Salyc. *in l. fin. C. de peric. & comm. rei vend.* Strach. *de mercatur. 2. p.n.90.* Maſcard. *concl.152. n.14.* Peret. & Grat. *n.20. & 38. vbi ſupr.*

10 Declara ſecundò, ſi ſignum apponatur iam emptionis contractu perfecto, ſecus verò ſi ante eius perfectionem. Bal. *in rub. C. de*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

C.*de peric.rei vend* Salyc.*in l fin. C. eod.* Ias. *in l. quotiès.n.*18.*vers.sextò principaliter limita* Boer.*n.*10.*vers.secus vero.vbi sup.*

11 Limita in dolio vini,quia traditio facta non videtur,licet signatum fuerit, ex Glos. *hic*,cui Adde *l.* 1,§.*si dolium. ff. de peric. & comm.rei vend.* vbi iuriscõsultus redit rationem. Roman.*sing.*285.*n.*1.Boer.*d.decis.*105.*n.*50.Peret.*d.pag.*188. *vers.intellige tamen.* vbi rationem differentiæ inter appositionem signi in trabe,& in dolio tradit, Mascard.*cõcl.*160.*n.*4.Gratiã.*d c.*500.*n.*11.vbi alios plures adducit,& *c.*549.*n.*18.&19.

12 Alios actus fictos, quibus dominium,& possessio transfertur, vide apud Couarr. *lib.*3.*var.c.*16.*à n.*7.Gomet.*in l.*45.*taur.à n.*45.vbi latiùs,& meliùs quàm alij de hac materia agit,& Addita ad Glos.1.*l.*3.*tit.*4. *supr,hac,part.*

SVMMARIVM.

1 *Ea,quæ per alluuionem fundo accedit,perfecta emptione ad emptorem pertinent.*

2 *Si post perfectam emptionem res vendita per alluuionẽ perierit;perit periculo emptoris.*

3 *Si venditio fiat cum pacto retrouendendi,si quid per alluuianẽ fundo accesserit, vtrũ augmẽtum cum ipsa re restituenda sit retrahenti?*

4 *Qui agunt de materia alluuionis,remissiue.*

5 *Mutatio, quæ contigit in re post perfectam emptionem,an cedat lucro emptoris, & de interpretatione.*l.Rutilia Pola.ff. de contrahend.empt.

6 *Augmentum pretij, quod post perfectã emptionem euenit,ad emptorem expectat.*

ADDITIO GLOSSÆ.

infra hoc tit. IX.

1 AD Glos.9.Nota 1.ea,quę per alluuionẽ fundo accedunt,post perfectam venditionem ad emptorem spectare. Adde *l.ex mille.de euicti.*§.*sed si post inst.de empt. & vendit.l. Iulianus*, §.*si Titius,ff. de act. empt.& vend.*vbi quod alluuione ante traditionem venditore ignorante ad rem accessit,ad quantitatem venditam implendam prodest;secus si sciẽter. de cuius textus interpretatione vide Couarr. *pract. c.*3.*n.*9.& vltra DD.*in d.locis*, Adde Fabian.à Monte, *de empt.q.*6.*princip.n.*18.*in fin.*

2 Et,si alluuione res vendita post perfectam emptionẽ perierit, periculo emptoris perijt,vt contra Barbos.probat Couarr. *vbi supr.vers.decimoquinto*, sed quid,si venditio fiat cum pacto redimendi,& interim per alluuionem rei vẽditæ aliquid accesserit,vtrum incrementũ cum ipsa re sit vẽditori restituendum, vel cedat lucro emptoris? Vide Addit.ad Glos.7.*in fin.legis*,42.

3 De ista materia alluuionis Vide Bart.& Tiberead.is Benincasiũ, *in tract. de alluuionib.* Baptist.& Aymon.*eodem.tract.* Cæpol. *de seruit. rustic.præd. cap.* 35. *de alluuion.* Mascard. *de probat. concl.* 321. Garcia, *de expens.& melior.c.*22.*à n.*36.*&l.*26.*cum seq.tit.*28.*p.*3. & ibi vide Addit.Tusch.*lit.* A.*concl.*321.Mutatio verò, quæ contingit in contractu emptionis, & venditionis post ius quæsitum,non cedit lucro emptoris. de quo est casus singularis *in l. Rutilia Pola ff de contrab. empt.* Alexand. *cons.*25.*à n.*3.*lib.*7.Tusch.*n.*21.*vbi sup.* Mieres,*de maior.*1.*p q.*10.*n.*39.*in nouis*, vbi explicat,& alios addu cit.

4 Nota secundò,augmentum pretij,quod post vẽditionem perfectã euenit,ad emptorem spectare. Et Adde *l.sequent.in fin.* & *ibi* Glos. Garcia. *de expens. & melior.c.*22.*n.*20.

LEX. XXIIII.

SVMMARIVM.

1 *Periculum earum rerum, quæ in numero, pondere,vel mensura consistunt,ante degustationem,ponderationem, & mensurationem ad venditorem expectat.*

2 *Declaratur procedere, quando venditio fit in genere subalterno,nam si in generalissimo nulla cadere posset dubitatio.*

3 *Periculum fundi venditi antequam mensuretur pertinet ad venditorem.*

4 *Periculum rei, si ante mensurationem, seu ponderationẽ tradatur,ad ẽptorẽ pertinet*

5 *Limitatur in traditione ficta.*

ADDITIO GLOSSÆ. I.

1 AD Glos.1.Nota ex tex limitationem ad regulam, de qua in Glos. *l. antecedẽ.* scilicèt periculum earum rerum, quæ in numero, pondere, & mensura consistunt, ante

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ante degustationem, numerationem, ponderationem, & mensurationem ad venditorem, & non ad emptorem spectare. Adde, *l. quod sæpe*, 25. *§. in illis ff. de contrab. emption.* Gomet. 2. *tom. var. c. 2. n. 3. vers. prædicta tamen intellige.* Affl. *dec. 280. n. 2. & ibi* Vrsil. *n. 1. & 2.* vbi cõtra Alexand. *cons. 90. vol. 5.* defendit hanc venditionem perfectam esse, nisi quoàd periculum, & in *dec. 399. n. 3. & 4.* & ibi, Vrsil. *n. 1.* Marc. *dec. 58. p. 2.* Couarr. *pract. qq. c. 3. n. 6.* Surd. *cõs. 38. n. 12.* Gratiã *disc. c. 549. n. 14.* Mozz. *de contract. tt. de empt. & vend, c. de accident. emption. & vend. n. 24.* Barbos. *in l. si mora. 10. n. 13. in 2. p. ff. solut. matr.* Molin. *disput. 366. vers. dicendum deinde, col. 696.* Morl. *in empor. tit. 9. de contrab. empt. in præm. n. 106 in fin.* Ricc. *conllect. dec. collect. 1068. in fin.* Et est ratio, quia contractus dicitur imperfectus, donec facta sit mensura, vt diximus *in d. glos. n.* Capic. *dec. 14. n. 6. & 7.* Boer. *dec. 180. n. 8.* Surd. *dec. 64. n. 13.* & est cõditionalis, si fiat mẽsura, *d. §. in his* Bar. *in l. Iulianus, §. si Titius, ff. de act. empt.* Socin. *cons. 26. col. fin. vers. postremo, vol. 3.* Afflict. *dec. 99. n. 4.* Couarr. *d. n. 6.* Menoc. *cons. 26. n. 29. libr. 1.* Surd. *366. n. 20.* Rota Rom. *dec. 132. n. 2. p. 1. nouissim.* Molin. *vbi supr. vers. cuius rei*, Gutierr. *de gabell. q. 17. in fin.* Mantic. *de tacit. conuent. lib. 4. tit 17 n. 2* Tusch. *litt. V. concl. 49. n. 1.* Statil. Pacific. *in tt de Saluiano, interdic. inspect. 3. c. 3. n. 50.*

Intellige ex Glos. *hic, nostrum tx.* & prædictam limitationem cum venditio fit in genere subalterno, vt puta si vendantur tot amphoræ vini ex aliquo loco destinato, vel ex eo, quod collectum fuit tali anno. Adde Gomet. *d. c. 2. n. 32. vers. præterea.* Mozz. *vbi supr.* Molin. *d. disput. 366. vers. ante traditionem.* non vero de genere generalissimo, quia de ipso *tex. hic* non loquitur, cum genus perire non possit. vnde in his promissionibus non cadit quæstio de periculo rei venditæ. Glos. *hic*, Gomez, Mozz. Molin. *in vers. hoc ita constituto. in fin. vbi supr.* & Addita ad Glos. *l. l. 18. tit. 11. hac par.*

3 Amplia primò ea, quæ dicta sunt de vẽditione facta ad pondus, numerum, vel mẽsuram, procedere in rebus immobilibus, quandò ad mensuram venduntur; nam, si antequàm fundus venditus mensuretur, alluuione pereat periculo venditoris perijt, *l. si in venditione. 10. §. 1. ff. de pericul. & cõm. rei vend. l. Iulianus, §. Titius, & ibi* Alexan. *in addit. ad Bartol. ff. de act. emp.* Boer. *dec. 183. n. 8.* Couarr. *d. c. 3. n. 6.* Capic. *dec. 14. n. 7.* vbi alios adducunt. Lasarte, *de decim. vendit. c. 5. n. 28.* Mantic. *de tacit. conuent. libr. 4. tit. 17. n. 2.*

Limita primò, nisi ante ponderationem, mensurationem, vel numerationem res tradatur, nam postquam res est tradita, periculum est emptoris. *l. 2. C. de peric. & cõm. rei vẽd.* & *ibi* Angel. & Castr. Deci. *cõs. 178.* Couarr. *pract. d. c. 3. n. 6. vers. quæ quidem.* vbi hãc opinionem vtilem, & insignem, & menti multum commendandam dicit, etsi Curtius Iunior, quem ipse *ibi* refert, cõtrarium teneat, & pro sua opinione subtiliter *d. l. 2.* inducit. Paris. *cons. 59. n. 20. lib. 1.* Felician. *de censib. 2. tom. lib. 2. c. 1. n. 16.* Gutierr. *pract, lib. 3. q. 94. n. 16.* Gratian. *discep. forens. 2. tom. cap. 368. n. 27. & 280.* Mantic. *de tacit. conuent. lib. 4. tt. 17. n. 6.* quia ex huiusmodi traditione dominium trãsfertur in emptorem, vt docent Dec. *vbi supr.* Cæphal. *cons. 943. n. 7. vol. 5.* Pacif. *in d. tract. de Salui. interdis. inspect. 3. c. 3. n. 51.* Lasart. *c. 5. n. 4. vbi supr.* etsi aliud teneant Azeued. *in l. 1. tit. 17. lib. 9. recop. n. 140.* Roland. *consil. 7. n. 14. vol. 3.* & Socin. *26. col. fin. glos. 1.* quorum opinio intelligenda est de dominio pleno irreuocabili.

5 Sublimita hanc limitationem in traditione ficta, quia ex ea non transfertur dominium in emptorem, nec periculum. Couarr. Paris. *n. 22.* vbi de communi testatur, Gutierr. *n. 17.* Gratiã *n. 28.* Mantic. *n. 3. & 4. vbi supr.* Capic. *dec. 14. n. 8.* Tusch. *litt. V. concluf. 49. n. 30.* Vrsil. *ad Afflict. dec. 380. n. 3.* quem vide. & Addit. ad Glos. *sequent. n. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Periculum rei venditæ post degustationẽ ad emptorem pertineret.*

2 *Si venditio fiat ad mensuram, & degustationem, an sufficiat, quòd degustetur, seu mensuretur, vt periculum in emptorem transeat.*

3 *Si ante contractum res esset iam degustata, ante mensurationem periculum est venditoris.*

4 *Si venditio fiat ad corpus, statim periculũ est*

est emptoris.

5 *Cognoscere an venditio sit facta ad mensuram, seu ad pondus multum interest.*

6 *Traditione facta per constitutum, si ad corpus venditio fiat periculum est emptoris, secus si fiat ad mensuram.*

7 *Si res fuit vendita ad corpus, & per constitutũ tradita emptori, si postea secũdo sit vẽdita ipsi præfertur; secus si ad mẽsurã.*

8 *Gabella debetur gabellario, qui erat tempore cõtractus, nõ vero tẽpore mẽsurationis*

9 *Contra emptorem ingredientem in possessionem ante mensurationem competit vẽditori remedium reintegrandæ, quia ingressus est illicitus; secus autem si venditio fiat ad corpus.*

10 *Vendio quando sit ad corpus tota terra sita intra confines, etiam si quãtitas iugerorũ maior sit, censetur vendita; si vero venditio fiat ad mensura nõ plus habebit emptor, quàm mensuræ quantitatem.*

11 *Emptor non tenetur pretium augere pro quantitate maiori, quæ in venditione ad corpus, quàm fuerit dictum, reperitur, & quid quando adsit læsio?*

12 *Pretium debet augeri quando distributũ est in singula iugera, etsi venditio sit facta ad corpus.*

13 *Idem procedit in permutatione.*

14 *Si minor quantitas iugerorũ reperiatur in venditione ad corpus, non debet pretium diminui emptori.*

15 *Contrarium sequitur, tam respectu suplementi pretij, quando in fundo maior quãtitas iugerorũ reperitur, quàm respectu diminutionis pretij, quãdo minor quantitas reperitur, & num. 15.*

16 *In venditione duorum prædiorum ad corpus si in uno superfit mensura, quæ in alio deficit, fit compensatio.*

17 *Quando de partium voluntate constat, quando voluerint vendere ad corpus, seu ad mensuram: cessant omnes coniecturæ.*

18 *Venditio dicitur facta ad mensuram, quando contrahentes incipiunt à mensura, & idem procedit in ultimis voluntatibus.*

19 *Item, quando in singulis iugeris pretium cõstituitur.*

20 *Item, quando totus fundus nõ est venditus; sed aliqua eius iugera.*

21 *Mensura à quo latere debeat fieri ab emptoris, seu venditoris sit electio?*

22 *Venditio ad corpus celebratur si venditur fundus unico pretio limitibus suis declaratis.*

23 *Quando venditio incipit à corpore, & illico mensuræ modus subiicitur, censetur vẽditio facta ad mensuram, & non ad corpus. Contrarium. n. 24.*

25 *Vẽditio fundi Tusculani decem iugerorũ, an dicatur facta ad corpus.*

27 *Venditio vini, quod est in tali vegete ad rationẽ decẽ solidorũ pro qualibet salma dicitur facta ad corpus. Cõtrariũ, n. 28.*

29 *Venditio omnium vinerum, & quæ continentur in fundo ad rationem vnius aurei pro quo libet iugero, an vẽditio cẽsetur facta ad corpus? an vero ad mẽsurã?*

30 *Ex pretij quantitate colligitur etiam an venditio sit facta ad corpus, an vero ad mensuram, & quid, & quantum in venditione sit comprehensum.*

31 *Dictio,* quantocumque, *apposita in venditione denotat omnia esse comprehensa in venditione, & esse factam ad corpus. Idem dicitur in dictione,* quibuscũque?

32 *Dictio,* in circa, *quantum importet.*

33 *Venditio fundi de tali arbore vsque ad talem an videatur venditus arbor, seu locus, & quando dictio,* vsque, *sumatur inclusiuè, seu exclusiuè, & dictiones, seu præpositiones* in, ad, à, & ab, *quando sumãtur inclusiuè, aut exclusiuè.*

34 *Venditio semper interpretari debet contra emptorem, nisi pactum à emptore apponatur.*

35 *Dictio* iuxta, *assignat confines.*
Dictio, intra, *an comprehendat extrema*

36 *Venditor an teneatur de euictione, si vendat fundum certis finibus destinatum cẽtum iugerorũ, si aliquid euincatur ex comprehensis intra cõfines, licet remaneant centum iugera.*

37 *Consideratio modici defectus non habetur in venditione ad corpus, secus si fiat ad mensuram.*

38 *Modica læsio in quantitate, & qualitate non tolleratur, licet aliud sit in pretio.*

39 *Alia de vẽditione facta ad corpus.*

50 *Venditio cum fit ad mensuram seu pondus non est facienda mensura secundum mẽsura loci contractus, sed secundam mensuram loci, vbi res sita est. Contrarium, & concordia 41. 42.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

43 *Statera, & mensuræ totius Regni Hispaniæ sunt eiusdē æqualitatis: mensura vero terrarum solet esse diuersa.*

44 *Mensura, quæ venit ex dispositione legis, seu ex conuentione hominis qualiter fiat, an per terrām recto tramite, an per vias frequētatas, an per aerem recto tramite, & exemplificatur.*

45 *Distantia loci, quando cognoscitur ex vulgi opinione, non est locus mensurationi, nisi de alia vulgi opinione contraria constet.*

46 *Mensuram, qui ex contrahentibus debeat habere an venditor, seu emptor.*

47 *Expēsas mēsurationis, quis teneatur soluere*

48 *Ripæ fluminis priuati an sint mensurandæ, & quæ dicantur ripæ?*

49 *Fossæ an debeant mensurari?*

50 *Via priuata an sit mensuranda, & quid de via publica?*

51 *Mensura intra quod tempus fieri debeat.*

52 *Mensurationis rescisio intra quod tempus peti possit.*

53 *Agrimensorum declaratio an transeat in rem iudicatam?*

54 *Mensor dicitur arbitrer, & potest recipere salarium.*

55 *Ad cognoscendum an termina, seu confinia sint mutata quid sit considerādum? & an præsumatur mutatio terminorum seu cōfinium antiquorum? & quid debeat animaduertere iudex ad cognoscendos confines? & quo modo probentur confinia? & alia ad terminorum seu confinium probationem pertinentia? remissiue.*

56 *De falsis mensuris, & de alijs quæstionibus circa materiam mensuram, remissiue.*

57 *Mensura an sit facienda à muris ciuitatis. vel à continentibus ædificijs.*

ADDITIO GLOSSÆ. II.

1 AD Glos. 2. Nota primò periculum rei venditæ, quæ potest, & solet de gustari post de gustationem ad emptorem pertinere, quando vēditio fuit ad corpus celebrata, sed sub illa cōditione si gustū placeret. Adde Gomet. 2. *tom. var. c. 2. n. 32. col. 2. vers. vnde etiam.* Moz. *de emp. & vēd. c. de accident. empt. n. 27.* Aflict. *decis. 399. n. 10.* Molin. *disp. 366. vers. inter res.* †Si vero vēditio

2 fiat ad mensuram sub eadem degustationis cōditione, ex dispositione huius legis satis est, quòd sub distinctione, vel gustetur, vel mensuretur, vel ponderetur. Glos. *hic* Gomet. & Molin *vbi sup.*

Limita nisi in contractu, vel ante con-

3 tractum res esset antea degustata, nam tunc antea mensurationem periculum est venditoris ex *sup.* allegatis.

Nota secundò ex Glos. magni effectus

4 esse cognoscere, quando venditio dicatur facta in specie, seu ad corpus, vel ad mēsurā, & plures effectus resultare ex eo quòd

5 vno modo, aut alio fiat. †Primo enim si fiat ad corpus statim periculū est emptoris, vt *in l. anteced.* & *ibi* Addit. ad Gl. 4. *& in l. sequent.* sed si ad mensurā, donec mensuretur

6 est vēditoris vt *hic.* † Secūdo vt traditione facta etiam per cōstitutū periculū sit emptoris, si ad corpus vēditio fiat, vt in Addit. Glos. 8. *in 3. notab. l. anteced.* si vero venditio fiat ad mensuram periculum ad venditorem expectat, vt in Addit. ad Glos. 1. *sup.*

7 Tertio efficit quòd primus emptor, cui res vendita fuit, & per constitutū tradita præferatur secundo, & ab eo exigi possit: quando vero venditio fuit facta ad mensuram vsque ad mensurationem, seu ponderationem nō debetur nec potest exigiā secūdo emptore. Parlad. *lib. 1. rer. quotidian. c. 3. §. 3. n. 26.* Azeued. *in l. 1. tit. 17. libr. 9. recop. n. 140.* Gutierr. *de gabell. q. 18. n. 11. 12. & 13.* Molin. *disput. 366. vers. quid ergo, ad fin. col.*

8 *696.* †Mēsuratio vero facta, ad gabellariū qui erat tempore contractus, & non ad eum, qui est tempore mensurationis, gabella pertinet, vt tradunt *sup.* citati.

9 Item ingressus licitus in possessionē nō datur ante mensurationem, & contra talē ingredientem possessionem etiam stante scientia, & patientia debitoris competit remedium reintegrandę; quod secus est in venditione facta ad corpus, quia tunc præsumitur habuisse possessionem ex titulo valido. Gracià. *discep. c. 318. a n. 1.* vbi *per tot.* hanc quęstionem examinat. Alex. *cons. 86. lib. 6. n. 3. & seq.* Tusch. *litt. V. concl. 49. n. 40. 41. & 42.* vbi de hac quęstione agunt.

10 Item, quando venditio fuit facta ad corpus tota terra sita intra confines fundi, etiam si quantitas maior sit, manet vendita; & mensura expressa, tunc non censetur limitatiuè, sed demostratiuè adiecta; si autē

vendi-

venditio fuerit ad mensuram, non plus habebit emptor, quàm mãsuræ quãtitatem, vt cum Bald. *in rubr. C. de cõtrah. empt. n.* 22. Afflict. *decis.* 68. Paris. *cons.* 64 *libr.* 1. Oldr. Castrens. Socin. & alijs tradit Couarr. *practic. c.* 3. *n.* 7. *vers.* 11. Capit. *decis.* 14. *n.* 3. Pinel. *in l.* 2. *C. de rescind. vend.* 2. *par. c.* 2. *n.* 7. vbi hãc receptissimam opinionem dicũt. Mãtic. *de tacit. conu. lib.* 4. *tit.* 17. *n.* 18. Surd. *decis.* 64. *n.* 7. & 257. *n.* 2. vbi alios refert & *cons.* 366. *n.* 1. Gratian. *discep. c.* 566. *n.* 8.

11 Et emptor non tenetur pretium augere pro quantitate maiori, quę in venditione ad corpus, quàm fuerit dictum, reperitur, quia quicquid est intra fines, eius cõmodo cedit, vbi pretium fundi venditi vnicum fuit. *l. si venditor hominis. in prin. ff. de act. empt. l. qui fundum. ff. de cuict.* Couarr. *n* 8. Mantic. *n.* 18. Afflict. *n.* 3. *vbi supr.* Surd. *d. decis.* 64. *n.* 14. vbi late de hac quęstione agit, & alios adducit: & hanc receptissimam opinionem esse alios plures laudans dixit Trentacinq. *var. libr.* 3. *tt. de empt. & vendit. resol.* 5. *n.* 6. *vers. hac conclusio*, Pinel. *vbi sup. vers. in quo addunt plurimi.* & sic est tenendum (licet ipse, ibi, *num.* 9. *vers. mihi vero*, contrarium teneat dicens tutius esse, quòd emptor supleat pretium, si res notabiliter maior appareat) nisi læsio vltra dimidiam ex hoc resultaret, nam tunc ad rem, vel ad pretij suplementum

12 vẽditor agere poterit, *ex l.* 56. Si vero pretium fundi venditi ad corpus non sit vnicum, sed destributum in singula iugera, vt in casu de quo *infra*, tunc totum corpus venit in venditione, etiam si excedat mensuram enuntiatam, emptor tãmẽ cogerur suplere pretium *l. qui fundum*, §. *qui agrum. ff. de contrab. empt.* Castrens. Salyc. Socin. Iunior. Fab. de Mont. Anton. Burgens. Carol. Ruyn. quos refert, & sequitur Couarr. *vbi supr.* Gomet. 2. *tom. var. c.* 2. *n.* 16. *vers. si vero*, Surd *decis.* 257. *n.* 5. & *decis.* 64. *n.* 12.

13 Et idẽ est in permutatione si prędia æstimata ad mensuram sint data, nam illud quod excedit non potest peti, sed æstimatio, vt late tradit, Surd. *d. decis.* 257.

14 Si minor rei quantitas appareat in venditione ad corpus, non debet emptori pretium minui, nec rei suplementum fieri, secus vero in veditione ad mensurã. Socin. Iun. *cons.* 42. *n.* 19. *lib.* 2. vbi dicit esse de mẽte omnium DD. Fab. de Monte, *de empt. & vendit. q.* 6. *princip n.* 19. Corn. *cons.* 59. *lib.* 4. *n.* 2. Cagnol. *in l.* 2. *C. de rescind. vend. n.* 179. 180. & 181. Boer. *decis.* 50. *n.* 6. Paris. *cons.* 64. *n.* 32. *lib.* 1. Gregor. Lopez. *in l.* 56. *tit.* 18. *p.* 3. vbi vide Addit. ad Glos. 3. quos, & alios adducunt Pinel. *in d. c.* 2. *n.* 8. Gomet. 2. *tom. var. cap.* 2. *num.* 16.

15 Cõtrariũ, scilicet quòd venditor suplere debeat pretiũ emptori, quando venditio fuit facta ad corpus, vel in re simili, vel in diminutione pretij, si minor rei quantitas reperiatur, docent Couarr. *d. c.* 3. *n.* 7. *vers. vndecimo, ibi, si vero minor, ex text. in l si seruum*, §. *si modus. ff. de act. empt. & in l. Iulianus*, §. *si Titius. ff. eod* quem ellegãtẽ, & insignem ad huius duuij declarationem appellat *l. si duorum. ff. de action. empt.* Capit. *decis.* 14. *n.* 3. Surd. *decis.* 64. *n.* 15. *cum* 3. *sequẽt.* vbi pro hac opinione quatuor rationes affert, & contrarijs satisfacit. Fachin. *contr. iur. lib.* 2. *c.* 27. vbi duas opiniones contrarias refert, & hanc sequitur, Pereir. *de emption. & vend. c.* 21. *n.* 1. Petr. de Beninten. *decis.* 30. Gerard. Maynard. *decis.* 28. *par.* 4. Mantic. *n.* 19. *in princ. & vers. pior autem sentent. vbi supr. & n.* 20. *cum* 6. *sequent.* vbi pro hac doctrina plures *textus* expendit, & contrarijs respondit, àqua non est recedẽdũ, licet Pinel. *n.* 9. 14, aliud velit, & ratio est, quia ẽptor fuit inductus ad emẽdũ, quia esse tot iugera putauit, aliàs nõ emeret; & vẽditor si plura iugera sint de se cõquæratur; quia eo pretio totum fũdum vendidit.

16 Si duo prædia vendantur in vno contractu ad corpus, & in vno supersit mensura, quę in alio deficit, ad inuicem fit cõpensatio, vt in *d. l. si duorum. ff. de actio empt.* quẽ casum non esse alibi dixit Bald. *in l. sicut. prope fin. C. eodem.* Bart. & DD. *in d. l. si duorum.* Surd. *cõs.* 101. *n.* 34. vbi secus esse dicit, quando sunt plures venditiones.

17 Si constat de voluntate partium, ex ipsis intrumentis, vel aliunde, quod voluerunt vendere ad corpus, vel ad mensuram vt inquit *text.* tunc eorum voluntas obseruanda est, & cessant omnes cõiecturæ; nam ab eorum voluntate pendet, an totum veniat, vel pars tantum, vel an sit ad corpus, vel ad mensuram, vt inquit *text. in l. Imperatores*, ibi *quibus mensuris, quibus vel pretijs*

in

in partium facultate est ff de contrab. empt. & multis similibus late comprobat Surd *cõs.* 366.*à n.*4.*& decis.*64.*n.*28. Amatis *dec. Ferrar.*40.*n.*2. Farin.*decis.*73.*n.*1.*p.*2.*in nouiss.*

18 Cum sumus in casu dubij in cognitione, an & quando venditio dicatur ad corpus,seu in specie;vel ad mensuram magna versatur difficultas;quia DD. sunt multum varij,& discordes,vt dolendo de tanta varietate dixit Pinelus. *in l.* 2. *C. de rescindẽd.vend.*3 *p.c.*2.*n.*4.*&* 9. & Mantic. *d. lib.*4.*tit.*17.*n.*1.& est materia,quæ dependet à coniecturis,& à verisimili mente cõtrahentium Alexand.*cons.*8.*n.*8.*lib.*4.Iaf. 79.*col.*1.*vers sed respondeo,& dico lib.*1. Alexã.Ludou. *decis.*104.*n.*4.*& decis.*128.*n.*1. Qua in re stricta, & vulgaris, & communis distinctio apud DD.âqua nemo vnquã deuiauit est,scilicet quòd tũc venditio ad mensuram dicitur facta,quando contrahẽtes incipiunt à mensura explicare mentis conceptum, vt si vendantur centum iugera terræ incerto agro:&ad corpus,quando à corpore ceperunt; veluti si venditio,vel concessio incipit à nomine designãte certam rem cum suis cõfinibus, licet enumeratiuè adiiciatur certa rei quantitas, vt originaliter tradit Oldrald.*cons.*197.& eum sequuntur in numeri relati, & sequuti à Couarr.*d.c.*3.*n.*2.*&* 3.Cagnol.*in l.*2.*C.de rescind.vend.n.*178.Fabr.de Monte *de emp. & vend. in* 6.*q. princip. vers. in super attendas,n.*Gomez.2.*tom.var c.*2.*n.*16.Burg.de Paz,*cons.*25.*n.* 22. *& in l.* 3. *taur. à n.*268. Afflict.*decis.*88.*n.*3.& ibi Vrsil.Deciã.*respõs.*44.*per tot.*vbi declarat, & exornat,Pinel.*n.*3. *vbi sup.* Strach. *de mercatur. tit. de nauibus,*3.*p.n.*6.Seraph.*decis.*17.*n.*5.Surd. *decis.* 64.*n.* 1. *& cons.*366.*n.*1. Amat.*d.n.*1. *&* 2. Alexa.Ludou.*decis.*104.*n.*2.Pereir.*de empt. & vend.c.*22.Azeued.*in l.*3. *tit.*7.*lib.* 7.*recop.n.*46.*&* 47.vbi hanc doctrinam singularem dicit, & alios allegat, & hæc distintio habet locum non solũ in cõtractibus,sed etiam in vltimis voluntatibus,&alijs dispositionibus,vt ex alijs docent Couarr *n.*1.*vbi supr.*Surd.*d.decis.*64. *n.* 1. pro cuius doctrinæ faciliori intelligẽtia, & ad eius praxim aliquos afferam casus ex his, qui à DD. traduntur.

19 Primus si vẽdatur fũdus,& singulis mẽsuris certum pretium constituatur,tũc sine vlla dubitatione intelligitur venditio facta ad mensuram. *l. quod sæpe,*§. *in his,l. qui fundum,*§ *qui agrum,ff. de contrab.empt.* Salyc. Castrens. Alexand. Corn. Ruinus, Socin.Paris.& Natta.relati,& secuti à Mãtic.*d.lib.*4.*tit.*17.*n.*13. Couarr. *d.c.*3.*n.*5. *vers sed si venditio.* Gregor.Lopez.*l.*56.*tit.* 18.*par.*3.&ibi nos in Glos.3.Pereir.*dict.c.* 22.*n.*1.Surd.*cons.*38.*n.*1.*&* 2.Trentacinq. *var resol.lib.*3.*tit.de empt. resol.*5. *n.*7. *vers. hæc concluf.*

20 Secundus,quando totus fundus non est venditus, sed solum aliqua eius iugera, veluti centum,tunc etiam ad mensuram vẽditio est,etsi vnicũ pretiũ pro omnibus cõstituatur Couarr *n.*3.Mãtic.*n.*14.Pinel.*n.*5. Trẽt.*vers.tertius.*Greg.Lop.Cald.*n* 3 *vbi*

21 *supr.* †Et à quo latere,scilicet an orientis, seu occidentis debeat fieri mensura,venditoris est electio,si non fuerit expressum. Neuiz.*cons.*26.Cald.Pereir.*d.c.*22.*n.*5.

22 Tertius,si vendatur certus fundus suis limitibus declaratus,& alienatio erit ad corpus.Pinel.*d n.*5. Afflict. *decis.* 68. Couarr. *n.*2.Mantic.*n.*15.*&* 34.*vbi supr.* Alexand. Ludouic.*d.decis.*104 *n.*3.Trentacinq.*n.*7. *vers.c. secundus,* vbi Paul.Felin.Corn. Dec. Fabian.de Mont.refert.Gregor.Lopet.*in dict.glos.*3.

23 Quartus casus est, quando venditio incipit à corpore, & illico mensuræ modus subiicitur,nec pretium in singulas mensuras distribuitur, sed vnum tantum pro toto corpore est constitutum;& fines,quibus fundus est circunscriptus post factam mẽtionem mensuræ designãtur, prout vendo fũdum Tusculanum triginta iugerum, qui habet tales limites,vel talia confinia;& in hoc casu venditionem esse ad mensuaram respõdit Cur,Iun.*cis.*131.Dec.500.Cagn. *in l.*2.*C de rescind.vendit.n.*182. Capit. *decis.*14. *n.* 2. vbi dicit ita fuisse à multis explicatum.Boer.*decis.*50.*n.*5. *&* 6. Pinel.*n.* 5.*ad fin.in d.c.*2.Decian.*cons.*113.*n.*7.*vers quo ad secundum,lib* 3. vbi hunc casum difficilẽ dicit, & hanc sequitur,& alios authores pro hac opinione,& fundamẽta in quibus nititur tradit: Surd.*decis.*64.*n.*2. 3.*&* 4. Alexand. Ludouic. *d.decis.*104.*n.*2.& ibi Oliuerius Beltram. Seraph.*decis.*264 *n.*6.

24 Contrarium scilicet venditionem esse ad corpus, & non ad mensurã defendunt

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Pariſ. *cõſ.* 64. *n.* 1. Socin. Iun. 42. *lib.* 2. Ruin. 83. *lib.* 1. Couarr. *c.* 3. *n.* 3. *verſ. quarta ſpecies* vbi vtriuſque partis fundamenta refert, & contrarijs ſatisfactis. hanc ſequitur Mãtic. *d. lib.* 4. *tit* 17. *n.* 16. & 17. vbi multa pro vtraque opinione tradit, & veriorem dicit. Surd. *d. deciſ.* 64. *n.* 5. *cum* 6. *ſequen.* vbi ipſo hac opinione multa expendit, & rationibus, & authoritatibus pro contraria opinione ponderatis reſpondit. Gratian. *diſcep.* 3. *tom c.* 566. *n.* Trentacinq. *verſ. ſecunda. cum ſequen. vbi ſupr.* Et ita eum pretium diſtributum eſt per ſingulas menſuras in caſu propoſito totum fundum eſt venditum, & emptor cogitur ſuplere pretium quatenus excedit menſuram à partibus enumeratam, vt diximus *ſupr.* & comprobat Trentacinq.

25 Quintus caſus eſt, ſi in eadem oratione apponatur mẽſuræ numerus, videlicet vẽdo fundum Tuſculanum decem iugerum, & hoc caſu venditionem ad corpus eſſe
26 reſpõdit Couarr. *d. c.* 3. *verſ. quæſt. caſus*, † vbi impugnat opinionem eorum, qui conſtituunt differentiam in eo quòd menſura apponatur in eadem oratione, vt in exemplo propoſito, vel indiuerſa, vt ſi dicatur vendo fundum Tuſculanum, qui eſt decem iugerum, & in vtroque caſu ad corpus eſſe venditionem defendit: & eandem opinionem ſequitur Pinel. *in d. l.* 2. *C. de reſcind. vendit.* 3. *p. c.* 2. *n.* 6. & Mantic. *in d. tit.* 17. *n.* 17. qui alios plures adducunt, qui hanc opinionem tenent, & contrarijs ſatisfaciunt.

27 Sextum caſum ex Bald. proponit Greg. Lopet. *hic* nempe, ſi vendatur vinum quod eſt in tali vegete ad rationem decem ſolidorum pro qualibet ſalma, vel qualibet corue, ſeu amphora, venditionem eſſe ad corpus, & non ad menſuram. Bald. *in l. ſicut. C. de actio. empt.* & cum eo tranſit Paul. *ibi.* Afflict. *deciſ.* 599. *per tot.* vbi pro hac opinione Senatum Neapolitanum iudicaſſe dicit & *ibi* Vrſil. vbi conſtituit differentiam inter venditionem de toto vino, quod eſt in tali vegete ad rationem tãti pro ſalma, & venditionem de decem ſalmis, vel amphoris ex tali dolio. Tuſch. *pract. concl. verſ. venditio. concl.* 15. vbi pro hac opinione allios allegat, & Mãtic. *d. tit.* 17 *n.* 7. *circa fin.* & fundamenta, & rationes huius opinionis late expendit Laſart. *de decima vend. c.* 5. *n.* 22. & 23.

28 Contrariam opinionem nempè in ſpecie propoſita venditionem eſſe ad menſuram, & non ad corpus contra Bal. ſequitur Salycet. *in d. l. ſicut. n.* 4. & eam veriorem agnoſcit licet cogitando relinquat Greg. Lopet *hic in gloſ.* 2. *l. ſequent.* per *text.* ibi cui Adde Couarr. *pract. c.* 3. *n.* 7. Carauita. *in additio ad d. deciſ.* 399. Afflict. Laſart. *vbi ſup a n.* 24. vbi late hãc opinionem fundat contra Bald. Mol. *diſp.* 366. *verſ. vtrũ autẽ.*

29 †Et vide Couarr. *in d. n.* 7. de venditione facta in hunc modum vendo omia iugera, omnes vineas, omnia prata, quæ cõtinemtur in fũdo Sẽproniano ad rationem vnius aurei pro quolibet iugere, vbi eſſe ad mẽ-
30 ſurã dicit. †Ex pretij etiam quãtitate colligitur, & intelligitur vtrum venditio ſit facta ad corpus, vel menſuram, & quod, & quãtum in venditione ſit comprehenſum *l.* 11. §. 1. & *ibi* Gloſ *ff. de ſuperfici.* Afflict. *deciſ.* 68. *n.* 2. & *ibi* Vrſil. *n.* 5. Couarr. *d. cap.* 3. *n.* 9. *verſ. hæc vero.* Dec. *conſ.* 347. *n.* 2. Pinel. *in l.* 2. *C. de reſcind. vend.* 3. *p. c.* 2. *n.* 9. Surd. *deciſ.* 257. *n.* 6. *conſ.* 13. *n.* 37. Menoch. *lib.* 3. *preſũ.* 73. *à n.* 1. Alex. Lud. *deciſ.* 126. *n.* 9. Pereir. *de emp. & vend. c.* 18. *n.* 4. & 5. vbi alios multos adducit, & ex pretij quantitate infert. ad alios contractus. Mantic. *de tacit. conu. lib.* 4. *tit.* 9. *à n.* 8. & *tit.* 17. *n.* 27. apud quem *in numeris ſequen.* vide alias coniecturas, ex quibus in caſu dubio hæc quæſtio poteſt terminari.

31 De dictione *quantumcumq;* appoſita in inſtrumento vide Alex. Lud. *deciſ.* 104. *n.* 5. & *deciſ.* 268. *n.* 1. Marta. *de clauſ. clauſ.* 108. vbi omnia in venditione venire docent, & ad corpus eſſe venditionem.

32 Et de dictione *in circa* vide Alex. Lud. *deciſ.* 128. *n.* 4. *cum aliis*, & *.bi* Beltramin. *in in additio.* vbi alios plures laudant, & ait referri a modicum, & quantum importet remitti in iudicis arbitrium. Gratian. *diſcept. c.* 512. *n.* 9. & 10. vbi limitat quan-
33 do eſt vis in quantitate præciſſa. †Et quid ſi dictum ſit vẽdo de tali arbore vſque ad talem, an videatur vẽdidiſſe arborem, vel locum incluſiue, vel excluſiue, vide tradita *ſupr. n.* 11. Felin *in c. qui à iudicante. n.* 8. *de preſcript.* Bald. *in l fin ff. de ſenator.* vbi tenet includi, ſi eſt pars fundi, ſi vero ſit aliena nõ includi: & late de hac quæſtione agit Ferrar.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

rar.*in sua prax. Pap.tt.8.form.c.quãdo testes, glos.*10.*incipit vsq; per totam.* vbi examinat quando dicto *vsq;* ponatur inclusiuè, seu exclusiuè, &*in n.*1. ait quòd aliquando profertur à lege, aliquando ab homine, & primo casu regulariter poni inclusiuè *ex authent. hocius, vers. cæteris, C. de Sacrosant. Eccles.* & ex alijs iuribus ab ipso relatis. Et *in n.*2. limitat quando capta inclusiue esset alteri legi contraria ex *text. in l. pen. ff. de flu. & alijs iurib.* & quando profertur ab homine ait, quandoque poni ad determinationẽ loci, quandoque temporis, & quando que numeri. Et quando iungitur cum propositione, *in*, vt quando testis dicit possedit tale fundum vsque in talem, tunc ponitur inclusiuè, & vide Gracian. *discep. c.*460.*à n.*60. Quãdo iungitur cum dictione *ad*, Pet. Ferrar. *in n.* 3. ait si dicatur loco, vel vẽdo talem fundum vsque ad talem, & terminos ad quem refertur potest cõprehendi, vel idem esse cum termino à quo, poni inclusiuè, & hoc colligi posse ex generalitate sermonis. *in l. patronus.* §. 1. *ff. de legat.* 3. vel ex qualitate rei, vt si esset arbor, vel lapis vel fouea terminus ad quem. *l. arbor. ff. commun. diuid. & l. pro regione ff de acquir. rer. dom.* vel si inclusio cõtineat causam piã, ex *l. quidã in testamẽto, ff. de leg.* 1, & *in n.*4. limitat quãdo aparet de contraria voluntate vendentis, quæ colligi posse ait ex qualitate rei, vt si res alienari non posit, vel fuisset aliena; vel ex qualitate pretij, si sequæretur enormis lęsio. Seraph. *decis.*123. Gratian. *discept. c.*566.*n.*5. vbi ait quòd cõtinetur intra cõfines, continetur in venditione ex *tx in l. si fines.*10. *C. de euict. & l. a de Sacra.*73. §. *fin. ff. de contrah. empt.* & ex Paris. Cagnol Menoch. & ratio est, quia terminus includens positus in venditione cẽsetur positus demonstratiuè, & restrictiuè, quando ad ipsum non potest dari relatio: terminus vero inclusus in fundo censetur positus demostratiuè, & non restrictiuè, cum ad ipsum potest dari relatio: alia de dictione *vsque*, vide Mant. *cons.* 172. *n.*3. & cõs. 172. *n.*3. Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *glos* 11. *n.*66.

Et de prepositione, *à, vel ab*, quando ponatur inclusiuè in dispositione legis, vel hominis, vide Tiraquel. *n.*51. & 52. *vbi supr.* Bapt. Asin. *in sua prax.* §. 17. Gabr. *tit. de arbit. cõcl.* 2. *n.*5. Pet. Ferrar. *vbi sup.* vbi idem de ipsis dicendum esse quod de dictione *vsque*: & omnium latissime Cenedus *in cõ-*

34 *tur sing iur. singul.* 1. *n* 22. † vbi dicit in dubio contra eum esse asumendam interpræ tationem, qui potuit apertius legem dicere, & sic contra proferentem. Seraph. *decis.* 123. *n.*2. vbi ait quòd in venditione bonorum interpretatio debet fieri contra venditorem, nisi pactum sit ab emptore appositum ex *l. cum in l. & l. Labeo scribit, & l. ea quæ* §. *fin. ff. de contrab. empt. & alijs iur.*

35 † Dictio vero *iuxta*, designat confines, Alexan. *cons.*520. *n.*6. Oldrad. *cons.*49. *n.*14. Alex. Ludoui. *decis.*151. *n.*1. & de eo qui vẽdit quicquid habet intra terminos, vel itra talem arborem vide Mantic. *de tacit. d. lib.*4. *tit.*9. *n.*9. vbi tradit dictionem *intra* proprie includere extrema, de qua vide Cene

36 dum. *vbi sup. sing.*54. *n.*3. † & Graciã. *discep. c.*566. *n.*6. vbi tradit si vendatur fundus cẽtum iugerum certis finibus designatus, si quid fuerit euictum ex comprehensis intra fines, licet supersint centum iugera, vẽditorem de euictione teneri; si vero venditio non fuerit facta ad corpus, sed ad mensuram non teneri de euictione.

37 Et quando est deffectus modicus nõ est de eo curandum. Couarr. *d. c.*3. *n.*7. *vers. vndecimo.* Percir. *n.*3. *in d. c.*22. & Alex. Lud. *dict. decis.*104. *n.*3. quod intellige in venditione ad corpus, non vero in vẽditione facta ad mensuram. Couarr. *n.*8. *vers.*13. *vbi*

38 *sup.* Boer. *decis.*50. *n.*4. & 5. † quia modica lęsio in qualitate, & quantitate non tollerat̃, licet aliud sit in pretio, vt late *infra*, in Addit. ad Glos. *l.*

39 Alia de venditione facta ad corpus vide per Tuschum. *litt. V. concl.*48. vbi multa

40 cumulat. † Sed pro complemẽto istius materiæ quęro, quando res venditur ad pondus, vel admensuram, vtrũ ponderatio, seu mensuratio sit facienda secundum mensuram loci contractus, an secundum mensuram loci vbi res vendita sita est? & secundum mensuram vbi res sita est faciendam esse docent Alberi. *in l. in arbitrio*, §. *de eo. inst. ff. de dol.* Hostiens. *in sũma. tt. de empt. & vend.* §. *quibus infin.* Alciat. *in l. vinum. n.*37. *ff. si certum petat.* Riminal. *consil.*366. *n.*26. & cõem dicit Alciat. *cons.*697. *in prin.* & ita fuisse iudicatũ refert Chach. *decis.*114.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

n. 1. *& fin.* vbi senatorum maiorem partem eam amplexi esse dicit Gracian. *discep. c.* 565. *n.* 12. Mozz. *d. tit. de empt. & vend. c. de natur. empt. n.* 53. & pro hac opinione faciunt. *l. ratio.* §. *fin. ff. de actio. emp. l. contraxisse. ff. eod.* & alia tradita per Rolan. *cons.* 100. *vol.* 3. *n.* 1.

41 Contrariam opinionem, scilicet quòd mensura fieri debet secundum mensuram loci contractus, tenet Bart. *in l. semper in stipulationibus ff. de regul. iur.* Angel. *in authent. de collator. infine. princ. in vers. ibi in loco.* vbi *illum tx.* dicit notandum pro venditoribus frumenti ad mensuram. quem semper intelligitur de mensura vsitata in loco contractus. Ferrar. *in form. libell. vendit. vers. perticarum centũ in fine.* vbi dicit quòd si vendita est res immobilis ad mensuram, vel mobilis ad pondus, & sit contentio inter emptorem, & venditorem ad quam mẽsuram, seu ad quod pondus mensurari, vel ponderari debeat res vendita, seruari, & attendi debet illa, quæ consueuit obseruari in loco contractus. Afflict. *decis.* 363. *n.* 5. Paris. *cons.* 64. *n.* 71. *vol.* 1. & hanc esse receptam sententiam DD. & cõiter approbatam inquit Caguol. *in d. l. semper in stipulationibus.* Suar. *comm. opin. verb. vẽdita* Comm. opin. 2. *tom. lib.* 11. *vers. mẽsura. pag.* 102. *col.* 2. *circa fin. & lib.* 19. *vers. vẽdita re. pag* 345. Purg. *in l. vinum. n.* 93. *cum seq. ff. si certum petat.* Chach. *d. decis.* 114. vbi refert duas communes opiniones contrarias. & *n.* 3. 4. *&* 5. de iure hanc veriorem esse dicit, licet contrariam opinione senatorum maior pars æquitate quadam moti sequuti fuerint. & hanc in praxi seruandam esse dicit Greg. Lop. *in d. glos.* 3. *infine. l.* 56. *tit.* 18. *p.* 3. Roland. *d. cons.* 100. *à n.* 7. vbi huius opinionis fundamenta tradit, & contrarijs satisfacit. Bertaz. *clauſ.* 20. *glos.* 19. *n.* 8. vbi hãc magis veriorem ex alijs, quos allegat appellat, & *in glos. sequẽt. n.* 1. Cancer. *var. lib.* 2. *c.* 6. *de solutionibus. n.* 148. vbi Pet. Ferrar. *in sua prax. Papiẽsi* sequitur, etiã si destinata esset solutio in alio loco, & pro ea allegat *l. si fundus* cũ Gl. *ff. de euict.* Ceuall. *comm. q.* 733. *a n.* 9. vbi eam iam semel in praxi habuisse dicit. Cened. *in pract. q.* 33. *n.* 29. vbi etiam de facto de hac quęstione actum fuisse in ciuitate Cęsar. August. dicit, & opinionem veriorem dicit, & pro hac opinione sunt. *d. l. semper in stipulationibus. l. si fundus. ff. de euictionibus, & l. si filius familias.* 78 *ff. de verbor. oblig.* & in iudicando, & consulendo ab hac opinione recedendum non est, quia melioribus nititur fũ
42 damentis. † Quam intelligę quando agitur de mensuratione rerum mobilium ex Ioã. Regnard. *de mensuris. n.* 13. *qui habetur inter tract.* DD. 17. *tom.* cuius doctrinam refert, sequitur Matienz. *in l.* 1. *tit.* 13. *lib.* 5. *gl.* 2. *n.* 3. & contrariã, de mensuratione rerũ immobilium, & cum eis transit Ceuall. *vbi*
43 *sup.* Cened. *d. q.* 33. *n.* 29. † Hodie *in d. l.* 1. *tt.* 13. dispositum est apud nos, quòd mẽsuræ, & pondera totius regni sint eiusdem ponderis, & mensuræ, & sic raro hęc quæstio eueniet in praxi, nisi in mensura terrarum, quæ in territorio eiusdem ciuitatis solent esse diuersæ, & cum casus occurrent vide Glos. & DD. *in l. arbitrio.* 16. §. *de eo. ff. de dolo* & Regnard. *vbi sup. n.* 10.

44 Secundò quæro mensura, quę venit ex dispositione legis, seu ex conuentione hominis qualiter fiat, an per terrã recto tramite? an per vias frequẽtatas? an per aerẽ recto tramite. Vide Bart. Angel. Alexand. Iaſ. & alios. *in l.* 1 *ff. si quis caut. non obten.* Felin. *in c. olim. n.* 4. 5. *&* 6. *de exception.* vbi multa tradunt de mẽsuratione dietarum, & de itineribus, & vijs. Alexand. *cons.* 22. *n.* 1. *vol.* 4. Cardin. Tusch. *verb. mensur. col.* 203. vbi docent ex diuersitate materiæ, & intentionis mensuram fieri diuersis modis: nam si agitur de dictis ad comparendum, mensura fit per vias frequẽtatas planas, & consuetas, de quo Felin. & Iaſ. *vbi supr.* Parlad. *lib.* 2. *rer. quotid. c.* 19. *per tot.* late agit, & leuca iure nostro tribus millibus pasibus constare dicit, de quo nos late, *in l.* 25. *tit.* 26. *par.* 2. & iugeri mensura, *in n.* 15. quanta sit. Franc. de Cordub. *didascal. c.* 44. Menoch. *de arbitr. casu.* 2. Caued. *p.* 1. *decis.* 13. *n.* 4. Couarr. *lib.* 2. *c.* 20. *n.* 5. si agitur de distantia per terram de loco ad locum, fit per terram recto tramite; & non per vias consuetas, & si de statuto prohibente ædificare molendinum circa aliud molendinum per certam distantiam, tunc mensuratio fit tortosa per litora fluminis; & si de statuto qui loquitur de loco vicino per tot miliaria, tunc attenditur distantia per eare recto tramite. Vide eos, & quos adduximus in additione Glos. 3. *l.* 13. *tit.* 11. *infra hac, n.* 7. *cum alijs*, & Seraphin. *de-*

cis.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

45 *cif.* 1370. *per tot.* vbi, *in n.* 5. *&* 6. ait mẽsura tionem non esse concedendam, quãdo ex vulgi opinione distantia loci cognoscitur, vbi pro comprobatione refert Paul. *n.* 4. Fulgos. *n.* 2. Alexand. *n.* 6. *in d. l.* 1. & Innocent. & Abb. *in c. nulli de rescript.* nam credendum est à certa mẽsuratione antiquorum accepisse exordium: & dictũ Bar. *in tract. de testibus, n.* 55. dum dicit standum esse vulgi opinioni, nisi cõtrarium probetur, declarat debere intelligi, per aliã vulgi opinionem, non per mensurationem: & ex Abbat, ait quòd quando non constat quomodo vulgus accipit dietas, tũc in defectum vulgarium recurrendum esse ad legales, nec esse morem gerendũ ei, qui vult suis expensis, quòd fiat mensura, quando constat de vulgi opinione.

46 Tertio quæro, quis cõtrahentium debeat habere mensuras an emptor, vel vẽditor? Vide *d. l. arbitro*, §. *de eo*, & Ioan. Reginard. *n.* 8. *&* 9. vbi dicit quòd venditor tenetur tradere rem venditam, *vt in l. exempto ff. de act. empt.* & consequenter debet habere omnia, quæ sunt necessaria ad mensurãdum, & vendendum.

47 Quarto quæro, quis teneatur soluere expensas mensurationis? dic emptorẽ & venditorem æquis partibus ad id teneri. *l.* 4. §. 1. *versic. sed si mensor.* vbi Flor *ff. finium regundorum.* Rernaud. *n.* 9. *vbi supr.* Salyc. *in l.* 3. *n.* 3. Surd. *de alimen.* §. 2. *q.* 86. *n.* 1. 2. 3. *&* 4. Gratian. *discept. c.* 549. *n* 31. vbi Bart. Ias. & alios laudat. Per. Greg. *syntagm. iur. lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 8.

48 Quintò quæro vtrũ ripę fluminis priuati sint mensurandę? Vide Fabian de Monte, *de empt. & vendit. q.* 6. *prin. à n.* 15. Felin. *in c. quia iudicante, à n.* 7. *de præscript.* Ias. *in repetit. l. quo minus ff. de flumin. col.* 13. Alex. *cons.* 120. *vol.* 2. Comm. opin. 1. *tom. lib.* 5. *verb. ẽp. vers. quid de ripa fluminis, pag.* 246. *vol.* 2. *prope fin.* vbi tradunt non esse mensurandas, nisi in ripa essent multæ arbores, vel terra posset arari. Vivius, *lib.* 2. *comm. opinion. verb. venditio. versic. vendito prædio.* vbi duas contrarias opiniones refert, & negatiuam sequitur, & in hac quæstione consuluit Surd. *cons.* 376. vbi pro parte affirmatiua multa tradit, *&* à *n.* 10. late comprobat ripam non esse mensurandam, quia riparum vsus est publicus, quem vide, & Pereir. *de empt. & vendit. c.* 22. *n.* 5. Alexan. Ludouic. alias Pap. Gregor. *decis.* 268. *in fin.* & ibi, Oliuer. Bertam. vbi tradunt ripæ esse illorum quoàd proprietatem, qui vicina habent prædia, etsi inter ripam, & prædium priuatũ sit via publica, ex Surd. *vbi supr. n.* 2. & an sit ripa necne ex planta fundi deprehendi potest. Ripæ autem dicuntur illi limites, quibus naturalis cursus fluminis continetur: & licet aliquando fundus innundetur pro parte, & forsam totum alluuione innundetur, nõ ob id potest dici ripa.

49 Sexto quæro quid de fossis vtrum debeant mensurari? Vide Bart. *in l. litora, ff. de contrab. empt.* Fabian. de Mont. Alexan. & Commun. opin. 1. *tom. lib.* 5. *inuers. quia si vendam ager.* vbi docent quòd debent mẽsurari, licet contrarium velit Cald. *de emp. & vendit. cap.* 22. *num.* 5.

50 Septimò quæro vtrum via priuata sit mensuranda in emptione, & venditione, & in locatione? Vide Fabian. de Monte, *de empt. & vendit. q.* 6. *sub n.* 15. Alexand. Ludouic. *decis.* 155. *n.* 5. tradit quòd licet non sit ita fructifera, quòd debet mensurari, *& in num.* 6. quòd debet mensurari terrenum malum sicut bonum. Surd. *decis.* 42. *per tot.* vbi multa cũmulat. Secus vero est in via publica, quæ fundum venditum trãscindit, vel inter seccat, Pereir. *d. c.* 22. *n.* 5. Felin. *in c. quia iudicante. de præscrip. n.* 7.

51 Octauò quæro intra quod tempus mensura fieri debet? Vide *text in l. quod si nolit.* §. *sed quid ita, ff. de edilit. edicto.* Imol. *in c. per tuas. de decimis*, Socin. *cons. vlt. vol.* 3. Paris. 64. *n.* 3. *vol.* 1. Cæphal. 36. *n.* 7. Surd. 366. *n.* 18. Moz. *de emp. & vend. c. de natural. empt. n.* 52. Thesaur. *decis.* 185. vbi tradit quòd res est mensuranda intra sexaginta dies, quando nullo expresso tempore actum est de re mensuranda, aliàs si nihil sit dictum, quòd potest peti mensuratio vsque ad triginta annos, & si non probatur præcessisse, si emptor possideat, præsumitur ex transcursu longi temporis, quia antiquitas facit præsummi interuenisse solemnitatẽ extrinsecam formalẽ, non autem substantialem, aut materialem. Gratian. *discept.*

52 2. *tom. c.* 318. *à n.* 31. vbi late cõprobat. † Facta enim mensuratione recisio mensurationis peti potest intra annum à die prio-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ris mensurę, & post annum non auditur, vt probtat, *l. qui grauatos, C. de censib. & cens. lib.* 11. & docent Bald. Socin. Cæphal. Felin. & alij quos refert, & sequitur Surd. *d. cons.* 366. *n.* 21.

53 Agrimensorum declaratio non transit in rem iudicatam, & potest retractari per alios meliores, & nõn possunt puniri de falso, vt notat Azeued. *in l.* 1. *tit.* 17. *lib.* 9. *recopil. n.* 144, 145. & 146. & vide Ias. *in* §. *quædam, in fin. Instit. de act.* vbi tradit quòd potest peti sæpius quod res mensuretur. Mensor dicitur arbitrator, & potest reci-

54 pere salariũ. Gratian. *discep. c.* 618. *n.* 24. & datur ad diffiniendos, & mensurãdos ter-

55 minos, & agros, † & ad discernendũ an ex prædio âfini aliquid sit vsurpatũ, & semper ad hoc cognoscendum vetera monumenta vulgo *mojõ* sequenda sunt, nisi esse mutata successorũ varietate, aut arbitrio possessorum probetur; & si in venditione demonstrati sint aliqui fines, illi sequendi sunt inter ementes, & vendentes, *l.* 1. & *l. eos.* 12. *C. finium regund.* & quando locus cõ fusus est, iudex suis debet curare inspicere oculis. *l.* 3. *C. finium regund.* & debet considerare, & interrogare quantum ex prædio cõfini dicat actor sibi esse vsurpatum. Item quod iugera infundo habere debeat, & faciat tunc metiri, vt cognoscat quan-

to minus habeat actor. Et cum confinium probatio difficilis sit. Guid. Pap. *q.* 193. Mascard. *de probat. concl.* 395. *n.* 2. tradit ad probationem terminorum antiquiorum recipi probationẽ minus perfectã, & latè per totam *dictam cõclusionem* agit determinorum, & confinium probatione, & *in n.* 8. tradit in dubio non censeri mutata confinia, sed semper præsumi esse eandem confinia, & termina, & *in n.* 12. quòd non sufficiunt coniecturales probationes, quando constat de iustitia possidentis, Et *vsque ad concl.* 403. quomodo probentur cõfinia, & termina vide ipsum, & Burs. *in cons.* 80. *n.* 2. & *in* 235. *n.* 1. Nat. 235. Menoch. 147. Hieronym. de Mont. *de finium regund. c.* 17. 50. & 52. Puteus. *tract. de finib. feud. c.* 25. & *c.* 26. Pereg. *cons.* 114. *lib.* 3. Viui. *libr.* 2. *commun. opinion.* 144. Cãpeg. *tract. de testib. regul.* 356. Guid. Pap. *vbi sup.* Azeued. *in l.* 16 *tt.* 5 *lib.* 3. *recopil.* & vide Addit. à Glos. 6. *cũ seq. tt.* 15. *p.* 6. & Glos *l.* 8. *tit.* 7. *par.* 7.

56 De falsis mensurijs, & de alijs in hac materia mensurarũ vide Addit. ad Gl. 4. *l.* 1. *tit.* 7. *infra. hac p.* vbi etiam de læso in mensura cum dolo, & sine dolo, & qualiter agat

57 ad suplemẽtum eccebatur. † Et vide Boer. *decis.* 50. *n.* 22. *tum alijs* vbi agit aquo loco sit mensuratio facienda, & an amuro ciuitatis vel à continentibus ædifitijs.

SVMMARIVM.

1 *Periculum rerum, quæ inpõdere, & mensura consistunt, post mensurationem ad emptorem expectat, nisi ad fuerit culpa venditoris.*

2 *Ante mensurationem ad venditorem pertinet, nisi steterit per emptorem.*

3 *Item, quando possessio rei venditæ fuit emptori tradita: & quid si per actum fictum, & quota fundi, seu locus sit incertus.*

4 *Item, si emptor interpellatus ad mẽsuradum sit in mora.*

5 *Venditio facta ad numerum, seu mensuram, licet sit conditionalis, ante mensurationẽ quoad periculũ, nõ est locus pœnitẽtiæ*

6 *Quæ debeant præcedere antequam vinum venditum effundatur.*

7 *Venditio facta ad põdus, seu mensuram est perfecta quoad agmentum, seu diminutionem, non vero quoad periculum.*

ADDITIO GLOSSÆ III. IIII. V. VI. VII. VIII. IX. X. & XI.

1 AD Glos. 3. Nota 1. periculum rerum, quæ in pondere numero, & mensura consistunt post mensurationem, ponderationem ad emptorem expectare, nisi culpa venditori possit imputari. Adde. *l.* 39. & tradita in Glos. 2. *infr.* Perez. *in l.* 1. *tt.* 7. *lib.* 5. *ordin. vers. quando tamen culpa*, vbi ampliat. etsi culpa consistat in omittẽdo. Gomez. 2. *tom var. c.* 2. *n.* 32. *versic.* 2. *limita* Molin. *disput.* 366. *vers. inseq.* Barbos. *in l. si mora.* 2. *par. n.* 13. *ff. solut. matrim.*

2 Ex Gl. 4. & 10. Nota 1. ante mẽsurationẽ periculũ rei venditæ si stetit per emptorẽ quin mensuretur, ad eum expectare. Gomez. *vers. quod tamen limit.* Peret. *vers. itẽ etiã.* Molin. *vers. obserua si inter emp. vbi sup.*

3 Amplia primò, quando possessio rei vẽditę fuit emptori tradita, *l traditionibus ff. de pact.* Angel. Paul. *in l.* 2. *de per. & commd. rei vendit.* & ex Corn. Dec. Parl. Anchar.

tradit

tradit Trentacinq. *var. resolut. lib. 3. tit. de empt. resolut. 5. n. 4. & in n. 5. & 6.* dubitat an idem sit, quando perfectam traditionē possessionis dominium transfertur, & respondit affirmatiuè, & exemplicat quando venditor constituit se possidere emptoris nomine; & hoc declarat procedere, quando venditur totus fundus, seu quota pars fundi, & adsit certitudo respectu quotæ fundi, & hoc siue quota designetur per nomina numeralia contr. Paul. Alexand. & Arent. (qui per nomina numeralia nō posse designari tradunt, *in l. 3. §. incertam, ff. de acquir. poss. sses.*) siue per nomina quotitatiua, scilicet dimidiam, seu tertiam partem fundi; & idem tradit, quando est certitudo ratione loci; licet non sit ratione quotæ: & contrarium quando nec ratione loci, nec ratione quotæ est certitudo, quia cōstitutum nihil hoc casu operatur, & dicta, ex Bart. Paul. Alex. Ias. Soc. Aret. Dec. Abb. Par. comprobat.

4 Ex Glos. 5. Amplia secundò, periculum esse emptoris, si ad mensurationem non sit terminus assignatus, si interpellatus ab emptore est in mora. Adde *l. 27. infra, & l. 2. C. de peric. & commod. rei v. d.* Gomez. Petez. & Molin. *vbi sup.* & intellige dum in interpellatione extraiudiciali assignetur certus terminus, vt ad mensurandum veniat, Alexand. *conf. 33. à n. 7. lib. 6.* Tusch. *litt. V. concl. 49. n. 10.*

5 Nota ex Glos. 6. & 9. venditionem facta ad mensuram, pondus, siue ad numerum, licet sit conditionalis, & imperfecta quantum ad periculum antequam fiat mē suratio, esse firmam quoàd ipsius validitatem, nec ante mensurationem per pœnitentiam posse resolui. Adde DD. relatos in Glos. 3. *l. 23. supr.* & Glos. *in d. l. 2. & in l. necessario, §. quod si pendente, vers. si ita res. tod. tit.* Aflict. *decis. 280.* & ibi Vrsil. Paris. *cons. 59. & 64. vol. 4.* Gutierr. *lib. 3. pract. q. 94. n. 14. & 15.* Lasart. *de decim. vendit. c. 5. n. 29.* Parlador. *lib. 1. c. 3. §. 3. n. 26.* Trentacinq. *n. 1. 2. & 3. vbi supr.* vbi alios refert.

6 Nota ex *tx.* & Gl. 7. & 8. quòd antequā vinum venditum effundatur debet primò denuntiari emptori coram testibus, quòd veniat ad degustandum, seu mensurandū, etsi dies statuta sit ad mensurationem. Item quòd vendat antequam effundatur. Item quòd locet vasa, si ea reperiat sumptu emptoris, & hoc nō necessitatur vēditor, sed debet fieri de commoditate. Item tenetur effundere ad mēsuram, seu ad pōdus

7 Ex Glos. 11. Nota augmentum, & diminutionē pretij ad emptorem expectare: & dictum contractum, item quoàd hoc esse perfectum, secus quoàd periculum. Adde Gutierr. *d. n. 14. vers. augmentū autē.* Mō lin. *disp. 366. vers. obseruantem.* Garc. *de expens. & melior. c. 22. n. 20.* & *tenementi ista legem* quia de iure communi, hoc non est ita decisum.

E E X. XXV.

SVMMARIVM.

1 *In venditionem per auersionū hoc est à ojo periculum est emptoris ante mensuratio nem seu degustationem.*

2 *Vendens frumentum in segete non incurrit in pœnas statutas per leges.*

ADDITIO GLOSSÆ. I.

AD Gl. 1. Nota in vēditione per auersio
1 nē facta, id est à ojo statim periculū esse vēditoris. Adde *l. siquis vna. 4. §. fin. ff. de peric. & cōm. rei vēdit. l. qui officij, §. res in auersione empta. ff. de contrab. empt.* Parlad. *in sesq. different. 77. n. 3. & per tot.* qui modus contrahendi etiam in locationibus obseruatur *l. & hæc distinctio. §. fin. l. opus auersione, ff. locati l. fin. §. fin. ff. ad legē Rodiam de iactu. l. 1. §. executorū ff. de exercitoria actione,* est que idē quòd emere in specie, seu ad corpus, de quo vide Addit. ad Glos. 2. *l. antecedent. n. 4. cum alijs,* vbi septem differentias assignamus inter venditionem per auersionem, seu ad corpus, & eam quę fit permensurā.

2 †Et ex eodem Parlad. *vbi sup n. 1. & 8.* nota vēdantem frumentū in segete, seu messe per auersitione non incurrere pœnas statutas per legem Regiam contra vendentes frumentum vltra taxam, etsi messis, aut seges pluris veneat, quàm valeret in frumēto, quia multū interest an frumētū vēdatur ad mensurā an auersione ex *sup.* traditis.

LEX

LEX. XXVI.

SVMMARIVM.

1 *Periculum deteriorationis rei venditæ sub conditione si existat conditio, est emptoris.*
2 *Venditio cõditionalis est perfecta antequã cõditio existat, & pœnitentiæ non est locus.*
3 *Si in totũ res pereat, periculũ est vẽditoris.*
4 *Spes venditionis conditionalis transit ad hæredes, si pendente conditione contrahẽtes decedant.*
5 *Ius conditionis implendæ an transeat ad hæredes?*
6 *Gabella ex venditione conditionali, cui gabellario debeatur.*

ADDITIO GLOSSÆ. I. & II.

1 AD Glos. 1. Nota re vendita sub conditione pẽdente conditione periculum, & commodum deteriorationis, si conditio existat esse emptoris. Adde Morl. *in empor iuris, 1. p. tit. 9. de contrahend. empt. in præmiss. n.* 105. & 106. vbi respondit ad *text. in l. hæc venditio ff. de contrah. empt.* Molin. *disp.* 366.

2 *vers. pen.*† & est ratio, quia venditio conditionalis statim est perfecta antequam conditio existat, *tex. in d. l. necessario*, §. *si ita res. ff. de peric. & commod. rei vend*, & altero cõtrahentium in vito, alter, ab ea discedere non licèt, ex Glos. *ibi, verb. perfectam, & in l.* 1. *in prin. C. eodem.* Hostien. *in summ. eod. tit.* §. 2. *in fin.* & DD. *in d. locis.* Tiraquel. *de retract. linag.* §. 1. *glos.* 2. *n.* 27. Quod & in cęteris contractibus reciprocis est receptum. Alexand. *consil.* 40. *n.* 5. *vol.* 5. Cæpol. 118. *n.* 28. Paris. 59. *n.* 5. *lib.* 1. Paul. *in l.* 2. *C. quã do liceat, ab emp. discedere.* Tiraq. *n.* 26. *vbi sup.* Rolãd. *cõs.* 63. *n.* 7. *& seq. & in n.* 50. *vol.* 4. vbi loquitur in contractu venditionis, Couarr. *lib.* 1. *c.* 14. *n.* 16. vbi de donatione, & reliquis contractibus, *& pract. c.* 3. *n.* 6. *vers. tam etsi etiam.* Grab. *cons.* 18. *n.* 6. *& 21. vol.* 1. Molin. *disput.* 285. *vers. quarta cõclusio, & disput.* 337. *in vers. quando autem venditio.* Thomas Sanch. *de matrim. 1. tom. lib.* 5. *disp.* 6, *n.* 8. Gratian. *discept.* 3. *p. c.* 514. *n.* 1. Castill *quotid. lib.* 5. *c.* 109. *n.* 16. *&* 17. vbi hanc doctrinam late fundat, & Surd. *cons.* 268 *n* 50. *lib.* 2. vbi de donatione agit. Mãtic. *de tacit. conuent. lib.* 14. *tit.* 41. *n.* 10. *vers. vnde contractus*, vbi de cõtractibus cõditionalibus loquitur, & asserit quòd si pendente conditione vnus ex contrahẽtibus decesserit, spes ad hæredes trãsmittitur.

Sed videtur obstare, *l.* 24. *sup.* vbi est decisum, quòd periculum rei venditæ ad mẽsuram, interim quòd mensuratio fit, est vẽditoris, quæ quidem venditio est conditionalis. Huic difficultati respondit Glos. *in l. quod sæpe.* 35. §. *in his. sup. verb. ad numerandum ff. de contrah. empt.* quam sequitur Molin. *vbi sup.* & vide, Addit. ad Glos. 11. *l.* 24.

3 Si vero in totũ res pereat, periculũ est vẽditoris, quia licèt contractus valeat ex tũc, non reperitur res, quæ fuit vendita, & si dicamus quòd retro trahatur non reperitur extremũ habile â quo (scilicet res) vtfictio inducatur: & vltra *sup.* additos Add de Gomez. 2. *tom c.* 2. *n.* 32. *in fin. & c.* 11. *n.* 30. *vers. tertio, & principaliter*, Couarr. *pract c.* 3 *n.* 6. Afflict. *decis.* 280. *n.* 5. Gratiã. *n* 18. *vbi sup.* & vide Addit. ad Glos. 5. *l.* 12. *tit.* 11. *infra hac part.*

4 AD Glos. 2. Nota venditionem conditionalẽ, si pendente conditione contrahentes decedant, ad hęredes transire, quasi iam contracta emptione impręteritum Adde § *ex conditionali Inst. de verb. obligat.* Tiraquel. *de retract. linag.* §. 1. *glos.* 2. *n.* 27. Mantic. *de tacit. conuent. libr.* 14. *c.* 41. *n.* 10. *inf.* Gom. *in* 2. *tom. c.* 11. *n.* 36. vbi late examinat quando contractus conditionalis, tam activè, quàm passivè transeat ad hæredes. Couarr *pract. c.* 39. *n.* 3. Matiẽ. *in l.* 2. *tit.* 11. *gl.* 6. *n.* 39. *lib.* 5. *recop.* & Addit. ad

5 Glos. 4. *l.* 12. *tit.* 11. *inf.* & ad Glos. 1. *l.* 4.† Et de quæstione an ius conditionis implẽdæ transeat ad hæredem, & quando cum hærede cõditio impleri possit? Vide Couarr. *in d. c.* 39. *per tot.* Mantic. & Gomez. *vbi supr.* & Addita ad Glos. 3. *l.* 42. *infra.*

6 Gabella ex hac venditione conditionali an debeatur? & cui gabellario solui debeat, vtrum illi, qui erat tẽpore cõtractus, vel qui erat tempore impletæ conditionis? Vide Gomez. *in d. c.* 11. *n.* 30. *vers. tertius effectus* Lasart. *de decim. vend. c.* 5. *n.* 10. Pariador. *lib.* 1. *rer. quotid. c.* 3. §. 3. *n.* 26. Guiert. *de gabell. q.* 8. Molin. *disput.* 337. *vers. sic.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

sit. quando autem venditio est conditionalis, qui omnes tenent gabellam non deberi, nisi conditione impleta, etsi traditio rei venditę ante implementum conditionis sit facta; & impleta conditione gabellario, qui tempore contractus erat, deberi, quia vēditio retrotrahitur, & habetur acsi pure abinitio celebrata fuisset, & vide Addita ad Glos. *l.* 32. *infr. hac par.*

L E X. XXVII.

SVMMARIVM.

1 *Periculum rei venditæ ad venditorem expectat, si est in mora rei tradēdæ.*
2 *Item, etsi res vendita æquè peritura esset apud emptorem.*
3 *Periculum rei ante oblationem pretij est emptoris, & venditor antea tradere non tenetur, nec est in mora, & num. 6.*
4 *Emptori competit actio exempto, nisi venditor opponat exceptionem pretij non soluti. Contrarium 5.*
6 *In contractibus reciprocis, qui vult aduersarium constituere in mora, debet ex parte sua adimplere.*
7 *Actio ex contractu emptionis an ante solutionem pretij competat.*
8 *In contractibus innominatis actio non oritur, nisi implemento subsequto.*
9 *Interpellatione sola venditor costituitur in mora, si fides sit habita de pretio.*
10 *Verbum offerre, spōtaneam exhibitionem significat.*
11 *Gerundia condionem inducunt, & alia de gerundijs remissiue.*

ADDITIO GLOSSÆ. I.

AD Glos. 1. Nota 1. *ex text.* & Glos. 3. *hic* periculum rei venditę ad venditorem spectare, si est in mora tradendi rē venditam emptori. Adde, *l. illud.* 17 *ff. de peric. & commod. rei vend.* § *sum autem. Inst. de empt. & vend.* & ibi, Morl. *in empor. iur. 1. par. tit. 9. de contrab. empt. n.* 107. & est ratio, quia mora cuilibet debet esse nociua, *c. mora. de regul. iur. in* 6. Minsinger. *obseruat.* 36. *par.* 6. *decis. Camerę Imperialis.*

2 Amplia etsi res vendita æque peritura esset apud emptorem, ex Glos. *verbo. sittim in d.* § *cum autem.* Morl. *vbi sup.* de quo vide Addita ad Glos. 6. *l.* 9. *tit.* 2. *sup.* vbi de commodatario moroso apud quem res perijt egimus (quē à pari cum vēditore procedere inquit Iurisconsult. *in l. custodiam* 32 *ff. de peric. & comm. rei vend.*) & *l.* 18. *tit.* 11. *infr.* & *ibi,* Addita.

3 Limita, *ex text.* & Glos. *hic,* si emptor pretium prius venditori obtulerit, nam ante oblationem pritij venditor ad rei venditę traditionem non tenetur, & periculum erit emptoris. Adde Gratian. 2. *tom. c.* 323. *a n.* 1. vbi rationem redit, & Surd. *cons.* 101. *n.* 1. *cum alijs,* late comprobat emptorem non posse agere ad rem, nisi prius ex sua parte contractum impleat. Vide Addit. Glos. *sequent. n.* 1. *l.* & 3.

4 Sublimita primò hanc limitationem, si venditor opponat de pretio non soluto, nam si non opponat bene competit actio exempto, ex Glos. *hic in vers. quod intellige,* cui Adde Bart. Ias. Paul. Roman. Alex. Felin. & alios quos refert, & sequitur Tiraquel. *de retract. lig.* § 1. *glos.* 17. *num.* 4. & 5. Boer. *decis.* 124. *n.* 30. vbi alios plures adducit, Osasch. *decis.* 160. *n.* 17. vbi hanc receptiorem opinionem dicit. Aflict. *decis.* 220. *n.* 4. & 5. Morlam, *n.* 34. & 35. *vbi supr.* vbi fundamenta huius opinionis refert, & cōtrarijs satisfacit.

5 Contrariam opinionem, scilicet emptorem non posse exempto agere, nisi prius oblato pretio licet non petatur, vltra Fulgos. & Dec. *hic* à Glos. traditos sequuntur alij plures quos adducunt. Tiraquel. *n.* 3. Boer. Alexan. Gratian. *n.* 1. 13. & 14. *cum alijs,* Surd. cum Fulgos. *vbi supr.* Pereir *de empt. & vend.* q. 22. *n.* 28. Pichard. *in princ. tit. de empt. n.* 23. apud quos huius opinionis fundamenta inuenies.

6 Et ad effectum constituendi debitorem in mora, vt periculum rei venditę ad eum spectet, hæc est verior, & tenenda ex Glos. *hic,* pro qua facit quòd in contractibus reciprocis, qui vult alium in mora constituere, debet ex parte sua prius ad implere. Mascard. *de probat. conclus.* 1393. *à n.* 7. vbi multa cumulat, & late explicat materiam. *l. Iulianus,* §. *offerri ff. de contrah. empt.* Surd. *decis.* 179. *n.* 26. & *d.* 46

fil. 101. *n.* 1. Escouar. *de ratioc. c.* 17. *n.* 35. & vide Addita ad Glos. *l.* 8. *tit.* 14. *infra, num.*

7 Et licet verum sit actionem ex cõtractu emptionis ante solutionem pretij nasci, vt tradunt primæ opinionis auctores, contrariam Fulgosij in praxi seruari testatur Morl. *d. n.* 35. *vers. sed licet verum*, pro qua allegat *tex. in l. si pater*, 3. *C. de act. emp.* Bald. Paul, Alexand, & alios, & faciunt tradita in Addit. Glos. 2. *l.* 32. *supr. num.* vbi vide ân iudex ex officio possit emptorẽ cõdemnare ad solutionem pretij, si constat illud non soluisse, etsi a parte non sit petitum, & quando exceptio rei non traditæ, vel pretij non soluti opponi valeat? †&

8 in contractibus innominatis, in quibus actio non oritur, nisi impleto secuto hæc opinio absque dubio vera est. *l. ex placito C. de rerum per mutationem*, Morl. *n.* 34. Gratian. *n.* 14. *in fine, vbi sup.* qui alia iura, & auctoritates addueũt, vide. Add. ad Gl. *tt.* 6

9 Sublimita secundò, nisi fides esset habita de pretio dãdo terminũ ad solutionẽ, nam tunc ex sola interpellatione venditor constituitur in mora, ex Glos. *hic, vers. secundo intellige*, Adde addita ad Glos. 1. *l. sequentis. n.* 10.

10 Nota secundò, ex Glos. (*in vers. qui mo-*

SVMMA RIVM.

1 *Emptor non tenetur pretium tradere antequam sibi tradatur res. Contrarium. n.* 2.

3 *Pronocans ad implementum prius tenetur ex sua parte ad implere, siue sit emptor, siue venditor, idẽ in quatumque obligatio-*

nentur ponderantes verbum offerre] verbum offerre spontaneam exhibitionem significare. Adde Tiraquel. *de retract. linag.* §. 1. *glos.* 17. *n.* 5. & 6. vbi latissime naturam huius verbi explicat. Gratian. *discept. c.* 325. *n.* 18. Morl. *in empor. iur. 1. p. tit.* 9. *de cõtrah. empt. in præmis. n.* 35. Pereir. *de empt. & vendit. c.* 22. *n.* 28. *col.* 2. *vers.* 1. *illud verbũ offerre*

11 Nota tertio gerundia conditionem inducere. Adde *l. à testatore ff. de condit. & demostra.* Bart. *in l.* 1. *n.* 36. *ff. eod.* Corneus. *cons. fil.* 90. *col.* 2. *infine, &* 143. *vers. illud enim. vol.* 4. Ias. *in rubr. Instit. de act. n.* 33. Dec. *cons.* 433, *n.* 6. & 607. *n.* 6. Ruin. 170, *n.* 2. *vol.* 3. Paris. 19. *num.* 4. *lib.* 2. Socin. Iun. 122. *n.* 12. *vol.* 2. Casan. 33. *n.* 19. & 39. *n.* 68. & 41. *n.* 17. Bertran. 99. *n.* 4. *vol.* 7. Surd. 38. *n.* 23. & 72. *n.* 1. & 110. *n.* 7, Escou. *de ratiocin. c.* 31. *n.* 14. Perei. *d. tit. c.* 25. *n.* 32. *vers. aduerte tamen*, quod procedere docent, quãdo respicit verbum futuri temporis, vel quando iungitur verbo præsentis temporis, quòd tamen non habet effectum, nisi in futurum, vt cum Ruin. *cons.* 17. *n.* 6. *vol.* 3. tradit Surd. *d. cons.* 100. *n.* 8. Castill. *quot. iur. lib.* 4. *c.* 58. *n.* 26. vbi late materiam prosequitur. De gerundis quid importent, & de eius natura, vide Tusch. *verb. gerundium, concl.* 4.

ne dandi, & accipiendi.

4 *Exceptio non ad impleuisti ex parte tua, nisi quam censetur sublata.*

5 *Si emptor, & venditor de se non confidunt res sequæstratur pretio numerato.*

ADDITIO GLOSSÆ. II.

1 AD Glos. 2. Nota emptorem pretium rei emptæ venditori prius soluere non teneri, anquam ei venditor rem tradat, & Adde Lingl. *decis. Imperat.* 15. *quæst.* 12. *n.* 5.

2 Contrarium, imo quòd secundum naturam emptionis, & vẽditionis emptor prius pretium, quàm venditor rem offerre debeat, probat *l. fistul.* §. *qui fundum. &* ibi Bald. *ff. de contrab. emp. l. Iulianus.* § *offerri ff. de act. emp.* Fab. de Mont. *de emp. & vend. q.* 5. *princ. n.* 35. Bal. *in c. ad hæc, post. n.* 4. *vers. de natura. de sequæstra. pos. & fruct.* vbi inquit de natura cõtractus esse, quòd prius pretiũ numeretur, sicuti emptor prius nominatur, quàm venditor, & est *tex. expræsus* argumẽto literæ *in* §. *pretium persoluatur, &*

3 Pronocans ad implementum prius tenetur ex sua parte ad implere, siue sit emptor, siue venditor, idẽ in quatumque obligatorio quis non potest agere pro parte sua, nisi prius constet adimpleuisse illud ad quod est obligatus. Roland. *cons.* 6. *n.* 18 *lib.* 1. Burfat. 101. *n.* 15. *vol.* 1. vbi dicit quòd in quacunque obligatione dandi, & accipiendi,

ille,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ille qui vult sibi impleri, debet ipse prius pro sua parte ad implere. Aretin. 7. *n.* 2. Aymon. Crauet. 151. *n.* 10. & 192. *n.* 15. quos refert, & sequitur Ceuall. *comm. q.* 756. *n.* 80. & 81. Illigerus. *in annot. ad Donel. enutled. c.* 4 *lib.* 3. *litt. B.* Iof. Lud. *comm. concl.* 14. *per tot.* Carrot. *de remedijs contra sententias preiudiciales. excep.* 30. Monter. à Cuch. *vbi supr. à n.* 66. vbi late comprobat & explicat, Fontan. *de pact. nup. claus.* 4. *glos.* 10 *p. i. n.* 39. & 40. & 2. *tom. claus.* 7. *glos.* 3. *part. n.* 33. Maref. *libr.* 1. *var. c.* 89. & 90.

4 Intellige si à parte opponatur quòd agens ex parte sua non implet contractum, secundùm ea, quæ vi additione Glos. *antecedentis* diximus *à n.* 2. quia illa exceptio non ad impleuisti ex parte tua nunquam censetur sublatà, de quo vide Add. ad Gl. 2. *l.* 32. *n. infrà.*

5 Nota secundò quòd res sequestratur pretio numerato, vel oblato, quando venditor, & emptor de se non confidunt, & vnus non vult priusquam alter ad implere, Adde Paul. & Grab. Mude. *n.* 4. *in l. Iulianus*, §. *offerri. ff. de act. empt.* Parlador. *lib.* 2. *rer. quotid.* 5. *p. c. fin.* §. 11. *n.* 29. qui per legē qui soluturus 39. §. *fin. ff. de solut.* idem resoluit. Illiger. & Fontanel. *n.* 34. *vbi supr.*

LEX. XXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Emptor vt rei dominium consequatur pretium soluere tenetur: & idem procedit in omnibus contractibus.*

2 *Item nummos venditoris facere. Venditor vero solum rem tradere, & num.* 3.

4 *Venditor deficiente vno nummo potest rem emptam detinere.*

5 *Solutio pretij debet fieri in pecunia vsuali, si species monetæ non sit expressa.*

6 *Interpretatio.* leg. 1. §. fin. ff de reb. eorū.

7 *Dominium rei emptæ consequitur emptor, si satisfecerit emptori, aut si ei sit habita fides de pretio.*

8 *Emptor satisfacere dicitur, quando desiderium venditoris implet, siue pignoribus, siue fideiussionibus.*

9 *Venditor quando habere fidem de pretio dicatur, & an ex eo quod tradat rem, num.* 10. & 11.

12 *Referuntur plures casus, in quibus venditor non videtur habuisse fidem de pretio, & n.* 13. 14. & 15.

16 *Procurator fisci fidem de pretio non potest habere, nec minor, nec eius tutor, nec prelatus Ecclesiæ n.* 17.

18 *Procurator generalis ad vendendum, seu cum libera an possit habere fidē de pretio?* & 19.

20 *Procurator cum libera an possit confiterē pecuniam recepisse?*

21 *Fatores mercatorū in præiudiciū domino norum nō possunt habere fidem de pretio.*

22 *Executor testamenti simpliciter datus non potest vendere habita fides de pretio, & quid si sit datus in diem, an vsque ad illum possit, & an de minimo? seu si sit datus cum libera?* 23. & 24.

25 *Executores non possunt venire ad venditionem bonorum, nec exequi, nisi requisito prius hærede.*

26 *Emptori, si non præcedat requisitio hæredis, possessio non acquiritur.*

27 *Executores non possunt exercere actiones contra hæredes, vel debitores testatoris.*

28 *Item non possunt conueniri, nec agere.*

29 *Executor fauore alimentorum, & piæ causæ potest hæredem conuenire ad soluendum legatum, & exercere actiones contra eum, & debitores.*

30 *Executor pro legato piæ causæ, & alimentis an possit conueniri?*

31 *Alia de natura, & potestate executorum testamenti. & an valeant impedire quin hæredes in possessionem bonorum testatoris mittantur? & an teneantur satisdare? num.* 32.

33 *In casibus in quibus non potest haberi fides de pretio, si habeatur dominium in empto non transit.*

34 *Subhastatio est nulla, si habita sit fides de pretio.*

35 *Fides de pretio censetur habita, si terminus intra quod debeat soluere assignetur.*

36 *Item, quādo venditor tradit rem credens, quod intra decē dies ēptor soluet pritiū.*

37 *Item, quando permisit emptori rem portare, & cum eā non misit nuntium.*

38 *Fides nō videtur habita de pretio, nisi mēs. & circūstantiæ cōtractus aliud suadeāt.*

39 *Vt dominium habita fides de pretio in emptorem*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

torem non transferatur, & creditoribus anteriobus præferatur est optima cautela, quòd precario res empta sit pænes ẽptorem, donec satisfaciat pretium.

40 *Itẽ appositio pacti, quòd in emptorem nõ transeat dominium, donec pretium soluatur, & an sit licitum, si de aliquo annuo reditu soluendo fuerit conuentũ, &* 42.

43 *Item est cautela, quòd fiat promissio vendendi, ita vt soluto pretio conficiatur instrumentum venditionis, & interim locetur, & cuius sit periculum in dictis casibus,* 23.

44 *Pactũ cũ reseruatione dominij quid operetur? & an sit locus retractui sanguinis?*

45 *Remissionẽ pretij an petere possit ẽptor, si interim quòd pretiũ soluerit rẽ locauerit*

46 *Colconus si pensionem non soluat? an sit dominus fructuum.*

47 *Pretio non soluto, quæ remedia competãt venditori re tradita, vel nõ: vel habita fide de pretio, vel nõ, vel habita eũ pactò quòd præcario esset penes emptorem, vel cum reseruatione dominij. Et an deficiẽte causa finali posit contractum resundere, & agere ad interesse. Et de* interpretatione l. Lutius. Titius. de action. empt. *Et an eadẽ in emptore procedant pretio soluto, vel non. n.* 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 59. & 62.

55 *Si frumentum quod emptor emerat fuerit consumptum à venditore siue emptio esset facta in genere, siue in specie, potest*

ADDITIO

1 AD Glos. 1. Nota 1. *ex tx.* quòd emptor rei emptę pretium venditori soluere tenetur, vt eius dominium consequatur. Adde, *l.* 46. *tit.* 28. *p.* 3. & *ibi,* Addit. ad Gl. 2. *l. quod si vendidi.* 19. *l. vt res.* 53. *ff. de contrab. emp.* §. *vẽdita. Inst. de rer. diuis. l. exẽpto.* 11. *in prin ff. de act. empt. l. procuratoris,* §. *plane ff. de tributor. act.* Bald. *in rubr. C. de contrab. empt. n.* 13. Abb. *cons.* 69. *col. penul. vol.* 2. Flamin. Cartar. *decis.* 96. *n.* 8. Fabian. de Mont. *de empt.* 5. *q. princip. n.* 33. Mench. *cõtrouer. vsufr. lib.* 3. *c.* 50. *n.* 1. Cãcer *var. resol.* 1. *p. cap.* 13. *n.* 2. Mozz. *de empt. c. de substant. emp. & vend. n.* 32. Viuium *decis.* 155. *n.* 1. Surd *cons.* 101. *n.* 12. Gratian. *discep.* 3 *cõ. cap.* 523. *n.* 1. Mascard *de probat. concl.* 538. *n.* 8. & *concl.* 614. *d n.* 3. vbi tradit quòd nõ præsumitur possidere voluntate domini, *agere ad rescissionem contractus.*

56 *Si emptor venditori pretium offerat. non potest rem traditam vendicare.*

57 *Emptor potest offerre pretium in qualibet parte iudicij.*

58 *Quando adest pactum de non contrauẽiendo, non potest ob defectum adimplementi agi ad rescissionem contractus.*

60 *Castellanus an possit deserere custodiam castri, remissiue.*

61 *Venditor tenetur rem venditam tradere emptori.*

63 *Si venditor constituit se nomine emptoris possidere rei vendicatione, aut vti possidetis, seu Publiciana ad tradẽdum compelli potest. Contrarium n.* 64.

65 *Item si precario nomine constituit se possidere. Contrarium n.* 66.

67 *Venditoris pacientia habet vim traditionis*

68 *Emptor propria auctoritate an ingredi possit possessionem rei venditæ.*

69 *Habens rem locatam si eam emat non indiget alia traditione.*

71 *Venditor impunè potest negligere rei cultũ, nisi ex eo res rederetur deterior.* 70.

72 *Venditor tenetur, si esset in culpa circa percipiendos fructus, vel si semina sterilia seminauerit, licet leues culpæ sint, & quam custodiam teneatur præstare. n.* 75

73 *Item si se obligauit ad culturam fundi si nõ colluerit, & post moram an tenetur? & an collere fundum? n.* 74.

GLOSSÆ. I.

quando non soluit pretium. Pichard. *in d.* §. *venditæ, n.* 1. Barbos. *in l. si cum litem,* § *fin. n.* 32. *vers. nam eadem ratione.* Felician. *de cens sib. lib.* 3. *c.* 5. *n.* 22. Bertazol. *claus.* 38 *glos.* 1. *n.* 1. Gribel. *decis. Dolan.* 56. *n.* 10. Gail. *obseruat.* 15. *n.* 4. & idem esse in alijs contractibus, tam nominatis, quàm innominatis docuit Acur. *in l. cum proponas, vers. remansit, C. de dolo malo,* & eum sequuntur Cyn. *in l. cum præcibus, n.* 4. *C. de rerum permuta.* Bar. *in l. si seruus,* §. *locaust. ff. de furt. num.* 1. *in fin. cum alijs.* Roman. *cons.* 86. *n.* 3. Contrariũ tenet idem Acur. *in l.* 2. *C. de rerũ perm in vers. obtinere in fine,* quem sequitur, ibi, Bald. *n.* 1. & Salyc. *in fin* & idem Salyc. *in d. l. cum præcibus, n.* 2. vbi rationem diuersitatis redit; eos sequitur Gail. *vbi sup. n.* 5. & Valasc. *de iur. emphit. q.* 20. *n.* 15. & vide

Addit.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Addit. *infra. n.* 37. & non solum tenetur emptor pretium numerare, vt consequatur dominium rei emptę, verum etiam nũmos venditoris facere, & quòd perpetuo apud eum remaneant, *dict. l. ex empto in prin.* & ibi Glos. *verf. facere.* Fabian de Monte. Menoch. *n.* 3. & Moz. *n.* 8 *vbi sup.* Roder. *de ann. redit. liu.* 2. *q.* 3 *n.* 5. & ex Greg. Lop. *in d. gl.* 2. *l.* 46. diximus. Pereir. *de empt. & vend. c.* 22. *n.* 25. Morl. *in empor. vtriusq. iur.* 1. *p. tit.* 10. *de locato, & conduc. q.* 3. *n.* 8. *verf. non obstat.* Gratian. *discep.* 2. *tom. c.* 326. *n.* 1. & 2. vbi agit de creditore, qui fassus est habuisse pretium rei subhastatę, quod perpetuo apud ipsum non remansit.

3 Quare emptor teneatur dominiũ pretij in venditorem transferre, venditor vero teneatur tantum rem tradere, Vide Addit. ad *d.* Glos. Pereir. *d. n.* 25. Mẽchac. *n.* 3. *vbi supr.* quam Glos. omnes sequũtur, & pretium integrũ solui debet, aliàs si pars soluatur, nec pro parte rei venditæ dominium transfertur. *l. si rem, ff. de solution. l. fin. §. fin ff. de fund. dotal.* Bart. *in. l. fistulas,* 78. §. *qui fundum, ff. de contrab. per text ibi,* Alexand. *conf.* 121. *n.* 1. & 17. *in fine, lib.* 4. Ruin. 66 *n.* 7. *lib.* 4. Tiraquel. *de retract. conuent. ad fin. titul. n.* 72. *in princ.* Surd. *conf.* 101. & *decis.* 220. *n.* 12. & 13. Garc. *dict. c.* 523. *n.* 2. Bertazol. *vbi supr. n.* 3.

4 Amplia & si tantum vnus nũmus deficiat. Narbon. *in l.* 30. *tit.* 7. *lib.* 1. *recopil. glos. vnica n. fin.* & vide *infr.* & vno nũmo deficiente potest venditor rem venditam retinere. Carrot. *decis.* 100. *per tot.* qui à *n.* 2. hanc defendit, & solutio fieri debet in pecunia numerata, de quo vide Addita ad Glos. 1. *l.* 1. & *ad glos.* 1. *l.* 10. *supr. hoc tit.*

5 Et quando contrahentes non expræsserunt, in qua moneta solutio est facienda, fieri debet in pecunia vsuali, & in loco frequentato. *l. Imperator ff. de contrab. emp. l. si seruus plurium ff. de leg.* 1. Fab. de Monte. *n.* 14. Moz. *n.* 12. Pereir. *n.* 36. *vbi sup.* vbi late explicat Menoch. *lib.* 3. *præsum.* 76. *n.* 1. vbi multos laudat, & vide Addit. ad Glos. 2. *l.* 3. *tt.* 14 *infr. hac p.* vbi late agimus de debitore quantitatis in qua moneta soluere debet, & de eo, qui in moneta argentea, vel aurea soluere promisit, & de mutatione monetæ.

6 Sed obstat. *l.* 1. *§ fin. ff. de reb. eorum.* vbi dominiũ fuit minori quæsitum, antequam pretium solueret, contra *d.* iuris principia hanc dificultatem mouet, Pereir. *in repet. l. si curatorem habens, C. de in integr. restitut. sup. verb. contractum feci sti, n.* 10. *verf. vnum.* vbi respondit *ibi* habitam fuisse fidem de pretio iuxta tradita *in n. sequent.* nec obstare pignoris constitutionem *ibi* fuisse nullam, quia habere fidem de pretio ex sola voluntate pendet, vt *infra* notatur & propterea non obstat pignoris nullitas. *ex l. fin ff. de reb. eor.* vbi ex nullo actu datur perfecta voluntas, & vide eum *ibi,* quare venditor non potuit rem venditam iure pignoris retinere pro consequutione pretij non soluti.

7 Poterit etiam dominium rei venditæ emptor consequi, si venditori satisfecerit, vel si ipse venditor fidem de pretio habuerit, nam hæc tria, solutio pretij, satisfactio, & habitio fidei de pretio, æqualem vim habent respectu acquisitionis dominij, si res ei tradita sit ex *d. §. venditæ, & d. l. quod si vendidi cum alijs traditis sup. n.* 1. & notat Fab. de Mont, *in d. q.* 3. *n.* 63. Gomet. *in l.* 70. *Taur. n.* 22. Viu. *decis.* 34. *n.* 3. Auend. *respon.* 29. *in prin.* Surd. *decis.* 220. Casanate, *conf.* 9. *n.* 45. Moz. *d. n.* 32. & 77. Carrot. *de locat. tit. de locatione ex fide, q.* 8. *col.* 38. & *tt. de remiss. mercedis q.* 8. *n.* 34. *f. l.* 184. Girond. *de gabell.* 4 *p. §.* 2. *n.* 4. Lasarte. *de decim. vend. c.* 6. *n.* 23. Bap. Valenz. *consil.* 56. *n.* 32.

8 Emptor venditorem satisfacere dicitur, quoties eius desiderium implet, siue pignoribus, prout ipse venditor sibi cauere voluerit: & generaliter quoties, a solutione, vel obligatione recedere voluit, licet in hoc deceptus sit acceptis pignoribus, vel fideiussoribus, vel habendo fidem de pretio, *d. l. quod si vendidi,* 19. *l. vt res.* 53. *ff. de contrab. empt. i si rem, §. omnis. 1 ff. de pignor. act.* Pereir. *de empt. & vend. c.* 23. *à n.* 1. vsque *ad* 10. vbi late explicat quando venditer, seu creditor satisfactus dicatur.

9 Dubium autem est quando venditor dicatur fidem de pretio habuisse? & venditorem rem tradentem pretium non statim accepturum fidem de pretio habuisse probat Glos. *in dict. l. quod vendidi. ff. de contrab. empt. & in l. procuratoris, §. plane, ff. de tributor.* Bart. *in l.* 3. *ff. de pignor. act.* Paul. *in*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

d. § plane, & in l. in ciuile, C. de rei vend. & in d. §. vēdita, vers. fidem. Instit. de rer. diuis. Bald. Angel. Aretin. Cyn. & alij plures quos sequitur Tiraq. *de retract. conuent. ad fin. tit. n. 78.* Gregor. Lopet. *in glos. 4. l. 46. tit. 23. p. 3.* Menoch. *lib. 3. præsump. 79. n. 4.* Roman *singul. 310.* Bertazol. *clauf. 28. glos. 1. n. 5.* vbi dicit communem etiam si sit dictum quòd venditor cōfidit de emptore, vsque ad decem dies tantum Cācer. *var. 1. p. c. 13. de empt. vend. n. 3.* & faciunt *l. non id circo, C. de contrab. emp.* ibi, *recte possidet, pretium tamen peti potest, l. in ciuile, C. de rei vendic.* ibi *sane de pretio si non ante probatum fuerit te recepisse, conueni aduersarium tuum, l. si donationis, C. eodem,* & hanc magis receptibilem dixit Barbos. *in l. si cum dotē 23. § fin. n. 35. vers. est tamen ff. solut. matrim.* Fontanel. *de pact. nup. 2. p. clauf. 7. glos. 2. p. 9. n. 35.* Casanat. *cons. 9. n. 46.*

10 Contrariam opinionem scilicet in dubio tradentem rem venditam non videri in creditum ire, & habere fidem de pretio, defendit Fulgos. *in d. l. quod si vendidi.* Aretin. *in l. quoties, C. de rei vendic.* Fab. *in d. §. vendita, n. 2. Instit. de rer. diuis.* Fab. de Monte. *de empt. & vend. q. 5. à n. 37.* & eius fundamenta repetit, & transit cum eo. Peret. *in l. 2. tit. 7. lib. 5. ordin. glos. vnic. col 18. vers. quæri potest.* & eam probabiliorem dicit Pereir. *de emphit. extint. libr. 4. c. 7. n. 12. 13. 14. & 15.* vbi in eius confirmationem plura tradit Griuel. *decis. Dolan. 56*

11 *n. 9.* Marta, *decis. 43. n. 5.* † vbi dicit, quòd nō videtur habita fides de pretio, ni si verbis expræssis fuerit fic actū. Pichar. *in d. §. vendita, n. 6.* Alexand. Ludouic. *decis.* Et huic opinioni maxime fauent, *d. l. quod si vendidi. 19 ff de contrab. empt. & d. §. vendita, & d. l. 46. tit. 28. par. 3.* in quibus non sufficit venditio, & traditio ad transferendum dominium? sed requiritur solutio pretij, vel quod sit habita fides de pretio: quod frustra requireretur, si ex traditione præsumeretur fidem de pretio fuisse habitā, Et tempore traditionis, si ibi aliud fuisse actum dicatur, non esset lex de casu dubitabilis.

12 In hac enim quæstione sunt multi casus, in quibus venditorem non habuisse fidē de pretio, & alij, in quibus fidem emptoris sequutum fuisse omnes conueniunt: casus enim in quibus non præsumitur habita fuisse fides de pretio sunt.

13 Primus, quando res venduntur pro quibus statim pretium solui cōsueuit, vel quā do ex coniecturata mente partium idem dicendū esset, vt quia res vēditur, & tradi tur vt equus, & alia venalia ijs, qui protinus sunt discessuri, & personis ignotis, quibus non est verisimile venditorem voluisse credere, & dare dilationem ad soluēdum, vt per Bald. *in l. si non donationis, C. de contrab. emp.* Paul. *in d. §. vendita.* Fab. de Mōt. *d. p. 5. n. 40.* Bertaz. *dict. clauf. 28. glos. 1. n. 7.* Mantic. *de tacit. conuen. lib. 4. tit. 21. n. fin.* Fontan. *in d. gl. 2. n. 37.* Strach. *de decoctor. p. 3. n. 31.* Barbos. *in d. l. si cum dotem. 23. n. 38. ff. solut. matr.* Guizzarell. *decis. Neapl. 40.* vbi casum de facto decisum per Senatum refert.

14 Secundus, quando venditor rem emptori tradidit, qui dicebat se habere pecuniā ad manus cum tamen non haberet, tunc enim, etsi venditor confiteretur se recepisse pretiū, si non recepit, non videtur fidem de pretio habere *l. si quæsi. ff. de pignor. act.* Glos. *vers. satisfactione, in d. l. quod vendidi. 19.* vbi per illum *text.* hanc quæstionem decidit Paul. *in d. l. si quis.* vbi dicit illum *text.* allegari ad hoc quod venditor non censeatur habere fidem de pretio, quando tradit rem non percepto pretio, si sperabat statim se percepturum, ideo que non trāsire dominium. Glos. ibi *vers. quominus* Bal. *cōs. 298. lib. 2.* vbi dicit quòd licet fuisset vera vēditio, tamen quia numeratio pretij colorate intercessit, & immediate marsupium emptori traditum fuit, dominium non decessit à venditore, & hoc dictum late fundat, cuius verba refert, & sequitur Vazq. Mench. *contr. vsuf. lib. 3. c. 50. n. 2. 3.* Gregor. Lopet. *in glos. 4. l. 46. tit. 28. par. 3.* Bertazol. *vbi sup. n. 6.* vbi contra Salic. & alios tradit eorum doctrinam non procedere, quando agitur inter contrahētes, quòd statim pretium solueretur, vel creditur res per duos, vel per tres dies, si promissio emptoris communiter habebātur pro pecunia numerata, & faciunt tradita per Gratian. *discep. c. 326. n. 1. & 2.* Guizatell. *d. decis. 40. n. 2. & 3.*

Tertio

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Tertiò quandò emptor, cùm iam consilium fugiendi iniisset, merces emeret habita fide de pretio, & statim post traditionem solum vertit, de qua vide Addita ad Glos. 1. *l.* 28. *tit.* 13.

Quartò in omnibus casibus, in quibus non potest haberi fides de pretio per vendentes, Bald. *in l. in ciuile, n.* 4. C. *de rei vendic.* Bertazol. *d. claus.* 28. *glos.* 1. *n.* 16. Mantic. *vbi sup. n.* 7. Sunt enim qui fidē de pretio habere nō possunt †vt procurator fisci, 16 nisi aliter in mandatis habuerit, *l. si procurator, ff. de iure fisci. l.* 1. *& l. & si instrumēta. C, de fide instrument. libr.* 10. *l.* 1. *C. ne fisc.* & Glos. & DD. ibi, Menchac. *controuer. vsufreq. lib.* 1. *c.* 9. *n.* 12. Pregrin. *de iure fisc. lib.* 6. *tit.* 4. *n.* 9. Bertazol. *de clausul. claus.* 38. *gl.* 1. *n.* 10. *&* 11. Mātic. *de tacit. cōuen. lib.* 4. *tt.* 21. *n* 4. Greg. Lop. *in d. gl.* 4. *l.* 46. ibique Addit. Gratian *discep.* 3 *tom.* 1. 329. *n.* 32. & 33. Alfat. *de offic. fiscal. glos.* 34. *de empt. & vend. n.* 41. vbi tradit quòd hodiè omninò non seruatur, præcipue in indiarū partibus, quia vix emptores inueniuntur, nisi aliqua partis pretij dilata solutione.

Item minor si vendidit, vel eius tutor, 17 vel curator, vel administrator, seu Prælatus Ecclesiæ. Glos. *in d. l. si procurator.* Bertazol. *n.* 12. *&* 13. Peregr. Mātic. & Gratiā. *vbi sup.* Alex. Ludouic. *decis* 103. *per totam.*

De procuratore generali, & speciali ad 41 vendendū, & an possit habere fidē de pretio, vide Bertazol. *à n.* 14. *&* 15. Mantic. *n.* 2. *&* 3. Gratian. *n.* 43. *vbi supr.* Valasc. *cōsult.* 21. Alexand. Ludouic. *decis.* 23. *n.* 4. vbi de procuratore ad vendendum præsente pecunia, & Addita ad Glos. 4. *l.* 7. *tit.* 14. *in fr.* quorum recepta sententia est, quòd potest habere fidem de pretio, si dolus absit in venditionibus, nisi mandatum esset ad vendendum tali pretio, vel præsente pecunia, vel ad aliquē effectū, vt ad solutionem alicuius debiti. †Et de procuratore 19 cum libera, vide Pichard. *in d. §. venditæ, n.* 7. *&* 8. *&* Gl. *vers. liberā, & ibi addita in* 20 *d. §. venditæ.* †Et an possint cōfiteri solutionem recepisse, vide Addita ad Glos. *l. tit.* 21 14. *infra hac par.* †Factores mercatorum in præiudicium dominorum non possunt habere fidem de pretio, quādò vendūt merces domini alicui recesuro, vel suspecto de fuga, vel cui diligens pater famil. non traderet nisi præsente pecunia. Bald. *in l. in ciuile. C. de rei vend.* quem refert, & sequitur, Gizarel. *decis* 40. *num.* 5.

Executor testamēti, seu vltimę volū- 22 tatis, si sit datus simpliciter, non potest habere fidem de pretio. Bart. & omnes, *in l. à Diuo Pio. §. sed si emptor. ff. de re iudic.* Fab. à Monte. *de empt.* 3. *q. princip. n.* 15. Matienz. *in l.* 14. *tit.* 4. *libr.* 5. *recop. glos.* 1. *n.* 35. Bertazol. *d. claus.* 38. *glos.* 1. *n.* 22. *&* 23. Mā- 23 tic. *d. lib.* 4. *tit.* 21. *n.* 5. vbi procedere inquit in executore ad pias causas, & ad soluendum legata pura; nam si essent in diem, vsque ad illum diem habere fidem de pretio eis licet. Gratian. *discep.* 2. *tom. c.* 329. *à n.* 34. vbi ampliat, etsi de minimo haberet fidem, & reliquum recepisset. Pereir. *de empt. & vend. c.* 17. *n.* 3. vbi cum Greg. Lopet. & alijs tradit quòd non valet confessio de pretio recepto ab eo facta. Narbon. *in l.* 3. *tit.* 7. *lib.* 1. *recop. glos. vnic. n fin.* vbi dominium in emptorem non transire, si totum pretium soluatur excepto vno nummo, tradit.

Si verò datus esset cum potestate gene- 24 rali, & libera posset habere fidem de pretio, sicut & possunt cæteri procuratores generales, exceptis casibus, ibi traditis, Gratian. *d. c.* 329. *n.* 40. *cum alijs.*

Prędicti enim executores non possunt 25 exequi, nec ad venditionem bonorum testatoris venire, nisi requisito priùs hærede, cum hoc bonæ fidei conueniat, *l. prohibetur, §. clam. ff. quod vi, aut clam. l. creditor, ff. de distract. pign.* & faciunt Addit. ad Glos. 2. *l.* 41. *tit.* 13. *infra*, & in specie concludit Angel. *de testam. glos.* 97. *in vers. executores, n.* 6. *tom.* 8. *tract. par.* 1. *post.* Bart. *in l. alio, col.* 5. *n.* 4. *ff. de alim. & ciuar. lega.* Ancharr. *in c. tua nos. de testam.* Fab. à Monte, *vbi supr. n.* 14. qui *à n.* 12. de facultate horum executorum circa venditionem rerum testatoris agit. Ruin. *cons.* 84. *in fin. n.* 14. *libr.* 2. Tellus Fernand. *in l.* 32. *taur. n.* 6. Matienz. *d. glos.* 1. *à n.* 22. vbi latissimè explicat, & plures laudat. Pereir. *vbi supr. d. c.* 17. vbi late agit, quando executores possunt ad vēditionem rerum testatoris venire. Gratiā. *à n.* 27. vbi hoc dicit notandum pro venditionibus, quas faciunt executores potiùs de vna re, quam alia. Peter. *vbi supr.* Valenz. *cons.* 25. *n.* 13. *&* 14.

Amplia, vt non prę missa dicta requisi- tione hęredis, emptori aliqua possessio nō

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

acquiratur. Aldobrand. *consil.* 69. *n.* 22. & 23. Matienz. *d. glos.* 1. *n.* 29. Gratian. *dict. n.*
26 28. & 29. † vbi dicit inuito hærede empto rem nõ posse acquirere dominium, & possessionem, etsi executor haberet potestatem ad vendendum à testatore; quia testator non potest facere, quòd dominium ex contractu trãseat sine possessione; nec sufficere quòd emptor mittatur in possessionẽ, sed requiri quòd emptor agat ex contracta contra hæredem, & mediante iudice acquirat dominium, & possessionem, & citat Bart. *in l. id quod pauperibus.* 24. *n.* 31. *q.* 18. *C. de Episcop & cler.* Alexand. *cons.* 62. *n.* 5. *libr.* 2. & Cald. Pereir. *in d. c.* 17. *n.* 4. *cum sequent.* vbi hoc limitat, quando testator executori plenam, & liberam potestatem dedit, & contrarijs satisfacit, & alios laudat.

27 Nec possunt exercere actionẽ cõtra hęredem, vel debitores testatoris, quia executores testamentarij sunt nudi ministri. *l. Lutius*, §. *Mœuia. ff. ad Trebell. l. siquis Titio ff. de leg.* 1. Matienz. *n.* 18. Gratian. *n.*
28 1. *vbi sup.* † Nec poterunt conueniri, quia sunt meri executores, & non habentur loco hæredis. Glos. *verb. ab hæredibus, versis. & secundum, in l. firmio.* 16. §. *cum ab hærede ff. quand. dies. legat. vel fideicomm. ced.* Bart. *in l. alio hærede, n.* 26. *in fin. vers. vltimo quæro ff. de alim. & ciu. leg.* Gratian. *vbi sup. n.* 1. & 3. & vide late apud Matienz. *in d. l.* 14. *tit.* 4. *lib.* 5. *recop glos.* 1, *n.* 30. 31. & 32.

29 Limita fauore alimentorum, & piæ causæ, nam tunc executor testamentarius potest hæredem cõuenire ad soluendum legatum, & exercere actiones contra eum, & debitorem. *l. nulli. C. de Episcop. & cler.* quæ loquitur in legato pio, & *l. alio hærede*, quæ loquitur de alimentis. Gl. *in l. siquis, Titio ff. de leg.* 2. *in verbo ministrum*, vbi dicit quòd vbi alicui relinquitur vt ministro, illi non datur actio, nisi fauore pię causæ, vel alimentorum, vel nisi aliquid commodi sibi remansurum sit, Surd. *de aliment. tit.* 8. *priuil.* 32. *n.* 1. & 2. Gratiã *n.* 2. *vbi sup.*
30 vbi alios allegat: † Et pro eis sicut potest ãgere, poterit etiam conueniri, *d. l. nulli*, & ibi, Glos. Bart. *in d. l. firmio. n.* 2. Gratian. *n.* 4 *in d. c.* 329. Matienz. *n.* 18. & 32. vbi latissime.

31 Alia de natura, potestate, & auctoritare huiusmodi executorum vide late apud Specula. *de instrum. edit.* §. *nunc vero aliqua, per tot.* Matienz. *in glos.* 1. *per tot.* Gratian. & Surd. *vbi supr. tit.* 8. *de aliment.* & Capr. *de execut. vltimar. volunt.* & Baptis.
32 Valen. *cons.* 35. *n.* 4. † vbi tradit quòd non valet impedire, quin hæres in possessione bonorum testatoris mittatur, nisi testator additionem hæreditatis prohibuerit, & sic intelligendam esse, quę dicunt Boer. *decis.* 156. *n.* 15. & Parlad. *lib.* 2. *rer. quotid. c. fin.* 2. *p.* §. 9. *n.* 7. de alijs notabilibus huius materiæ vide Boer. *in cons.* 60. *n.* 1. *vsque ad n.* 13. & Addit. ad Glos. *l. tit par* & de quæstione an huiusmodi executores teneantur satisdare? vide Quesad. *diuers. quæst. iur. c.* 11. *à n.* 14. vbi late explicat, & disputat, & vide Addit. ad Glos. *l. tit p.*

33 In prædictis casibus, si fides habita sit de pretio ab his, quibus hoc non licet, dominium non transfertur in emptorem, nisi integro pretio soluto, valet tamen contractus quoàd obligationem emptoris. Glos. Bald. & Salyc. *in l. eum venalente, C. vbi caus. fiscal.* Alex *in l. a Diuo Pio*, § *sed si emptor. n.* 8. *ff. de re iudica.* Fab. Mont. *in d. tit. empt. & vend q.* 3. *prin. n.* 32. Peregr. *de iure fisc. lib.* 6. *tit.* 4 *num.* 5. Bertaz. *de clausul. clausul.* 38. *glos.* 1. *n.* 16. Mantic. *de tacit. conuẽ. lib.* 4. *tit.* 21. *n.* 7. & 8.

34 Subhastatio etiam est nulla, si facta fuerit habita fide de pretio *l. à Diuo Pio*, § *sed si emptor* ibi *oportet res captas pignori, & distractas, præsenti pecunia distrahi. ff. de reiudic.* de quo vide Addit. ad Glos. *l.* 41. *tit.* 13. *infra hac par.*

35 Casus vero, in quibus manifestum est venditorem fidem de pretio habuisse sũt. Primus si venditor terminum, intra quem soluat, emptori assignet. *l. in ciuile C. de rei vendicat. l. non id circo. in fine. C. de contrab. empt. l.* 1. *C. de action. emp. l.* 1. *in fine. C. quando liceat ab emp.* Glos. *verb fidem ad fin. in* §. *venditæ. Instit. de rer. diuis.* & *ibi* Angel. *n.* 2. Alex. *cons.* 92. *n.* 3. *lib.* 1. Afflict. *decis.* 208. Barbos. *in l. si cum dotem.* 25. § *fin. n.* 36. *ff. solut. matr.* vbi in hoc casu, etsi emptor non soluat non resolui emptionem, nec venditorem prę ferri alijs creditoribus, dicit.

36 Secundò quando venditor tradit rem credens, quòd intra decẽ dies emptor sibi solueret pretium, nam tunc statim trãs-

ferru

fertur dominium, etsi emptor non soluat, non reuocatur. Gl *penul. d.l. in ciuile.* & *ibi.* Bald. Angel. & Barbos. *vbi sup.* Greg. Lop. *in glos.* 3. *l.* 46. *tit.* 28 *par.* 3. licet aliud velit Bertaz.

37 Tertio, quãdo venditor, qui tradidit rem permisit emptori illã asportare, nec nuntiũ suũ misit cum re; nam tũc fidem habuisse de pretio creditur. Salycet. *in l. in ciuile. C. de rei vend.* quem sequũtur Aretin, & Scrib. *in §. vendita. Inst de rer. diuis.* quos refert, & sequitur Gizzar. *decis. Neap.* 40. *n.* 6

38 In alijs vero casibus, si mens, vel circũstantiæ contractus aliud non suadeant, verius est, quòd non videtur habita fides de pretio, nisi verbis expressis sic fuerit actũ, nec quando venditor rem venditam adhuc non tradidisset. Honded. *cons.* 52. *n.* 38 *lib.* 1. Menoch 226. *n.* 120.

39 Vt omnis scrupulus tolatur, & dominiũ in emptorem non transeat, & venditor alijs anterioribus creditoribus præferatur erit cautela, quòd precario res vẽdita penes emptorem sit, donec integrum pretiũ soluatur, quæ est tanta efficatiæ, vt ex ea dominium, & possessio penes venditorẽ remaneat: & emptore non soluente, poterit venditor reuocato precario per rei vendicationem, vel per interdicta possessoria rem venditam recuperare, *l. ea, quæ distracta ff. de prec. l.* 3. *C. de pact. inter empt. & vend.* vbi Imperator, & Iurisconsultus hanc cautionem tradunt. Parlador. *libr.* 1. *rer, quotid. c.* 8. *à n.* 3. Fontanel. *de pact. nup.* 2. *par. claus.* 7. *glos.* 2. *p.* 9. *n.* 21. & 22. Grat. *discept. c.* 325. *n.* 11.

Aliam cautelam tradit Gregor. Lopet.
40 *hic*, scilicet quòd venditor emptori rem tradat hoc pacto, quòd non transeat dominium donec pretiũ integrẽ soluatur, quod pactum valere dicit, & impediri dominij translationem. & Adde, *l. procuratores*, §. *plane, ff. de tributor. act. l. cum manusata. ff. de contrah. empt.* Tiraquel. *de retract. lign.* §. 1. *glos.* 2. *à n.* 36. qui *in n.* 39. plures adducit. Gomet. 2. *tom. var. c.* 2. *n.* 30. *vers. item etiam.* Parlad. *n.* 1. & 7. *vbi sup.* vbi alios tradit, & hoc pactũ continere *sup.* traditũ, & de iure cõmuni esse dispositum docuit Abb. *cons.* 69. *in fin. lib.* 2. Surd. *decis.* 220. *n.* 13. Gratian. *discep.* 3. *tom. c.* 523. *n* 1, 2. & 3. qui tradunt eius expressionẽ nihil operare, quia solutio pretij est de natura emptionis Cald. *de empt. & vend. c.* 12. *n.* 31. *in fin.* vbi cum Corneo. *in cons.* 297. *n.* 3. *vol.* 3. inquit, non esse contra naturam vendicionis: & sic fuisse pluries decisum testatur Afflict. *decis.* 238. & ibi Vrsil. Franch. *decis.* 506. *ex n.* 5. Magon. *decis. Lucens.* 31. & *decis. Florẽt.* 91. *n.* 8. & 9. Marta. *decis.* 43. *à n.* 2. Sesse. *de cis.* 42. *à n.* 13. Surd. *decis.* 344. *à n.* 11, vbi hoc pactum iuri consonum esse late comprobat. Mãtic. *lib.* 4. *tit.* 27. *n.* 4. & 5. †vbi dicit
41 non valere pactum, quòd dominium non transeat in emptorem in distinctẽ; sed valere, quòd non transeat donec pretium soluatur. Bap. Valenz. *cons.* 59. *n.* 35. Francis. *decis.* 155. *n.* 2. 3. & vide Addita ad Glos. 1. *l.* 28 *tit.* 13. *infra hac par.* vbi latissimè de viribus huius pacti egimus, & de prælatione venditoris in re vẽdita, †& vltra *ibi*, tradi
42 ta operatur hoc pactum, quòd licitum sit contractum de soluendo aliquid annum, donec pretium soluatur, & locatio rei vẽditæ, de quo vide Carrot. *de locat. & cond. rubr. de vsur. q.* 1. *à n.* 3. Cagnol. *in l. curauit. n.* 26. *C. de action. empt.* Rodrig *de ann. redd. lib.* 2. *q.* 3. *n.* 62. *cum alijs*, Auendañ. *de censib. c.* 9. *n. fin* Gratian, *vbi supr. n.* 14. & *c.* 206. *n.* 9. Honded. *cons.* 30. *n.* 29, 1. *p.* † Claudiã. ad Bertazol. *cons. crimin.* 540. *lib.* 2. vbi tra
43 dit aliam cautelam, vt fiat promissio vendendi, ita vt soluto pretio conficiatur instrumentum venditionis, & interim locetur, & eum refert, & sequitur Gratian. *discis.* 13. *n.* 41 & valere pactum de soluenda aliqua pensione dum pretium non soluitur docet Secacia, *de commer.* §. 1. *q.* 7. *p.* 2. *ampliat.* 8. *n.* 164. & 165. vbi alios adducit, & consulit venditoribus, quòd hoc pacto vtantur. Mantic. *lib.* 4. *tit.* 24. *à n.* 19. & vide Addit. ad Glos. *sequent. n.* 44. & 46. Alexand. *cons.* 121 *lib.* 5. vbi hoc pactum valere dicit.

44 Sed quid, si res hoc pacto vendita antequam pretiũ soluatur incendio, aluuione, vel casu aliter pereat, periculum ne erit emptoris? vel venditoris? dic quod emptoris periculo perijt, *ex l sicut emptio*, §. *interdum. ff. locati.* Surd. *decis.* 198. *n.* 28. Gratian. *discept.* 2. *tom. c.* 354. *à n.* 48. & *c.* 523. *n.* 17. Mantic. *n* 18. *vbi supr.* & alios adducunt. *supr.* citati, & vide Gratian. *in dict. c.* 523. vbi tradit quid operetur pactum cum

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

reseruatione dominij. Stante hoc pacto an sit locus retractui sanguinis? Vide Affl. *decis.* 338. & ibi, Vrsil. *vers. qui locum habere.* Quid si mercedem promisit, & rem locauit interim dum pretium soluit, an re perepta remissionē petere possit? Vide Gratian. *d. c.* 354. *n.* 52. *cum alijs*, & Addita ad Glos. 1. *l.* 23. *tit.* 8. *infra.*

45 Quid de colono, si pensionem non soluat, an erit dominus fructuum? vide Pereir. *de empt. & vendit. c.* 2[illegible]. *n.* 13. Carrot. *de locat. & conduc. tit. de locat. ex fide.* Lasar. *de decim. vend. c.* 19. *n.* 72. Collant. *in pragm. agricol. lib.* 3. *c.* 1. *n.* 5. qui dominium in eum ante solutionem pensionis non trāsire docent auctoritatibus, & rationibus, de quibus *ibi* per eos. Contrariā opinionem scilicet dominiū fructuum in colonum ante solutionem pensionis transire, si habita fuit fides de pensione, sequūtur Valasc. *de iure emphit. q.* 20 *a n* 15. Molin. *disput* 497. *n.* 1. *vers. quod vero ad* 2. *attinet.* vbi eam late defendit. Parlad. *in sexq. differ.* 79. *c.* 3. *n.* 8. Naruon. *ad l.* 25. *tit.* 21. *lib.* 9. *recopil. glos.* 16. *n.* 36, *cum* 9. *seq.* vbi contrarijs satisfacit, & primam opinionem procedere ait, quando conductor in continenti pensionem locationis promisit, vel cum aliter constat de pensione fidem habitam non fuisse, & vide *supr. n.* 2. & Parlad. *n* 6. & 7. *vbi supr.* vbi dicit dominiū fructuum, non transire in colonum, quando pignori
47 dati sunt domino. † Pretio non soluto quibus remedijs venditori contra emptorē uti licebit, distingue, Aut rem adhuc retinet ipse venditor, aut eam tradidit emp-
84 tori: † primo casu eam alteri licite, & citra pœnam falsi vendere poterit, si tempore statuto emptor cessauit in solutione pretij. Odofr. *per l. venditor ex hæreditate, ff. de hæred vel act. vend. & ibi* Bald. *& l. quoties n.* 2. *infine. C. de rei vendic.* Bald. *in c.* 1. §. *si facta. n.* 2. *si de feud fuerit controuer. inter domin. & agnat.* Salyc. *in d. l. quoties*, & *ibi* Las. *n.* 48. *& in l. à diuo pio.* §. *si emptor. n.* 5. *ff. de re iudic.* Marsil. *in l. qui duobus. n.* 8. *ff. de falsis* Surd *decis.* 220. *n.* 16. *& decis.* 344. *n.* 16. *& decis* 344. *n.* 16. & 17. vbi respondit contrarijs Gratian. *decis.* 15. *in add. n.* 2. & 3. & *d. c.* 523. *n.* 5. vbi alios adducit: & in isto casu quis istorum præferatur in re empta vide Addit. ad Glos. 50. *infra à n.* 49.

49 Et etiam per viam exceptionis datur ei rescisio contractus; nam quando pactū, seu conuentio non seruatur cōtractus nominatus resoluitur. Alex. *consil.* 105. *n.* 17. *vol.* 3 qui loquitur in conuentione. Rolā. 53. *vol.* 1. *n.* 22. & 23. vbi etiam ex defectu vnius denarij à vēditione recedi posse tradit Coru. *cōs.* 121. *infine vol.* 1 Cravet. 192. *n.* 22. Bezi. 45. *n.* 38. Surd. *n.* 18. *& d. decis.* 220. *& d. n.* 12. *cum alijs*, *& decis.* 344. *n.* 171. *& cons.* 13. *n.* 32. & 32. & 52. *a n.* 36. & 563. *n.* 3. & 5. vbi late cōprobat. Menoch. 1178. *n* 11. Gratian. *discep. c.* 255. *n.* 3. & 16. & 23. Giurb. *decis.* 100. *n.* 23. *vbi plures refert.* Fachin, *controu iur. lib.* 2. *c.* 4. *infin.* idē Surd. *cons* 563. Carrot. *decis.* 76. *n.* 11. vbi
50 ex Cummano. *in l si ita quis.* § *Sexa cauit. ff. de verbor. oblig.* tradit quòd si in vēditione per me facta promisisti soluere pretium infra certum tempus, si non soluisti. nec obtulisti infra illud tempus contractus resoluitur, quod dictum singularem dixit Las. ibi *n.* 9. & vide Addit. ad *l.* 58. *n.*

51 Secundo casu, aut rem tradit non habita fide de pretio, vel cum pacto, quòd res esset precario penes emptorem, donec pretium soluerit, vel cum pactō reseruationis dominij, aut habita fide de pretio. Primo casu non soluto pretio poterit vēditor rem vendicare. Glos. *vers. dato, in* §. *venditæ. Instit. de rer. diuis. l. procuratoris.* §. *plane, ff de tribut.* ibi. *quia res meæ non aliter desinunt esse meæ, nisi ære soluto.* Meneh. *libr.* 3. *controuer. vsufreq. c.* 50. *inprinc.* Cald. *de empt. & vend. c.* 23. *n.* 18. Barbos. *in l. si cum dotem.* §, *fin n.* 32. *infine. &* 36 *ff solut. matr.*

52 Secūdo casu si habita fuisset fides de pretio ex pacto reseruationis dominij nō posset contractus resolui maxime in viam actionis, de quo vide plene per Gratian. *discept. c.* 523. *à n.* 13. & 23. Farin. *decis.* 28. *in* 7 *centuria n.* 4. *vers. nec refragatur.* 8. *tom.* vbi in pacto reseruationis dominij ob pretium non solutum non esse locum penitentiæ tradit, & sic fuisse per Rotam decisum.

53 Tertio casu quando res tradita fuit habita fide de pretio nullo ex dictis pactis intercedente datur venditori actio ad rescindendam traditionem, quasi indebite factam, si id deficiat, quod principaliter mouit ad contrahendum: nam etiam nominatus contractus corruit ob defectum

fina-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

finalis causæ. *l.* 58. *infr. hoc tit.* vbi vide Addit. *l. Lutius Titius. ff. de actio. empt.* & *ibi* Paul. *n.* 22 *l. cum te fundum. C. de pact. inter emp.* Abb. *in c. verum. vers. vnde concl. de condit. appos.* Gratian *discep. c.* 307. & 326. *n.* 2. *& decis. Marc.* 13. *n.* 3. *& decis.* 26. *num.* 22. Crauet. *cons.* 192. *n.* 22. Boer. 45. *n.* 29. Roland. 69 *à n.* 37. *lib.* 4. Surd. *decis.* 210. *n.* 18. & 19 Cald. *d. c.* 23. *n.* 22. Per †Barbos. *l. de diuisione.* 5. *n.* 50. *vers. ex quo. ff. solut. matr.* vbi agit de interpretatione *d. l. Lutius Titius*, & improbat opinionē eorū, qui tenet *ibi* pretium, & eius vsuras peti posse a vēditore, dicens emptorem solum agere posse ad rem emptam & fructus, vel ad vsuras, si res empta est infructifera, & non ad rescisionem cōtractus. Sed eius impugnatione non obstante vera est resolutio tradita, quando ob aliquam causam finalem fuit contractus celebratus, vt si emi ligna pro ædificatione, seu reparatione domus, & vēditor fuit in mora, & emptor iam domum reparauit, nam tunc cessante causa finali poterit agere ad pretium, & vsuras, seu interesse, & in alijs similibus casibus, & vide Sccac. *de cōmer.* §. 7. *glos.* 2. *exemplo.* 1. *sub n.* 83. *&* 94. Sousa, *in repet.* §. *actionum. Instit. de action. n.* 33. vbi raro ad rescisionem contractus agi posse dicit, & Surd. *cons.* 52. *n.* 38. *&* 39. tradit quòd potest agi actione ob turpē causam. Giurb. *decis.* 115. *n* 10. vbi per viam actionis ad rescisionem contractus agere posse venditorem, quādo deficit illud, quod principaliter mouit
55 eum Crauet & Gratiā docet, †& *an* 6. cō probat ēptorē posse agere ad pretiū vēditori solutum, & ad rescisionem cōtractus, quando non potest impleri ex parte venditoris, quia frumentum quod vendiderat in specie, vel ingenere iam erat consumptum, & vide. *l.* 58. *infra. hac p.*

56 Intellige primo ea, quę diximus de venditore, qui potest rem traditam vendicare ab emptore, procedere, nisi emptor vēditori rem repetenti pretium offerat. Gl. *vers. dato, in* §. *vendita. Inst de rer. diuis.* Gl. *vers. vendicare, in l. procuratoris,* §. *plane, ff. de tributor. actio.* à DD. recepta, vt testatur Cald. *d. c.* 23. *n.* 18. *vers. sed si emptor* &
57 vide Addit. ad Glos. 1. *l.* 32. †etsi à principio pretiū non offerat potest purgare moram in qualibet parte iudicij, si ius partis remanet illęsum Farin. *vbi sup. n. fin* & vide Addit. ad Glos. *l.* 8. *tit.* 13. *infr.* & tunc venditor conuentus ad rem tradendam non oblato pretio absolui debet, si simul non soluti pretij exceptionē opponat, absolui que petat; secus si solum exceptionē pretij non soluti opponat, & absolui non petat, quia tunc condemnari debet cum clausula si pretium soluerit. Cattari. *decis.* 98. *n.* 11. vbi ex Paul. *in l. Iulianus, vers. offerri. ff. de action. emp.* quē sequitur Socin. *cons.* 208. *col fin. lib.* 2. hanc distinctionē tradit.

Intellige secundò, nisi pars pretij sit soluta, quia tunc ita perficitur venditio, vt ab ea recedi non liceat. *l.* 1. *C. quando liceat ab empt. disced.* Surd. *consil.* 104. *n.* 10. *&* 38. *n.* 11. *&* 321. *n.* 57. *& decis.* 98. *n.* 5. *& decis.* 343. *n.* 27. Decia. 64. *n.* 32 *vol.* 3. Giurb. *decis.* 113. *n.* 5. vbi alios adducit. †Intellige
58 tertio quando esset pactum de non contraueniendo, quo casu etiam in hoc contractu correspectiuo, etsi altera pars ex sua parte non adimpleat, non licet ab eo discedere, nec frangenti fidē potest fides frangi, & prædicta clausula existente non potest modo aliquo euitare adimplementum sub prætextu non adimplementi. Sesse. *decis.* 24. *n.* 2. vbi sic decisum dicit. Fontanel. *de pact. nup. claus.* 4. *glos.* 28. *n.* 3. *&* 4. quē vide, & de materia huius pacti, ibi, vbi alios refert, & Alexand. Rand. *de analog & equiuoc. lib.* 1. *c.* 23.

59 Si vero aliqua causa finalis non sit, quę partes ad tradendum induxit, licet intra terminum pretium non soluatur, non rescinditur venditio, sed lapso termino vēditor aget ad pretiū. *l. in ciuile, C. de rei vendica, l. non id circo. in fine, C. de contrab. emp l.* 1. *C. de action. empt. l.* 1. *in fin C. quan, liceat ab emp.* Gl. *vers fidem. in* §. *vendita. Inst. de rer. diuis.* Ferrar. *in prax. in form. libell. in causa venditio,* §. 1. *n.* 3. *in fin.* Pinel. *de rescind. vēd.* 2. *par. rubr.* 1. 2. *n.* 27. vbi explicat, quem vide *à n.* 14. Fachin *controuer. iur. lib.* 2. *c.* 4 *in fin* Surd. *decis.* 220. *n.* 17. Barbos. *in l si cum dotem,* § *fin. n.* 32 *ff solut. matrim.* Farin. 2. *p.* 1. *tom. nouissim. decis.* 77. *n.* 2. Surd. *cons.* 38. *n.* 26. Casanat. *cons* 9. *n.* 48. Marescot. *lib.* 1. *variar. c.* 39. *&* 90. vbi late agit quando ex causa non implementi possit discedi à cōtractu nominato, & vide Addita ad Glos. 1. *in fin l.* 32.

Agere

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

60 Agere etiam potest ad vsuras pretij nõ soluti, de quo vide Addita ad Glos. *sequenti*. Et de castellano an possit deserere custodiam castri? vide Addita ad Glos. 1. *l.* 20. *tit.* 8. *infra, n.*

61 Nota 2. *ex text.* venditorem rem venditam emptori tradere teneri, quia ex natura contractus venit, vt res tradatur, *l. si ita in fin. ff. de contrab. empt. l.* 1. *in fine*, & *l. in venditione, ff. de act. empt.* Hostiens. *in summ. de empt. & vendit.* §. *& ad quid.* Aretin. § *actionũ, col.* 3. *vers. quæro ad quid. Instit. de act. vbi.* Ias. *n.* 134. DD. *in l. certi conditio in princip.* vbi Socin. *n.* 22. & Decius, *n.* 11. *ff si cert. petat.* Surd. *cons.* 13. *n.* 12. & vide Addita ad Glos. 8. *l.* 23 *sup. n.* 4.

62 † & si habet facultatẽ rei tradendæ præcisse tradere debet, de quo vide Addita ad Glos. 4. *l.* 7. *supr.* & si pretium soluit poterit emptor vti eisdem remedijs, & actionibus, quibus venditor, & ad fructus rei venditæ datur ei actio, de quo vide Addita ad Glos. *sequent.*

63 Sed quid si venditor in instrumento vẽditionis constituit se pro emptore possidere, vtrum actione exempto compelli possit ad tradendum? exempto conueniri non posse, vt realiter venditam rem emptori tradat, sed rei vendicatione, vel vti possidetis, vel publiciana, tenuerũt Glos. *verb. constituatur, in l. ab emptione*, 59. *ff. de pact.*, & ibi Bart. Angel. Salyc. Fulgos. & Ias. Alex. *in l. Pomponius*, § *fi is, qui precario, col.* 3., *ff. de acquir. possess.* Aretin. *in* §. 1. *Instit. de empt. & vend. ad fin.* Bologn. *cons.* 72. *col.* 2. Matthesil. *sing.* 67. *& sing.* 170. & alios refert Tiraq. *de iure constitut. in princ. n.* 7. & alios citat Chacher. *decis.* 36. *à n.* 1. Mich. Graf. *sub.* 1. *tom. comm. opinion. lib.* 5. *vers. emp q.* 9. *pag.* 244. *col.* 2. *& in vers. quid si in instrumento.*

64 Contrariæ opinionis, scilicet exempto posse agere emptorem, fuerunt Glos. *verb. precariæ, in l. Iulianus*, §. *ex vendito. de act. empt.* quam sequũtur Bald. Angel, & Paul. *in d. l. ab emptione.* Cyn. & Bald. *in l.* 1. *C. quã do liceat ab emp. disced.* quos refert Andora, *sub d. lib.* 5. *comm. opin. pag.* 246. *vers. contrarium tenet interminis*, & eam tenet Guid. Papa. Alexand. Corn. Dec. & Ruin. relati, & sequti à Roland. *cons.* 53. *à n.* 5. vbi eam magis communem dicit. Boerius, *cons. fil.* 158. *n.* 44. Chacher. *decis.* 36. *n.* 5. 6. *& 7.* vbi late fundat, & contrarijs satisfacit, & pro easenatũ iudicasse testatur. Tiraq. *vbi sup. n.* 10. Gomet *in l.* 45. *taur. n.* 118. *in fin.*, vbi contrariam falsam esse dicit. Matiez. *in l.* 8. *tt.* 7. *glos.* 2. *n.* 5. Fachin. *contr. iur. lib.* 1. *c.* 31. vbi fundamenta vtriusque opinionis refert, & huic se subscribit. Surd. *cons.* 13. *n.* 13. *&* 14. & sic est tenendum, nã licet venditer per constitutum à traditione iuris, id est ab illa per quam dominium transfertur liberetur, non tamen ab traditione facti, quæ adhuc supereſt, maxime si in instrumento promisit venditor tradere vacuam, & expeditam possessionem, vt considerat Roland. *n.* 8. & tradit alios laudans Tiraquel. *n* 11. *vbi supr.* Fachin. *d. c.* 31. Bertazol. *de clausul. claus.* 41. *glos.* 3. *n.* 22 *in fin.* vbi Cagnol. Ruin. & Plot. refert.

65 Sed quid, si venditor nomine emptoris precario possidere constituatur? & in hoc casu emptorem agere non posse, docuerunt Alexand. *cons.* 27, *n.* 2. *lib.* 1. vbi tradit venditorem liberari à traditione, quando ipse constituit se precario nomine emptoris possidere, & sic procedere Glos. *in l. ab emptione.* non vero quando tradidit rem emptori, & emptor nomine venditoris constituit se possidere, quia res nõ habetur pro perfectẽ tradita emptori, cum vẽditor possit reuocare precariũ, & rem auocare, & sic procedere Glos. *in d. l. Iulianus*, § *ex vendito*, & eandem opinionem sequuntur Corn. *cons.* 53. *lib.* 2. *& cons.* 40. *lib.* 4. Vitalis de Camban. *de claus. clausul. constituit se precario nomine possidere.* Gratian. *discept.* 2. *tom. c.* 325. *n.* 11.

66 Contrarium sequuntur plures quos refert, & sequitur Tiraq. *n.* 4. *vbi sup.* & Fachin. *in d. c.* 31. *in fine*, vbi pro hac opinione refert Cuiac. *lib.* 9. *obseruat.* 32.

67 Pacientia, & scientia venditoris, videntis emptorem rem vẽditam possidere, habet vim traditionis, quando venditor tenebatur tradere, & præcesit titulus. Menoch. *de recuper. possess. rem.* 19. *n.* 19. Seraph. *decis.* 264 *n.* 12. Gratiã. *discep. 2. tom. c.* 318. *à n.* 15. late examinat. Pereir. *de emp. & vẽ*

68 *dit. c.* 25. *n.* 22. † vbi tradit vẽditorem eo ipso quòd pretium recepit licentiam videri dedisse ingrediendi possessionem, & vide cũ *à n.* 15. *vbi per tot. il lud*, agit de em

emp.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

emptor propria auctoritate ingredi possit
69 possessionem rei venditæ? †Qui vero rem locatam habet, & titulo locationis possidet, si rem emit non indiget alia traditione sed solum emptionis titulo. *l. qua ratione, 9. §. interdum, de acquiren. rer. dom. §. interdum. inst de rer. diuis. l. sed & si res. 7. § l. siue autem, 9 ff. de public. in rem action l. certi conditio. §. vltimo, ff. de reb. cred.* Faber. *de error. pragm. 3. tom decad 75. error. 5.* vbi agit de casibus, in quibus sine naturali traditione possessio acquiritur. Magon. *decis. Lucensi, 31. n. 13. & 14.* vbi alios laudat, & vide Addita ad Glos. *l. 50. infr. n. 18.*

70 Nota 3. ex Glos. *in vers. sed an venditor,* venditorem, qui tenetur fundum tradere impunè posse negligere illius culturam. Adde Alexan. *cons. 39. n. 1. lib. 2.* Corneus *49. n. 3.* Gomez *in regul. de trienal. possess. ad fin. in tract. in quib. causis non noceat negligent. casu. 1. fol. mihi 389.* Barbos. *in l. de diuisione. 5. n. 61 ff. solut. matrim.* vbi hanc cons. tituit regulam, & alios pro hac doctrina adducit. Tiraquel. *de iure constitut. 1. par. c. 74. in fine.*

71 Limita primò, nisi ex negligentia culturæ resultaret substantiam fundi redi deteriorem, nam venditor semper eam culpam præstare tenetur, propter quam res vendita perijt in totum, ex Glos. *hic vers. respondit.* cui Adde *l. quod si nolit. 31. § si mancipium. l si seruũ. 91. in prin.* cum Glos. *verb. in non faciẽdo ff. verb. obligat. l. ei qui. 57. §. fin D. de petit. hared.* Glos. *in d. l. venditor ex hereditate. 21. vers. arguatur. D. de hared. vel action. vend.* vbi ponit exemplum, quod probat Alex *in l. si mora. n. 17. D. solut. matrim.* Ias. *in l § seruũ in prin. n. 7. ad fin.* & *ibi* Alciat. *n. 5. D. verbor. obligat.* vel deterioraretur. *§. cum autem. Instit. de emp. & vend.* Barbos. *vbi supr.*

72 Limita secundò, si venditor non omisit culturam fundi, vt poterat, sed coluit fundum, & non fuit vsus ea diligentia, quã præstare debebat, & culpa eius arguatur circa percipiendos fructus, vt si operarios imperitos cõduxerit ad colendum fundũ, vel semina sterilia seminauerit, nam de istis culpis licet leues sint, quia faciendo cõtrahuntur, obligatur vẽditor. *l. vẽditor ex hæreditate. vers. quemadmodũ l. 2 infine ff. de negotio gestis.* Glos. *verb. ne facio. l. si mora. 10. D. solut. matr.* & Zasius. ibi *n. 19. & 20.* Barbos. *n. 63. vbi supr.*

73 Limita tertiò, si venditor obligauit se ad culturam fundi, nam si id non faciat negligentia culturæ inducit culpam punibilem, quia promissioni non stetit. *l 1. § si cõueniat, D. de posit.* Barbos. *sup. n. 61.*

74 Ad opinionem Bald. quam *hic.* Glos. refert, scilicet venditorem possidentem nomine emptoris, si non obtulit rem emptori, teneri de fructuum consumptione, nisi per emptorem stetisset, & tunc nõ teneri ad culturam fundi, nec ad fructus, si fuerint corrupti, nisi de culpa commissa circa ipsam rem. Adde Tiraquel. *de iure constit. 1. p. n. 73.* qui *in n. 74.* aliam Salycet. interpretationem ad *d. l. vẽditor ex hæreditate. vers. quem admodum, & de retract. conuent. §. 5 glos. 4. num. 29.* alios adducit, & alias opiniones, & interpretiones *ad d. vers.* Vide Barbos. *in d. l. de diuisione, 5. à n. 58. vsque ad 63. & in l. si mora, 10. num. 100.*

75 De custodia, quam venditor rei venditæ præstare debet, Vide Pichard. *in § quid si fugit. 4. Instit. de empt. & vendit. &c.*

SVMMARIVM.

2 *Vẽdita re, cẽsentur vẽdita omnia rei cohærentia, siue pertinentia; & quæ dicantur pertinentia, seu cohærentia.*

3 *Venditor tenetur emptori tradere fructus, quos à die perfectionis contractus percepit & non ratione moræ: & qua actione, potest consequi: & quid non soluto pretio: & de interpretat.* text. in l. fructus C. de act emp. *& an teneatur soluere vsuras pretij. n. 5. 11. 13. 14. 15. 16. & 18.*

4 *Fructus separati a solo non veniunt in venditione.*

6 *Fructus pendentes sunt pars rei, & faciunt eam pretiosorem, & veniunt in petitione fundi n. 7. 8. & 10.*

9 *Fructus pendentes rei truncalis pertinent illis, qui sunt de trunco.*

19 *Venditor per viam exceptionis an possit petere, quòd ratione æqualitatis, sibi vsura pretij restituantur? & n. 25.*

19 *Emptor vero non tenetur ad vsuras pretij, nisi constituatur in mora à venditore saltem irregulari, & n. 21.*

20 *Æquitas.* l. curauit. *non fundum in me-*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

rs, sed solum in æquitate iustitiæ commutatiuæ.

26 *Venditor ad fructus rei tenetur, etsi rem obtulerit empiori, & ipse accipere recusauerit, & quid si ab tradendum concessa sit dilatio. n. 23. 24. 26. & 38.*

27 *Vsuræ compensatiuæ omni iure permissæ sunt. Et eas tenetur præstare emptor venditori, & an tanquam interesse damni emergentis, vel nõ, & quid si res sterilis. n. 31. 32. 33. 34. 35. 36. & 37.*

29 *Emptor, si sit constitutus in mora regulari à venditore offerente ex sua parte adimplere, tenebitur ad vsuras pretij, venditor vero cõputabit fructus, quos interim perceperit, vel percipere culpa omisit.*

30 *Emptor constituens venditorem in vera mora potest petere integros fructus, & non debent diminui ob interusurium pecuniæ.*

38 *Emptor secluſa mora, si ob calamitatem temporum fructus non percepisset, non tenetur ad vsuras pretij.*

39 *Et àn quãdo ẽptor nõ percepit fructus, quia noluit, & de interpretatione.* text in l. Iulianus, §. ex vẽdito, ff. de act. emp.

40 *Differentiæ inter moram regularem, & irregularem, remißiue.*

41 *Emptor, qui pro parte soluit pretium, & pro parte nõ, pro parte pretij non soluti vsuras debet, etsi appositũ sit pactũ impediens translationem dominij, donec soluatur pretium. Idẽ in venditore. n. 43.*

44 *Venditor potest agere ad interesse, antequã ex parte sua adimpleat, emptor vero nõ potest agere ad fructus, seu interesse partis pretij non soluti.*

45 *Pactum data dilatione ad soluendum, & quod interim venditor soluat interesse, quando valeat, & an si non sit appositum pactum debeatur interesse, & quãd in dilatione incerta: Et an post lapsum termini. n. 46. 47. & 48.*

49 *Emptor ad vsuras pretij non tenetur, si tempore pretij soluendi emineat euictio. Contrarium, & an teneatur deponere? & quid si sententia lata sit pro euincente. n. 50. 51. & 52.*

53 *Declaratur dicta procedere non solum in alienatione rerum immobilium, sed mobilium fructiferarum.*

54 *Æquitas* l. curauit, *habet locum in omnibus contractibus, & quanto tempore possint se excusare à solutione dicti interesse*

55 *De alijs quæstionibus circa materiam.* l. curauit. *remißiue.*

56 *Cessionarius vẽditoris an possit cõsequi pretiũ ab ẽptore simul cũ interesse, & quod currant fabore debitoris antecessoris.*

57 *Si venditionis tempore fundus locatus sit, an pensiones debeantur emptori, àn vero lucro emptoris cedant.*

58 *Si ex fundo vendito naturales fructus colliguntur, & tempore venditionis erant iam collecti, pensio ad venditorem expectat; si vero erant pendentes pensio debetur emptori.*

59 *Quando emptor non tenetur stare colono, nõ debetur pensio, sed fructus pendentes.*

60 *Venditor tenetur pensiones anticipatas ex actas restituere emptori, &* 61.

62 *Res vendita si naturaliter non sit fructifera, sed ex ipsa ciuiles percipiãtur fructus, pensiones prorata diuiduntur inter emptorem, & venditorem.*

63 *De interpretatione* text. in l. Iulianus, §. si fructus. vers. si in locatis, ff. de act. empt.

64 *Refertur opinio tenentium pensiones ad venditorem expectare.*

65 *Æquitas* l. curauit, C. de act. empt. *habet locum in dictis casibus.*

66 *Emptori pertinent omnes fructus, si fundus est locatus colono partiario, & partiario dãtur actio contra locantẽ pro sua parte, & quid si ignoratus esse partiarius vendidisset? & quid si emptor sciuisset locatũ colono quartiario? 67. 68. & 69.*

70 *Fructus venditionis conditionalis an pertineant ad emptorem.*

71 *Fructus pecorum an debeatur.*

72 *Partus partuum an debeantur, & fructus fructuũ, & qualiter sit condemnatio facienda, & de probatione fructuũ perceptorum. n. 73. & 74.*

75 *Fructus in contractu emptionis, & venditionis an iure actionis, vel officio iudicis debeantur, & quid interfit quòd debeantur iure actionis, vel officio iudicis?*

76 *Fructus pendentes tempore venditionis àn actione ex empto veniant.*

77 *Fructus sati, nati, & percepti post perfectum contractus veniunt officio iudicis. Contrarium. 78.*

Ces

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

79 *Cessante mora in actione ex empto veniunt fructus.*

80 *In contractibus bonæ fidei fructus veniũt iure actionis, in instricti iuris officio iudicis n.* 81.

82 *Iudicia bonæ fidei, & actiones bonæ fidei idem sunt.*

83 *Vsuræ, quæ hodie reducuntur ad interesse, si officio iudicis debeatur, eo finito amplius peti non possũt; secus si iure actionis.* 85.

84 *Vsuræ, quæ debentur ex æquitate.* l. curauit. C. de act. empt. *dicet debeantur officio iudicis possunt peti.*

86 *Condemnatio fructuum non potest sequi, si in iudicio non sint petiti.*

87 *Fructus ante litem contestatam percepti ad hoc vt possint cadere in condemnatione, nominatim debent peti.*

88 *Condemnatio potest sequi super fructibus perceptis post litem contestatam.*

86 *In interdictis possessorys potest fieri fructuũ condemnatio, etsi non sint petiti. Item quando petuntur generaliter, seu in libello adsit clausula ius, & iustitiã ministrare, seu quãdo agitur petitione vniuersali,*

vel per verbum restitui n. 90. 91. 92. 93

94 *Item, fauore publicæ vtilitatis, & miserabilium personarum.*

95 *Si iudex in condemnatione rẽ restitui iussisset, in hac condẽnatione veniunt fructus. Contrarium.* 96. & 98.

97 *In fructibus petitis, si iudex non condemnet reum, videtur eum absoluisse, & amplius peti non possunt, & n.* 99.

100 *Si à sententia fuerit appellatum iudex appellationis potest super fructibus à primo omissis iudicare.*

101 *Iudex si dicat condemno tè iuxta petita, cẽsetur facta condẽnatio in fructibus, si sint petiti.*

102 *Restitutio debet fieri cũ fructibus, & quoties titulus, quòd quis possidebat est reuocatus ad non titulum.*

104 *Fructus, qui percipi potuerunt ad hoc vt debeatur, eos per sententiam actori adiudicari necesse est.*

105 *In condemnatione fructuum nõ veniunt fructus percepti post rem iudicatam, & quid si iudex de fructibus futuris, & postea colligendis iudicaret?*

ADDITIO GLOSSÆ. II.

AD Glos. 2. Nota 1. *ex text.* vendita rẽ in venditione venire omnia ei pertinentia, seu spectantia, seu cohærentia, nã vendens simpliciter, & concedens rem videtur concedre, & vendere cum cohærentijs, & pertinentijs suis, *l. via constituti, §. penult. & fin ff. de seruitut. rust. prædi. l. 2. & 3 ff. si seruitus vendic. l. & in prouinciali, C. de seruit. & aqua. l. æde sacra. §. 1. ff. de contrahe empt.* ea enim dicuntur pertinentia, seu accessoria, quæ ex statuto lege, vel consuetudine destinata sunt, vt accedant. Innocẽ. *in c. cum ad sedem, de restitut spoliat.* Bald. *in rubr. de iudic. n.* 11. *vers. quæro.* Socin. Sen. *cons.* 47. *n.* 4. *lib.* 1. Decius, 516. *n.* 23. Crauet. 234. *n.* 2. Grabiel. *lib.* 3. *commun. opin. tt. de verbor. signif. concluſ.* 10. Cald. *de empt. & vendit. c.* 22. *n.* 14. Mantic. *de tacit. conuent. lib.* 4. *tit.* 14. *n.* 32. Bertazol. *clauſ.* 26. *glos.* 13. *n.* 1. & 2. Tusch. *litt. P. concluſ.* 323. Greg. Lopet. *in l.* 56. *glos.* 6. & *in l.* 68. *glos.* 13. *tit.* 18, *par.* 3. vide ibi Addit. quid pertinentia sum appellatione veniat, & ad Glos. *l.* 8. *tit.* 4. *supr. hac par.*

Nota 2. ex Glos. quod venditor tenetur emptori tradere fructus, quos à die perfecti contractus percepit ex re vendita; nam perfecto cõtractu emptionis fructus ad emptorem spectant. Adde, *l. venditor ex hæreditate, vers. quæ admodum. ff. de hæreditat. vel act. vend. l. Iulianus*, 14, § *si fructus in fin. ff. de empt. l. si stipulatus.* 4. *in fin. ff. de vsur. l.* 1. *C. de perie. & comm. rei vend. l. qui fundũ, §. cum fundũ, l. cum manusata. ff. de contrab. empt. l. fin. ff. quæ in fraud. credito.* Nouiz. *cons.* 74. *n.* 7. & in dubitatam esse opinonẽ dicit Grab. *cons.* 64. *n.* 13. Tiraquel. *de retract. lignag. §.* 1. *glos.* 7. *n.* 42. Molin. *de Hispan. lib.* 3. *c.* 11, *n.* 8. Gutierr. *pract. lib.* 2. *q.* 148. *n.* 7. Sed pro eius perfecta declaratione distingue vt per Bald. & Paul. ad quos Gl. *hic*, se remittit, & dic quòd aut fructus rei venditæ tẽpore cõtractus erãt iam collecti, & separati à solo, & non veniũt in venditione, sed sinè dubio ad venditorẽ spectant, *l si stipulatus, & ibi*, Glos. *ff. de vsur. l. defuncta ff. de vsufruct. l fundi, § sed & vinum, ff. de act. empt.* Trentac. *var resol. lib.* 3. *tit. de empt. & vend. resol.* 6. *n.* 6. Gutierr. *canonic. lib.* 1. *c.* 32. *n.* 23. vbi ampliat, etsi pensionis soluendæ dies nondum venerit, Cancer. *var. resolut.* 1. *par. c.* 13. *de empt. & vend. n.*

52. in

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

52. *in princ.* Bertaz. *clauſ.* 26. *gl.* 13. *n.* 10. & 11. vbi nec arbores inſciſas, vel delectas, nec glans, quæ ceciderat. Idem tenet Mã-
6 tic. *de taſit. conuent. lib.* 4. *tit.* 16. *n.* 48. † Aut erant pendentes in re vendita, ſiue maturi, ſiue immaturi tempore venditionis, & pertinẽt ad emptorem *l. Iulianus*, §. *ſi fructus. ff. de action. empt. l. fin.* §. *fructus. ff. quæ in fraud. creditor. l.* 11. *tit.* 15 *infr. hic par.* vbi vide Addita ad Gloſ. 1. Trentac. *n.* 1. *vbi ſup.*
7 †& eſt ratio, quia fructus pendentes ſunt pars rei, *l. fructus pendentes. ff. de rei vend.* & ideo merito pertinent ad eum, ad quem res ipſa tranſit, & comprehenduntur in vẽditione, & pretio pro ipſa re promiſſo, cum propter fructus pẽdentes plus videatur valere Fabian de Mont. *de emp. & vẽd. q.* 6. *n.* 22. Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *gl.* 7. *a n.* 37. vbi multa cumulat. Rauen. *ſingul.* 11.
8 † vbi tradit rem facere pretioſiorẽ, niſi in partu exiſtẽte in vtero, ex Bart. *in l. in lege falcidia. ff. ad l. Falcid.* Gomet 2. *tom. var. c.* 2. *n.* 11. & *l.* 40. *taur. n.* 74. *verſ. ſed his non obſtantib.* Franch. *deciſ.* 390 *n.* 112. Theſau. *deciſ.* 55. *n.* 2. vbi ſic deciſum eſſe dicit. Couarr. *lib.* 1. *variar. c.* 15. *n.* 1. & 2. vbi de hac quæſtione agit, & *c.* 3. *n.* 2. †tradit fundo petito cenſeri etiam fructus pendentes petitos eſſe abſque aliqua ſpeciali petitione, cum hic non fructus, ſed pars fundi iudicẽtur. Theſaur. *deciſ.* 55. *n.* 1. & 2. Ioſ. Lud. *deciſ.* 83. *n.* 6. vbi multos allegat. Franch. *de ciſ.* 390. *n.* 1. & 2. Gratian. *diſcep. c.* 16. *n.* 2.
10 Auẽd. *reſponſ.* 5. *n.* 5. vbi de fructibus pẽdẽtibus in bonis trũcalibus loquitur, & ait debere reſtitui illis, quiſũt de trunco. Ceruã. *in l.* 6. *taur. n.* 154. vbi de eadem quæſtione agit, Baez. *de decim. tutor. c.* 28. *ex n.* 2. Mor. *in empor. iur.* 1. *p. tit.* 10. *q.* 3. *n.* 8. Paz. *in prax.* 3. *tom. c.* 6. §. 2. *n.* 6. & 7. Cald. *empt. & vend.* 1. 12. *n.* 18. Pereg. *de iur. fiſc. lib.* 6. *tit.* 4 *n.* 31. Cancer. 1. *par. var. c.* 13. *de empt. & vend. n.* 52. *verſ. ſi vero non erant percepti.* Faber. *de error pragm. decad.* 11. *error* 3. *n.* 6. *verſ. nihil autem.* Donel. *lib.* 13. *c.* 4. *in princ.* & ibi Iliget. Tuſch. *verb. fructus, concluſ.* 495. Caſtill. *quotid. iur. libr.* 1. *c.* 42. *n.* 7. 8. & 9. Molin. *diſput.* 368. Moz. *de empt. & vend. c. de natural. emption. n.* 43. Bertaz. *clauſ.* 26. *gloſ.* 13. *n.* 7. Auend. *de cenſib. c.* 56. *n.* 1. 2. 3. & 4. vbi declarat quando fructus pars fundi dicantur, Scobar. *de ratiocin, comp.* 26. *n.* 3. & *comput.* 19. *n.* 13. Valenz. *conſ.* 55. *n.* 93. & *conſ.* 59. *n.* 11. & 12. Mant. *d. tit.* 16. *n.* 4. & hæc eſt vera, & communis opinio, etſi in fructibus iam maturis aliud velit Theſaur. *deciſ.* 56. *n.* 5.

11 Et actione ex empto huiuſmodi fructus conſequetur emptor, etſi vſuras pretij nõ ſoluti non ſoluat, vt explicant Saly c. *in l. fructus, n.* 2. *C. de act empt.* Paul. *in d. l. Iulianus*, §. *ex vendito, n.* 4 *ad fin.* Barboſ. *in l. de diuiſione*, 5. *n.* 23. & *in l. diuortio.* 8. *in prin. n.* 79. *ff. ſolut. matrim.* vbi late explicat, *d.* §. *ſi fructus*, & in contrarium arguit, & argumentis ſatisfacit, Mantic. *vbi ſupr.*

12 Eſt etiam dubium, & contentio de fructibus poſt perfectã venditionem ſatis, natis, & perceptis à venditore ex re vendita ante rei traditionem, & antequam emptor pretium ſoluat, vel offerat, & eum in mora conſtituat, vtrum ad ipſum venditorem, vel emptorem ſpectent? & eſſe emptoris, & ei competere probatur *ex text. in l. venditor* 21. *verſ. quemadmodum*, & *ibi*, Gl. *ff. de hared. vel act. vend.* docent Bald. *n.* 7. *in fin.* Salic. *in l. fructus. de act emp. & vẽd.* DD. *d. l. Iulianus*, §. *ſi fructibus. ff. eodem.* Fabian. de Mont. *d. q.* 6. *n.* 22. & 23. Alex *conſ.* 121. *n.* 6. *lib.* 4. Couarr *lib.* 3. *variar. c.* 4. *n.* 7. vbi Bart. Aluar. Valaſ *de partitionibus, c.* 28. *n.* 8 Sccac. *de commer.* §. 1. *q.* 7. *p.* 2. *ampl.* 8. *n.* 17. Spino. *in ſpecul. teſtamen gl.* 13. *n.* 84. Cald. *de empt. & vend c.* 23. *n.* 12. vbi hanc ſententiam veriorem dicit Cancer. *var. reſolut.* 1. *p. c.* 13. *de emp. & vendit. n.* 52. *verſ. & in ſumma.* Moz. *in d. c. de natur. n.* 43. & alia in cõfirmationẽ huius doctrinę tradit Souſa. *in repet.* §. *actionum. Inſt. de action. p.* 3. *n.* 25. & 26.

13 Nec obſtat, *d. l. fructus*, nam ex mente communi docent Couar. *vbi proxime, verſic. ex quib.* Bap. Lup. *in l. cum auit, n.* 162. & *ibi* Cagnol. *n.* 36. *C. eod.* intelligẽdũ eſſe perfecta vẽditione fructus pertinere ad emptorem, ſi ei res vendita tradatur habita fide de pretio, vel ſi venditor ſit conſtitutus in mora regulari, vel irregulari.

Sed hanc reſponſionem nimis violare *d. l. fructus*, & eius rationẽ, & *alias ſupra tradita*, inquit Barboſ. *in d. l. de diuiſione, n.* 20. *verſ. quæ tamen reſponſ.* & diſplicet Souſæ, *n.* 27. *vbi ſupr.* & aliter Barboſ. *in d. n.* 20. cum Aretin. *conſ.* 159. *n.* 14. reſpondit ad *d. l.*, ſci-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

14 *l.* id scilicet perfecta venditione, fructus statim pertinere ad emptorem, sed irrenocabiliter eos retinere non posse, nisi vsuras pretij offerat pro quantitate fructuum, ex æquitate, *l curabit, C. de act. empt.* nam ad æqualitatem seruandam inter emptorem, & venditorem hæc declaratio admittenda est, & Glos. *penult. in d l. fructus*, & *ibi*. Iacob. Butrig, Gl. *verb. post diem, vers. vel melius.* cõiter approbata *in l. Iulianus*, §. *ex vẽdito ff. de act. emp* glos. 1. *in d.l. curauit*, & *ibi*, Paul. *n.* 3. & Cagnol. *n.* 50. & esse receptã declarationem ad prædicta iura asserit Corn. *cons.* 59. *n.* 5. *libr.* 3. Ant. Grab. *comm. opin. tt. de emp. & vẽd. ampliat.* 11. *n.* 15. *lib.* 3. vbi dicit communem, & alios allegat, & eam sequitur Gregor. Lopet. *hic*, qui ad Castrens. se remittit. & vide Barbos. *in l. si mora* 10. *n.* 100. *ff. solut. matr.* vbi tradit venditorem teneri restituere fructus emptori, si emptor ei præstat vsuras pretij non soluti. Cancer. *var.* 1. *p. c.* 13 *n.* 52. *in fin.* & vide Giurb. *decis.* 100. *n.* 16. vbi tradit quòd ẽptor pro rata soluti pretij fructus consequitur, *ex d.l. curabit*, vbi pro hac doctrina allegat, *l. fin.* § *vlt ff de fundo dotal.* & de materia, *d.l. curabit*, & de hac doctrina agentes refert plusquam, 26. auctores, *& in n.* 17. ampliat ex eadem æquite ad eum, qui vendere promisit, & pretium recepit, & teneri ad vsuras pro ratione fructuum ex re ipla præceptorum à die soluti pretij multis auctoritatibus comprobat, & vide Alexan. *cons.* 121. *lib.* 4. *n.* 2. 8. *&* 9. *&* 10. vbi de fructibus pro rata pretij soluti agit.

15 Alium etiam intellectum, *ad d.l. fructus* affert Sousa. *in d repet*, § *actionum*, *n.* 28. dicens fructus pertinere ad emptorem à tẽpore contractus non ratione moræ regularis, vel irregularis, sed ex eo quòd similiter ex eo tempore ad ipsum pertinent gramina, & pericula, vt diximus, *supr.* in Addit. *l.* 23. *l sicut periculum*, & *ibi*, Paul. *& d.l. fructus*, *C. act. emp.* vbi hęc ratio assignatur, Dec. *cons.* 179. Alb. Brun. *de augmen. vel dimin. cons.* 16. & sic videntur sentire Gl. supcitatæ, & tradit, Barbos. *in d. l. de diuisione. n.* 18. *vers. infero.* 4. *et n.* 66. *vers. sed his nõ obstantibus. et in l. si mora* 10. *n.* 104.

16 Et argumentis in contrarium adductis satisfacit Sousa, *vbi supr. à n.* 29. *et in n.* 34. infert emptorem agere posse ad fructus contra venditorem etiam nulla venditoris mora data, & eos petere à tempore cõtractus, etsi non fuisset pretium ab eo solutum, *ex d glos, vers post diem*, & vide infra

17 Sed dubiũ est, vtrum venditor per viã exceptionis, vel aliàs petere possit, vt ratione æqualitatis sibi vsuræ pretij restituãtur. In qua quæstione partem negatiuam tenent Glos. *in d.l curabit, C. de act. emp. & in d. §. ex vendito, l. Iulianus. ff. eod.* & *ibi*. Fulgos. *n.* 1. & Budeus, *in* §. *si fructibus*, *n.* 8. & pro ea tria argumẽta expendit Sousa, *n.* 36

Contrariam opinionem, imo quòd venditor possit petere excipiendo vsuras aduersus emptorem agentem ad fructus, tenent Gl. & DD. *citati*, *n.* 14. & hãc sententiã æquiorem, & receptiorem dicit Sousa, *n.* 37. *cum alijs*, vbi fundat, & contrarijs satisfacit, Mãtic. *lib.* 4. *tt.* 16. *n.* 42. venditorẽ posse petere vsuras inquit, si ab eo fructus exigantur, & DD. qui dicunt fructus nõ deberi emptori nisi post moram regularem, vel irregularẽ, esse intelligẽdos cũ effectu, nã vẽditor poterit excludere ẽptorẽ opponẽdo cõpẽsationẽ, si petat fructꝰ cõsũptos si exstãtes, vsuras pretij nõ soluti, & sic cũ effectu nullos fructus restituet. Felic. *lib.* 2. *c.* 1. *n.* 38. Cui resolutioni nõ obstant tradita per Couarr. *lib.* 3. *var. c.* 4. *n.* 7. *vers. subinfertur* quẽ sequitur, Bap. Lup. *in d.l. curauit. n.* 162. & Cald. *de empt. & vend. c.* 23. *n.* 12. *in prin.* Rodrig. *de ann. reditib. lib.* 3. *q.* 7. *n.* 102. vbi improbat doctrinũ Paul *in d.* §. *ex vendito. n.* 4. qui dixit emptorẽ ipsam rem vẽditam cum fructibus perceptis à die contractus posse sibi tradi petere nulla data mora ex parte venditoris, si vsuras pretij non soluti simul cum pretio offerat: nam Paul. opinio est verissima, & communi resolutioni supra traditæ non repugnat, sed ei consona est, & in hoc cauendum esse à Couarr. consulunt Barbos. *in d l. de diuis.* 5 *n.* 21. *vers. infertur etiam*, & Sousa, *in d. repet. q.* 3. *n.* 31.

18 Vsuræ enim debent esse correspectiuæ ad fructus, quamuis vsurarum metas excedant, prout eas præstare teneretur emptor, cum res, & pretium pœnes se habet, vt dicemus *infr.* Rodrig. *vbi supr. n.* 95. & item à Couarr. in eo quod æquiparat venditorem, & emptorem, & vult etiam in potestate venditoris esse petere vsuras pretij non soluti ab emptore, oblatis fructibus, ad monet Barbos. *in d.n.* 21. *vers. ex*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

quo infertur ab eo cabendum esse, quia inter venditorem, & emptorem in hac ma-
19 teria est recepta differentia. †Nam perfecta venditione pertinent fructus rei ad emptorem etiam cessante mora venditoris, ex eo quòd statim perfecto contractu periculum ad eum spectat (vt *suprà* diximus,) & emptor non tenetur ad vsuras pretij, nisi constituatur in mora saltem irregulari à venditore: quia periculum pretij non pertinet ad venditorem, nec etiã cõmodũ debet pertinere, nisi mora emptoris intercueniat, quã differentiã cõstituere videtur *d. l. fructus*, & *ibi* declarat Fulgos. Corn. *cõs.* 59. *n.* 7. *ad fin. lib.* 3. Ioã. Lup. *de fructibus, lib.* 3. *tit.* 1. *c.* 1. Neuiz. *cons.* 71. *n.* 7. Ruin *in l. si mora, à n.* 18 *ff. solut. matrim.* Barbos. *n.* 19. *in d. l. de diuis.* Sousa, *n.* 17. *vbi supr.* Surd. *cons.* 101. *n.* 27. vbi late prosequitur differentias; quę sunt inter emptorem, & vẽditorem in hac materia. †Et *d. l.*
20 *curabit, C. de act. empt.* non fundatur in mora, nec in punitione morę; sed solum in æquitate iustitiæ, quæ est, quòd quatenus vnus contrahentium implet, debeat alteri ei vicissim implere, aut lucrum implementi recepti redere, vel compẽsare; ne sequatur inæqualitas, quæ est contraria iustitiæ communitatiuę, quæ in ęqualitate consistit. & hanc rationem decidendi *ad d. l.* tradunt Couarr. *d. lib.* 3. *var. c.* 4. *n.* 1. *&* 2. Lupus. *in comment.* 1. §. 7. *n.* 136. *&* 160. *de vsuris.* Barbos. *in d. l. de diuisione. n.* 13. *vers. cæterũ.* Feliciã. *de censib. lib.* 1. *c.* 3. *n.* 13. *vers. hinc fluit, & lib.* 2. *c.* 1. *n.* 38. Rodrig. *de ann. redit. lib.* 3 *q.* 7. *n.* 107. *& q.* 8. *post n.* 14, *& q.* 10. *per tot.* Pereir. *de empt. & vend. c.* 23. *n.* 26. *vers. sed nihilominus.* Scacc. *de commer.* §. 1. *q.* 7. 2. *par. ampl.* 8. *n.* 155. Honded. *cons.* 44. *n.* 29 *& cons.* 30. *n.* 18. *lib.* 1. Cancer. *var.* 3. *p. c.* 7. *de pact. n.* 21. 22. 23. *&* 28. vbi dispositionẽ *d. l. curabit* cum eis resoluit, non solum in contractu emptionis, & venditionis; sed etiam in omnibus contractibus coresp ectiuis, ex quibus hinc inde resultat commoditas procedere. Qui alios adducunt.
12 Vnde emptor non tenetur ad vsuras pretij, nisi venditor adimplendo ex parte sua tradendo rem venditam eum constituat in mora, quam irregularem DD. appellãt. de qua in Addit. ad Glos. 1 *l.* 8. *tit* 14. *infra.*
22 Amplia primò venditorem ad fructus rei venditæ teneri, etsi emptori rem venditam obtulerit, & ipse illam recipere noluerit; quia pro vt perfecta venditione periculum rei ad emptorem pertinet, ita & fructus debẽt ad eũ spectare, vt diximus,
32 †& ea, quæ veniunt secũdum naturam cõtractus, mora creditoris non mutat. *l. videamus.* 38. §. *item si vi. ff. de vsur.* & vide *infra.* & in specie contrà Alex. *in loco infra citando* tradit Ruin *in l. si mora. n.* 19. *ff solut. matr.* quem refert, & sequitur Barbos. *in d. l. de diuisione.* 5. *n.* 99. *vers. sed his non obstantibus. vbi à n.* 63. satisfacit Glos. *fin. ibi in secunda solutione*, quam sequuntur Bar. ibi *n.* 4. Paul. *n.* 11. & Claud. *ad finem* vbi dixit receptam esse, & Alex. *in d. l. mora. infine*, alij, quos refert, contrarium verius esse dicunt, sed vide. *infrà.*
24 Ampha secundò, etsi ab emptore dilatio ad rem venditam tradendam venditori data sit, quia etiam cessante mora vẽditoris fructus percepti post venditionem ad emptorem pertinent. *d. l. fructus, C. de action. emp. & tradit. sup. n.* 15. Barbos. *vbi sup. n.* 68. *vers. contrarium tamen* vbi late.
25 Ex eadem etiam æqualitate iustitiæ cõmutatiuæ seruanda inter emptorem, & vẽditorem, de qua *in d. l. curabit* prouenit emptorem, qui fructus rei emptæ precio nondum soluto percepit, adsolutionem vsurarũ venditori vsque ad fructuum quãtitatem teneri. *l.* 2. *C. de vsur.* ibi *æquitatis ratione præstare emptorem vsuras pretij nõ soluti cogitur. l. Iulianus* §. *ex vendito. ff. de act. empt.* vbi iurisconsultus inquit. *nam cum re emptor fruatur, æquissimum est eum vsuras pretij pendere. l. vlt.* §. *vlt. ff. eod.* Couarr. *lib.* 3. *var. c.* 4. Gutierr. *canon. lib.* 1. *c.* 39. *n.* 2. Surd. *cons.* 101. *n.* 19. *&* 20. Felician. *de cẽsib. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 38. Honded. *cons.* 30. *n.* 15. 16. *&* 30. *& cons.* 45. *n.* 7. *&* 8. *vol.* 1. Matc. *d. lib.* 4. *tt.* 24. *n.* 7. *&* 8. Alex. Ludou. *dec.* 347. *in n.* 2. Hierõ. Leo. *dec. Regn Valent.* 3. Pereir. *de empt. c.* 23. *à n.* 19. Narbon. *in l.* 15. *tit.* 18. *lib.* 5. *recop. glos.* 4. *n.* 32. vbi multos laudat, & alij *supr.* citati vide *in n.* 29.
26 †Et amplia etsi totũ pretium vẽditionis, quia esset commissum in arbitrium alterius, non esset liquidum Ios. Lud. *dec. Perus.* 53. & Honded. *d. cons.* 30.
27 Et hæc vsuræ recõpensatiuæ omni iure permissæ sunt, quia dantur in compensatio-

fationem eius,quod iustè competebat, & debitum erat eas recipienti,vt cum Bald. Paul.& Salyc.*in d.l.2. C.de vsur.* Cagnol. *in d.l.curabit.2.col.*tradit Couarr. *d.c.4.n.* 2.Barbos.*in d.l.de diuisione.n.*14. *vers. cæterũ.* Couarr.*n* 14.Honded.*d. consi.* 30.*n.*16. *vers.quæ conclusio,* vbi plures refert. Cancer.*lib.*3.*var.c.*7.*de pactis.n.*21.*cum alijs.*

28 Sed quid si venditor non tradidit rem venditam,sed obtulit,&emptor est in mora soluẽdi, an emptor teneatur ad vsuras, pretij? die quod non, qui iuria dicentia emptorem morosum teneri ad vsuras loquũtur postrem traditam,&nominatim post diem traditionis.*d.l. Iulianus*,§.*offerri d.l.2.& l.curauit*,*C.de act.empt.l.euictis.* §. 1 *ff.de euction. l.libertatis*,§.1. *ff de vsuris.*

29 † vnde quandiu venditor de facto nõ tradidit rem,sed ea fruitur,non habet intentionem fũdatam ad vsuras pretij; sed fruitionem & fructus, quos interim lucratur, debet sibi pro accepto ferre: si vero emptor fuit in mora regulari,& venditor eum interpellauit congruo loco, & tempore, & ex sua parte implere obtulit, tenebitur ad vsuras ex regula generali *l.mora ff. de vsur.*quæ hodie de iure canonico sunt interesse verum,& vere probatum ratione damni emergẽtis,& lucri cessantis.In quo interesse venditor tenetur imputare fructus,quos interim percepit,vel culpa lata, aut leui,(de qua in Glos.*anteced.n.*58.) percipere ommisit,&si quid superfit ratione interesse,petere, vt cum Socin. *consi.* 109. *col.*1.*lib.*1.Cagnol. *in d. l. curabit. num.*52. Couarr.*d.c.*4.*n.*7.*inprin.*Ioan. Bapt. Lup. *de vsuris.comment.*1.§.7.*n.* 161. tradit Rodrig.*de ann.redit lib.*3.*q.*7.*n.*94.& 101. †

36 aliud enim est in emptore , qui si obtulit pretium, & venditorem in mora constituit, petit integros fructus ex die veræ moræ,& nihil in eis imputat, nec deducit de interusurio pecuniæ, quam interim retinuit, quia interim est sibi sterilis, vt tradit Rodrig.*vbi sup.*

31 Vsuras autẽ ab emptore venditori præstandas in specie,*d.l.curabit.* debẽt esse recompensatiuas lucri, quod emptor consequitur ex fructibus , & non veniunt immediatè , nec debentur ex traditione fundi facta per venditorẽ,sed potius ex eo quòd emptor retinens pretium , etiam fructus rei traditę percepit,& non est æquũ,quòd emptor fruatur re,& pretio,& ideo tenetur præstare vsuras pro ratione fructuum perceptorum.Bald.*in l.si traditio,n.*11.*C.de act.empt.*Salyc.*in d.l.curabit.n.*2. & Cagn. *ibi,n.*33.Afflict.*decis.*20,*n.*4.Soci.*consi.*170 *col.pen.ad med.lib.*2. Paris.60.*à n.*23.*lib.*1. Tiraq.*de retract.conuent. in fin.n.*70. Aret. *cõs.*149.*n.*10.Surd.101.*n.*19.& 20. vbi in-

32 quit †quòd petuntur vsuræ tãquam interesse damni emergentis pro quantitate fructuum,quos percepit emptor,& percepisset venditor,si rem nõ tradidisset. Narbon.*in l.*35.*tit.*18.*lib.*5.*recop. glos.*2.*n.*31. Barbos.*in d.l.de diuis.n.*14.& 15.*vers. item colliges*,vbi tradit, quòd non debet haberi respectus ad fructus, quos venditor morã passus percepisset,sed tantum ad quantitatẽ fructuũ,quos emptor morosus percepit

33 Sed quid,si venditor maius patiatur dãnum , quàm sit quantitas fructuum , quos percepit emptor,nonne poterit obtinere illud sibi resarciri per emptorem? affirmatiuam partem sequuntur Menchac. *lib.*3. *qq.vsufreq.c.*50.*n.*7.& *c.*60 *n.* 22. Gutierr. *de iuram.confir.*1.*p c.*2.*n.*4.Grab.*lib.*3.*cõm. opin ttt.de empt.& vend. conclus* 4 *n.*3.Hõded.*consi.*30.*n.*24.*lib.*1.vbi alios refert.

Negatiua pars probatur ex traditis *numero antecedent.* & expresse eam tenent Lup.*in d.l curabit*,*n.*162. & Barbos. *in d. n.* 14.& 15.vbi multo minus posse petere lucrum,quod amisit,contra Grab. *vbi supr. n.*2.& Ludouic.*decis.Perus.*53.*n.*3. defendit, & hæc est verior , & contraria procedit,quando mora regularis interuenit cõtracta mediante interpellatione , vt diximus *supra, num.* de qua mora vide Addit. ad Glos.1.*l.*8.*tit.* 14. *infr. hac p.* & Barbos. *vbi supr.n.*25.26.& 28.

34 Sed quid,si ex dilatione solutionis nullum damnum vẽditori est secutum , nec nullum lucrum amisit ex eo, quòd inconti nenti pretium non fuit solutum?&dic etiã in hoc casu emptorem ad vsuras pretij nõ soluti respectu fructuũ, quos ex re vendita percepit,teneri, vt ex mente omnium fere DD.tradit Couarr.*d.lib.*3.*var.c.*4.*n.* 2.*vers.primo.*Mantic.*d lib.*4.*tt.*24.*n.*12.& 13. vbi damnum in hoc casu respectu venditoris considerari posse inquit. Pereir.*de empt.& vend c.* 23.*n.* 19. Narbon. *in l.*15. *tit.*18.*lib.*5.*recop glos.*4.*n.*34. †Quid si rem non possidet emptor , nec dolo desi t possidere,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

sidere, quia fuit ab eo cuictus per iudicē. vide Farin. *decis.* 564. *in 2. tom. 2. partis.*

36 Quid si res vēdita erat sterilis, an emptor teneatur ad vsuras, si rem possidet pretio nondum soluto? vsuras deberi affirmāt multi, quos refert Frab. *lib. 3. comm. opin. tt. de empt. & vend. concl. 4. n. 10.* Socin. *in d. l. de diuisione. § ff solut. matr. n. 14.* Corn. *cons. 50 n. 6. in fin. lib. 3.*

37 Contrarium, imo quòd vsuræ nō debeātur, quia solum veniunt cōpensatiuæ, quas mora irregularis non inducit, nisi interueniat fructuū perceptio, probatur *in d. l. cum auit*, & sequuntur Aretin. *cons. 149 n. 10.* Berlin tendis. *decis. Bonon. 29. n. 6.* vbi notabiliter loquitur. Barb. *in d. l. diuisione. n. 54.* vbi tradit non deberi vsuras, si non colliguntur fructus, quantumque alia vtilitas interueniat, nisi interpellatio interueniat, & venditor in mora regulari cōstituatur. Fachin. *controuer. iur. lib. 2. c. 32, in prin.* vbi hāc sequitur, & cōtrarijs respōdit. Secac. *de cōmer. §. 1. q. 7. p. 2. ampl. 8. n. 170.* Gribel. *decis. Dolā. 98. n. 3.* Ricc. *decis. 186. n. 3, in 3. p. decis. curiæ Archiepisc.* Surd. *cons. 101. n. 22.* Mātic. *d. lib. 4. tt. 24. n. 14.* vbi multos laudat, & quęstionem explicat. Beltram. *in an not. ad decis. 297. n. 11.* Alexā. Ludouici. Ro

38 drig *de ann. redit. libr. 3. q. 7. n. 84.* vbi ampliat ad casum, quando ob calimitatem tēporis emptor non percepisset fructus ex re empta, & Barbos. *n. 61. in fin. & n. 62. vbi supr.* vbi ampliat ad casum, quādo emptor non percepit fructus, quia noluit, & si voluisset eos percipere posset, & respōdit ad *text. in §. ex vendito, l. Iulianus, ff. de act.*

39 *empt.* qui videtur obstare, & est ratio, quia mora irregularis sola non est sufficiens, vt debeatur moram passo interesse lucri cessantis, aut damni emergentis, nec etiam vsura odiosa, *gl. in l. sed si. §. 1. ff. de vsur.* ne c interesse quanti plurimi, sed tantum operatur, quòd morosus non locupletetur cū iactura aliena, & ita teneatur ad vsuras lucri ab eo percepti compēsatorias, de quo vide Addita ad Glos. *l. 1. 8. tit. 14. infr. hac*

40 *p. à n. 10.* † vbi differentias inter moram regularem, & irregularem tradidimus. Contrariū multis auctoritatibus probat Surd. *d. cons. 101. n. 21.* & eum sequitur Beltram. *in d. n. 11.* vbi sic per Rotam fuisse declaratum testatur.

41 Ex quo infertur emptorem, qui pro parte soluit pretium, pro alia tantum parte pretij non soluti vsuras debere, *arg. l fin. §. fin. ff. de fund dotal.* Couar. *lib. 3. var. c. 4. n. 6* Pereir. *de empt. & vend c. 23. n. 26.* Surd. *cōsil. 101. n. 13. 14.* Alex. Ludouic. *decis. 347. n. 7. & 18.* vbi Beltramin. alios allegat.

42 Amplia etsi non haberet dominiū, quia appositum fuit pactum, de quo in additione Glos. *anteced. n. 34.* quia fructus dantur emptori non ratione dominij, sed ex quadam æquitate, ne venditor lucretur cum iactura emporis. Alex. *cōs. 121. lib. 4.* Ruin. *166. n. 7. lib. 4.* Tiraquel. *de retract. conuent. ad fin. tit. n. 72.* Surd. *cons. 52. n. 65. & cons. 101. n. 8.* vbi tradit, quòd non consequitur eos, donec integrè soluerit. & *n. 26.* Grac. *disceptat. 523. n. 13.* Statil. Pacif. *de salu. interdic inspect. 3. c. 3. n. 4.* Pereir. *vbi sup. vers. nā pro ea parte.* Barbos. *in d. l. de diuisione. 5. n. 13.* vbi respondit cōtrarijs. Rodrig. *dict. q. 7. n. 77. 105. & 106.* vbi late de hac quęstione, & de interpretatione. *d. l fin. § fin. de fundo dotal.* agit.

43 Amplia in venditore, qui pro parte rem tradidit, cui respectu fructuum partis traditæ debetur interesse. Surd. *d. cons. 101. d. n. 23.* Statil. Pacific. *de salui. interd. inspectio 5. c. vnico, n. 171. & 172.*

44 Diferunt tamē in eo, quòd venditor potest agere ad interesse, antequàm integrè ex parte sua impleat cōtractū, quod emptori non licet. Surd. ibi *a n. 26.* Honded. *cōs 44. vol. n. 23. 24. & 25.* vbi emptorē nō posse agere ad fructus, seu interesse partis pretij soluti, donec residū soluat, tradit.

45 Quòd si data dilatione emptori ad soluendum pretium, inter emptorem, & venditorem actum sit, quòd interim emptor soluat interesse, an huiusmodi pactum valeat? vide Couar. *lib. 3. var. c. 4. n. 6.* Barbos. *d. l. de diuisione. n. 71. & 72.* Rodrig. *d. q. 7. n. 78* Felicia. *lib. 2 c. 1. n. 38. & 2. tom. de cēsibus lib. 1. c. 10. à n. 12. & 13.* Scace. *de commert. §. 1. q. 7. p 2. ampliat. 8. n. 152. vsque ad 170. & n. 42. & 35.* qui alios plures allegant Fachin. *cont. iur. lib. 2. c. 32 col. 2. vers. tertio controuertitur.* Mozz. *de empt. & vend. c. de substant. empt & vend. n. 39.* Cancer. *var. lib, 3. c. 7 de pactis. n. 59.* quorum communis, & vera resolutio est, valere huiusmodi pactum, si res tradita erat de sui natura

fruc-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

fructifera, & interesse fructuum quantitatē non excedit, Rota. *decis. 71. a n. 1. 2. tom. nouissim.* & nisi venditor carius vendidisset ob dilatam pretij solutionem, ex Rodrig. & late comprobat Scac. *n.* 155. & Honded. *n.* 37. *vbi sup.* Mantic. *d. lib.* 4. *tit.* 24. *n.* 15. & 16. vbi agit etiam de quæstione quando interesse vsque ad certū pretiū fuit taxatū, & septem casus distinguit, & Cancer. *vbi sup. a n.* 55. valere pactum ait.

48 Limita primò, quando venditor habuit fidem de pretio, & dedit terminum emptori ad soluendum, & a principio non fuit actum de interesse, nam tunc quamuis res esset fructifera de sui natura, tamen venditor dilatione pendente nō poterit interesse pretij non soluti petere. Couarr. *d. c.* 4. *n.* 5, Barbos. *in d. l. de diuisione. n.* 68. & 70. decis. Genuens. 91. *n.* 3. Valasc. *consult* 8. *n.* 8. Honded *cons.* 30. *n.* 5. *lib.* 1. Ios. Lud. *decis. Peruf* 53. *n.* 5. vbi tradit non esse locum interesse. *d l curauit.* quando habita fuit fides de pretio, donec fundus fuerit repertus, super quo pecunia imponatur, & secus esse, si simpliciter dictum fuerit, quòd pecunia colocaretur in aliqua re. Gracian. *discep. foren.* 3. *tom. c.* 588. vbi limitationem sequitur, cum dilatio cōtinet tēpus certū, secus vero in dilatione indeterminata, & in ea, quæ de sui natura venit quam primum adimplenda. Beltram. *in annot. ad decis.* 297. *n.* 11. Alex. Lud. vbi alios laudat.

Post lapsum vero terminum emptor ad interesse tenetur, & in pactum a principio deduci potest. Couarr. *d. n.* 5. *vers. sic tandē*, vbi ex Paul. Dec. & alijs hoc tradit Scac. *vbi sup. d. n.* 153. Afflict. *decis.* 20. *n.* 4. & *ibi.* Vrsil. *n.* 4. Ricc. *decis.* 186. *n.* 4. *in* 3. *p. decis. Curiæ. Archiep.* vbi ratione fructuū, & non ratione pretij interesse deberi cōtra Vrsil. tradit.

49 Limita secundò, si tempore pretij soluendi imminerat euictio, & venditor non det fideiussorem, de quo in Add. Glos. 1. *l.* 32. quia tunc cum culpa venditoris, & nō emptoris diferatur solutio, illi erit ad scribendum, quod sua culpa sentit. Bald. *in l.* 1. *n.* 1. *vers. modo quæro, C. de bonis mater.* cui se subscripsit Afflict. *in d. decis.* 20. *n. fin.* Minsing. *centur.* 4. *obseruat.* 56. Corn. *cons.* 59. *col. vlt. lib.* 3. Soc. *cons.* 88. *n.* 17. & *cons.* 103. *n.* 24. *lib.* 4. Cagnol. *in d. l. curabit, C. de act. empt. num.* 32. & hanc opinionem fundat Thesaur. *dict. quæst.* 88. *num.* 1. & 2. vbi idem esse ait quando venditor teneretur cauere, & non cauit, vel aliud aliquid facere.

50 Contrarium tenet idem Bald. *in l.* 2. *n.* 4 *C. de vsur.* vbi tradit quòd, si vēditor tradit rem emptori, & emptor ei non soluit pretium, quia venditor non dabat ei fideiussionem nomine euictionis, sicuti fuerat conuentum, quamuis tunc emptor non videatur esse in mora, vel culpa soluendi pretium *l. fin. in. fin. ff. de rescind. vendit.* tamen cum pretium habeat, & re fruatur, inducitur æquitas *d. l. curabit*, & probatur *in l. Iulianus*, §. *ex vend. in fin. ff. de act. empt.* & eum sequuntur Anan. *c. conquæstus, col.* 2. *de vsur.* Alex 174. *n.* 3. *lib.* 5. Paris. 60. *n.* 2. *lib.* 1. & hoc receptū esse asserit Cagn. *in d. l. curabit, n.* 33. & Iann. Bapt. Lupet. *n.* 142. Boer. *c.* 1. *n.* 126. *de vsur.* Couarr. *lib.* 3. *var. c.* 4. *n.* 6. Gratian *discep. c.* 588. *n.* 22. vbi late fūdat *vsque ad fin.* Scac. *de commer.* §. 1. *q.* 7. 2. *p. ampliat.* 8. *à n* 160. vbi contrarijs respondit, Giurb. *decis.* 10. *n.* 15. vbi plures laudat. Mastrill. *decis.* 160. Alex. Ludouic. *decis.* 197. *n.* 2. & *ibi* Bertram. *n.* 11. & *decis.* 347. *n.* 10. & 11. Barbos. *in d. l. de diuis.* 5. *n.* 69. vbi respondit contrarijs dicēs iustam causam liberare emptorem àdamno, sed non afferre ei lucrum. Honded *consil.* 44. *vol.* 1. & 30. *n.* 34. & *à n.* 7. eam defendit, Fachin. *lib.* 2 *contr. iur. c.* 32. *vers. altera est. vbi ponderat d.* §. *ex vēdita.* Thesur. *in d. q.* 88. *à n.* 3. vbi in facti cōtingentia Senatū Pedemōtanum distinxisse tradit: aut emptor facta prius oblatione, & venditore recusante cauere, fecit depositum iuxta *l.* 2. *C. de vsuris*, & tunc non teneri ad interesse; aut vero non deposuit, nec obtulit prius, & tunc teneri ad interesse, etsi pecunias haberet paratas, ex Honded. *n.* 36. *vbi supr. & ex d l.* 2. vbi Bart. Salyc. & Paul. aut vero facta fuit sola oblatio sine depositō retinendo pecuniam, & imminebat euictio taliter, quòd non teneretur emptor pecuniam tradere, licet cautio per aduersarium offeratur, vt si lis erat iam mota, quòd est necessariū, vt cōsiderant Afflict. & Honded. *n.* 30. & vide Addita ad Glos.

51 1. *l.* 32. *infr. n.* † Aliàs enim sola oblatio absque reali depositō non sufficeret. Gratiā,

vbi supr. n. 15. & 36. Caual. *decis.* 4. *p.* 1. Vnde prima opinio procedit quãdo nulla facta oblatione emptor pretium retinuit; vel quãdo emptor illud soluere deberet, præstita cautione non deposuit.

52 Amplia, etsi lata esset sentẽtia pro vincente, & penderet appellatio, nam adhuc tenetur venditor ad vsuras compẽsatiuas fructuum. si non deposuerit, & obtentum sit in causa. Mastrill. *vbi supr. n.* 17. Caual.

53 *decis.* 25. *n.* 17. *p.* 1. † Hęc, quę dicta sunt, nõ solum in rerum immobilium alienatione procedunt, sed etiam cũ res mobiles fructiferę venduntur, nam æquitas *d. l. curabit*, ad eas se extendit. Rota diuers. *decis.* 189. *cum aljs, n.* 3. quam refert Seeac. *n.* 173. *vbi supr.* Rodr. *de ann. red. lib.* 3. *q.* 7. *n.* 89. vbi agit de equo tradito, qui locari cõsueuerat.

54 Procedit etiam in omnibus contractibus correspectiuis, ex quibus hinc inde resultat cõmoditas, & in quibus eadem æquitas viget. Soci. Sen. *cons.* 170. *n.* 13. & 14. quos refert, & sequitur Hounded. *cons.* 30. *vol.* 1. Seeac. *vbi sup.* & in specie *in d. l. curabit. comm.* 1. §. 7. *n.* 160. quem sequitur Cancer. *var. resol. lib.* 3. *c.* 7 *de pactis. n.* 21. 22. 23. & 28. & de earum solutione non possunt debitores se excusare minori tempore quam 30. annorum, licet fructus aliàs triẽnio vsucapiantur. de quo vide Hõded. ibi *a n* 68. & Addit. ad Glos. *l.* 15. *tit.* 13.

55 *infr. hac p.* alia circa materiam *d. l. curauit.* vide apud DD. relatos.

56 Quid de cessionario venditoris, vtrum virtute cessionis omniũ iurium sibi factæ possit exigere ab emptore pretium rei vẽditę simul cum interesse, item quod currit tẽpore venditoris ante cessionem, & post cessionẽ. Iacob. Cãcer. *n.* 45. & 46. *vbi sup.* respõdit partem affirmatiuam esse clarã, cũ cessio facta fuit ex causa onerosa, & vltra alios allegat Ios. Lud. *decis. Lucẽ.* 21. Valasc. *consult.* 8. *n.* 6. *p.* 1. Viui *decis.* 414. *n.* 15. Montã. *in addit. Oliua. de action. p.* 2. *lib.* 1. *c.* 4. *n.* 21. vbi alios allegat. Rodrig. *de ann. reddit. lib.* 3. *q.* 7. *n.* 59. vbi idem esse tenet, si cessio facta esset ex causa voluntaria, & etiam agit de cessionario mercatoris.

57 Sed quid si tempore venditionis fundus locatus fuerit, an pensiones debeantur emptori, aut lucro venditoris cedant?

58 in hac quæstione distingue. † Quędam sunt prędia, ex quibus naturales fructus colligũtur, & quædam, ex quibus non naturales, sed ciuiles percipiuntur. Primo casu, si fundus est locatus, inspiciendum est tempus collectionis fructuum, vt si tempore venditionis fructus iam collecti erant, ad venditorem pertineat pensio, pro vt de fructibus iam collectis diximus, si vero erant pẽdentes, pensio debeatur emptori, vt de fructibus diximus, quia pensio loco fructuũ subrrogatur. *l. nauis. ff. de rei vẽ dic l. vlt* §. *vlt ff. de iur fisc.* & hoc intelligit

59 Salyc *in l. fructus, n.* 3. *C. de action. empt.* si tenetur stare colono. (de qua quęstione vide Add. ad *l.* 19. *tt.* 8 *hac p.*) nam si nõ tenetur stare colono, de pensione non est agendũ, quia ei non pensio, sed fructus pendentes debentur, & eum sequitur Mantic *de tacit. conuent. lib.* 4. *tt.* 24. *n.* 44. & nihil interest quòd dies solutionis nondum venerit, vel quòd anticipata solutione locatio fuerit facta, quia in hac diuisione fructuũ nõ attenditur tempus, in quo cedit dies solutio-

60 nis, sed collectionis fructus; † & venditor tenebitur ad restitutionem pensionis anticipatè exactæ, quia causa reducitur ad nõ causam, vt ex alijs tradit Mantic, *infine. d. n.* 44. & Pereg. *de iure fisc. lib.* 6. *tit.* 4. *n.* 35. vbi late explicat. Couarr. *var.* 1. *par. c.* 13. *de emp. & vend. n.* 53. vbi tradit in distributione pensionum sperandum esse tempus, quo fructus percipiuntur, quorum ratione pensio soluitur, & late declarat, & quæstio

61 nem exemplificat, & *infine* teneri venditorem restituere emptori integre pensionem exactam, & actionem cedere pro nõ exactis.

62 Secũdo casu, quãdo fructus ciuiles ex re percipiuntur, vt sũt quæsita ex operis seruorũ, vecturis nauium, vel iumentorum, & pensiones domorum, pro rata diuiduntur inter emptorem, & venditorem ita vt tẽpus, quod præcessit, cedat in vtilitatem vẽditoris; quod vero currit post factam venditionem, cedat in vtilitatem emptoris, nulla facta distinctione quòd dies solutionis venerit, vel non venerit. *l. Iulianus.* §. *fi fructibus ff de act. emp.* & *ibi, gl. verb. cedent*, & DD. *l. si stipulatus*, 4. §. *fin. ff. de vsuris* Couarr. *lib.* 1. *var. c.* 15. *d n.* 3. Gõmet. 2. *to. var. c.* 2. *n.* 11. Peregrin. *n.* 34. Cancer. *d. c.* 13. *n.* 54. *vbi sup.* Valasc. *de partit. c.* 28. *ex*

n. 10.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

*n.*10.Franch.*deciſ.*19.*n.*1. Bertazol.*clauſul.* 26.*gloſ.*13.*n.*8.*&* 9. Mantic.*d.lib.*4.*tt.*16. *n.*44. Barboſ.*in l.diuortio.* 8. 2.*p. inprin. n.* 83.93. 94 *&* 95.*ff. ſolut.matri.* vbi contrariam opinionem proponit, & hanc ſequitur reſpecta diuiſionis fructuum: & actiones,ſi res erat locata,ad venditorẽ pertinere, & non tranſire in emptorem abſq; ceſſione,ſed venditorẽ teneri illam cedere emptori,etiã propter pactum non poſſet expellere colonũ,& ante fructus colectos eſſet pẽſio ſoluta.†& ſic interpretatur *tx.in l Iulianus*, §. *ſi fructibus, verſ.ſin locatis*,de cuius interpretatione agũt.*ibi.*DD.

63

64 Contrariam opinionem, imo quòd penſiones ad venditorem, & non ad emptorẽ pertineant ex *d.verſ.ſi in locatis*,tenẽt Molin,*de biſpanor.lib.*3.*c.*11.*n.*8. Theſaur. *deciſ.*56.*n.*6.vbi ex *d.verſ* hanc rem claram videri dicit,ſed prima eſt verior,†& in his caſibus habet etiam locum æquitas *l. curabit.C.de act.emp.* Pol. *in d.*§.*ſi fructibus.in prin.& n.*4 & Barboſ.*n.*49.*ſupr.*

65

66 Sed quid de colono partiario,qui in fructibus,qui erant pendentes tempore venditionis,habebat partem,vtrum hæc pars pertineat etiam ad emptorem? Et lucro emptoris cedere docent Romã.*conſ.*309. Laſ.*in l. cum filio.n.*180.& *ibi* Socin,Iun.*n.* 74 *ff.ſoleg.*1.Ludouic.*deciſ. Peruſ.*83.*n.* 6. Griuel.*deciſ.Dolan.*51.*n.*20.*&* 21.vbi tradit quòd partiario ſolum datur actio contra locantem. Trentacinq.*n.*2.*lib.*3.*tit.de empt.reſol.*6. Mantic.*d. tit.* 16.*n.* 45. Barboſ.*in d.l.diuortio.*8.2.*p ff.ſolut. matrim.n.* 82. *&* *in l.ſi filio familias.* 26.§ *fin.n.* 30. *&* 31.& vide Addit.ad Gloſ. 5.*l.*19.*tit.* 8.

67 Limita hanc doctrinam ex Laſ.*vbi ſupr. in fine.*quando venditor ignorabat in fundo eſſe colonum partiarium;nam tunc partẽ colonicam non conſequitur.

68 Hãc limitationem impugnat Socin.Iun. *vbi ſup.n.*75. Barboſ.*in d.n.* 82. vbi dicit ſcientiam,vel ignorantiam venditoris non eſſe attendendam,ſed emptoris,et ſi ſciat rem venditam in totum non eſſe venditoris, ius, quod vẽditor in illa habet, videtur emiſſe,& venditor vendidiſſe;de quo vide Addit.ad Gloſ.*l.*18.& dictam limitationem non eſſe verã dicit Ioſ Ludouic. *n.* 10.*&* 11.& corruptam eſſe litteram apud Iaſſonem, *in dicl. loco* dixit Franch. *deciſ.* 334.*n.* 1. quia prædicta limitatio non potuit procedere à tanto viro, & eum ſequitur Surd.*deciſ.* 265.*n.* 52. ſed d.limitatio procedit,quando venditor non ſua manu locaſſet fundum,nam tunc in dubio ignorantia præſumitur,& ius ſuum vendidiſſet,ſeu ſua manu fundũ coluiſſet,vel ſi emptor ſciret adeſſe colonũ, vt declarat Mãt. Trentacin. *n.* 5. Barboſ. *vbi ſupr.*Franc. *d.n.*1.*in fin.* Theſaur. *deciſ.*55.*n.*4. vbi late eam defendit,Ric.1 *p.collect.*159.*verſ.item quæro*,vbi hanc veriorem dicit contra Ioſeph.Lud.Peregrin.*de iur.fiſc.lib.*6.*tit.*4.*n.* 42.*Surd.vbi ſupr.n.*28.*&* 52.*&* *deciſ.* 172. *n.*5.Gratian.*deciſ.*176.*in addit.à n.*1.Alex. Lud.poſtea Pappa Greg. 15.*deciſ.* 90.*n.*8. & hanc deciſionem Rotæ repetit Farin. *deciſ.*78.1.*tom.*2.*p. deciſ.* & vide Addita ad Gloſ.5.*l.*19.*tit.*8.*infra.*

69 Amplia hanc limitationem procedere, etſi emptor ignorauerit rem eſſe locatam colono partiario,ex Ant.Peret.& Graciã. *vbi proxime*, vbi hanc limitationem late comprobant.de veritate huius ampliatiõnis dubito ex dictis *in d.add gloſ.*1.*l.*18.*ſup.*

70 Quid de fructibus vẽditionis conditionalis,vide Barboſ.*in l.ſi mora.* 101.*ff.ſolut. matrim.n.*201.vbi declarat. Carrot. *deciſ.* 51.*per tot.*& Addit.ad Gloſ.4.*l.*2.*ſupr.* vbi egimus de fructibus perceptis ante declarationem pretij, quando venditio celebrata fuit pro pretio ab arbitio declarando, & Ioſ. Lud. *deciſ.* 53. vbi agit de fructibus perceptis ab emptore è re vendita æſtimãtis pro parte pretij ſoluta?† Quid defœtu

71 peccorum. Vide *l.pen.C.de act.empt.*

Sed an partus partuum debeantur,hoc

72 eſt *los partos,y poſpartos*, & qualiter ſit condemnatio facienda, Vide Eſcobar, *de ratio cin.c.*18.*per tot.*& Addit.ad Gloſ.3.*&* 4.*l.* 11.*tit.*15.*infra.*Gratian. 3.*tom.diſcep.c.*524. *n.*12.*&* 13.Honded.*conſ.*30.*n.*20.21.*&* 22 Fab.*in ſuo C.lib.*7.*tit.*18.*defin.* 20. Et quid de fructibus fructuum & Addit. ad Gloſ. *vlt.l. vlt.tit.*1.*ſupr.*

73 De fructuum perceptorum probatione,& de expẽſis,quæ ex eis deduci debẽt, vide Addit.ad Gloſ.3.*&* 4.*l.*11.*tit.*15.*ſup.*

74 vbi de hoc late egimus. Et de liquidatione fructuum ad taxationem in hac materia legis *curauit* Vide Honded. Fabr. & Gratian.*vbi ſupr.&* 4.*tom.c.*716.*à n.*1.qui,*n.*2. ſubdit non poſſe exequi iudicis taxationẽ.

75 Non inutilis,nec leuis,ſed difficilis, quæſ-

tio eſt.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tio est sæpe in tribunalibus agita, vtrum in hoc contractu emptionis, & venditionis fructus, & vsuræ iure actionis, vel officio iudicis debeantur? cuius cognitio multum interest, nam si iure actionis debentur, etiam finito iudicio super negotio principali poterunt iterum peti, & exceptio rei iudicatæ non obstabit, *l. centum capue ff. de eo quod certo loco*, Gl. *fin. in l. non solum* 13. *ff. de rei vendicat. & in addit.* Gl. *fin. in l.* 4. *C. deposit.* Saryn. *in addit. ad* Mathesil. *sing.* 80. *n.* 6. vbi alios laudat. Mudeu. *in l.* 3. *§ si emptor ff. de action. emp.* Surd. *cōs.* 243. *à n.* 23. Faber. *in suo C. lib.* 7. *tit.* 18. *de fructibus, & lit. expens. deffinit.* 67. Giurb. *decis.* 65. *n.* 17. 18. *&* 19. vbi in alio iudicio fructus peti posse dicit, etsi expresim petiti fuerint, si iudex eorum condemnationem ommisit, & multos laudat. Scacc. *de appellat. q.* 17. *limit.* 21. *n.* 45. & vide *infra à n.* 93. & Addit. ad Glos. 6. *l.* 13. *tit.* 11. *infr. hac p.* Si vero officio iudicis, & peracto iuditio de fructibus, damnis, & interesse iudex non pronuntiauit, modo petiti sint, modo non, amplius de illis iudicare non potest, cum semel officio suo functus sit, *l. vlt. §. Lutius, Titius. ff. de condit. indeb. l. iudex.* 15 *ff. de re iudic. l. terminato, ff. de fructib. & lit. expens. l.* 4. *C. depositi. l. in bona fidei* 13. *l. eos* 26. *C. de vsur.* Surd. *decis.* 69. *n.* 2. *& per tot.* Castill. *quotid. lib.* 5. *c.* 135. *n.* 10. quam plures allegat, Glos. & DD. *supr. citati*, Apostil. *margin. litt. E. ad glos.* 1. *§. actionū. inst. de actionib.* Boer. *decis.* 18. *n.* 1. Gamm. *decis.* 191. vbi sic decisum fuisse dicit, & ibi, Flor. de Mena. qui alios adducit. Giurb. *decis.* 5. *n.* 9. vbi alios allegat. Pichard. *in d. §. actio num.* 28. *q.* 8. *n.* 10. Morl. *in empor. iur.* 1. *par. tit.* 10. *de locat. & cōduc. in pram. n.* 15. *in fin.* Linglo. *decis.* 3. *q.* 5. *n.* 12. Surd. *cons.* 293. *n.* 5 17. 24. *&* 27. 28. Honded. *cons.* 30. *n.* 12, *&*
76 13. *lib.* 1. De fructibus vero tempore venditionis pendētibus absque dubitatione eos in actione venire dicendum est, quia & ip si venditi censentur, vt diximus, *supr. n.* 6. 7. 8. *&* 9.

De fructibus post perfectum contrac-
77 tum satis, natis, & perceptis, quęstio versatur, & officio iudicis, & non iure actionis deberi probatur. In omnibus actionibus bonæ fidei fructus, vsuræ, & interesse veniunt ex mora, *l. mora*, 32. *§. in bona fidei contract ff. de vsuris*, vbi Marian. *inquit in bona fidei contractibus ex mora vsuræ deberi*, sed fructus, qui debentur ex mora, iudicis officio peti debent, quia mora trascendit naturam actionis, & non potest ad eos actio competere, ergo officio iudicis debentur, & hāc opinionem tenet Bald. *in l.* 1. *in fin. C. de vsur. & fruct.* vbi hanc rationem tradit, & eam sequitur Angel. & Alexan. *in l. si marito, § fin. ff. solut. matrim.* Ias. *in l. iuditio capto. n.* 9. *&* 10. *C. de iudici*, vbi respondit contrarijs, *& in §. actionum, n.* 45. Bap. Castel. in additio ad Mathesil. *sing.* 90. vbi officio iudicis deberi, verius esse dicit; & ibi, etiam Saryn. vbi tradit differentiā inter officium, quod ex contractu bonę fidei datur, & quod datur in stricti iuris arbitrijs, scilicet quòd primo casu implorato iudicis officio iudex omnino necesse habet illud impartiri, in alio vero non, sed potest illud denegare. Linglo. *decis.* 3, *q.* 5. *n.* 10. vbi in omnibus contractibus bonæ fidei eā veriorem dicit in fructibus ante litem cōtestatam perceptis. Auend. *resp. 6. n.* 3. *vers.* 5. *concluf.* vbi hanc tenet exceptis actionibus, & iudicijs vniuersalibus.

78 Contrariam opinionem, scilicet quando in contractu emptionis, & venditionis fructus actione ex empto debentur, probat *text. in l. videamus* 38. *§. causa. ff. de vsur.* vbi Paul. Iurisconsult. *in prin.* inquit *videamus generatim quando in actione, quæ est in personam, etiam fructus veniant*, & post alios casus, in quibus actio ad fructus datur, prosequitur *ex causa etiam emptionis fructus restituendi sunt*, & in casibus, *in d. l.* expressis iure actionis fructus deberi tradit. Barbos. *in l. si mora. n.* 10. *n.* 105. *vers. similiter, ff. solut. matim.* Secundo probatur, *ex l. si stipulatus.* 4. *§. fin. ff. de vsur. vbi si vero post contractam emptionem* inquit Papinian. *ante interpositam stipulationem partus editus, vel aliquid per seruum venditori acquisitum, & quod ex stipulatu consequi non potuerit, iudicio empti consequitur.* Ex quo constat actionem ad fructus post constractum perceptos dari, & hanc sententiam tenent Acurs. *in glos. vers. bonæ fidei, circa fin. Instit. de act.* quam dicunt singularem Bald. *in c. cum venerabilis, in 7. col. de exceptio.* & Mathesil *sing.* 90. & Glos. *non relata*, eam sequitur idem Bal. *in l. si marito. §. fin. per illum tex. ff. solut. matrim.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

mitr. Zasius, *in d.* §. *actionum, n.* 47. vbi eam veram dicit, & Glos. *vers. cum fructibus, in* §. *& si in rem. Inst. de iudicijs.* Mude. *in l.* 3. §. *et si emptor, n.* 4. *ff. de act. empt.* vbi nimiam restitutionem esse inquir, & diuinatione non carentem, si quod dicitur ex empto sũ peresse actionem ad fructuum præstationem, ad eos solos fructus tempore venditionis crescentes retulerimus. & Barbos. *in l. si mora* 16. *n.* 104. *& n.* 105. *& in.* 106. vbi late hanc opinionem comprobat.

79 Cui non obstat ratio contrariæ opinionis, quòd fructus in omnibus contractibus bonæ fidei veniunt ex mora, nam hoc non procedit in fructibus, sed in vsuris, vt notant Glos. Mathesil. & Zasius, *vbi sup. vers. & mora, in l. mora fieri,* §. *in bonæ fidei contractibus. ff. de vsur.* vbi fructus sine mora deberi dicit. secũdo quia licet regulariter in actionibus bonæ fidei veniant fructus officio iudicis post moram, at in actione ex vendito veniunt fructus etiam cessante mora, vt colligitur *ex l. fructus, C. de action. empt. l. venditor ex hæreditate,* §. *quemadmodum, ff de hæred. vel action. vend. l.* 3. §. 1. *in fin ff de act. empt.* & sentiunt Gl. & Salyc. *in l.* 2. *C. de act. empt.* Barbos. *n.* 107 *vbi supr.* & diximus, quid quid in contrariũ pro constanti habeant Bald. *in d. l. fructus ad fin.* & *ibi,* Salyc. *n.* 2. & comprobatur nã si ex mora debeantur fructus mora emptoris liberaret venditorem ab his fructibus, vt a fortiori probat *l. mulier* 22. §. *si hæres, ff. ad Trebel.* & quia propter moram cessat æquitas, quam iudicis officium semper præsupponit, *l. quod si ephesi. ff. de eo quod cert. loc.* & colligitur ex ratione Baldi per argumẽtum â contrario *in l.* 1. *n. fin. C. de vsur. & fructi. legat.* Et mora emptoris in hoc casu nihil nocet, quominus fructus debeantur, quia debentur ei iure actionis, *l. videamus* 38. §. *item si vi, ff. de vsur.* & late prosequitur Barbos. *vbi supr. n.* 105.

80 In alijs vero contractibus bonæ fidei idem videtur dicendum ex Glos. Bald. Mathes. & Zasis. *vbi sup.* qui generaliter loquũtur in fructibus venientibus ex his cõtractibus, quos iure actionis, & non officio iudicis deberi docent. & eorum opinio confirmatur *in* §. *in cæteris quoque contractibus. d. l. videamus,* sed in eis manus dubium ver-

81 satur, de quibus in suis locis agemus. De cõtractibus stricti iuris vltra *supra* laudatos vide Morl. *in empor. iur. tit.* 10. *de locat. & conduc. in pramis. n.* 14. & 15. vbi officio iudicis venire tradit, & vide Addit. ad Glos. 6. *l.* 13. *tt.* 11. *infr. hac p.* & caue ab eo quatenus dicit. *d.* Gl *verb bonæ fidei. in* §. *actionũ, prope fin. docuisse in bonæ fidei iudicijs* fructus venire à tempore moræ iure actionis, nam Glos. *hoc non dicit.* sed quod fructus in his contractibus iure actionis veniunt, & vsurę à tempore moræ officio iudicis. *in vers. sed in bonæ fidei,* & in hoc eam singula-

82 rẽ dicunt *sup.* citati. † Iudicia enim bonæ fidei, & actiones bonæ fidei, idem sunt, de

83 quo vide Parlad. *in sex q. diff.* 42. *n.* 4. † vsuræ enim, quæ hodie reducuntur ad interesse, quæ iudicis officio debentur, finito iudicio amplius peti non valent *ex jup. tradit. & infra,* in Addit. ad *d glos.* 6.

84 Limita primò in vsuris recompensatiuis, quæ debentur ex æquitate, *l. curauit; C. de act. emp.* de quibus supra egimus, nam istę, licet officio iudicis petantur, vt tradit Honded *n.* 7. *in cons. infra. citando* ex æquitate peti possunt, ne quis fine causa cum iactura aliena locupletetur, & pro consequenda re sua, vel sibi debita datur officiũ iudicis, *in l si me, & Titium, ff. si cert. petat.* Marta. *cons.* 384 *n.* 8. Honded. 30. *n.* 53. 54. *&* 55. *vol.* 1. vbi late comprobat. Faber. *in suo, C. lib.* 4. *tit.* 24. *de vsuris. definit. n.* 11.

85 Limita secundò, quandò interesse iure actionis principaliter, & ex conuentione deberetur, nam tunc finito iudicio peti potest. DD. *in l.* 4. *C. depositi.* Bart. & Ias. *C. de eo quod certo loco, & in l.* 1. *n.* 3. *vers. hinc. C. de iudicijs* vbi docet posse agere, etsi nulla reseruatio fuisset facta a iudice in sententia, & alios refert, & sequitur Hõded. *d. cons.* 30. *n.* 52. Morl. *in empor. iuris. n.* 15. *vbi supr* Lingloi *decis.* 3. *q.* 5. *n.* 13. & vide Addit. ad Glos *fin. tit.* 1. *supr, hac. p. n.* 63. & ad Glos. 6. *l.* 13. *tit.* 11. *infr. hac p.*

86 Sed quid si fructus, & interesse non fuerint per emptorem petiti? Dic quòd non potest eorum condemnatio sequi, nisi expresse petantur in libello *l.* 4. §. *hoc autem iudicium, l. de pupillo,* §. *qui opus ff. de nou. oper. nuntiat. l. partium ff. de vsur.* Bart. *in l. si post moram. n.* 3. & 4 Bald. *n.* 2. Salyc. *n.* 10. Alex. *in l. marito,* § *fin. ff. solut. matr.* Ripa. *in l.* 4. §. *hoc autem iudicium. n.* 63 *ff. de dam. infec.*

toc

to. Couar. *lib.* 1. *var. c.* 3. *n.* 1. *infine.* Thesaur. *decis.* 135 *n.* 2. Cabed. *decis.* 68. *n.* 1. *p.* 1. Vicen. Carrot. *in tract. de remedijs, contra praiudi sent. except.* 32. *n.* 1. & 55. vbi de fructibus. Surd. *cõs.* 293. *n.* 2. vbi alios adducit. Giurb. *decis.* 86. *n* 10. Guzm. *de euict. q.* 13. *n.*

87 84. & probatur ex traditis *sup.* †fructus enim ante litem contestatam percepti, seu interesse, ad hoc vt possint cadere in condemnatione, nominatim debent esse petiti. Bal, *cons.* 119. *statuto cauetur. vers. quoad primam. lib.* 2. Guid. Pap, *decis.* 405. *n.* 1. & *ibi* Rãchin. *in annot.* Boer. *decis.* 18. *n.* 3. Couar. *vbi supr.* Auend *respons.* 6. *n.* 3. *vers.* 4. *concl.* Sesse. *decis. Arag.* 136. *n.* 18. & 22. Tusch. *concl.* 502. *litt. F. n.* 1. Lingloiſ. *decis.* 3. *quæst.* 5. *n.* 12. Castill. *quotid c.* 135. *lib.* 5. *n.* 8. vbi alios cumulat, & pro hac doctrina est *text. in l. ædiles* §. *item sciendum, ff. de ædil. edic.*

88 Limita primò hanc doctrinam in fructibus perceptis post litem cõtestatam, super quibus, etsi non sint petiti, potest sequi condemnatio. *text. in d.* § *sciendum, c. significãte. de appellat.* Andre. *in c grauis. de restitut. spoli.* Afflict. *decis.* 59. *n.* 2. & 3. Gãma. *decis.* 320. *n.* 3. Surd. *cons.* 293. *n.* 15. Auer. *ad Cap. pel. Tolos. decis.* 195. *n.* 1. Farin. *decis.* 794. *n.* 2. Guid. Pap. & eius Addit. *vbi supr.* vbi pro hac opinione refert Butrium, & pro ea cõtra Innoc, & Hostien. senatum iudicasse testatur. Boer. *n.* 3. *vbi supr.* qui etiam affirmat secundum eam iudicatum fuisse per senatum. & de Senatu Parisiensi idem dixit Rebuf. 3. *tom. constit. in tract. de fructib. art.* 2. *glos. vnica. n.* 32. Auend. & Couarr. *vbi sup. infin princ.* vbi hanc receptissimam sententiã DD. appellat, & inhærendo doctrinæ Couarr. idem probat Sesse. *d. decis.* 136. *n.* 15. Lingloiſ. *n.* 10. Faber. *in suo, C. lib.* 7. *tit.* 18. *de fructib. & lit. expens. deffinit.* 67. *vers. nam officium.* Carrot. *n.* 55. Giurb. *decis.* 65. *n.* 9 & *decis.* 89. *n.* 32. Castill. *vbi sup.*

89 Limita secundò in interdictis possessorijs, si venditor in instrumento vẽditionis constituit se nomine emptoris possidere, & emptor agat interdicto vti possidetis, do quo diximus in Addit. Glos. *anteced.* in hoc enim casu, & in alijs interdictis possessorijs veniunt in condemnatione fructus etiam non petiti. *l. in interdictis, ff. de interdic, l. videamus.* 38. § *in interdictis. ff. de vsur.* Boer. *d. decis.* 18. *n.* 2. Auen. *d. respons.* 6. *n.* 4. Rebuf *n.* 35. *vbi sup.* Surd. *cõs.* 299. *n.* 16. vbi alios tradit. Cancer. *lib.* 3. *var. resol. c.* 16. *n.* 95. Frãch. *decis.* 31. Deciã. *cons.* 46. *n.* 2. *vol.* 1. Peregr. *de fideicõm. art.* 44. *n.* 150. Peguer. *decis.* 160. *n.* 2. Thesaur. *decis.* 29. *n.* 6. Couar. *lib.* 1. *var c.* 3. *n.* 1. Menoch. *de retin. possess. remed.* 3. *n.* 289. & *de recuper. possess. remed.* 1. *n.* 413. Gratian. *discep forens.* 2. *tom. c.* 206. *n.* 4. & *decis.* 208. *n.* 14. Mexias. *in l. Tolet.* 2. *p. fundã.* 21. *n.* 15. *cum duob sequent.* Ranchin. *in annot. ad Guid. Pap. d. decis.* 405. Carrot. *vbi sup.* Lingloiſ. *d. decis.* 3. *q.* 5. *n.* 14. *vers. quartus est.* Fab. *in suo C. lib.* 7. *tt.* 18. *de fructib. & expensis diffinit.* 68. Giurb. *decis.* 65. *n.* 2. vbi alios refert. Castill. *quotid. lib.* 5. *c.* 135. *n.* 18.

90 Limita tertiò, si petiti fuerint generaliter sine specificatione quãtitatis. Ferrar. *in sua prax. in form. libell. in action. real. in gl. super fructibus. n.* 2. ibi Mascer. *in addit. litt. C.* vbi dicit hanc esse communem practicam Alex *cons.* 95. *col. fin. vers. quomodo autem vol.* 2. Carrot. *n.* 56. *vbi sup.* Surd. *consil.* 293. *n.* 21. qui *à n.* 18. posse petitionem fructuum cum petitione rei commulari defendit, & contrarium tenẽtes impugnat. Castill. *lib.* 5. *c.* 135. vbi Surd. doctrinam refert, & duas opiniones contrarias, & ex eo resoluit, quòd res iure actionis, & fructus officio iudicis mercenarij simul in eodem libello peti possunt.

91 Limita quartò, si in libello adest clausula, *ius, & iustitiam ministrare*, quando via actionis fructus debentur. Tusch. *litt. V. cõcl.* 502. *n.* 6. Lingloiſ. *dict. decis.* 3 *q.* 5. *n.* 12. Surd. *d. cons.* 293. *n.* 17. Giurb. *decis.* 89. *n.* 32. vbi tradunt sufficere, quòd actor petat reũ condemnari. Caued. *decis.* 168. *n.* 5. *art.* 1. Guzm. *de euict q.* 13. *n.* 85. & 89. tradit posse fieri condemnationem ad fructus, quoties fructus possunt comprehendi sub petitione proposita.

92 Limita quintò, quando agitur actione vniuersali. *l. item veniunt*, §. *fructus. ff. de pet. hered. l. non est. C familiæ herciſc.* Glos. *in l. solemus. ff. de iudic.* & *ibi* Angel. & Aluer. Surdus. *cons.* 293. *n.* 2. *lib.* 2. Auend. *respons.* 6. *n.* 3. *vers. quinta.* Boer. *decis.* 18. Barbos. 3. *par. rubr. n.* 61. *ff. solut. matr.* Menoch. *de recup. remed.* 15. Matienz. *in l.* 1. *glos.* 5. *n.* 6. *tit.* 21. Peregr. *de fideicomm. art.* 49. *n.* 150. *infin.* Caued. *decis.* 68. *n.* 4. Castill. *quot. lib.* 5. *c.* 135. *n.* 17. vbi plures cumulat. Guzm. *vbi supr. n.* 86.

Limita

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

93 Limita sextò si actor in libello postulauit rem sibi restitui. Surd. *vbi sup. n.* 16. & *decis.* 212. *n.* 11. Gutier. *libr.* 3. *pract. q.* 38. *n.* 30. Giurb *decis.* 585. *num.* 7. Barbos. *n.* 73. Caued. *n.* 5. Castill. *n.* 20. *vbi supr.* Cacher. *decis.* 160. *n.* 4. Boer. *decis.* 52. *n.* 1. Gomez. 3. *tom. var. c.* 13. *n.* 38. Guzm. *n.* 86. *vbi sup.*

94 Limita septimò fauore publicæ vtilitatis, miserabilium personarum, vel piæ causę secundum Bartol. *in l. dies*, §. *hoc autem n.* 2. & 3. *ff. de dam infect.* Lingl. *n.* 11. *vbi sup.*

95 Sed quid si iudex expresse de fructibus non iudicauit, sed iussit rem restituere, vtrū in hac cōdemnatione veniant fructus. & pro affirmatiua est *l. videamus*, 38. §. *in fabian ff. de vsur. l. in condemnatione*, §. 1. *ff. de reg. iur.* Bal. *in rubr. C. de fruct. & lit. expens.* Ioan. Corras. *miscelan. lib.* 1. *c.* 9. *n* 1. Couar. *lib.* 1. *var. c.* 13. *n.* 1. Boer. *decis.* 18. *n.* 4. Osasc. *decis.* 159. *n.* 11. Sesse. *decis.* 136. *n.* 13. *cum aliis.* Surd. *cons.* 293. *n.* 16. Hier. Marilianus. *decis.* 32. Cæsar. Barz. *decis.* 94. *n.* 1. Graciā. *discep* 4. *tom. c.* 770. *n.* 45. & 6. Tusch. *pract. conci. litt. S. concl.* 360. & pro hac opinione multa tradit Mar. Giurb. *decis.* 65. *à n.* 1. *cū* 6. *seq. & in decis.* 89. *n.* 32. Menoch. *consil.* 1173. *n.* 13. & 14. vbi tradunt satis esse iudicem declarare actorem esse dominium: sed in praxi posse obtineri dubitat Couar. *vbi sup.* & contrariam opinionem nouissime defendit Parlad. *in seq. different.* 42. *n.* 10. & pro ea plures auctoritates, & rationes adducit Castill. *quotid. d. c.* 135. *n.* 20.

96 Contrariam opinionem, scilicet condemnatum ad restitutionem rei non censeri cōdemnatū ad restitutionē fructuū docet Thesaur. *decis.* 135. *n.* 2. Cācer. *vbi sup.* Alex. Raudens. *decis.* 23. Cornaz. *decis.* 170. Picc. *collect. decis. collect.* 1999. & ratio est, nam si petiti sunt fructus, & iudex in sententia de eis non fecerit mentionem, videtur reū à fructibus absoluisse. *l. terminatio. C. de fruct. & lit. expens.* Guid. Pap. *decis.* 405. *n.* 2. vbi amplius peti non posse ait. Thesaur. *decis.* 135. Cancer. *var. resol. p.* 4. *n.* 16. 88. & 89. Cornaz. *decis.* 110. *n.* 9. & 170. *n.* 14. Boer. *decis.* 18. Mascel. *decis.* 220. *n.* 4. Giurb. *decis.* 65. *n.* 8. & *decis.* 89. *n.* 12. Castill. *quotid. c.* 135. *n.* 16. de qua quæstione late diximus in Addit. ad Glos. 6. *l.* 13. *tit.* 11. vbi hoc notabile declaratur.

97 In præsenti quęstione tenendū est, quando ex natura actionis veniunt fructus, procedere primam opinionē, vt in iudicijs vniuersalibus, in quibus ex natura actionis veniunt fructus, itē in interdictis restitutorijs, Marilian. & Ricc. *in fin. collect. vbi sup.* in iudicijs particularibus idem tenendum est, quandocumque de iure fructus debeāt restitui, vt in rei vendicatione, & alijs Castill. *n.* 25. *vers. ego sane. vbi supr.*

98 Vnde colligitur quòd, si fructus fuissēt petiti in causa, & de natura rei non veniāt, & iudex in sententia non fecisset mentionē, etsi loquutus fuerit per verbum *restituere*, censetur reum absoluisse, & amplius peti non possunt si accessore, & solo officio iudicis deberetur. Surd. *decis.* 69. & relati pro secūda opinione. & ratio est, quia quādo id, quod omittitur, fuit petitum, iudex omittendo censetur absoluere, licet regulariter omittendo iudex non videatur absoluere. Bart. *in l.* 4. *C. depositi.* †si vero principaliter, & iure actionis deberetur, principaliter adhuc agi poterit. Cancer. *n.* 96. Surd. *in d. decis.* 69. *n.* 2. Giurb. *in decis.* 65. *n.* 14. Peger. *decis.* 180. *n.* 1. Castill. *n.* 26. *vbi sup.* †idō que venit dicendum, si à sententia fuerit appellatum, nam iudex appellationis poterit super eis pronuntiare. Surd. *cons.* 293. *n.* 27. Cancer. *n.* 92. Castill. *vbi sup.* qui alios referunt, & vide Add. Gl. 6. *l.* 13. *tit.* 11. *infr.*

99 100

101 Si verò iudex in sententia dicat condemnotē iuxta petita, tunc reus censetur condemnatus ad fructus in libello petitos. Marilian. *n.* 1. & 2. Giurb. *n.* 11. *vbi sup.*

102 Et pro complemento nota, quòd, si quis in possessionem fuerit missus, si postea sententia, seu decretum fuerit reuocatum, & ad irritum deductum, restitutio rei debet fieri cum fructibus. Bezius, *cons.* 95. Nata. *consil.* 535. Roman. 457. Osasc. *decis.* 160. *n.* 12. Cancer. *n.* 100. *vbi sup.* Sforz. Odd. *de in integr. rest. 1. p. q.* 45. *n.* 16. qui generaliter loquuntur, quando titulus, quo rem possidebat, est redactus ad non titulum. & ea, quæ dicta sunt, intellige de fructibus perceptis, quia illi qui percipi potuerūt ante iudicū, non possunt eis concedi, cum in specie isti sint per sententiam adiudicandi, & in condemnatione iudice ponendi. Surd. *cons.* 193. *n.* 15. Innocent. *in c. grauis. de restit. spoliat.* Sforc. Odd. *de in integr. rest. q.* 45. *n.* 25. *p.* 1. Menoch. *cons.* 110. *per tot.* percipue *à n.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

13. Marilian. *n.* 4. Giurb. *n.* 12. & 13. *vbi sup.*

105 Sed quid de fructibus, qui collecti sunt post rem iudicatam reo moram faciẽte in restituenda re? Dic quòd in condemnatione fructuum non veniunt, nec in eis iudex condãnare potest, quia tractus futuri temporis non expectant ad iudicem. *l.* 1. *ff. de vsur.* Surd. *d. cons.* 293. *n.* 3. vbi Angel. & Beroium pro hac doctrina refert. *& cons. sil.* 340 *n.* 10. & nouissime eum sequuntur Castill. *quot. lib.* 5. *c.* 135. *n.* 4. & vide Parlad.

SVMMARIVM.

1 *In venditione domus puteus venit.*

2 *Putus est communis, si stat inter duas domus. & an possit diuidi, & quo iudicio.*

3 *Quis an possit in sua domo, vel fundo aperire puteum, & quid si noceat vicino, aut pulico fonti.*

4 *In venditione domus veniunt canales, & rota, per quam aqua trahitur, etsi nõ sint intra domum, si ad eius vsũ sint paratæ.*

5 *Ea, quæ detracta sunt a domo, vt reponerentur, veniunt in venditione domus, non vero quod domus causa paratum est.*

6 *Bona, quæ possessor maioratus parauit ad reficiendam domum, sunt libera.*

ADDITIO GLOSSÆ. III. IIII. & V.

1 NOta 1. *ex tex.* & Glos. 3. in venditione domus puteum venire. Adde *l. Iulianus* 14. §. *fin. cum l. sequent. ff. de act. emp.* Cępol. *de seruit. vrban. prad. c.* 47. *n.* 6. *vers. ad de prædictis*, & non solum in venditione venit puteus, sed putealia, id est quibus puteus cooperitur, vt funes, quibus aqua hauritur, & labra scilicet, vasa, seu crateres lapidei ad recipiendam aquam apti, & fistulæ, seu aquæ ductus, *ex d.* §. *fin.* & rota ad hauriendum aquam, *l. qui fundum*, §. *fin. ff. de contrab. empt.* Bertazol. *clauſ.* 19. *glos.* 11. *n.* 1. vbi alios allegat, & hoc intelligit, quãdo puteus est in domo, vel intra confines domus, *vt infr.* in Gl. 5. & Bertazol. *ibi, gl.* 13. *n.* 18. Pereir. *de empt. & vend. c.* 22. *n.* 15. & idem dic de cisterna ex *supra* traditis.

2 Nota tertiò ex Glos. quòd puteus est communis, si stat inter duas domus, & an possit diuidi, & quo iudicio. Vide *l.* 4. §. 1. *ff commun. diuid.* Cępol. *n.* 2. *vbi supr.* & si indiget refectione, communi expensa reficiri debet. Catellia Cotta, *in memorab. verb. puteus*, Cępol. *n.* 3. *vbi supr.* qui *in n.* 4. subiicit quòd, si vnus ex vicinis velit remittendo vsũ, ea commodũ putei, vel aliter ius rei expensam recusare, non potest, si puteus indiget reparatione pro tempore præterito; nec pro tempore futuro, si vult stare in vicinia.

3 De quæstione, an quis possit in sua domo, vel fundo aperire puteum, si nocet fontí publico, vel vicini puteo, vide *l.* 19. *tt.* 31. *par.* 3. & ibi Add. *& l. fluminum*, §. *fin. ff. de damno infecto*, *l.* 1. §. *denique*, *ff. de aqua pub. arcen. l. Proculus*, *ff. de dãno infect.* & Pereir. de Castro. *decis.* 35. vbi refert quæstionem de facto examinatam; & alia de quæstionibus circa diuersionẽ aquarum, vide apud Thesaur. *decis.* 245. Gaill. *lib.* 2. *obseruat.* 69 Arisminum. Tepat. *variar. sentent. tit.* 574. *de flumine, & aqua.*

4 AD Glos. 4. Nota 1. in venditione domus venire canales, & Adde Bertazol. *clauſ.* 26. *glos.* 13. *n.* 18. *col.* 2. *vers. canales*, & etiam veniunt fistulæ ex eodem, *ibi, vers. & de fistulis quòd veniant*, Mozz. *de empt. & vend. c. de naturalib. empt. n.* 51. Cępol. *de seruitut. verb prad. c.* 49. *n.* 5. qui *à n.* 1. de his fistulis agit, & de eius significatione.

Nota secundò, venire in venditione domus rotam, per quam aqua trahitur. & Add. de Bertazol. *clauſul.* 19. *glos.* 11. *n.* ...

AD Glos. 5. Nota put[illegible], canales, & rotam venire in venditione, & si nõ sint intra domum, sed extra. intellige quando paratæ fuerũt ad vsum domus, vel quando ad eas per domum est additus. Adde Bertazol. *in clauſ.* 19. *glos.* 10. *n.* 4. & 5. vbi alios refert, & faciunt tradita per Castill. *quotidian. lib.* 5. *c.* 62. *à n.* 13. vbi de destinatione late agit, & de eius effectu, & quando habeatur pro re perfecta.

5 Nota ex *tex.* venire in venditione domus,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

mus, ea, quæ detracta sunt, vt reponantur, non vero id, quod domus causa paratum est. Add. *l fundi*, §. *quæ pictæ*, *vers. item quod insulæ. ff. de act. empt. & l. granaria*, §. *tegulæ*, *ff. eod.* Bertazol. *clauſ.* 26. *gloſ.* 13. *n.* 45. vbi in hoc caſu non operari deſtinationem, vt comprehendantur ex Alciato tradit. Mieres. *de maioratib.* 4. *p. q.* 33. *n.* 38. vbi tradit bona libera eſſe, quæ poſſeſſor maioratus parauit pro refectione domus maioratus, ſi ædibus nō ſint affixa, & poſita, & alios laudat, & vide Gratiā *diſcep. to.* 4 *c.* 657. *n.* 18. & 37. vbi late tradit, quę domus appellatione veniāt, & *n.* 24. & 25. Caſtill. *vbi ſup.*

LEX. XXIX.

SVMMARIVM.

1 *Horrea, ſi ſunt fundata in re vēdita, vel affixa, vel defoſſa veniunt in venditione.*

2 *Fouea grani exiſtens ſub via publica ante domum, ſi dominus cum domo ea vtatur, ſeu per domum ad eam ſit aditus, venit in venditione. Item, quæ eſt in domo ex tabulis confecta, ſi ſit affixa: & ea, quæ ſunt in domo, vt perpetuò eſſent. n.* 6.

3 *Vaſa vinaria, ſeu dolia, ſi ſūt defoſſa, vel ſepulta, veniunt in venditione domus, ſeu fundi, & an in legato comprehendantur. Cratera, & craterræ, & alia ſimilia an veniant in venditione domus. n.* 4. 5. & 6.

7 *Hortus quando veniat in vēditione domus & an Apotheca & quando veniat domus in legato apothecæ, & coniuncta domui an veniant in venditione domus.* 8.

9 *Curtis venit in venditione domus.*

10 *Stabulū quādo veniat in domus vēditione*

11 *Porticus quid ſit, Si eſt in medio duarū domorum, & vna venditur, debet diuidi.*

12 *Claues veniūnt in venditione domus.*

13 *Armarium inhærens parietibus venit in domus venditione.*

14 *Specularia an veniāt in vēditione domus? Item vetriatæ, & celuxiæ, ibi.*

15 *Pecunia abſcondita in domo non venit in eius venditione.*

ADDITIO GLOSSÆ. I.

AD Gloſ. 1. Nota horrea ſi ſunt fundata in re, vel affixa, vel defoſſa venire in venditione domus; ſecus verò ſi ſunt compoſita ex tabulis non defixis in re. & Add. Mantic. *de tacit. conuent. lib.* 4. *tit.* 15. *n.* 30. & Bertazol. *clauſ.* 19. *gloſ.* 6. *n.* 4. & *clauſ.* 26. *gl.* 13. *num.* 39.

Fouea etiam grani exiſtens ſub via publica ante domum, ſi dominus ea cum domo vtebatur, maxime ſi per domum ad eā habeatur aditus, venit in venditione domus, vt cum Iaſſone, & Bertād. tradit Bertazol. *d. gloſ.* 6. *n.* 5. Alia de foueis, & an poſſit quis in ſuo fundo facere iuxta fundum vicini? Vide Cæpol. *de ſeruitut. vrban prad. cap.* 80.

EX Gloſ. 2. Nota vaſa vinaria, ſeu dolia, ſi ſūt defoſſa, ſeu plantata, vel ſepulta, in venditione domus, vel fundi venire; ſecus verò ſi de foſſa non ſint. Adde. *l. dolia* 26. *l. cum fundus.* 21. *ff. de fund. inſtruct. & inſtrum. leg.* vbi etiam in legatis venire Iuriſconſulti docent. Bertazol. *clauſ.* 26 *gloſ.* 13. *n.* 12. Mantic, *n.* 5. & 45. *vbi ſupr.* Peteir. *de empt. & vend. c.* 22. *n.* 17.

Contrariam opinionem videtur probare Vlpianus *in l. fundi* 13. *in princ. ff. de act. emp.* vbi ſcripſit vaſa vinaria fundi, & villæ non eſſe, quamuis in ea defoſſa ſint: & eadō vaſa in legato non contineri ſcripſit etiam Scævola *in l. Lutius.* 91. §. *collegio. ff. de leg.* 3. vbi Accurſ. Din. & Aluer. docent defoſſū eſſe quod minime fixum eſt; ſed eorum explicatio non placet, nam verius eſt defoſſum eſſe, quod in terra facta foſſa poſitum eſt, quaſi ſepultum. Ad euitandas has cōtrarietates Iuriſconſultorum multa traduntē DD. & nouiſsime de hac quæſtione agit Theſaur. *lib.* 1 *q. forenſ q.* 84. *n.* 2. *cum* 7. *ſequent*, vbi inquit non eſſe ſimpliciter attēdendum, an res ita ſint affixæ, vt difficilē moueri poſsint pro ſua magnitudine, vt dicit *tex. in l.* 3. §. 1. *ff. de vino trit. & oleo lega.* ſed inſpiciendum eſſe, an illa vſus perpetui cauſa fuerint in ædibus deſtinata, ita vt quæ vſus perpetui cauſa non ſunt poſita, licet defixa, & defoſſa ſint, non veniant in venditione; ſi vero ad perpetui vſus cauſa parata ſunt, & defixa venire, quæ declaratio non eſt aliena à mente *noſtræ legis* ſi venditor probauerit dolia ad tempus ibi appoſita fuiſſe, vtrūque enim, ſcilicet quòd ſint ad perpetuum vſum parata, & defixa, ſimul non requiritur, *vt in n. ſeq.* dicemus.

6 Nota *ex text.* granaria, ſeu horrea ex tabulis confecta, quę moueri non poſſunt in

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

venditione domus venire: ex quo deducitur non solum venire ea, quę parietibus affixa sunt, sed etiam quæ sunt ibi, vt perpetuò essent, licet non sint affixa. *l. fundo*, §. *Labeo ff. de act. emp. l. cætera*, §. *hoc senatus cõsultum, el 2. & ibi* Dyn. Aretin. Alberic. Alexand. *in fin.* Ias. *n.* 12. *&* §. *sed si separauit, ff. de leg. 1. l. Iulianus*, §. *vlt. cum duobus sequẽtib. ff. de act. empt.* Tiraquel. *de retract. lign.* §. 1 *glos.* 7 *n.* 115. *& in q.* 48. *n.* 6. *in tract. primogen.* Ias. *in l. beneficium, n.* 11. *ff. de constit. pecun.* Mantic. *d. tit.* 15. *n.* 5. Bertazol. *clauf.* 26. *glos.* 13. *n.* 35. *& vlt.* & contra Cœphalũ *cons.* 92. *n.* 26. hanc opinionem veram dicit Surd. *decis.* 134. *n.* 3, *&* 13. *cum alijs*, & Castill. *quotid. lib.* 5. *c.* 62. *n.* 15. & Surdi doctrinam sequitur, & de crateribus, & alijs, vide in Addit *gl.* 3. *l. anteced.* † Sed quid de
7 horto, an veniat in vẽditione domus? dic in venditione venire, quando est coniunctus domui, vel habetur aditio ad eum per eam, vel si fuit emptus vno pretio cum domo, & fuit paratus ad vsum domus, vel si comprehenditur inter fines domus venditæ. De quo vide Bertazol. *clauf.* 10. *glos.* 10. *n.* 5. 6. 7. *&* 8. vbi late explicat, *& clauf.* 20. *glos.* 15. Mieres. *de maior.* 4. *p. q.* 33. *n.* 25. 26. 27. *&* 28. Tiraquel. *de primog. priuileg.* 73. *n.* 1. *cum alijs*, qui *in n.* 4. subdit hortũ destinatum ad domus vsum domui cedere, & cum ea transire, etiam si non sit intra septa, seu claustra domus, & quamuis inter domum, & hortum esset via publica. Gutierr. *pract. lib.* 3. *q.* 70. *n.* 16. *& q.* 90. *n.* 1. *vbi supr.* vbi tunc venire inquit, quando ad eũ per domum est aditus. Gratian. *discep. cap.* 126. *n.* 19. Surd. *cons.* 195. *n.* 3. vbi venire dicunt, quãdo est coniunctus domui, & alios laudãt. Mãtic. *n.* 3. Castill. *n.* 22. 31. *&* 32. *vbi sup.* vbi de destinatione, & quãdo habeatur pro re perfecta, & de horto, quando veniat in venditione domus, agit, & Gratiã. sequitur. Apotheca, si est intra domũ, vel
8 sub domo, & per eam habetur aditus ad domum, vel si continetur sub eijsdem finibus, sub quibus domus continetur, & venditor vtebatur apotheca vna cum domo, & si erat iuncta domui, & vno pretio fuerat empta, venit etiam in venditione domus. Castrẽ. *cons.* 43. *alias* 21. *vol.* 1. Socin. *in l. plerique n.* 59. *ff. de in ius vocan.* Bertazol. *d. clauf.* 29. *n.* 3. Mantic. *n.* 26. 27. 28. *& 29. vbi supr.* vbi late explicat, & declarat, & latius vide per Gratian. *decis. March* 67. *per tot. & c.* 126. *discept. n.* 1. *cum alijs*, vbi late examinat quando in legato apothecæ veniat domus ad vsum apothecę *&* *n.* 9 de domo empta, & destinata ad vsum palatij, ne perueniendo ad manus alterius altius tollatur in eius prẹiuditiũ, & non venire resoluit, & de destinatione alia tradit, & quando res coniũcta domui veniat in eius concessione. & alia vide per Surd. *cõ. cil.* 195. *& cons.* 297. *n.* 6. *& per tot.* Castill. *d. c.* 62. *n.* 18. *cum alijs*, vbi Gratian. & Surd. tradit rem domui coniunctam, tunc in cõcessione domus venire, quando vltra destinationem ad vsum illius habet aditum ad domum, & consueuit cum illa locari.

9 Curtis venit in venditione. Alex. *cons.* 21. 4. *vol.* Felin *in c. Rodulphus, n.* 22. *versic. hortus, de rescrip.* Bertazol. *clauf.* 19. *glos.* 8. *n.* 4. vbi tradit clarius procedere, si clauditur sub eadem clausura, quę vltimo claudit domum, & de significatione curtis, & de alijs quæstionibus, vide Cæpol. *de seruitut. vrban. præd. c.* 46. *per tot.*

10 Stabulum, si est iunctum domui, venit in venditione domus, & eius appellatione continetur, *l. eo iure*, §. *stabula, ff. in quib. causis pign. vel hypoth.* & idem si habetur ad eũ aditus per domum, & si fuit emptũ cũ domo. Bertaz. *d. clauf.* 19. *gl.* 9. *n.* 1. *&* 2.

11 Porticus quid sit vide per Bertazol. *in d glos.* 9. *n.* 3. *cum alijs*, vbi tradit non venire appellatione domus, tamẽ si est coniũcta domui, & ei affixa comprehenditur in venditione domus; si enim est in medio duarum domorum, & vna earum venditur, debet inter eas diuidi. Bertazol. *d. gl.* 9. *n.* 7. Mantic. *d. lib.* 4. *tit.* 15. *n.* 25. & Gratiã. *discept.* 4. *tom. c.* 678. Costa. *de quota. & rata q.* 50, *à n.* 11. vbi declarat.

12 Claues veniunt in venditione. Bertazol. *clauf.* 26. *glos.* 13. *n.* 19. Mantic. *d. tit.* 15. *n.* 16. Surd. *decis.* 134. *n.* 15. vbi tradit in venditione claues, clausuras, fenestras, ostia, licet non sint affexa, venire.

13 Armarium parietibus inhærens venit in venditione, *l. cætera*, §. *hoc senatus consult.* 2 *ff. de leg.* 1. *cum* Gl. *in l. librorum*, §. *tartis, ff. de leg.* 3. Bertaz. *vbi proxime, n.* 26. si verò non sit affixum, & moueri possit, non venit. Cæphal. *cons.* 92. *n.* 21. *&* 22. & vide cũ

ibi

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ibi, vbi agit de cornisotis, hoc est *de los canceles* apud nos, & non venire defendit, si non sunt affixi: vide eum, & Surdum *infra* citandum.

14 Specularia in venditione domus etiam veniunt, *l. quæsitum*, §. *si domum*, *ff. de fundo instructo*. Bertaz. *d glos.* 13. *n.* 28. & 29. Sur. *decis.* 134. *per tot.* vbi vitratas domus in eius venditione venire latè comprobat cõtra Cæphalum, *cons.* 92. *n.* 26. Castill. *d. c.* 62. *n.* 25. & Cępol. *de seruitut. vrban. præd. c.* 63. interprætatur specularia esse *celuxias*, aliter explicat Bertazol. *supr.*

15 Pecunia abscondita in domo non venit in eius venditione, de quo vide Bertazol. *d glos.* 13. *n.* 46. Mantic. *d. tit.* 15. *n.* 43. & 44. & intellige si non esset thesaurus, cuius memoria non haberetur.

LEX. XXX.

SVMMARIVM.

1 *Pisces in fonte, vel lacu rei venditæ nõ veniunt in venditione.*

2 *Item nec gallinæ, pulli, columbæ, & cuniculi.*

3 *Vendito stagno veniunt pisci, si sunt ibi vt multiplicentur.*

4 *Census consignatiuus an possit creari super lacu piscium.*

5 *Vendito apiario an veniãt alui, qui ibi existunt, & alui an sint bona mobilia.*

6 *In venditione rei veniunt ea, quæ sunt de natura rei.*

7 *Vendita asina, bobe, equa, vel oue, quando veniat vitulus.*

8 *In venditione equi quando veniat sela, seu frænum.*

9 *Ex venditione equi cum fræno non debetur gabella.*

ADDITIO GLOSSÆ. I.

1 AD Glos. 1. Nota 1. *ex text.* & Glos. pisces inuentos in fonte, vel lacu rei venditæ non venire in venditione, & ad venditorem, & non ad emptorem pertinere. Et Adde, *l. fines* 16. *ff. de act. empt.* quam hic Glos. ita allegauit, aliàs secundum litteram florentinam *lines*. Roland. *cons.* 54. *n.* 33. *vol.* 3. Ios. Lud. *concl.* 48. *col. pen. in vers. pisces etiam*. Mont. à Cueba. *decis. Regni. Aragoni.* 26. *n.* 1. 2. & 32. & multos refert. Tiraquel. *de retract. lign.* §. 1. *glos.* 7. *n.* 117. Bertazol. *clauf.* 20. *gl.* 17. *n.* 3. Matic. *lib.* 4. *tit.* 15. *n.* 10. Cępol. *de seruitut. rustic. præd. c.* 42. *de piscatione. n.* 7.

2 Amplia idem esse de pullis, collumbis, cuniculis, & alijs animalibus, quæ in domo, vel fundo vendito fuerint inuenta, *ex supra* citatis, & Monter à Cueua. *n.* 3.

3 Limita, quando vẽditum fuit stagnum, in quo erant pisces nõ causa custodiæ, sed vt multiplicentur, & crescant; quia tunc pisces veniunt in venditione, nam stagna fiunt propter pisces, & cum pisces sint causa finalis ipsius stagni, constat quòd sunt in stagno propter eius vtilitatem perpetuã, & dicuntur de natura rei venditę, vt tradit Alexand. in Addit. ad Bertazol. *in l. Iulianus* 14. §. *fin. ff. de act. empt.* Guid. Pap. *decis.* 91. *n.* 5. & *ibi*. Addition. Casan. *in consuet. Burg. rubr.* 4. §. 2. *in vers. totu meubles, n.* 22. Zasius, *de feud. pag.* 4. *n.* 3. Molin. *de Hispan. prim. lib.* 1. *c.* 22. *n.* 10. Gutierr. *de tutel.* 3. *p. c.* 27. *n.* 26. Bertazol. *clauf.* 26. *glos.* 13. *n.* 15. Tiraquel. *vbi supr.* Gratian *discept.* 3 *tom. c.* 564. *n.* 41. vbi alios laudat. Azebed. *in l.* 10. *tit.* 8. *lib.* 7. *recop. n.* 4. Auend. *de cenſib. c.* 52. *n.*

4 15. † vbi tradit super piscibus, & iure piscãdi, quando pisces sunt in lacu, vt multiplicentur, & crescant, & ad perpetuam ipsorum piscium procreationem, censum consignatiuum creari posse, & alios laudat, & super columbatijs factis ad perpetuã perceptionem fructus ex eis, & idem repetit *in c.* 56. *n.* 23. Decian. *respons* 58. *n.* 7. *volum.* 1. Monter. à Cueba, *n.* 4. *vbi supr.* Mantic. *lib.* 4. *tit.* 16. *n.* 5. & 6. Moz. *de empt. c. de natur. empt. & vend. n.* 56.

5 Et vendito apiario, in quo alui existunt an veniant alui? hoc est *Si vendido el colmenar, se entienden vendidas las colmenas*, idem dic in hoc casu, quod in superiori, quia apiarium sine alueis, sine vllo fructu est, & pro alueis facta fuit, & de his alueis, & an bona mobilia sint, & apprehẽso apiario alueis in eo extantes apprehẽsi videãtur, vide late, & quæ allegantur per Cueba, *in d. decis.* 26. vbi ad parte, eam disputat. Parlador. *lib.* 2. *quotid. c. fin* 5. *p.* §. 3. *n.* 12.

6 Nota secundò ex Glos. in venditione venire ea, quæ sunt de natura rei venditæ

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

sine aliqua expressione. Et Adde Bald. *in l. si aquæ ductus, cum seq. ff. de contrab. empt.* Moz *d. c. de natural. empt. & vend. n.* 51. & vide latissime per Mantic. *lib.* 4. *tit.* 9. *cum alijs*, vbi explicat, quæ veniunt in venditione de natura rei, & contractus.

7 Quid si quis simpliciter vendit asinam, vacam, equam, vel ouem, an videatur vendidisse vitulum, pullum, vel agnum, & veniant in venditione de natura rei vēditæ vide Gomez. 2. *tom. var. c.* 2. *n.* 14. Bertazol. *clauſ.* 27. *glos.* 13. *n.* 53. Rebuff. *in l. partum, verſ.* 9. *de verb ſign.* Marſil. *rubr. de fideiuſ. n.* 190. Moz. *vbi ſupr. n.* 44. Mantic. *d lib.* 4. *tit.* 9. *n.* 17. Narbon, *in l.* 9. *tit.* 10. *lib.* 6. *recop. glos.* 7. *n.* ex quibus vera, & communis resolutio est, quòd si partus non potest separari absque periculo interitus, quia adhuc lactatur à matre, talis partus venit in venditione, quia cum ipsa matre videtur venditus, & iudicatur vna, & eadem, & accessoriè adhæret matri: si vero partus non lactatur à matre, sed pascit herbā, & alitur per se, vel potest sine periculo interitus ab ea separari, tunc non venit in venditione, nec censetur vēditus cum matre, sed remanet penes venditorem, & a-

SVMMARIVM.

LEX. XXXI.

1 *Vendita vinea, seu olineto torcularia, seu dolia vini non veniunt in venditione, nisi perpetui vsus causa parata sint.*

2 *Appellatione vineæ, quando veniat arundinetum.*

3 *Si in fundo sit castrum ædificatū, an veniat in venditione.*

ADDITIO GLOSSÆ. III. III. & IIII.

1 AD Glos. 1. Nota *ex text.* vinea, seu olineto vendito non venire in venditione torcularia, dolia vini, nisi illa perpetui vsus causa parata sint, vel solo affixæ reperiantur. & Adde Gl. *in l.* 3. §. *si vinum. verb. voluerint, ff. de trit. vin. & oleo leg.* & Addita ad Glos. 2. *l.* 29. *supr.* vel nisi natura rei, vel fundi venditi postularet, vt illo vendito talia venirent vasa, prout esse potest, quando quæstus fundi pro maiori parte in vini redditibus consisteret. vt per *l. in fundo, & l. in instrumento. ff. de fundo instr. vel instrū. leg.* Senatū Pedemōtanū iudicasse testatur Thesaur. *lib.* 1. *qq. for. q.* 84. *n.* 7. & 8. declarando quòd vasa vinaria, quæ in Abbatia quadam reposita erāt, cuius redditus pro maiori parte in vino cōsistebāt, ad Abbatem successorem pertinebant, & non ad hęredes, vel illius creditores. Gizarell. *decis. Neapolit.* 32. *n.* 3. vbi dolia, quæ fundi causa ibi sunt, etiam si per seruum, qui fundum coluerat essent, emissa, in venditione venere, dicit, *& in n. sequent.* late

2 declarat. † Et appellatione vineę quādo veniat arundinetum, vide Gratian. *discept. c.* 126. *a n.* 15. & pratum quando comprehendatur sub nomine fundi. Vide eum ibi, *n.* 19.

3 Quid si in terra vendita sit castrum ædificatum, an veniat in venditione? vide Bal. *in l.* 1. *in* 8. *q. n.* 7. *ff. de rer. diuis.* vbi in venditione terrę castrum venire dicit, quia est accessio concreta, *l.* 2. *C. de iure emphit.* Gizarel. *d. decis.* 32. *n.* 1. 2. *&* 7. vbi in concessione

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

sione terrę castrum venire dicit, & etiam munitiones, quæ sunt ad defensionem castri ibi positæ perpetua destinatione domini, quamuis non sint affixę, vt trabuchi, mangunellæ, beliſtia & similia ex eodem Bald *in c. 1. §. siquis demanso. n. 4. C. de controuer. in uect.* & alijs, quos allegat, & *in n. sequentibus.* late materiam prosequitur.

SVMMARIVM.

1 *Emptio, & vẽditio ex partium conuentione legẽ accipit, & mutat suam naturam.*
2 *Res paratæ ad seruitium rei veniunt in venditione, si iam rei seruiebant.*
3 *Vendito molendino vtrum molæ nondum affixæ paratæ pro tolendis veteribus, ve niant in venditione.*
4 *Instrumenta, quæ habet venditor, ex quibus constat ab alijs rem emisse, an veniant in vẽditione, & ea tradere teneatur ẽptori:*
5 *In rebus incorporalibus patientia loco traditionis habetur.*

ADDITIO GLOSSÆ. II.

1 AD Glos. 2. nota emptionem, & venditionem à conuentione partium legem accipere, & in ea id cõprehẽdi, quod inter partes actum est. *l. 1. § si cõueniat, ff. depos it. l. contractus, ff. de regul. iur. l. legem,* & *ibi* DD. & præsertim Dec. *C. de legib.* Afflict. *decis. 293. n. 3.* Rot. Gen. *decis. 14. n. 8. & 9. & dec. 97. n. 2.* Magõ. *decis. Flor. 62. n. 7. & decis. 67. n. 4.* Amatis. *decis. 1. n. 2.* Ricc. *decis. 155. n. 2.* Roman. *consil. 475. n. 8.* Roland. *92. n. 14. vol. 2.* Menoch. *477. n. 7.* Eugenius. *37. n. 1.* Surdus. *383. num. 6. & 389. n. 26. & 368. n. 25. & decis. 260. n. 31.* Seraph. *priuil. 84. n. 7.* Mor. *in emp. iur. 1. par. tt. 9. q. 20. n. 4.* Giurb. *decis. 113. n. 17. & 111. n. 14.* vbi alios laudat, & esse fortiora legibus, & statutis, quia ea derogat, dicit. & non solum a conuentione partium legem accipiunt, sed & mutant naturam. *l. in emptionibus, C. de pactis,* Afflict. *decis. 91. n. 14.* Surd. *d. decis. 260. n. 13.* Pet. Santãd. *de assecurat. p. 3. n. 44.* Medicis. *de compensat. q. 16. n. 2.* Couar. *lib. 2. var. c. 17.* Phanuc. *de inuctar. q. 244. n. 207, in pouis,* & Giurb. *vbi sup.* Valẽ. *9. n. 29. & 6. n. 24.*

2 Ad Glos. 3. vide Addit. Glos. 1.

Nota ex Glos. 4. venire in venditione, quæ sunt causæ rei venditæ parata, si iam seruiebant eius vsui, vt sunt pali pro leuãdis vitibus, vel si ea mente exempti sunt, vt iterum collocentur. Mantic. *lib. 4. tt. 16. n. 8.* & vide Addit. ad Glos. *5. n. 2. l. 28. supr.*

3 Sed quid de molendino vendito vtrum molæ nõdum affixæ paratæ pro renouãdis veteribus, & alia lignamina pro eodem vsu destinata venditioni cedant: & non venire probatur, quia molæ licet essent paratæ, non erant affixæ, & dicuntur instrumenta mollenditi, & non pars eius. *l. quæsitum, §. & molles, & §. cellarium, ff. de fundo instruc.* & sic sensisse Senatum Pedemontanum, cum hæc quæstio ex facto ageretur, testatur Thesaur. *libr. 1. q. 84. n. 10. & 11.* vbi in legato venire propter præsũptam testatoris voluntatem declarauit.

4 Quid de instrumentis, quæ habet venditor, ex quibus constat rem venditam ab alijs emisse, vtrum huiusmodi instrumenta emptionalia veniant in venditione, & ea emptori tradere teneatur? dic non teneri ad eius traditionem, sed tantum ad eorum ostensionem. *l. Titius hæres.* vbi Bar. Grab. Mudeus. *n. 8. & 9.* & alij *ff. de act. empt. text. cum glos. in l. instrumenta, C. de fideicom.* Bal. *cõs. 52. obligatio. infine. vol. 3.* Romã. *163. cõs titutio. col. fin.* Boer. *d. cons. 52.* Bertaz. *clauſ. 27. glos. 2. n. 5. & glos. 13. n. 57.* & vide Gum. *de euict. q. 4. n. 75. & 76.* & Addit. ad Gl. *5. l. 33. infr.* sin verò de limitibus dubitetur, instrumenta emptori exhibere, & ei copiam dare tenetur ex *sup. citatis,* & vide *d.* Addit. ad Glos. *5. n. 5.*

5 In rebus incorporalibus patientia loco traditionis habetur. *l. 1 ff. de seruit. verb. prædior.* Bar. *in l. quoties, ff. de seruitut.* de quo vide plenissime per Castill. *lib. 1. c. 12. à n. 17.* vbi magistraliter, & erudite explicat, & docet quomodo rẽrum incorporalium traditio fieri debeat.

LEX. XXXII.

AD TITVL. FF. ET C. DE EVICTIONIBVS.

SVMMARIVM.

1 *Venditor tenetur rem venditam, finibil cõuentum est, liberam tradere. & quando libere tradita dicatur, n. 2. 3. 5. 6.*
4 *De interpretatione [illegible] ex natura summi debet, remissiue.*
7 *Si venditor rem liberam, & vacuam non tra-*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tradat, emptori actio de euictione datur etsi non sit promissa, & 56.

10 Diuiditur materia euictionis in quatuordecim articulis.

11 Euictio quid sit, n.12.

13 Emptor aduersus venditorem de euictione potest agere, etsi emisset à iudice, & 18.

15 Emptor secundus, seu singularis successor ex titulo lucrativo, si à primo sint cessæ actiones, potest aduersus primũ venditorem agere de euictione. n.16. & 17.

19 Si duo fratres rem communem vendãt, quilibet pro sua parte tenetur.

20 Si res communis vendatur pro indiuiso, & in solidum, socij in solidum tenentur, & quid si vnus vẽdiderit, & cæteri partem pretij receperint: & quid respectu hæredum. n.21.

22 Creditor consentiens venditioni rei sibi hypothecatæ, & recipiens pretium, vel eius partem, tenetur ad eius restitutionem re euicta; secus si virtute pacti, & licentiæ ipsi à debitore concessa alienet, nisi de euictione obligetur. 24.25.

23 Debitores tenentur de euictione, si iussu iudicis pignus captum, & distractum euincatur, non vero creditor.

26 Hæredes vẽditoris de euictione tenentur, et si defunctus de suo facto tãtũ promisserit, etsi sint plures, omnes in solidũ possunt cõueniri, & parte soluta quilibet liberatur.

27 Item pro venditionibus factis ab executoribus testamenti; ipsi vero executores cõueniri non possunt n.43.

28 Executores, seu commissarij testamentarij ad pias causas tenẽtur de euictione, si hæredem generalem testator non instituit. declaratur nisi bona defuncti sint iam distributa in pauperibus. n.29. & 30.

31 Pupillus de euictione tenetur quatenus ad eum peruenit, si tutor soluendo non sit in totum, sed agendum est cum tutore. Item quãdo nomine proprio se obligauit. n.32. 33. & 34. & quid finita tutela. n.45.46.

35 Item si rem immobilem sine solemnitate vendiderit.

36 Fiscus de euictione tenetur re euicta sed nõ vltra simplum: si rem sui debitoris vẽdat vel in simplũ: si succedat priuato qui rem vendiderat, vltra simplum tenetur, & ad sumptus litis. n.37. & 38.

39 Rector Ecclesiæ, qui rem Ecclesiæ alienauit, tenetur de euictione.

40 Maritus, qui rem dotalem vẽdidit, & promisit de euictione, etiam soluto matrimonio de euictione tenetur, & quid si promisserit facturum, quòd mulier cõsentiat alienationi. & 44.

42 Iudex, seu executor vendens rem iure magistratus de euictione non tenentur.

44 Hæres cum beneficio inuentarij, si expresse vendidit, vt solueret creditoribus, & legatarijs, & declarauit emptori, de euictione non tenetur.

47 Procurator, qui nomine domini rem vendidit, de euictione non tenetur. Item quãdo res solum ad dominum pertinebat; seu emptor sciuit mandatum, & an debeat in seruere mandatum: & quid si dicat habere mandatũ, si non probet; & quid si se obligauit. n.49.50.51.52.

53 Procuratores generales non recte conueniũtur, & quid de syndico. n.54.

55 Alienationi consentiens non tenetur de euictione.

57 Si nomen debitoris, seu census vendatur, seu cedatur, & nomẽ, seu hypotheca, euincatur, an debeatur euictio.

58 Ex contractu permutationis, si res euincatur, euictio datur. Item ex eõtractibus innominatis, n.59.

60 Item ex datione in solutum, etsi fiat auctoritate iudicis, Et si esset pactum in contractu appositum, quòd in casu euictionis liceat cessionario redire ad primeua iura, & quando ad ipsa possit redire. n.61. 62.64.

63 Debitor pauper, si eius bona creditores accipere compelluntur, an teneatur cauere de euictione.

65 Donans de euictione tenetur, si contractus incepit à promissione, & quid si res non sit penitus aliena? seu promisserit tradere? seu sit facta inter patrem, & filium? seu si sequatur ratione hypothecæ? n.66. 67. 68.69. & 70.

71 Si donatio incipiat à traditione, etsi ficta, donator de euictione nõ tenetur. Et quid si sit renumeratoria, seu ob causam? seu si promisserit de euictione, seu rem donatarij facere? seu indemnem seruare? seu si dolo, aut culpa donatoris interueniat euictio, & an teneatur donatarius denuntiare? 72.73.74.75.76.77.78.79.82.

Si

80 *Si culpa donatarij interueniat euictio in casibus, in quibus debetur, donans non tenetur, restringitur tribus modis. n. 81.*

83 *Marito euictio datur, si res dotalis euincatur si incepit a promissione secus si a traditione, nisi res data fuit marito æstimata, & quando à promissione seu à traditione dicatur incipere n. 84. 95.*

85 *Dotans rem alienã scienter tenetur de dolo & de interesse, nisi vxor dederit. 86. 93*

87 *Si mulier cũ dotaretur specialiter de euictione cauit, donans tenetur de euictione.*

88 *Euictio promissa pro re aliquã non extenditur ad aliam eius loco subrrogatam.*

89 *Donator, qui dotem tradit eã conditione quòd soluto matrimonio ei restituatur, tenetur de euictionẽ.*

90 *Pater dotans filiam, etsi a traditione dos inceperit, tenetur de euictione. 91. & 92.*

94 *Mulier rem in dotem suo marito dans, licet euicta re maritus de euictione non possit agere, ipsa poterit agere aduersus illũ à quo emit, actione de duplo.*

96 *Emptori rei dotalis contra maritum, qui vendidit, & eius fidei iussores datur euictionis actio: & quid si sciens rem dotalẽ emerit, & an fructus suos faciat. 97. 98.*

99 *Contra mulierem, quæ rem dotalem in casibus a iure permissis vẽdidit, de euictione agi potest.*

100 *In dotatione Ecclesiæ an debeatur euictio, & quid si à fundante, seu pretendente ius patronatus fiat? seu si scienter res aliena si dotata? 101. 102. 192.*

103 *Deterioratio Ecclesiæ ad quem pertineat. n. 193.*

104 *Ex diuisione inter hæredes socios, seu fratres an debeatur euictio vltra pretium? & quid quòd an actũ est, quod nõ teneantur de euictione? seu si à testatore sit facta diuisio? & quid si voluit quòd seruaretur æqualitas? quid si rem euictam tempore diuisionis non possideret? quid si euicta rei filio minus eretur legitima? & quid si, in vita in legitimam fuit ipsi donata, seu si ipsi fuit prælegata. 105. 106. 107. 108. 110. 111. 112. 113. 116.*

109 *Hæres, cui res euicta est, an possit se defendere retinendo res alterius, quando à testatore diuisio facta est.*

1014 *Si res seu fundus malè affectus æqualiter diuiditur inter fratres: si vnius pars euincatur non erit locus euictioni.*

115 *Euictio si sequatur, ex natura rei in diuisione non habetur euictio.*

117 *Euictionis actio competit legatario, cui res in genere legata est, si res ei ab hæredibus data euicta sit. Item quando res aliena scienter personæ coniunctæ, & in casibus, in quibus in legatis euictioni non est locus, & de differentia inter legatarium, & emptorem 118. 119. 120. 121. & 122.*

123 *Cõductori aduersus locatorem de euictione actio datur, & an liberetur præstando interesse ante rei traditionem, & an denuntiatione sit opus; & an pro rata tẽporis debeatur euictio. 124. 125. 126.*

127 *Euictio an debeatur in emphyteusi, & quid quando datur pro modica pensione. & an detur ad duplum. n. 128. 129.*

130 *Euictio fœudo an cõtra dominum fœudatario euictio detur, & quid si per modum gratiæ concedatur, seu si propter seruitia, n. 131. 132. 133.*

133 *Euictio an debeatur si fœudatarius inscio domino rem fœudalem alienet, & quid si emptor rem esse fœudalem sciat.*

134 *Dominus fœudi cũ de euictione tenetur; rem æqualis valoris præstare debet.*

135 *Euictio in pignorũ cessione, & in transactione an debeatur. n. 136. 137.*

138 *De euictione agitur re euictã.*

139 *Item si euincitur, quia erat Ecclesiæ, minoris; vel subiecta restitutioni.*

140 *Et quid si pro parte res euincatur, & an exceptio, & ex stipulatu agi possit. 141. 142.*

143 *Euictio pro tota re emptori competit parte rei euicta. Contrarium n. 150.*

144 *Venditor plurium rerum an liberetur soluendo interesse, si vnam non possit tradere, seu liceat emptori discedere ab emptione, & de interpræt. l. cũ plures actiõ. de euict. n. 145. 146. 147. 165. & 167.*

148 *Euictio pro vsufructu euictõ competit.*

149 *Redhibitoria an detur propter vitium vnius rei, si plures vnico pretio sint emptæ, & quid si venditor omnes seruos sanos promisserit. 157. 158.*

151 *Euictio pro tota re competit, seu à toto eo tractu potest recedi, si euincatur pars in se totò plus valet.* interpræt. l. fin. C. de comm. rer. alien. & l. domus, & l. sed si communis de contr. empt. l. mille

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

mille,§.cęterũ de euict. *Emptio.& vẽditio est indiuidua respectu traditionis, & solutionis pretij.* 158. *vsque ad.* 167.

152 *Emptor ab emptione prædij cõmunis pupilli,& curatoris potest recedere.*

153 *Euictio pro omnibus rebus competit, si vna ex rebus in solutum datis euincatur,& an obligatio integra maneat, & emptor sit liberatus.* 183.& 184.

156 *Vendes quid quid intra duos fines signatos habet, si aliquam partem non possideret, tenetur quasi deceperit.*

168 *Si emptor pro parte non erat empturus, nec venditor venditurus, pro tota re datur euictio, seu redhibitoria. Et allegans se nõ empturum an debeat probare.* 169. & 170.

171 *Item, quando vna res non potest esse sine alia, seu dura separatio induceretur, seu ẽptor cogeretur incidere in cõmunionẽ. Et de interpretat.* l.1. vers.sed emp turus,ff.de euict. *Et an emptor pro parte possit de euictione agere? Et quomodo sit æstimatio pro indiuiduo facienda.* 172. 173.174.175.177.& 182.

176 *Euictio datur, quãdo res principalis euin tur, & accessoria non. Et quid si accessoria,& non res principalis? Dictio & in contractibus principaliter coniugit,* cũ *accessorie,* & 188.

178 *Euictio pro tota re datur, si vẽditor scies pro parte esse alienam vendiderit; seu si pars fertilis, seu res, qua motus fuit ad alias emẽdas, euincatur. Et* interpretat. l.1. vers.quid enim.de euict. *n.* 179. 180.181.

185 *Euicta parte, seu vna re aliæ euinci non possunt, quando vno contractu plures res vẽditæ fuerũt, si in singulis rebus à principio, seu postea pretium sit distributum,* 186.187.

190 *Euictio datur, si seruitus euincatur, si nullam adesse seruitutem venditor declara uerit. Et quid si siens suprimat vitium.* 191.

194 *Euicta possessione an emptor agere possit de euictione. Et quid si solum hypotheca ria possessio auocetur.*

195 *Euictio nisi re effectu euicta non datur. Et an sufficiat esse latam sententiam? & quid si auferatur per interlocutoriam? seu sententiã arbitri? seu in iudicio executiuo? à n.* 196. *vsque ad* 201.& 325.

202 *In iuribus incorporalibus lata sententia reus admittit possessionem.*

203 *Emptor potest restituere rem euincendã nullo suscepto iudicio,& agere de euictio ne probando ad vendicantem pertinuisse. Et quomodo agere debeat, si guarentigium instrumentum habeat* 204.

205 *Emptor in initio litis potest in iudicium vocare suum auctorem,& vt eadem sentẽtia veniat condemnandus ad resartionẽ damnorum. Item auctor suum auctorem.*

206 *Emptor rei propriè potest mutare possessionis causam, & agere aduersus vendentem tanquam re ab ipso euicta. Item quando iure fideiomissi vel alio futuro euentu ad ipsum pertineat, si conditio impleatur n.* 208.

207 *Item si esset res aliena, & postea emat, seu ipsi donetur à vero domino.*

209 *Re nondum euicta, si ita pactum est, venditor de euictione tenetur, nisi solum dixit, quod posset agere mota lite. Et quid si promisit litem in se suscipere, an possit ad id cogi.n* 210.212.

211 *Emptor ante sequutam euictionem potest petere pignora si in casu euictionis sint hypothecata.*

213 *Euictione non sequuta de euictione agi potest, si venditor sciens rem alienam vendiderit, seu si promisit rem esse liberam, & an possit agere criminaliter contra venditorem.* 214.215.216.228.335. 336.& 337.

217 *Emptor, si res, est hypothecata, seu censui, aut alij oneri, seu maioratui subiecta antè litẽ potest agere, vt res libera tradatur. Et an executiue agere possit? & an vẽditor liberetur cautẽdo de indemnitate? & quid si nõ habeat bona immobiliain quibus per hypothecam possit cauere? seu res esset obligata pro incerta summa, seu sub conditione? Et quid si sciens, seu ignorant rem esse obligatam vendiderit,& emptor an possit agere quanto minoris erat empturus.* 218.& 220.*vsque ad* 228.

219 *Venditor, si ante venditionem rem locasset cum hypotheca, ad quid teneatur?*

229 *In permutatione imminente euictione statim potest agi.*

230 *Emptor, si in limite contractus immineat euictio, an possit pretiã retinere? Et quid*

si res

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

si pro rei parte seu seruitute seu ob hypothecam? & quid si creditor sit conditionalis? seu ob reditus cẽsus super re impositos? & quid si extra iuditia liter immineat, & an si pretium sequestretur? Et quando in limite contractus dicatur imminere, & an si pretiũ in totũ, seu pro parte sit solutum seu in aliud debitũ versum. & 231. vsque ad 239. & 242. vsque ad 244. & 266.

240 *Emptor, si ex pretio fundi census reseruatiuus fuit contractus, si immineat euictio, à solutione reditus potest cesare.*

245 *Emptor, si immineat euictio, potest retinere pretium, etsi res vendita sit in publica subhastatione, etiam si immineat re iam subhastata, & pretio vt anterioribus creditoribus solueretur deposito. n. 246.*

247 *Item aduersus cessionarium venditoris, seu conductoris retentio pretij datur. n. 248.*

249 *Item, etsi emptor litem renuntiauit, seu adsit pactum quod venditor non teneatur de euictione. n. 250.*

251 *Emptor non potest retinere pretium, quãdo imminebat euictio, & datus fuit fideiussor: seu si de lite mota fuit cogitatũ; seu quando ab onere satisdandi releuauit vẽditorẽ: seu si vẽditor esset fiscus: seu ab eptore lis fuisset procurata. Et an sit bona cautela ad dilatãdã pretij solutionẽ litis procuratio. & quomodo venditori caueatur? Cautione data nõ potest retineri pretiũ. Et an pro illa lite solũ, an pro omnibus danda sit? & quid si ad sit pactũ, quod emptor nisi de facto suo nõ teneatur? & an prorota re, si super parte lis moueatur. & 252. vsque ad 265.*

266 *Emptor pretium vnius rei retinens ob motionem litis super alia non auditur.*

267 *Venditor an teneatur præstare cautionẽ cum fideiussione, & promissione de duplo. Et quid si essent dati fideiussores, seu pignora, seu si esset ditissimus, & esset notificatus ab emptore vt litem suscipiat, & susceperit, & 268. vsque ad 272.*

273 *Arbitrio iudicis relinquitur an debeat dari fideiussores. Et an bonitate probatæ vitæ, & diuitem præstare teneatur. 274.*

275 *Emptor prætextu cautionis non potest cõpelli soluere pretium, si de iure euincentis notoriè constat, seu si res fideicommisso subiectam. n. 276.*

277 *Pretium an debeat sequestrari, si immineat euictio ad vẽditoris vtilitatem. & an in ipsomet emptore apud se sequestrari petente præstando annuos reditus. Et an iuratoria cautio venditoris, seu debitoris non inuenientis fideiussores admittatur 278. 287. 288.*

279 *Fideiussor pro parte tenetur, si res duobus sit vendita, si vnus agat.*

280 *Fideiussores quibus exceptionibus se tueri possint? Et an possint petere quòd a fideiussione eximantur.*

281 *Si euictio in limite contractus non immineat, emptor nõ potest retinere pretiũ, nec iam solutũ repetere, sed si res est hypothecata agere ad liberationem. Vẽditor solũ tenetur tradere rem. 282. & 283.*

284 *Venditor non potest compelli præcise ad dandam cautionem; nisi velit pretium cõsequi: vel nisi pater vendat rem filij tanquam propriam: & in dotione in solutum 285. 286.*

289 *Emptor vt possit de euictione agere, litem motam tenetur denuntiare, & res debet esse euicta per sentẽtiam, etiam in gradu appellationis? Et an teneatur producere sententiam in prima, & secunda instantia, seu totum processum? Et quid si vẽditore ignorante lata fuit? Et quid si renuntiauerit in contractu allegare denullitate sententiæ, seu si in sententia mentio fiat de processu, seu si esset vẽditor præsens sententiæ? Et an dictis casibus vẽditor possit processum dedusere, & sententiam impugnare? & 290. vsque ad 295.*

296 *Sententia quando per viam actionis adducitur probat. Item probat titulum, & transfert dominium. Item quãdo pro adminiculo ad probandum adducitur. Item elapso biennio absque actis exequitur 297. & 298.*

299 *Sẽtentia lata contra emptorẽ an præiudicet principali? & an contra venditorem possit exequi. 300.*

301 *Emptor re euicta potest agere contra venditorem ad pretium, & ad duplum, si sit promissũ, & ad suptus, & expẽsas. Et coram suo iudice venditorem potest conuenire, si cõrã ipso susceperit iudicium? Et quid si sit clerius, seu reclamet, seu quando liti non assistit. 302. 303. 305. vsque ad 308.*

Vendi-

304 *Venditor suscipere debet iudicium coram iudice, coram quo lis pendet.*

309 *Aduena statim recessurus nõ sortitur forũ loci contractus, nisi in limite contractus immineat euictio, seu pro his, quæ ex natura contractus statim erant expendẽda* 310. & 311.

312 *Fideiussor in casu euictionis coram quo iudice debeat conueniri.*

313 *Emptor executiuè potest agere cõtra venditorẽ, quando in instrumento, in euictionis casu, certa summa pro damnis, & interesse, seu ratione duplæ promissa sit.* 314.

315 *Item si pactum sit quòd ad taxationem damnorum stetur dicto emptoris: & an facultas iurandi transeat ad hæredes.*

316 *Item ex instrumento emptionis, quo venditor ad damna, & interesse se obligauit. Et quæ praxis seruetur in liquidatione vt non præiudicetur viæ executiuæ, & quid quando emptor solum prætedit pretium reseruato sibi iure ad interesse.* 317.

318 *Emptori duplex actio cõpetit ex empto, & stipulatu. Item duplæ si promissa sit.* 330.

319 *Instrumentum paratam habet executionem etiam quoad exceptionem reo, vel debitori competentem.*

320 *Damnum, & interesse quomodo probetur*

321 *Si emptor litem denuntiauit venditori, & cõtra ipso feratur sententia, executiue agitur contra venditorem officio iudicis ex notoria iustitia emptoris, & contra monasterium, si sit effectus monachus.*

322 *Sententia lata contra principalẽ, quando exequi possit contra defensorem, seu fideiussorem.*

323 *Emptor executiue potest agere, vt res libera sibi tradatur.*

324 *Si agnouerit bonam fidem vendicantis, & rem tradit non expectata sententia, non potest executiue agere.*

226 *Prescriptio non currit contra emptorem nisi à die euictionis. Item nec iuris executiui n.* 327.

328 *In quibus casibus non sit locus euictioni, & de exceptionibus competentibus venditori n.* 329.

331 *Emptori actio exempto competit, vt res libera tradatur, seu ad recuperandum pretium: item actio quãto minoris, & quãdo res est pro parte aliena, potest a contractu discedi. Itẽ si tributo, seu oneri perpetuo sit subiecta.* 332. 333. *et* 334.

338 *Differentia, quæ inter actionẽ ex empto, & ex stipulatu datur; & inter actionẽ primeuam ex empto, & euictionis.* 339.

340 *Exceptio rei non traditæ competit emptori, si in limite contractus immineat euictio; & admititur cõtra instrumẽtũ, etsi statuto caueatur, quòd nulla admittatur exceptio, & defensio opponi non possit, seu adsit pactum de non opponẽdo: & in quacunque parte iudicij, & si pars non opponat iudex potest actorẽ condemnare, vt ex sua parte adimpleat, etsi plures res sint venditæ, & vnius traditio deficiat seu in modico non sit adimpletum, seu res libera non tradatur, et* 341. *vsque ad* 348.

349 *Contractus nominatus non sequuto implemento per viam exceptionis potest resolui, & emptor per viam actionis pretium solutum potest repetere, & quid comprehendatur in libello rem tradi, aut interesse præstari. n.* 350. 351.

352 *Venditor si lite pendente ex parte sua adimpleat, subsistetur contractus. Item quãdo exceptio non adimplementi resultat ex diuerso contractu, seu si ex eodem, dũmodo agatur ex diuersis capitulis, seu si ob non adimplementum damnum non sequatur emptori, &* 353. 354. & 355.

ADDITIO GLOSSÆ. I.

1 AD Glos. 1. Nota. *ex tex.* & Glos. *hic*, venditorem non solum teneri rem vendi ram cum suis pertinentijs, & accessorijs emptori tradere (*vt intribus leg. antecedent.* dictum est) sed etiam liberam, & vacuam, & à nemine auocatoriam, & ab omni onere solutam. Add. *l.* 1. §. 1. & *l. si in emptione.* 2. §. *vacua possessio, cum l. sequent. in princ.* & *in* § 1. & *l. in venditione. ff. de action. empt. l. ex iis prædijs, vbi DD. C. de euictionib.* Hier. Leo *decis. Valent.* 47. *n.* 8. Est enim de natura vẽditionis, vt res libera tradatur. Bal. *in l.* 2. *C. de remis. pignor.* & *in rubr. C. de contrab. empt. q.* 6. Nata. *cons.* 330. *n.* 1. & 474. *n.* 1. Marc, *concl.* 619. *n.* 4. & 1178. *n.* 16. &

2 Casanat. *cons.* 29. *n.* 44. & 53. † vbi ex natura vẽditionis esse inquit, & tacite videri cõuẽtum, quòd res libera tradatur, & si nihil inter emptorem, & venditorem sit actum. Tiraquel. *de retract. lign.* §. 1. *gl.* 9. *n.* 57. vbi

alios

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

alios adducit. Monter à Cucua. *decis.* 13. *n.* 14. vbi alios tradit. Hier. Leo. *d. n.* 8. 9.

3 10. 11. Cęsar Barz. *decis.* 85. *n.* 3. * vbi dicit quod videtur rem liberam vendere, nemi nique obligatam, & cum plena dominij trãslatione. Surd. *decis.* 22. *n.* 6. & *decis.* 165. *n.* 2. & 3. & *decis.* 253. *n.* 8. & *cons.* 13. *n.* 9. & *cons.* 36. *n.* 9. in quibus late comprobat in dubio rem vt liberam venditam fuisse semper præsumi, & non dici tradidisse, qui rem non liberam, sed alteri obligatam, vel pro parte alienam tradidit, & alios allegat. Castill. *lib.* 4. *quotid. c.* 42. *a n.* 82. vbi late exornat. & *lib.* 5. *cap.* 86. *n.* 28. vbi alios adducit. Guzm. *de euict. q.* 23. *n.* 10.

4 post hęc scripta editũ. † Et de interpræta tione, quæ ex natura actus summi debet, late agit Pereir. *de empt. & vendit. c.* 22. *n.* 7. & si nihil dictum sit, semper præsumi, quòd res libera venditur. Tusch. *pract. conclus. litt. V. concl.* 51. & *concl.* 54. vbi multa

5 cumulat. Guz *vbi sup.* †Libera autem res dicitur, quando sine alicuius impedimento, & contradictione possidetur, nam hoc importat huius verbi significatio. Glos. *in clem. dudum, in vers. libera. de sepultur.* & *in clemen. fin. de etate. & qualit.* Butr. *in c.* 1. *de offic. ordin.* & *ibi* Barbat. Alex. *in l. si mihi, & Titio, in prin. n.* 19. *ff. de verb. oblig.* Rolã. *cons.* 42. *n.* 18. *vol.* 1. Natta. *cons.* 530. *n.* 10. Hier. Leo. *n.* 8. *vbi sup.* Surd. *decis.* 165. *n.* 2. & 3. *decis.* 252. & 265. *n.* 3. & *cons.* 143. *n.* 23. vbi alios adducit. Cacher. *dec.* 24. *n.* 6. Tusch. *litt. V. concl.* 51. Guzm. *vbi supr.* vbi sufficere, quòd res possit aliquo casu peruenire ad tertium possessorem, vt libera non

6 dicatur, ait, †& alia de hoc verbo *libera* vide apud Tiraquel. *in repet. l. si vnquam, C. de reuocand. donat. verbo reuertatur. à n.* 134. Tusch. *litt. L. concl.* 325. *n.* 13. vbi ex Gozadin. *consil.* 24. *n.* 3. excludere omnem seruitutem. & *n.* 14. ex Socin. *consil.* 43. *n.* 13. *lib.* 4. excludere omne onus, & in *alijs numeris* alia de huius verbi significatione tradit.

7 Si venditor ex parte sua non adimpleat contractum, & rem non liberam, & vacuã tradat, sed omnino, vel pro parte alienam, vel alicui oneri subiectam, emptoribus actio de euictione datur, & alijs remedijs, & actionibus succurritur, de quibus *inf. hic.* &

8 *in l. sequent.* & *in earũ Gl.* †materia euictionis tractatur, quę nõ minus vtilis est, quàm frequẽs, & quotidiana in tribunalibus, pro

10 cuius perfecta declaratione † quatuordecim sequẽtes articuli explicandi sunt, quibus hæc materia complectitur.

ARTIC. I. QVID. SIT EVICTIO.

11 ESt autẽ euictio secũdũ Azon. *in summ. C. de euict.* rei emptæ, vel ex alia iusta causa acceptę per iudicis sententiam abductio, vel alio euincente causę amissio, quã sequitur, & declarat Pereir. *de empt. & vẽd. c.* 31. Iacob. Damhoudet. *in prax. ciuil. c.* 260 *n.* 1. Maresc. *lib.* 2. *var. c.* 79. *n.* 2. & nouissime hanc vt veriorem amplectitur Guzm. *in tract. de euict. in prin. n.* 1. 2. 3. & 4. aliter eam deffinit Coru. *in addit. ad Decium. in l. quod euincitur, ff. de regul. iur.* vbi dicit, quòd euictio est abductio quædã, vel amissio rerũ, quæ emptæ sunt, vel alio modo alienatę, vero domino inscio. Aliter Cabalin. *de euict.* §. 1. *n.* 3. definit, vbi inquit quòd euictio est rei ẽptæ rectè facta ablatio, amissio ve. & *in numeris sequent.* eam explicat, aliam etiam diffinitionem tradit Greg. *syntagm. iur. lib.* 25. *c.* 22. *n.* 3. dicens quòd euictio est rei nostræ, quam aduersarius legitimo titulo acquisierat recuperatio. & eo tacito eandem definitionem affert Pichard. *in* § *si finium regundorũ. 6. lib.* 4 *Instit. tit. de officio iudic. n.* 121. & comprobatur ex *l. non tamen.* 24 *ff. de euict.* & euincere est vincendo aliquid ab aliquo auferre, & consequi, vt late explicat Caballin. *vbi supr. in præfat. n.* 1. & 2. & *in add. litt. B.* exqualibet harum deffinitionum quid sit euictio bene cognoscitur dialecticis relin

12 quamus an suo diffinito conueniat, †quia in iure omnis diffinitio periculosa est. *l. omnis diffinitio, ff. de regul. iur.*

ARTICVLV II. QVIS DE EVICtione agere possunt.

13 EMptor aduersus venditorem dẽ euictione potest agere *text. hic. l.* 1. *ff. de euict. l. emptor fundi, C. eod. c. fin. de empt. et vẽdit.* Pereir. *c.* 31. *n.* 3 Amplia etsi rem habuerit à iudice, nõ secus ac si emisset à parte, de quo vide *infr.* & Hęredes emptore defuncto de euictione agere possunt, quia ad eos hæc actio transit *l. sed etsi l. emptori. l. si per imprudentiam,* §. *non mirum. ff. eod.* Pereir.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

reir. *vbi sup.* Cabalin. *de euict.* §. 3. *n.* 137. *in fin.* vbi dicit quod vnusquisque ob euictionem suæ partis pro portione sua habebit
13 actionem ex *l.* 4. § *fin. ff. de verb. oblig.* item procurator emptoris, qui duplum stipulatus fuit. *l. possessio* 49 §. *etsi possessio. ff. de acquir. possess.* Et ille, in quē facta fuit rei euictæ ab emptore alienatio, si ei cessę fuerūt
14 actiones, vide Add. ad Gl. 4. *infr.* Si seruus emerit, domino euictionis actio competit *l. minor.* § *si seruus. ff. de euiction.*

16 Singularis successor etiam titulo lucratiuo stante iurium cessione de euictione cōtra auctorem sui auctoris agere potest, Rota Rom. *decis.* 589. *n.* 5. §. 1. *in nouis.* Alexan. Lud. *decis.* 25. *n.* 5. & *ibi*, Beltr. & quādo
17 adest clausula ponens eū in locū suū, & quādo eius auctor stipulatus est pro se, & hæredibus, *ex citatis, n.* 6. & 7. & Add. ad Gl. 4.

ARTICVLVS. III. AD VERSVS quos actio euictionis detur.

18 COntra eum, qui rem vendidit, de euictione agi potest. *l.* 1. & *tot. tit. ff. de euictionē.* Pereir. *d. c.* 31. *n.* 3. Surd. *cons.* 271. *n.* 61. Caballin. §. 5. *n.* 1. & 2. & contra eum, qui alteri mandauit, vt rem venderet, *l. Iulianus*, §. *si procurator. ff. de act. empt. l. si eum vē ditor.* § *fin. de euict. l. fin. de instit. action.*

19 Et si duo fratres rem vendiderint, quilibet pro sua tantum medietate vendita tenetur de euictione, quia pro dimidia videtur vendidisse, & non insolidum, *l. quidam* 11 *ff. de euiction. l. si diuersa, C. locati, l. reus*, §. *cum in tabulis. ff. de duob. reis.* DD. *in l. si vt certo*, § *si duob. ff. commodat. l. alienare*, §. *si pluribus, ff. de pignorib. l. vnica, C. si plures vnic. sentent. l. eadem in prin. & ibi*, Roncheg. *à n.* 122. *ff. de duob. reis*, Sur. *d. cons.* 271. *n.* 60. vbi late. Et si res à duabus vendatur viriliter, & non in solidū, de euictione pro parte tenētur. Socin. Iun. *cons.* 52. *n.* 15. *vol.* 4. Surd. *vbi supr. n.* 62. Castill. *libr.* 5, *cap.* 86, *n.* 125. Guzm. *de euict. quæst.* 23. *num.* 6.

20 Limita si in solidum rem vendiderint, & pro indiuiso; nam tunc in solidum obligantur, *l. cùm ex causa, l. in executione*, §. *in solidum. l.* 2. § *ex his ff. de verb. oblig.* Cranet. *cons.* 208. *in fin.* Gaill. *lib.* 2. *obseruat.* 14. *n.* 1. & 2 Guzm. *n.* 7. *vbi supr.*

21 Si vnus ex socijs rem communem vendiderit, & cæteri partem pretij recepe-

runt, tunc cæteri non vendentes etiam de euictione tenentur, vt in hæredibus constitutum est omnes teneri de euictione, licet eorum vnus tantum vendat; *in d. l. quidam.* Grab. Mudeus. *post. l. creditor fundum de act. emp. c. vt habere rem empt. empt. licet. n.* 21. Pereir. *de empt. c.* 31. *num.* 32.

22 Creditor cōsentiens venditioni rei sibi hypothecatæ, & recipiens pretium, vel eius partem, tenetur ad eius restitutionē re euicta. Glos. *in l. aliud*, 121. *de reg. iur.* ib Mainer. *n.* 4. *d. l. quidā*, & ibi, Gl. & Bar. *ff. de euict.* Cæphal. *cons.* 393. *n.* 15. *lib.* 3. Alexan. 227. *n.* 1. *vol.* 5. Tepat. *variar. tom.* 2. *tit.* 423. *c.* 13. *verb. creditor.* Tusch. *litt. E. concl.* 359. *n.* 5. Gratian. *discep. c.* 175. *n.* 4. & 6. Caldas *de empt c.* 31. *n.* 21. Trentacinq. *var. lib.* 3. *tt. de empt. resol.* 17. Viuius, *decis.* 152. Parlad. *lib.* 2. *c. fin par.* 5. §. 16. *n.* 20. Mastrill. *decis. Ciciliæ.* 28, *n.* 11. vbi de facto hanc quæstionem in senatu agitatam fuisse, & pro hac parte senatum iudicasse testatur, & eam late fundat, & contrarijs satisfacit. & Mari. Muta. *decis.* 59. *n.* 12. Castill. *lib.* 4. *c.* 42. *n.* 70 & vide Addit. ad Glos. 4. *l. fin. tit.* 13.

23 Debitores de euictione tenētur, si iussu iudicis pignus captum, & distractum euincatur, quia eorum pretio liberati sunt non vero creditor, *l. si pignora.* 50. *l. si plus* 54 *ff. de euictionē. l. si ob causam, C. eod.* & *ibi*, DD. Mudeus, *n.* 35. *vbi supr.* Franc. Viu. *decis.* 24 *n.* 1. 2. & 3. vbi dicit quòd nec creditor, ad cuius petitionem res venditur, nec executor de euictione tenentur, & sic decisum fuisse in audientia Baracensi. Alexand. Lud. *decis.* 119. *n.* 1. Pereir. *de empt. c.* 31. *n.* 20. Surd. *cons.* 36. *n.* 17. Tiraquel *de retract. conjung.* §. 1. *glos.* 14. *n.* 13. Guzm. *q.* 47. *n.* 17.

24 Amplia, etsi creditor rem vendat ex pacto cum debitore inito, & potestate alienandi sibi concessa, *l. in creditore.* 38. *ff. de euict. l. fin. tit.* 13. *infra.* vbi vide Addit. Viu. & Pereir, *n.* 21. *vbi supr.* Limita
25 si expresse se obligauerit de euictione, vel quando siens rem alienā esse vendidit, vt ex Dec. Bald. & Salyc. defendit Guzm. *n.* 21. & 22. *vbi supr.*

26 Heredes vēditoris de euictione cōuenti possunt. si sunt plures, omnes in solidū cōueniendi sunt, parte tamen solura quilibet liberatur, *l. in executione.* 85. §. *insolidum, l.*

cum

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

cum ex causa. 139. *ff. de verb. oblig. l. si rem, §. si ei ff. de euict.* vide Addita ad Glos. 4. *infra, n. art.* 2. Matienz. *in l.* 14. *tit.* 4. *lib.* 5. *recop. glos.* 1. *num.* 33. Amplia etiam in hærede cum beneficio inuentarij, si simpliciter rem vendiderit, de quo vide *infr, n.* 44.

Amplia tertiò etiam pro venditionibus
27 factis ab executoribus testamenti hæredes conueniri posse, quia ab eis promissio de euictione emptoribus rerum hæreditariū facta obligat hæredes, etsi promisserint de euictione iuxta consuetudinē loci. Bart. *in l. alio ff. de alimen. & cibar. legat. n.* 25. Caballin. *de euict. §. 6. n.* 62. Matienz. *in l.* 14. *tit.* 4. *glos.* 1. *n.* 33. Quesada. *qq. iuris, q.* 10. *n.* 7. *in fin. vers. vigesima.* Tell. Fernan. *in l.* 32. *taur. n.* 6 *in fin.* Guzm. *de euiction q.* 53. *n.* 3. *&* 11.

Executores testamentarij, seu commis-
28 sarij à testatore relicti, quando alius hæres generalis non est constitutus, quia tūc heredis vices substinent, si ab eis distracta euincātur, de euictione conueniri poterunt. Bart. *in l. hæreditas, n.* 2. *ff. de hæred. instit.* DD. *in c. tibi. de testam.* Alexan. *cons.* 45. *n.* 12. *vers. nec secundum eum, lib.* 1. *& cons.* 4. *n.* 13. *cōs.* 48. *in fin. lib.* 2. Rip. *in l. centurio. n.* 105. & *ibi*, Paris. *n.* 125. *ff. de vulg.* Menoch. *de adipis. poss. remed.* 4. *n.* 268. Valasc. *cōsult.* 68. *n.* 3. *&* 4. †vbi restringit ad executores
29 testamenti ad pias causas negans, & late cōprobās alios loco hætis nō haberi. Tel. Fern. *in l.* 32. *taur. n.* 6. Percir. *vbi sup. c.* 17. *n.* 17. & vide Addit. *infr. art.* 4.

Limita nisi omnia bona defuncti inter
30 pauperes sint distributa, quia tunc excusabitur, quia officium sibi noxium esse non debet. Percir. *c.* 31. *n.* 19. vide *infr. n.*

Pupillus de euictione tenetur, & ab ēptore
31 cōueniri potest euictione sequuta; si tutor eius nomine vendiderit, quatenus ad eum peruenit, & si tutor soluendo non sit, in totū tenetur. *l. illud.* 4. §. *si impuberis, ff. de euiction.* Bart. & DD. *in l.* 1. *C. de credit. euict. pign. nunc debere.* Bald. & Salyc. *in l. non dubitatum, C. de euict.* vbi in simili hoc confirmant. Natta. *cōs.* 181. *n.* 8. Boer. *decis.* 80. *n.* 6. Baez. *decim. tutor. c.* 2. *n.* 128. Spino. *de testam. gl.* 29. *n.* 62. Percir. *d. c.* 31. *n.* 22. *vers. 11. eadem ratione* Faber. *in suo C. lib.* 8. *tit.* 31. *de euiction. deffinit.* 9. vbi bene explicat, & ampliat etsi tutor simpliciter se obligauerit. *ex l. post mortem,* 5. §. 1. *ff. quando ex facto tutor. vel curator. min. agere, vel conu. val.*

Tutor nomine pupilli potest contrahere, & bona pro obseruantia contractus hypothecare, & de euictione promittere, vbi negotium vtile pupilli agitur; secus vero si ex eo contractu pupillus damnum sentiat. Thesaur. *lib.* 3. *q.* 14. Ricc. *collect.* 2399. *q.* 6. intellige, & declara ex traditis *sup.*

Tutor, si durante officio tutelę, vel cu-
33 ræ euictio sequatur, conueniendus est, & cum eo de euictione est agendum, & huiusmodi lites, quæ durāte officio aduersus eū institutæ sunt, & quæ cepit defendere, cum eadē litis instantia transferuntur finito officio in pupillum, vel adultum, sicut iudicati executio post dictam aduersus eos sententiam. *l. iam ex contractibus. in fin. ff. de iud.* Mudeus. *de action. empt. post l. creditor. fundum, c. vt habere rem emptam emptori liceat. n.* 30.

34 Et etiam finito officio conueniri potest, si proprio nomine vendidit, & se, & bona sua, & non sui pupilli obligauerit. *l. si is quē C. de prædijs minor.* Boer. *decis.* 80 *n.* 6. *vers. & idem.* Gomez. *in l.* 53. *taur. n.* 6. *vers. & ista eadem distin,* Caballin. *de euiction.* § 5. *n.* 61. Spin. *d. gl.* 29. *n.* 62. Hering. *de fideiuss. c.* 10. *à n.* 258. Barbos. *in l.* 1. *ff. sol. matr.* 5. *p. n.* 25. *&* 26. vbi de interpretatione. *d. l. etsi is*
35 late agūt. †Etsi rē immobilē sine necessitate vēdiderit, & sine iudicis decreto, & alijs solēnitatibus, de quibus *sup.* in Add. Gl. *l.* 4, tenebitur ad restitutionem pretij, nisi quatenus doceat in vtilitatem, & commodum pupilli pretium conuersum fuisse. *l. prædiorum*, & *ibi* Glos. & DD. *C. de præd. minor. l.* 3. *C. quando ex fac. tutor.* Glos. & DD. *in l. fin. ff. si quis cautio.* Cæsar. Manēt. *decis. Mantuan.* 21. *n.* 35. Cald. *de restit. 1. p. q.* 54. *n.* 47. Boer. *d. decis.* 80. *n.* 6. vbi contra tutorē, qui non comparuit, & ita allegauit sic decisū fuisse. & Guz. *de euict. q.* 53. *n.* 5. & vide *inf. n.*

36 Fiscus etiam de euictione tenetur rē euictā, sed non vltra simplum, etsi generalissime eam promiserit, & se obligauerit adduplum. *l. si procurator Cæsaris, ff. de iure fisci.* Rebuff. *de dilation. art.* 2. *gl.* 1. *n.* 32. Neguss. *de pign. 1. memb. 6. par. n.* 40. Caballin. *de euiction. §. 5. n.* 88. Borrell. *in add. ad Petr. Bellugam. in specul. principis. sub.* 5. *litt. B.* Alfar. *de offic. fiscal. glos.* 18. *n.* 10. Pereg. *de iure*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

fisc. lib. 6 tit. 4. n. 37. Laudens. *et fisc. q. 1. n. 37.* Guzm. *de euict. q. 8. n. 20.* & vide tradita *infr.* in Glos.

37 Et si succedit priuato per confiscationē ex causa criminis eam pœnam infligēti, & is, cuius bona publicata sunt, antea rem alienam, vel alteri obligatam vendiderat, quæ ab emptore euincitur, non solum euictionem, sed indemnitatē præstare debet, & etiā fiscus litis. Fab. *in suo C. lib. 8 tt. 31. definit. 19.* † Si vero rem debitoris ob debitū vēdat fiscus, tunc nec ad simplū tenebitur, Pereg. *vbi sup.* Dueñ. *regul. 169. ampliat. 1.* Alfar. *de offic. fisc. gl. 34. de emp. & vēd. n. 49.*

38

39 Rector Ecclesiæ, qui rem Ecclesiæ alienauit, tenetur de euictione, & emptor cōtra eum regressum habet, *c. vlterana. 12. q. 2.* Gl. *in c. siquis præsbyterorum, verb. alienata, de reb. Eccles. non alien.* vbi Innoc. *in prin.* Imol. *n. 19. & seq.* Bal. *n. 16.* Abb. *infin.* Boer. *n. 49. in fin.* Ricc. *prax. for. Eccles. decis. 17.* vbi ampliat, & declarat. Sempron. Ascius. *detis. 57. n. 5. & 6.*

40 Maritus, qui rem dotalem vendidit, & euictionē promisit, etiam soluto matrimonio de euictione tenetur. Boer. *decis. 80 n. 6. vers. 5. & idem in marito.* Baeza, *de decim. tutor. præst. c. 2. n. 128.*

41 † Et de quæstione an maritus cum iuramento promittens se facturum, quòd vxor consentiat alienationi rei dotalis, & se de euictione obliget, vide Guzm. *q. 49. per tot.* vbi muliere nolente si maritus diligentiā fecisset, non teneri de periurio, nec de interesse resoluit ex Afflict. *decis. 295.* Marant. *disput. 7. n. 1. & in cons. 41. n. 10.* & Noster Lop. in Glos. 2. *l. 11. tit. 11.* sed vide Addit. ad *d. glos. 2.*

ARTICVLVS. IIII. QVI DE Euictione non tenentur.

42 Iudex, seu executores vendentes rem iure magistratus de euictione non tenentur, *l. si pignora, l. si plus ff. de euiction.* Socin. *cons. 154. lib. 2.* Montan. *de tutor. c. 31. effect. 5. n. 4.* Gutierr. *c. 1. n. 22.* Guzm. *de euict. q. 53. n. 11.* vide supra, *in art. 3. n. 25. & 26.*

43 Executores testamenti, seu commissarij particulares vendentes pro exequenda defuncti voluntate de euictione conueniri non possunt. DD. *in l. qui erat, §. 1 ff. fam. herciscund. l. si ob causam. C. de euiction.* Caballin. *de euiction. §. 5. n. 61.* Matienz. *in l. 14. tit. 4. lib. 5. recopil. glos. 1. n. 33.* Pereir. *de empt. c. 31. n. 19.* Quesada *qq. iur. q. 10. n. 7. in fin.* & vide *supr. art. 3. n. 27.*

44 Hæres, qui hæreditatem addidit cum beneficio inuentarij, si expresse vendidit, vt solueret creditoribus, & legatarijs, & hoc declarauit emptori, de euictione non tenetur. *l. vlt. §. & si præfatam*, vbi cōiter DD. *C. de iur. delib.* Lingloys. *decis. 15. q. 5. n. 2.* Franc. Porcell. *de inuentar. q. 5 n. 4.* Michael. Grassis, *eod. trac.* vbi ex Bal. *ind. §. & si præfatam*, consulit hæredibus, si desiderant effugere omne periculum, vt dicant creditoribus vendite vos, & ego cōsentio protestās quòd nolo teneri de euictione, & idem ante eum cōsuluit ex Bald. Fabian à Mont. *de empt. 3. q. prin. n. 48. vers. 24. quæro*, vbi etiam tradit, quòd hæres nō cogitur vendere, vt soluat creditoribus, & vide, *in art. 3. n. 6.* & Addit. ad Glos. 2. *l. 3. tit. 14. infr. q. 3. n.* vbi de obligatione hæredum circa satisfactionem creditorum egi

45 mus. Tutores finita tutela de euictione nō tenentur, nec, si res ab eis venditę euincātur, finito officio conueniri poterunt, *l. post mortem ff. quādo ex facto tutor. l. 1.* & *ibi*, Bal. & Salyc. *C. eod. & in l. cum quædam mulier C. de admin. tutor.* Boer. *decis. 8. n. 1.* Baeza, *de decim. tutor. c. 2. n. 128.* Spino *specul. testā. glos. 19. n. 62.* & vide Addit. ad Glos. *fin. l. 7. tit. 1. supr. n. 29.* Caballin *de euict. §. 5. n. 61.*

46 Intellige quando in casu concesso, & permisso vēdidere, cum sit officiū necessariū publicum auctoritate, & vtilitate priuatū. *l. non subscripsisti, & ibi* Salycet. *C. eodem.* Thesaur. *lib. 3. q. 14. infin.* Boer. *decis. 30. n. 3.* Cæsar. Manent. *decis. Mant. 21. n. 35.* & quando teneantur de euictione vide *in art. 3. n. 32. cum alijs.*

47 Procurator, qui nomine domini rē vēdidit, de euictione non tenetur. *l. procurator. l. si cum venditor. 66. §. fin ff. de euict. l. Iulian. §. si procurator ff. de act. empt.* Matienz. *in l. 14. tt. 4. gl. 1. n. 33. lib. 5. recop.* Pereir. *de empt. c. 31. n. 22.* Faber. *in suo C. lib. 8. tt. 31. definit. 6.* Gutierr. *de tutel. p. 1. c. 1. n. 22.* Boer. *decis. 80.* Caued. *decis. 80. p. 2. n. 5.* Rot. Genuens. *decis. 14. n. 98.*

48 Amplia primò, etsi contrahat super re ad dominum pertinente, debere contrahere nomine domini. Surd. *consil. 19. n. 94.* Menoch. *lib. 3. præsumpt. 49. n. 16.* Rota Genuens.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

[nuenſ. *vbi ſup.* vbi aſſignat differentiam inter actionem, quæ oritur inter procuratorem, & dominũ; & inter dominũ, & tertiũ, cũ quo cõtraxit. Marta. *voto, ſeu deciſ.* 103. *n.* 17. vbi hanc diſtinctionẽ Socin. *in conſil.* 34. *vol.* 3. *col. pen.* tradit, & probatur ex *l. quod Iulianus*, §. 1 *ff. ad Macedon.* Gratiã. *cap.*
49 104. *num.* 37. † limitat hãc ampliationem quãdo actus poteſt tantum pertinere ad dominum, & ille, cum quo contrahitur, ſcit; nam tunc non eſt neceſſe nomen domini exprimere, & comprobat ex Bar. Marian. Socin. & Angel. Menoch. *libr.* 3. *præſump.* 49, *n.* 7. vbi tradit ſufficere contrahẽtem ſcire mandatum, ſeu quòd nominetur procurator, aut declaret rem domini agere, & hoc ſufficit in vno ex capitulis contractus. Maſcar. *de probat. conci.* 1234. *n.* 16. Grab. *conſil.* 71. *n.* 2. Pariſ. 117 *n.* 19. *lib.* 1.

50 Ampha ſecundò, etſi mandatum habeat generale, debere mandatum inſerere contractui, aut declarare quo nomine contrahit. Menoch. *n.* 16. & 25. Maſc. *de prob cõcl.* 1234. *à n.* 13. vide Addit. ad Gl. *l.* 2. *hoc tit.*

51 Sed ſi dicat vendere præcedente mãdato, aut dominũ ratum habiturum, cogitur probare ratihabitionem, vel mãdatum, & illud exhibere, aliàs de euictione cõtra eũ emptor agere poterit, vt diximus in Add.
52 ad Gloſ. 4. *n.* 8. *l.* 7. *tt.* 1.* vel § fidem ſuam adſtringit. vide Addit. ad Gloſ. *l.* 7. *tit.* 1. *n.* 6 *ſup. hac p.* & in caſu *l. ſeruum Titij. ff. mandati.* de quo Faber, *vbi ſup.* procuratores ge-
53 nerales non recte conueniuntur, nec eis denũtiatio litis poteſt fieri. Gl. *verb. procuratori. in l. ſi dictum* 56. §. *ſi præſente. ff. de euictione.* Caballin. *de euiction.* §. 3. *n.* 139. Pereir. *n.* 78. *vbi ſup.* De ſindico procuratore ciuitatis
54 vide Bart. *in l.* 5. §. *etſi forte, ff. quod vi aut clam.* & in Addit. ad Gloſ. *l. tit. par.* 3.

Conſentiens alienationi de euictione
55 non tenetur, etſi pro venditore habeatur, quia intelligitur quoad eum effectum, ne venditionem reuocare poſsit; non vero quoàd alios effectus, vt ex Bal. tradit Noſter Lopet. *in gloſ.* 10. *l.* 29. *tit.* 13. *infr.* vbi vide Addita, *l. exceptione* 11. *C. de euict.* Rolin. *cõſ.* 69. *n.* 39 *vol.* 3. vbi in ſpecie tradit quod quando duo vendũt rẽ, quæ eſt vnius tantum, qui adhibitus eſt ad vendendum, licet non ſit dominus, tenetur de euictione, ſi res euicta fuerit; vel in ſolidum, ſi ita promiſerit; vel ad minimum pro virili, *ex l. reos*, §. *cum tabulis, ff. de duob. reis cũ concord.* Tiraquel. *de retract. lign.* §. 31 *gloſ vnic. n.* 3.

ARTICVLVS V. EX QVIBVS contractibus euictio cõpetit.

56 Ex contractu emptionis, & venditionis euictionis actio competit. & ſi euictio nõ ſit promiſſa ex natura ipſius cõtractus venit. *text. in l. non dubitatur.* vbi Bart. & cæteri DD. C. *de euiction.* Decian. *reſponſ.* 18. *n.* 29. *lib.* 2. Mantic. *lib.* 4 *tt* 2 *n* 9. Surd. *deciſ.* 208. *n.* 11. *conſ.* 36. *n.* 25. & *cõſ.* 15. *n.* 1. *de aliment. tt.* 7. *q.* 18. *n.* 17. Maſtrill. *deciſ.* 28. *n.* 1. Trentacin *lib.* 3. *de emp. & vẽd. reſol.* 4. Alex. Lud. *deciſ.* 90. *n.* 10. & *ibi* Oliuer. Beltram. *n.* 11. Gratian. *diſcep.* 4 *tom. c.* 793. *n.* 12. Giurb. *deciſ.* 87. *n.* 8. Pichar. *lib.* 4. *Inſt. tt.* 17. *de offic. iudic.* §. *ſi finium regundorũ. n.* 122. Cæſar. Manent. *deciſ.* 13. *n.* 62. & vide *infra.* in Addit. Gloſ. 2.

57 Sed quid ſi nomen debitoris, vel cenſus vendatur, & nomen, vel hypothecæ cenſus euincantur? vide Add. ad Gloſ. 4. *l.* 23. *ſup hoc tit. à n.* 6. *cum aliis*, vbi late egimus.

58 Ex cõtractu permutationis, ſi ab aliquo ex contrahentibus res euincatur, euictionis actio datur. *l. ſi permutationes, C. de euict.* & *ibi* Gloſ. Bal. & cõiter DD. *l.* 1. *C. de rer. permut. l.* 1. *verſ. vnde ſi ea res ff. eod.* Caballin. *de euictiõ. n* 4. & 43. Ruin. *conſil.* 94. *n.* 6. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 281. *l.* 4 *tt.* 6. *inf. hac p.* vbi vide Add. ad Gloſ. 1. & differentias, quæ ſunt inter euictionẽ ex cõtractu emptionis, & vẽditionis, & ex cõtractu permutationis.

59 Ex contractibus in nominatis etiã euictionis actio competit, vide Addit. *ad l.* 4. *tit.* 6. Dec *conſ.* 281. *col.* 3. Caballin. *d. n.* 43. Surd. *deciſ.* 290 *n.* 13.

60 Ex contractu dationis in ſolutum, ſi res data euincatur, euictio competit. *l. libera, C. de ſentent. & interloc. omn. iud.* vbi notat Bal. & cõiter DD. *l. prædium, C. de euiction.* vbi hunc contractum vicem venditionis obtinere Imperator inquit, & actione vtili ex empto de euictione agi poſſe, & *ibi* Bart. *l. ſiquis alienam. D. de ſolut. l. eleganter, D. de pignor.* Gomet. 2. *tom. var. cap.* 2. *n.* 33. *verſ.* 3. *infertur*, Pet. Gregor. *ſintag. lib.* 25. *c.* 22. *n.* 4. Pereir. *de empt. c.* 31. *n.* 8. Afflict. *deciſ.* 35. *n.* 18. Faber. *lib* 8. *C. tt.* 31. *de euict. definit.* 28. Caballin. *d.* § 4. *à n.* 39. vbi quinque fũdamenta adducit, ex quibus hæc reſolutio difficilis redditur, & cum aliis quinque fundamentis comprobat, & contra

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

rijs satisfacit Surd. *decis.* 248. *n.* 3. *& cons.* 423. *n.* 23. Lingl. *decis.* 15. *q.* 5. *n.* 17. Cæsar. Barz. *decis. Bonon.* 85. *n.* 8. *&* 9. vbi hæc procedere dicit, quando species pro quãtitate fuit data. Gratian. *discept.* 2. *tom. c.* 321. *n* 8, *& c.* 544 *n.* 15. *& cap.* 657. *n.* 53. Alex.

61 Lud. *decis.* 352. *n.* 2. † Amplia etsi in cõtractu sit appositum pactum, quòd in casu euictionis liceat cessionario redire ad primeua iura perinde, ac si instrumentum factum non fuisset, nam adhuc tenebitur de euictione, quia hoc pactum fauore cessionarij, & eius, qui accepit rem in solutum, est appositum, & intelligitur ipso volente. *l.* 2. *ff. de leg. commis.* Ruin. *consil.* 35. *n.* 31. *libr.* 1. *&* 93. *n.* 3. *lib.* 2. Tiraquel. *in l. si vnquam, C. de reuoc. donat.* Maresc. *lib.* 2. *var. c.* 19. *n.* 12. vbi dicit esse in eius electione ad aliam reddire, nec ei proderit, etsi deducat in iudicio omne ius sibi competens tam ex primo, quàm ex secundo instrumento; quia sunt contraria, & incompatibilia, ex Rota Roman. apud Seraphin. *decis.* 1114. *à n.* 2.

62 Amplia ad dationem in solutum factã auctoritate iudicis. *d. l. libera,* Aflict. *decis.* 8. *n.* 4. Bertrand. *cons.* 298. *lib.* 3. *p.* 1. Caballin. *d.* § 4. *n* 42. Surd. *decis.* 266. *n.* 13. vbi tradit nullam posse dari differẽtiam inter dationem in solutum factam à debitore, & ea, quæ fit à iudice. Scac. *de commer.* §. 2. *glos.* 5. *n.* 290. *vers. exemplificat. cum sequent.*

63 Cum debitor est pauper, & creditores eius bona in solutum accipere compelluntur, de euictione cauere debet, de quo vide Addit. ad Glos. 2. *l.* 3. *tit.* 14. *infra.*

64 Euictis rebus in solutum acceptis, quãdo creditor reddire possit ad priora iura, & cõtra fideiussores, & pignora agere; & si vigore rei iudicatæ res creditori addicta euincatur, an creditor via executiua iterum agere possit? vide Addita ad Glos. *l.* 2. *d tit.* 14. vbi plene diximus.

65 Ex donationis contractu, quando incipit à promissione, donans, si res donata euincatur, de euictione conueniri potest, Glos. Bart. & cõiter DD. *in l. Aresto.* §. *fin. ff. de donat glos. fin. l.* 2. *C. de euict.* & *ibi,* Cyn. Alber. Bal. & Salyc. & DD. cõiter. Rimin. *in* §. 1. *Instit. de donat. n.* 135. *glos. fin. in l. Iulianus,* § *qui fundum ff de verb. oblig. l.* 1. *C. de iure dotium,* Glos. *fin. in l. ad res donatas* 62 *ff. de ædil. edict.* & Bart. *ibi,* Cæpol. *n.* 7. vbi communem dicit. Gomet. 2. *tom. var. c.* 2. *n.* 35. vbi nõnulla proponit contra hãc resolutionem, & eis satisfacit, *& c.* 4. *n.* 4. Valasc. *de partition. c.* 37. *n.* 3. Boer. *decis.* 67. *in prin.* Conarr. *lib.* 2. *var. c* 15. *n.* 1. *vers agit autem.* Surd. *de aliment. tt.* 7. *q.* 20. *n.* 25. Trẽtac. *var. lib.* 3. *tit. de donat. resol.* 2. *n.* 1. Seraph. *decis.* 534. *n.* 3. Beltrãd. *in annot. ad decis. Alex. Ludouis.* 340. *n.* 13. Peregrin *decis. Patauin* 93. *n,* 5, Pancorb, *in suis obserbat. c,* 30, *pag.* 7, *vers, si à promissione.* Cancer. 3, *p, var, c,* 4, *de seruit, à n,* 20, vbi alios allegat, Caballin. *de euict.* §, 4, *n,* 2, *vers, secundus est.* Fõtan. 2, *tom. claus,* 5. *gl,* 8, *p,* 14, *n,* 34, *& n,* 41, vbi ampliat, etsi aliquo titulo lucratiuo postea acquisierit, quia duæ causæ lucratiuæ circa eandem rem concurre nõ possunt. Gratian. *discept. tom.* 4, *c,* 657, *à n,* 47, Portoles. *de cõsort. & fideic leg c,* 11, *n,* 19, Mãtic. *lib,* 13, *tit,* 4, *n,* 18, Tusch *litt, E, cõcl,* 363

66 Contrariam autem defendentes refert Trentac. *in vers. secũda opinio, vbi sup.* scilicet Aretin. Aluer. Cuman. Fulgos. Mansuer. Rip. Ioan. Faber. & Hypolit. Rimin. sed à prima non est discedendum.

67 Limita primò dictam opinionem, quando res promissa per donationem non erat penitus aliena, sed in ea habebat aliquod ius, vel aliquam partem; nam tunc, licet incipiat à promissione, siue sciens, siue ignorans donationem faciat, nunquam videtur donare nisi ius, vel partem, quam donator in ea habet, vt resoluit Gomet. *d c.* 2. *n.* 25. *vers. aduertendum tamen, & d c.* 2. *n.* 4. *arg. text. in l. si domus,* §. *fin. & in l serui electione,* §. 1. *ff. de leg.* 1. *& in c. quod autem. de iure patron* & ex auctoritate. Bal. *in rub. C. de contrab. empt. col.* 2. *q.* 6. & aliorũ, quos ipse refert. & vide Addit. ad Glos. 1. *l.* 18. *sup. hoc tit. n.* 12. *cum aliis,* & de eo, qui scienter donauit rem alienam, vide *infr. art.* 9.

68 Limita secũdò si quis promisit tradere, vel prẽstare, quia non tenetur de euictione. *l. si actatutor.* §. *fin. cum seq. ff. de leg.* 1. Castr. *ibi.* Cœpol. *in d. l. ad res donatas.* Trẽtacin. *var. tit. de donat. resol.* 2 *p.* 3. *n.* 5. Guzman. *de euict. q.* 25. *n.* 23.

69 Limita tertiò ex Trentac. *n.* 2 si donatio fit facta inter patrem, & filium in sua potestate cõstitutum, quia promissio non est obligataria, nec de iure valida, & pro comprobatione refert Bal. *in l.* 2. *de inoffic. donat.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

donat. & in authent. ex testamento. col. 2. C. de collat. Roman. Alex. & Andr. in locis ab ipso relatis restringit, quando pater in donatione apponit iuramentum, & pro comprobatione refert Iul. Clar. *lib. 4. sentt. § donatio. q. 8. vers. sed quæro.* Guid. Pap. *decis. 146.* & rationem assignat, quia tunc promissio est obligatoria. vide Addit. ad Glos. & Guzm. *n. 20. vbi supr.*

70 Limita quartò ex eodem Trentac. quando euictio sequuta fuit virtute hypothecæ quia res fuerat obligata per antecessorem donantis ex Castr. & Afflict. quos refert. Guzm. *n. 22. vbi sup.*

71 Si verò donatio incipiat à traditione, etsi sit facta clausula scilicet cõstituti, donator non tenetur de euictione. Gl. *in l. ab eptione ff. de pact. & in l. ad res donatas, de ædilit. edict. & in l. Iulianus, §. qui fudü. ff de verb. oblig. in* §. 1. *Inst. de donat.* & Rimin. *l. 1 C. de iur. dot. & ibi* cõm. DD. Trẽtac. *n. 6. vbi sup.* Pereir. *de ep. c. 32. n. 41.* Roland. *cons. 50. n. 26.* Ferrar. *in prax. Papin. in form. libell. quo agitur pro donato, verb. seu gl. admittendum. n. 1.* Boer. *dec. 67.* Gratian *c. 667. n. 50.* Ricc. *collect. 1030.* Tepat. *2. tom. var. tit. 423. c. 6.* Cancer. *libr. 3. c. 4 n. 9.* Fontan. *clauf. 5. gl. 8 p. 14. n. 36.* Molin. *disput. 380.* qui alios referunt, & eã sequuntur omnes *sup.* relati *in n. 65. & infr.* referendi vsque ad *n. 95.*

Declara tamen, quòd licet donans non teneatur ad æstimationem rei, tenetur ad expensas, & damna. Cyn. *in l. 2. C. de euict.* Dec. *consil. 95.* Ferrar. *n. 2. infin.* Tephat. Ricc. *limit. 3.* & Molin. *vbi sup.* Capel. Tolos. *decis. 71.*

72 Limita in donatione remuneratoria donatario actionem euictionis contra donatorem dari, etsi à traditione incipiat. Cravet. *consil. 65. n. 3.* Bart. Alex. & Ias. *n. 13.* & alij cõiter *in l. Iulianus, § qui fundum, ff. de verb. oblig.* Ias. *in l. hoc iure, num. 68. de iust. & iur.* Boer. *decis. 67.* Tiraquel. *in repet. l. si vnquam. versic. donatione largitus. n. 19.* Garcia. *de donat. remunerat. n. 24.* Caballin. *de empt. §. 4. n. 4. & 5.* Trentac. *vbi sup. n. 9.* Mont. à Cueb. *decis. 13. n. 20. infine. vers. rursus.* Gratian *discept. 4, tom. c. 657. à n. 51.* Azeued. *in l. 1. tit. 6. lib. 5. recopil. n. 43* Cabed. *decis. 119. n. 13. p. 2.* Pereir. *de empt. c. 31. n. 44.* Tusch. *litt. E. conclus. 366. n. 4.* Valasc. *cons. 60. n. 20.* vbi dicit de euictione agi posse euicta re per fideicommissum alicui relicta, & successoribus titulo onerofo, vel remuneratorio. Lingloys. *decis. 15. q. 5 n. 11.* Guzm. *vbi supr. a n. 37.*

73 Contrarium tenet Dec. *in l. si donatione. n. 3. 6. C. de Collation.* vbi dicit quòd non debet donatario actio euictionis dari, quia pro meritis nulla ei actio competebat, & quia quãdo merita sunt, ex quibus nec actio, nec officiũ iudicis donatario aduersus donantem cõpetit, pro simplici donatione reputatur. Tiraquel. *vbi supr. n. 79. & 8* Surd. *decis. 290. n 4.* & de istis non loquuntur, nec sunt intelligendę auctoritates *supra* adductæ, & sic decisum fuisse in senatu Neapolitano testatur Ioan. Bap. à Toro *in compend. decis. vers. euictio an debeatur ex donatione remuneratoria*, vbi ex seruitijs, quæ ex necessitate officij erant faciendæ, euictionem non deberi decretum fuit, & requiri quòd seruitia fuissent talia, quòd pro eis fuisset actio data aduersus donantem. Guzm. *de euict. n. 42. vbi supr.* & vide Addita ad Glos. 3. *l. 8. tit. 4. supr.*

74 Limita secundò, in donatione ob causam, siue à traditione, siue à promissione incipiat, quia semper de euictione donatario dabitur actio. Bar. *in d. l. Iulianus. 13. § qui fundum, n. 5.* & *ibi*, Imol. Alexan. Aret. & Ias. *& supr.* traditi, *n. 59.* Fontan. *clauf. 5. glos. 8 p 14. n. 23. & n. 21.* Rol. *vbi sup. n. 28.*

75 Limita tertiò, si donator euictionẽ promittat, quia sine dubio, etsi à traditione donatio incipiat, euictio debetur. *l. 2, C, de euict. l, 22, tit, 11, p, 4,* vbi vide Add. Trẽtac. *var. lib, 3, tt, de donat. resol. 2. n, 12,* Caballin. *d, §, 4, n, 2, vers, primus est.* Portoles. *de consortib. c, 11, n, 23,* vbi alios adducit. Gratian. *4, to. c, 657, n, 47. & 48,* Pereir. *d, c, 31, n, 42,* Valẽz. *consil, 60, n, 23,* Guz. *de euict, q, 25, n, 47,* quia contractus ex conuentione partium legem accipiunt, vt diximus in Add. Glos. *2, l, 30, n, 1 sup, hoc tt.*

76 Limita quartò, si promisserit donationẽ facere bonã, quia ex tali promissione donator obligatur non solum facere rem esse donatarij, sed etiam de euictione, etsi à traditione non ceperit donatio. Corn. *consil, 141. col, fin. lib, 2.* Caballin. *in addit, ad d, §, 4, litt, B,* Graciam. *vbi sup. n, 49,* & comprobatur ex traditis *supr.* in Addit, Glos, 4, *l. 23,* Mantic. *lib, 13, tit, 4. n, 19,*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

77 Limita quintò si promisserit donatarius defendere, & respectu rerum donatarum eum indemnem seruare; nam tunc quomodocunque res euincatur de euictione tenetur, argumento, *l. stipulatio*, §. *quæsitum*, *ff. de verb. oblig.* & in specie tradunt Dec. *consil.* 324, & Thobia. *consil.* 13, *n.* 15, quos refert, & sequitur Cueba. *decis.* 13, *num.* 14,
78 Gracian. *n.* 49. † & Trētac. *vbi sup. n.* 17, vbi ait teneri de euictione, quando promisit rem donatam auctoricare in iuditio, & extrà, & coram quocunque: & comprobat argumento ex eo quòd dicitur in venditione. Guzm. *n.* 52. *vbi sup.*

79 Limita sextò si donatoris dolo, aut culpa interceserit euictio, vt si scienter rem alienā asserit esse suam. Castr. *in l. si rem meam. infin. ff. de solut.* Trentac. *n.* 11, *vbi supr.* Cancer. *var. tom.* 3, *c.* 4. *n.* 20. Tusch. *litt. E, concl.* 366, *n.* 23, Guzm. *n.* 44. *vbi sup.*

80 Restringe has limitationes ex Trētac. *n.* 13, *vbi sup.* si culpa donatarij eueniat euictio, & exemplificat, si sponte compromisserit, vel si detulerit iuramentum alteri, & suam esse declaret; & comprobat argumento ex eo quòd dicitur in emptore, de
81 quo vide Add. *infr.* † & hāc restrictionē declarat, seu coarctat *in n.* 14 quādo promissio de euictione facta fuisset quomodo cūque, & qualitercunque euinceretur. Et *in n.* 15. quando donatarius pronaberit rem esse euincentis. Et *in n.* 16. quādo compromissum factum fuisset in donantem, & ipse determinasset cōtra donatarium. quod refert, & sequitur Guzm. *vbi sup. n.* 4, & ab istis, coarctationibus dicit nō esse recedē dū *in n.* 53. vt tenet Trentac. cōtra Hypol. Rimin. *in* §. 1. *Iustit. de act. in n.* 104. dicentē prædictas declarationes non posse subsistineri, cum earum precipuū fundamentum sit argumentum emptionis, & vēditionis, quod argumentum non valere ait, quia ex natura emptionis venit euictio, vt diximus *sup. n.* 56. ex natura verò donationis nō, vt diximus *in n.* 31. àqua opinione non est recedendum, si extra casus limitationum intelligantur dictæ declarationes, aliàs à Trentac. non recedendū excipiendo pri-
82 mā, quę tuta nō est. † Denūciate an teneatur donatarius, vel nō, vide Add. Gl. 3. & 4.

83 Ex contracta dotis marito euictionis actio datur, si dotis datio incipit à promissione, prout de donatione diximus. *supr. n.* 56 *l.* 1, *C. de iure dotium*, & *ibi*, *glos. fin* Odofred. Cyn. Butr. Alberic. Bart. Bal. Salyc. & cōiter DD. Glos. & canonistæ *in c. fin. de emp. & vend. l.* 22. *tit.* 11. *p.* 4, & *ibi*, Glos. 2, ibiq; Addit. Gomet 2, *tom. var. c.* 2, *n.* 37, Cabal. *de euict.* §. 4. *n.* 7, Pet. Gregor. *syntag. lib.* 25, *c.* 22, *n.* 4, Bald. Nobell *de dot. p.* 7 *priuil.* 44, Boer. *decis.* 67. *n.* 1, Campeg *de dote*, 1, *p. q.* 80, *n.* 1, *priuil.* 13. & 2. *p. q.* 83, Surd. *de alim. tit.* 7. *q.* 20, *n.* 25, Monter. *decis.* 13. *n.* 27. Capel. Tolosan. 171, Barbos. *in l. æstimatis*, 51, *n.* 16. *vers. sed quid*, & *n.* 19. *ff. solut. matrim.* Portol. *de cōsortib. eiusdem rei*, & *fideic. legat.* *n.* 18. Fontan. 2, *p. claus.* 5, *glos.* 8 *p.* 14, *n.* 31, Guzm *de euict. q.* 26. *n.* 2.

84 Amplia, & si à traditione donatio inciperet, si res à patre, vel ab extraneo data fuit marito æstimata ea æstimatione, quæ facit emptionē, vt in casibus, de quibus in additione Glos. *l. supr. hoc tit.* quia tunc dotans de euictione tenetur, *d. l.* 1. *vbi supr.* Glos. & Odofred. *ante n.* 1. *vers.* 2. *casus*, & *n* 4. & 8. Cyn. *n.* 5 Bal. *n.* 1, & 9. Angel. & Salyc. *n.* 1, *l. quoties* 17. *de iure dot.* Gomet. *n.* 37. Caballin. *vers.* & *dum ille*, Hier. Pertol. *n.* 21. Fōtan. *n.* 32. *vbi sup.* & *in p.* 13. *d. glos.* 8. *n.* 23. Barbos. *in l. æstimatis* 51. *n.* 14. *ff. sol. matr.* vbi de interpretatione *l. Mauio* 50. §. *fin. ff. de iure dot.* agit, Guzm. *n.* 9. *vbi supr.* & vide Addit. ad Glos. 4. *l.* 22. *tt.* 11. *p.* 4.

85 Amplia secundò, si dolus interuenerit ex parte dantis, & tradentis dotem, vt si rem alienam scienter in dotem donauit, & matrimonium contrahere volentes nō admonuit; nam tunc, & si hæc rei alienæ in dotem datio à traditione inceperit, donator actione de dolo ad æstimationem, & interesse rei euictę, & ad sumptus, & expensas factas tenebitur, *d. l.* 1, *C. de iure dot.* ibi, Odofred. *vbi supr. vers. tertius casus*, & *n.* 2, & 3, Cyn. *n.* 2. & 4. Bart. *in fūmar Bal. n.* 1, *vers. sed ponamus*, & Salyc. *num.* 1, & 4. Imol, *in c. fin. n.* 18. & *ibi*, Ant. de Butr. *n.* 23. *de empt. & vend.* Alexan. *cons.* 176. *n.* 9. *vol.* 7. Gomet. *n.* 37. *in d. c.* 2, Portoles, *d. c.* 11, *n.* 20, Mont. à Cueb. *d. decis.* 13, *n.* 17, Fontan. *d. claus.* 5. *glos.* 8. *p.* 14. *n.* 33. & vide Addit. ad Gl. *fin. l.* 23. *supr. n.* . vbi multa tradidimus,
86 ex quibus dolus præsumitur, † si vero vxor rem alienam dolosè dedisset in dotem, aduersus ipsam non datur actio de dolo, quia

est

est infamatoria, *l. 1. ff. rer. amotar, l. 1, ff. ex quib. caus. infam. irrog.* sed actio in factum, *l. 1, C. de iure dot.* Paul. de Citad. *de iur. patr. p. 3 q. 12. sect. de causa, n. 45*, Guz *n. 68. vbi supr.*

87 Et amplia tertiò, si specialiter mulier donataria sibi specialiter de euictione cauit, quoniam tunc, etsi donatio dotis à traditione inceperit, donator de euictione tenetur ratione conuentionis. Odofred. *n. 6*, Bart. *in summario*, & Salyc. *n. 1. & 4. vers si à donatione, vbi sup.* & Imol. & Ant. de Bur, Couar. *lib. 2, var. c. 15, n. 1*, Cãcer. *lib. 3, var. c. 4. de seruit. n. 20*, Roland. *conf. 67, vol. 4*, Cęsar, Barz. *decis. 64, n. 58*. Fontan. *n. 6, vbi sup.*

88 vbi alios adducit. Mastrill. *decis. 36*, † vbi promissionẽ euictionis pro reditibus in dotem datis ad alios reditus in locũ primorum subrogatos, si fuerint euicti, non extendi, & per senatũ decissum fuisse inquit. & idem late defendit Fontan. *vbi supr, à n. 9*, Guzm. *q. 26, à n. 77. vsque ad 89*,

89 Amplia quartò, quando extraneus, qui dotem donauit, & tradidit eam soluto matrimonio, sibi redi stipulatus fuerit, quoniam ex eo hoc casu donator non simpliciter donauit, cũ rem ipsam soluto matrimonio sibi redi stipulatus fuerit, quia de euictione teneri debebit, vt in specie censuit Aretin. *in § fuerat, n. 10, instit de action.* auctoritate *tx. in l. si pro re pupilli, fin ff. de euict.* & eum sequitur Negusan. *de pign. 2. par. 4. membr. n. 27. & 28.* Portol. *n. 24. vbi supr.* & Guzm *n. 40.*

90 Amplia quintò, quando pater, & nõ extraneus dotẽ donaret; nam tũc ex eo quòd officium paternum est filiam cum effectu dotare, si res in dotem data euincatur, pater, etsi à traditione dotis datio inceperit, de euictione tenetur, vt tradit Aretin. *in d. § fuerat, n. 12. Inst. de action. per tx. in d. l si pro re pupilli, § fin.* Gl. *fin.* ibi *& l. vnic. § & vt plenius.* Negusan. *d n. 27, & 28.* eum sequitur Campeg. *de dot. 2, p q. 85*, Rimin. *in § 1, n. 78. 79. & 80. instit. de donat.* Portol. *de consort. n. 25*, vbi contra Cabalin. *infr 1*, citandum hanc ampliationem tuetur, *& ad fin. d. n.* ait in iudicando, & consulendo ab hac sententia recedendum non fore. & eam etiam sequitur Monter. à Cueb. *decis. 13. n. 21.* vbi ex hoc, & alijs pro genero contra socerũ donatorem Regiam audiẽtiam iudicasse tellatur. Guzm. *d. q. 26. n. 4.*

91 Contrariam opinionem, scilicet patrẽ de euictione nõ teneri, & ea, quæ dicta sunt de dote respectu extranei, etiam in socero dotante procedere, contra Aretin. tenet Cabalin. *in d. § 4. n. 7, vers & in patre per text. in d. l. 1. C. de iure dot.* qui in socero loquitur, & eam defendit Barbos. *in l æstimatis. 51. n. 17.* vbi iuribus pro contraria opinione adductis satisfacit, & Mont. à Cueb. *decis. 13. n. 23.* Portol. *de consor. c.*

92 *11. n. 25.* † distinguit inter id, quod est intra legitimam, & quod est extra eam: Et in primo casu primam procedere, & secundam in secundo. Fontan. *clausul. 5. glos. 8. p. 14. n. 21. & 24*, ait quòd hæc opinio nõ videtur admittere dubitationẽ, quia donationes, quæ pro dote à parentibus fiunt, non solẽt simpliciter fieri ex solo paterno amore; sed semper pro iuribus legitimæ. Canc. *var. lib. 3, c. 4. n. 29.* Guzm. *d. q. 26. n. 41.*

93 Amplia sextò, si is qui rem alienam in dotem donauit, temerarie asseruit rem ipsam propriam suam esse, nam propter temerariam hanc assertionem de euictione tenebitur. Castrens. *in l si rem meam, ad fin. ff. de solut.* Ias. *consil. 73. n. 3. vol. 1.* Rimin. *in d. § 1. n. 98.* Portol. *d. c. 11. n. 26.* Guzm. *n. 42.* sed hæc ampliatio potest subtineri, si sciendo esse alienam propriam esse dicat, vt diximus, *supr.*

94 Amplia septimò, quandò mulier dotem marito constituit, & tradidit; nam licet euictis rebus in dotem datis de euictione maritus non possit agere; ipsa tamen propter proprium interesse poterit agere de euictione aduersus illum, à quo emit fundũ dotalem, aduersus quem habebit actionẽ de duplo *l. si pro re. 22. § si euictione, ff. de euict. l. non solum, & l. quamuis ff. de iure dot.*, Barbos. *in d. l æstimatis. n. 17.* vbi explicat. Caualin. *de euict. § 4. n. 8.* Fontan. *d. clausul. 5. glos. 8. p. 14. n. 18.* Gumz. *d. q. 26. n. 12.*

95 Limita si mulier haberet alia bona, ex quibus se dotare posset. Bal. *cons. 468, lib. 4*, Caual. *n. 8*, Mõt. Cueua. *n. 17, infi. vbi sup.*

Datio dotis, seu donatio, quando dicatur incipere à traditione, seu à promissione, & quæ sit ratio differẽtiæ, quòd vno modo, aut alio incipiat, dubitatur? & dicendum est, tunc donationem incipere à traditione, quandò in effectu res traditur tempore, quo fit donatio. Bart. *in l. si pradia, ff. de acquir.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

acquir. possess. Rebuff. 3, *tom. de mater. possess. in præfat. n.* 50. vbi tradit verba *offert, donat, & tradit* apposita in instrumẽto donationis, seu venditionis non inducere traditionem, nisi res fuisset præsens; inducere vero licentiã ingrediẽdi possessionẽ propria auctoritate Cels. Hugo. *consil.* 53, *n.* 4, Mõt. à Cueu. *decis.* 13, *n.* 25. vbi pro comprobatione congerit Bart. Romã. Alex. Aretin. & Mar. Angis. Et *in n.* 26. ait, per verba *dedit, & tradit*, etsi res in cõspectu esset, vere dominium translatum non fuisse, nisi vt illud transferreretur partes cõuenirent: & dotẽ nõ dici incipere à traditione, nisi res præsens fuisset. Cancer. *var. lib.* 3. *c.* 4. *à n.* 29. Fontan. *claus.* 5. *glos.* 14. *n.* 34. Tusch. *litt. E concl.* 366. *n.* 7.

Limita ex traditis *supr.* in Add. ad Glos. *l. tit.* 1. vbi tradidimus quãdo dicta verba in instrumentis apposita inducant veram traditionem, & *ibi* dicta in præsenti quæstione locum habent, vt docet Cancer. *n.* 31. *vbi sup.* Itẽ dicitur incipere traditionẽ quãdo adest clausula cõstituti, vt ex Viuio defendit Fontan. *n.* 39. *vbi sup.* & diximus *sup. num.* 31. differentias vero, quę versantur, si incipiat vno modo, aut alio, tradit Odofred. *in l.* 1. *n.* 3. & 8. *C. de iur. dot.* Gom. 2. *tom. c.* 2. *n.* 35. Mont. à Cueu. *n.* 27. *vbi sup.* qui alios congerit. Mat. Coler. *decis. German.* 4. Fontanel. *n.* 36. *vbi sup.* & ratio præcipua est, quia qui tradit magis distrahit, quàm contrahit. *l. sed si ego.* & *ibi* Aretin. *ff. ad Velleian.* §. *sed hæc species. instit quib. mod. re cont. oblig.* & non debet quis ex sua liberalitate præter suam intentionem obligari. Glos. & Odofred. *n.* 6. & *in d. l.* 7. & *ibi.* Bart. & Bal. & Coler. *vbi sup.* quandò verò dos incepit à promissione, promittens habet animum contrahendi, & se obligandi, vt iura præsumunt; & non est liberatus, nisi rem irreuocabiliter trãstulerit in donatarium, & ita in hoc casu debetur euictio, in primo vero non, vt testantur relati DD. & nouissime Guz. *de euict. q.* 25. *n.* 28. & vide Addit. ad Glos. *l.* 22. *titul. p.* 4.

96 Res dotalis si à marito alienetur, cõtra eum actio euictionis datur emptori ignoranti, & bonę fidei, ex regula *l. sicum successores, & l. venditor. C. de euict.* Alex. *cõs.* 109. *à n.* 6. *lib.* 4, Gomet. *in l.* 53. *tauri. n.* 61. & hanc opinionem veram esse agnoscit Nobell. *de dote.* 7. *p. specie.* 1. *n.* 15. *ad med.* Et eam contra Imol. *in l. cum vir. ff. de vsur. n.* 9. & 11. & *in c. cum contingat. de iure iur. n.* 21. [qui existimauit tãtum pretium posse repetere] defendit Barbos. *in l.* 1, 5. *p. n.* 28. *ff. solut. matr.* vbi contrarijs satisfacit, & hoc casu emptorem fructus perceptos suos facere dicit, & *n.* 30, *vers. & ad complementũ*, ampliat, & non solum ad errantem in facto, sed ad errantem in iure, & eam cõem dicit Gutierr. *de iur. confir.* 1. *p. c.* 1. *n.* 103.

97 Amplia etiam in emptore, qui scienter rem dotalem emit à marito, si sibi caueric de euictione, quoniam si ab eo euincatur de euictione contra maritum agere poterit ad pretium, licet non ad interesse. *l. etsi is, C. de præd. minor.* Bal. *in l. si prædium. n.* 5. *de iure dot.* Panor. *in c. cum contingat. n.* 2. & *ibi* Alciat. *n.* 5. *de iure iur.* Cæphol. *cautel.* 131. *n.* 1. Cãpeg. *de dote.* 4. *p. q.* 17. Alex. *cons.* 109. *n.* 8. *lib.* 4. Gomet. *in l.* 53. *tauri. n.* 6. *versic. si vero emptor.* vbi conta Imolam hanc veram, & æquam dicit. Hering. *de fideiuss. c.* 10. *n.* 116. & vide Addit. ad Gl. 4. *l.* 19 *sup.*

98 Amplia etiam contra fideiussores datos à marito emptorem agere posse, quia efficaciter obligantur euicta re dotali. Gomet. *n.* 60. *vers. si vero maritus.* Gutierr. 1. *p. n.* 94. & 103. Hering, *vbi sup.*

99 Amplia secundò contra mulierem de euictione agi posse, quæ rem dotalem vendidit, quando alienatio de cõsensu mariti, & in casibus à iure permissis facta fuit, de quo vide Addit. ad Glos. 5. *l.* 22. *à n.* 14.

100 In dotatione autem Ecclesiæ euictio semper debetur, quando fũdatur, seu construitur Ecclesia, vel prętendit dotans esse ipsius patronum, quia præsumitur interfuisse stipulationẽ, seu pollicitationẽ, cum requiratur consensus episcopi ad effectum vt sit patronus, vt late cõprobatur in Add. ad Glos. *l. tt.* & ad ipsũ impetrandum necesse tenetur promitere, seu pollicere donare. Paul. de Citadin. *de iur. patrõ.* 3, *p, in* 12. *q. causæ.* 2, *n,* 45, Lamber. *eodẽ tract.* 8. *art.* 5. *q princip.* 1, *p,* 1, *lib, n,* pręcipue *in n.* 12. † si verò dotatio facta sit à nõ construente, seu fundante, siue prætendẽte ius patronatus Ecclesię, & nulla processerit stipulatio, siue pollicitatio; sed donatio incipiat a traditione, donas non tenetur de euictione. Citad. *n.* 20. Lambert. *n.* 11. Trã

tac.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tac. *var. resolut. lib. 3, tit, de donat, res. 2, n, 7,*

102 Si vero sciens rem alienam donauerit Ecclesię, idem dicēdū venit, quod *sup.* diximus *n.* in muliere, quamuis Citadin. *vbi sup.* vellit contra dotantem Ecclesiam dari actionem de dolo, cum dotans non habeat Ecclesiā in potestate; & hoc licet nō fundauerit Ecclesiam, sed post fūdatam dotauerit, quia dicitur quasi pater; quia dando dotem, vt inquit Lambert. *n.* 15. & 16. *vbi sup.* dicitur dare Ecclesię bene esse, seu bonū esse: & Citad. opinio debet intelligi quando tota dos esset aliena, quia tunc non dicitur effectu dotasse, sed potius velle Ecclesiam deridere.

103 De deterioratione dotis Ecclesiæ an teneatur patronus, vide Cæs. Lambert. *a n. 7. vbi supr.* vbi distinguit, aut deterioratio contigit antequam dos per patronum consignaretur, & perit periculo patroni; aut postquam fuit consignata, & tunc aut casu fortuito, & periculum pertinet ad Ecclesiā, aut deterioratio est causata culpa, seu negligentia rectoris Ecclesiæ, & tunc tenetur rector, vide Guzm. *de euict. q.* 30. qui *à n.* 6. an damnum, vel diminutio, quæ contigit in Ecclesia, debeat resarcire patronus, late agit, & nos suo loco.

104 Hæredes si inter se diuidant hæreditatem sua voluntate, vel iudicis auctoritate, si postea euincatur ab aliquo hærede aliqua res ex his, quę ei in sua portione fuerint adiudicatę, datur ei actio euictionis contra cohæredes pro portionibus suis, vt rem euictam satisfaciant. *l. si familia.* 14. C *famil. hærciſ.* & *ibi* notat Glos. & cōiter DD. *l. si cognitione, C. eodem. l. cum pater,* §. *euictis, ff. deleg. 2. l. si fratres, C. cōmun. vtriusque iudi. l. hæres,* §. *fin. ff. familiæ hærciſc. l. si cū vēditor.* §. *fin. ff. de euict. l. penul. tit.* 15. *p.* 6. & *ibi* Greg. Lopet. & Addit. ad Gl. 1. Alciat. *responſ.* 138. Roland. *conſil.* 51, *n,* 5, vbi de natura diuisionis hoc esse dicit, Caballin. *de euict.* §. 4. *n.* 51. *verſ. cohæres tenetur,* Gomet. 2. *tom. var. c,* 2. *n.* 33, *verſ.* 6. *infertur.* Pereir *de empt. & vend. c,* 31. *n.* 9. vbi alios refert. Valas. *in prax partit, & collatiō, c.* 37. *n.* 1. 2. & 3. vbi rationem redit, & late explicat, Gaill. *lib.* 2. *obſeruat. c.* 14. *n.* 6. vbi inter hæredes facta diuisione euictionem deberi dicit, & *c.* 139. *n* 13. Peregr. *de fideicom. art.* 52. *n.* 54. Manēt. *deciſ. Māt.* 13. *n.* 1. Horat. Viscōtus *in cōcl. deciſiu. verb. enict. col.* 1. *infin.* Barz. *deciſ.* 96. *n.* 41. qui late explicant an, & quando, & ex quibus coniecturis fideicommissum renuntiatum censeatur. Surd. *conſil.* 67. *num.* 7. & 411. *n* 26. vbi dicit quòd venit euictio, etiam si non fuerit promissa. Amatis. *deciſ. Ferrar.* 3, *n,* 2, & 3, vbi alios laudat Ayora. *de partit.* 3. *p q.* 9 *num.* Morquech. *de diuiſ. bonor. libr.* 1. *c.* 8. *n.* 3. Fachin. *controu. iur. lib.* 6. *c.* 68 *per tot.* hanc materiam per concluſiones declarat, & late explicat. Guzm. *de euict. q.* 33

105 Amplia ad quamlibet aliam diuisionē factam inter socios, nam si ex portione vnius aliqua res fuerit euicta, alter socius de euictione respectu suæ portionis tenetur, vt in diuisione, quę fit inter virum, & vxorē soluto matrimonio de lucris acquisitis. Gomet. *d. c.* 2. *n.* 33. *infin.* Pereir. *de emp. & vend. c.* 31. *n.* 10. *in fin.* Guzm. *num.* 37.

106 Intellige quòd cohæredes tenentur de euictione non ad interesse, sed tantum ad pretium, vt notat Gomet. *d. n.* 33, *in fin.* Caballin. *de euictiō.* §. 4. *in addit. litt. E.* vbi hoc intelligit quando ex facto, vel defectu iuris defuncti res euincitur; aliàs si ex facto, vel culpa cohęredis res euincatur, non solum ad simplum pro parte sua conuenitur, sed etiam in omne, quod extrinsecus interest, & sic sunt intelligendę *l. si cum venditor* 66. §. *diuisione, ff. de euict. l. si fratres, C. commun. vtr. iudic.* vide Garc. *de expens. & melior. c.* 18. *n.* 2, 3. 11. *verſ. sed d. l.* 1. & 12. 13. & 14. vbi latissime, & eleganter explicat, *d.* §. *diuisione, l. si cum venditor.* Guz. *de euict. quæst.* 33. *n.* 24.

107 Limita primò, si actum sit inter cohæredes, vt non teneantur de euictione, nam licet in alijs contractibus, in quibus debetur euictio, hoc pacto non obstante venditor teneatur ad restitutionem pretij (vt dicemus *infra* in addit. ad Gl. 6. *n.* 3.) at in diuisione hęreditatis nec ad pretium tenentur, *l. si familia, C. famil. hærcis,* & *ibi,* Glos *verbo pro parte,* quam singularē dicit Bart. Paul. & DD. Socin. *regul.* 437. *verſ. venditor, fallēt.* 2. Gomet. *d. c.* 2. *n.* 34. Caballin. *vbi supr. n.* 51. Valasc. *de partit. c.* 37. *n.* 7. Quesada, *q.* 10. *n.* 6. Gaill. *libr.* 2. *obſer.* 139. *n.* 15. Pereir, *d. c.* 31. *n.* 11. vbi sublimitat nisi is, à quo fuit res euicta, sit in bona fide, cęteri vero in mala. Morquech. *d. c.* 3. *n.* 4. Ayora

dict.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

d q.9.n.19.& 20. & vide Addita ad *d. glos.* 108 *6.n.15.* Guzm. *n.9. vbi sup.* † Limita secùdò si à testatore fuerunt bona diuisa inter hæredes; nam tunc non debetur euictio, quia talis diuisio habet vim prælegati. *l. cum pater, §. euictis. ff. de legat. 2. l. 9. tit. 15. p. 6.* vide ibi Addit ad Glos. *2. in prin.* Peregrin. *de fideicomm. art. 52 n. 72.* Gomet. *d n. 34. vers. secus tamen est,* Surd. *cons. 517. n. 25.* Ayora, *d. 3. p. q 9. n. 21.* Morquech. *d lib. 1. c. 8. n. 13.* Pereir. *n. 12.* Quesada, *n. 7. vers. 15.* & Guz. *num. 16. vbi supr.*

109 Intellige quòd non possunt per viâ actionis hoc casu agere de euictione; secus vero retinẽdo per viam exceptionis, quia tunc poterunt se defendere ab alijs hæredibus, vt ex *d. §. euictis,* Glos. & DD, *ibi,* tradit Peregrin. & Gomet. *vbi supr.* sed impugnat Cald. Pereir. *in d. c. 31. n. 13.*

110 Sublimita primò hanc limitationem, ni si de voluntate testatoris constaret voluisse, quòd æqualitas inter hæredes seruaretur; nam tunc hæres, à quo res fuit euicta, poterit aduersus alios cohæredes de euictione agere. vt *in d. glos. 2.* diximus, Pereir. *à n. 13. & n. 16.* Morquech. *n. 15.* Guzm. *n. 20. vbi supr.*

111 Sublimita secundò in re per testatorem possessa, secus vero si non esset ab eo possessa, vide Addit. *in d.* Glos. 2. Morquech. *n. 16.* Guzm, *n. 21. vbi sup.*

112 Sublimita tertiò, si ex euictione rei minueretur filij legitima; nam tunc poterit filius de euictione agere aduersus cohæredes, etsi à testatore diuisio facta sit. Gom. *d c. 2. n. 33. vers. quod tamen,* Valasc. *d, c. 37. n. 5. & 6.* Pereir. *d. c. 31. n. 17.* Morquech. *d. c. 8, n. 14.* Guzm. *n. 19, vbi supr.* & vide Addit. ad Glos. 2. *l. 9. tit. 15. par. 6.*

113 Amplia hanc sublimitationem, etsi in vita pater aliquã rem filio donauerit, quæ venit imputãda in sua legitima; quia, si fuerit euicta, poterit filius de euictione cõtra fratres, vel cohæredes de euictione agere. *l. scimus, C. de inoffic. testam.* quam commendant Bald. *col. 1.* Salyc. *col. 2.* & Ias. *in 4. notab.* Gomet. *in d. n. 33, vers, & idem est.* Valasc. *d. c. 37. n. 6.*

114 Limita tertiò, quando eadem res, vel fundus malè affectus inter fratres diuideretur æqualitate inter eos seruata; & quilibet æqualem partem habuerit; nam tunc vnius parte euicta nõ erit euictioni locus, quia in eodem periculo sunt cæteri fratres, & propter mutuum periculum æqualitas inter illos in diuisione fuit seruata. Ayor. *de partit. 3. p. q. 9. à n. 20.* Morquech. *d. c. 8. n. 12.* Surd. *de aliment. tit. 9. q. 11. n. 24.* Guzm. *d. quæst. 33. n 15.*

115 Limita quartò, quando euictio sequeretur ex natura rei, vel ex facto auctoris; vt si fœudum, vel fideicommissum sit in diuisione hæreditatis, & ad vnum ex fratribus, qui sciebat rei qualitatem, peruenit, & eo mortuo relicta filia hærede dominus fœudi, vel alter frater aduocat eam, Gl. *fin. in fin. l si familiæ. C. famil. hærcisc.* Roland. *cons. 51. à n. 9. vol. 4.* Surd. *cons. 67. n. 53. & 54. & cõs, 311. n. 27.* vbi explicat, & totã vim euictionis consistere dicit in scientia eius, qui rem fœudalem recipit. Caballin. *de euiction. §. 5. n. 33.* Marius Muta, *decis. 57. n. 29.* Ant. Monach. *decis. Lucens. 60. n. 7. & S.* Amatis. *decis. Ferrar. 3. à n. 3.* Morquech. *d. c 8. à n. 16.* Surd. *d. q. 11. n. 25.* vbi diuidẽtiũ data scientia qualitatis rei, scilicet quòd erat fideicommisso subiecta, sequuta euictione senatum Mantuanum euictioni locum esse propter inæqualitatẽ declarasse testatur, & alios allegat. Guz. *n. 10. vbi sup.*

116 Limita quintò, si res vni ex filijs hęredibus institutis prælegata euincatur, quoniã tunc euictio non pręstatur à cohærede. *l. cũ pater, §. euictis. ff. de leg. 2.* Suarez. *in l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. testam. in declar. leg. Reg. §. 3. quæro.* vbi limitat, & declarat *d. §. euictis,* Valas. *d. c. 37. à n. 10.* vbi latissime interprætatur *d. §. euictis,* & plures de eius interpretatione refert, de quo vide etiã Caballin. *de euict. §. 4. n. 23.* Morqu. *d. c. 8. n. 17.* Quesada, *q 10. n. 7. vers. 14.* Guzm. *n. 22, vbi supr. & l. 9. tit. 15. p. 6. & ibi.* Glos. 2. & vide Addit. ibi, vbi late de materia diuisionis, & plures quæstiones pertinentes ad materiam referuntur.

117 Legatarius, cui in genere per testatorẽ vnus seruus, vel vnus equus reiictus fuit, vel alia res in genere mobilis, vel immobilis, de euictione contra hęredes agere potest, si seruus, vel equus ei datus postea fuerit euictus. *l. hæres seruũ, ff. de euict. l si à substituto, §. 1. & l. si hæres generaliter ff de legat. 1. l qui concubinam, §. si hæres ff de leg 3* Gom. z, *tom. var. c. 2. n. 36. vers. secus vero si in genere.* Va-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

re. Valas *de partit. c.* 37. *n.* 8. Caballin. *d.* §. 4.

118 *n.* 9. vbi dicit, quòd magis debetur euictio ex qualitate obligationis, quàm titulo legati, & latissime explicat. Ayor. *de partit. 3. p q. 9. n* 22. Guzm. *de euict q.* 27. *n.* 3. & 4.

119 Et, quando res aliena à sciente legatur, legatario aduersus hæredem actio euictionis datur, *l. cum alienam, C. de legat.* Gomet. *n.* 36. *vers si vero erat*, ibi, *aut scit*, Caballin. *d.* §. 4 *n.* 20. Valasc. *d. c.* 37. *n.* 9. Azebed. *in l.* 3. *tit.* 6. *lib.* 5. *recop. n.* 7. Ayor. *d. n.* 22, *vers. per ossi la*, & Gl. 7. *l.* 10. *tit.* 9. *p.* 6. vide ibi, Add.

120 Amplia, etsi ignoranter rem alienam testator legauerit credens esse suã, si personæ coniũctæ legatum relictũ fuit; secus si extraneo. *d. l.* 10. & *gl.* 7. *p.* 6. ibi quę Add. vbi traditur quæ dicatur persona cõiucta, & in tra quę gradũ. Gomet. Valasc. & Guz. *n.* 22. Caballin *n.* 22. & Ayor. *n.* 23. *vbi sup.* Morq.

121 *d. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 16, & 20. † Cassus, in quibus in legatis euictioni nõ est locus, vide in Add.

122 Gl. 5. *l.* 37. *hoc tt.* in euictionis materia, quæ, diferentię sunt inter legatariũ, & emptorẽ vide per DD. *in l. si domus*, §, *de euictione ff. de leg.* 1. Caballin. *d.* §. 4. *a n* 34. & 24. & *à n.* 9. Guzm. *à n.* 37. *vbi sup.*

123 Contra locatorem conductori actio datur ad interesse, non quia euicta sit res, quam ipse possidebat, sed quia vti, frui ad tempus cõductionis non licuit. Gomet. 2. *to. var. c.* 3. *n.* 1. Caballin. *de euict.* §. 4. *infin.* & in Addit. *n.* 1. & 2. *litt. V.* Cancer. *lib.* 1. *var. resolut. c.* 13. *n.* 63. Carrot. *de locat. & cond. p.* 4. *q.* 17. & *tit* 80. §. *de euict. n.* 4. Maresc.

124 *lib.* 1. *var. resolut. c.* 88. *n.* 1. † Et ante rei traditionem liberabitur locator præstando interesse, vel rem aliam æquè commodam, vt notat Carrot. *in d. tit. de euict. n.* 26. Et

125 *in n.* 27. † ait posse agere conductorem de euictione denuntiatione non facta; quia a-

126 git ex veteri actione ex conducto. † Et *in n.* 28. ait, si euictio eueniat in vltimis annis defectus iuris si ratione euincatur deberi euictionem in totum, si desfectus oriatur post locationem, pro rata tantum, de quo vide. *l.* 21. *tit.* 8. *infr. hac p.* præcipue in Glos. 1. & Guzm. *de euict. q.* 24.

127 Emphiteuta contra dominum directũ, qui alienã rem in emphyteusim cõcesit, de euictione agere potest. *c.* 1. (vbi notant omnes) *de inuestitur. de re alien fact.* Caballin. *vbi sup. n.* 55. Valas. *de iure emphit. q.* 38.

n. 32. vbi ampliat etsi gratis res in emphyteusim daretur. Surd. *consil.* 359 *n.* 25. vbi dicit, quòd euictio datur in emphyteusim, sicut in rebus vẽditis, & *in decis.* 290. adduc it fundamenta contrariæ opinionis, & *à*

128 *n.* 10. hanc latè fundat, † & euictionem deberi, etsi pro modica pẽsione fuerit res data, Senatũ Mãtuanum declarasse testatur, Valasc. *de empt. & vend. c.* 31. *n.* 24. & *n.* 46. & *à n.* 3. an, quando datur pro modica pensione, debeatur euictio, late agit, & *in n.* 10. deberi tradit.

129 Dominus in hoc casu non tenetur ad duplum, sed sufficit quòd rem æqualis valoris tradat, vel tantam pecuniam, quæ sufficiat ad emptionem ęquialẽtis rei euictæ. Boer. *decis.* 19. *n.* 3. Surd. *d. decis.* 290. *n.* 17. Guzm. *vbi sup.*

130 Fæudo euicto contra dominũ fæudatarius de euictione agere potest. *c.* 1. *de inuest. dere alien. fact*, vbi Isern. Aluarad. & Præpos. *col.* 1. Ias. *in vsib. fæudor. n.* 40. Paris. de Puteo. *de re integra fæudi. c.* 238. & 280. Curt. Iun. *de fæud.* 2. *p. q. princip.* 2. *col. vers. quarto limita.* vbi expresse id tenet. Zasius *de fæud. p.* 6. *col.* 7. *vers. si porro dominus.* Boer. *d. decis.* 19. *n.* 3. Aluar. *in c*, 1. *in* 2. *notab si vasall. de fæud. ab aliq. interpellat. fuer.* Roland. *eõs.* 50. *n.* 26. vbi alios allegat. Mõt. à Cueba *decis.* 13. *n.* 9. vbi in terminis hoc tradit. Trentac. *var. lib.* 3. *tit. de donat. resolut.* 2. *n.*

131 10. Caballin. *de euict. in addit. litt. H.* † vbi dicit quòd, si fæudum in totum, vel in parte euincatur, & a principio infęudatio fuit facta gratis, & liberaliter, pro vt est natura fæudi, tunc non est locus euictioni, sicut nec in donatione (vt diximus. *infr.*) Sed quod sulũ vasallus pro futuro tempore releuatur ab oneribus fæudalibus prorata respectu rerũ euictarũ. Aut verò appareat quòd in fæudatio est facta mediante pretio, vel æquiualente compensatione, & tunc locus est euictioni, quòd intellige vt Surd. *decis.* 296. *n.* 21. & 22. quando per modum gratiæ fuit facta concesio, & non per contractum; & alios allegat, & late explicat, & sic est accipienda decisio Senatus Neapolis, quam refert Ioã. Bap. Thor.

132 *in compend. decis. vers. euictio.* 1. † vbi dicit Senatum declarasse quòd, si seruitia pro fæudo debita sunt ęqualia fęudo, euictio debetur. *c.* 1. §. *fin. in quib. cauf. fæud. amittat.* Ca-

pin.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

pie. *in sua inuest feud. tt feud. claus. §. feudor. et ictiones*, Surd. *decis.* 290. *n.* 16. 19. & 20. Aluarot. *col.* 2. *vers. oppono in vesit. de re alien. fact. vbi supr.* & vide Thesaur. *lib.* 2. *q.* 23. & Fachin. *lib.* 7. *c.* 14. *per tot.* Cęsar. Manent. *decis. Mātuan.* 14. Guz. *de euic. q.* 32. *n.* 33. qui de hac euictionis fęudorū materia late agūt. † Quādo autem alienatur à
133 fœudatario inconsulto domino, concludunt, si emptor sciat esse rem fœudalem, non esse locum euictioni, licet promissa sit euictio; secus vero si ignorasset. Cęsar. Manent. *n.* 40. & 41. *vbi supr.* Castr. *in l. familiæ. n.* 4. *ff. famil. ercisc.* Curt. Iun. *de fœud. p.* 4. *q.* 48. aliæ plures limitationes, & declarationes vides per relatos DD. & in Addit. ad *tit.* 26. *p.* 4.

134 Dominus cum de euictione tenetur, rē æqualis valoris præstare debet, vel pecuniam sufficientem ad emptionem alterius rei æquiualentis, vt diximus *supr.* in emphyteusi à *n.*

135 De euictione pignoris vide Addit. ad Glos. 1. *l.* 50. *tit.* 13. *infr.*

136 De cessione vide *sup n* 57. & 60. *vsq ad* 95.

137 In transactione an debeatur euictio, vide tradita *infr. in* Glos. 5. *l.* 37. *n.* 17,

ARTIC. VI. EX QVIBVS CAVSIS de euictione agi possit.

138 CAusa legitima vt de euictione emptor agere possit est, si res empta ab eo fuerit euicta, quia erat aliena, & non venditoris. *l.* 1 *ff. de euict. l. ex empto.* 11. §. *cauſis. vers. denique. ff de action. emp.* Caballin. *de euictiō. in add. ad proæm. litt.* C. *n.* 5. vbi tradit tria, quę requiruntur vt de euictione agi possit, de quo *infr. n.* 170.

139 Amplia etsi res vendita euincatur, non ex eo quòd erat aliena, sed quia erat Ecclesiæ, minoris, vel subiecta restitutioni, vel si venditio fuit rescisa, seu annullata ex eo quòd in præcibus Papæ, Regi, aut iudici porrectis falsa causa fuit allegata pro obtinenda facultate ad alienationem faciendam. Rota, Rom. apud Seraphin. *decis.* 1114. vbi ex eo quod cēsus annullatus fuit, datur euictionis actio, & apud Card. Plato. *in vna placētina euictionis.* 5. *Aprilis.* 1589. & apud Cardin. Blanquetum. *in vna Burgi sancti Sepulchri bonorum.* 12. *Maij.* 1596. quas sequitur Marescus. *lib.* 2. *var. c.* 79. *n.* 5.

140 Amplia secundo, etsi pars rei venditę euincatur, & non tota; nam euictio partis sufficiēs est, vt etiam pro parte actio exerceri possit. *l.* 1. & *ibi* Gl. 1. & *DD ff de euic.* Glos. 2. *l.* 34. & *ibi* Addit. Gomez. 2. *tom. var. c.* 2. *n.* 45. Surd. *cons.* 36. *n.* 26. 359. *n.* 30. & *decis.* 258. *n.* 10, & 295. *n.* 16, Molin. *disp.* 380. *vers. si pars dumtaxat*, & ex *infra* dicendis late comprobabitur.

Sed circa hanc resolutionem duę se offerūt quæstiones. Prima vtrū parte rei vēditæ euicta nō solum ex empto agi possit, sed etiam ex stipulatu ad duplum. Secūda vtrum emptor parte rei euicta pro tota re de euictione agere possit, & ab emptione discedere, ac si tota res esset euicta; vel si plures fuerunt res venditæ, & vna euincatur, pro omnibus de euictione experiri
141 possit. * In prima quęstione partē negatiuam probat. *l. si dictum.* 56. § *in stipulatione, ff. de euict.* vbi DD. docent actionem ex empto ad æstimationem, & interesse competere, & sic concludit Afflict. *in c.* 1, *quibus mod feudum amittatur.* † In cōtrarium,
142 imo quòd ex stipulatu de euictone agi possit parte rei venditæ euictæ, est *l.* 1. *ff. de euict.* ibi *siue tota res euincatur, siue pars, habet regressum emptor*, & *ibi* Glos. 1. & Bar. *n.* 1. *l. bonitatis.* 13. *ff. eod.* & faciunt tradita *sup. n.* 2. & dicenda *infr.* & hanc opinionem late fūdat Pereir. *de emp. & vēd. c.* 31. *a n.* 49. vbi contrarijs satisfacit, ad quem te remitto, quia hæc quæstio hodie nullius est vtilitatis, vt dicemus *infr. in addit.* Glos. 8.

143 In secunda quęstione, videlicet vtrum emptor parte rei euicta pro tota re de euictione agere possit, vel si plures fuerūt res vēditæ vnico pretio, & vna euincatur, pro omnibus euictio detur? Varię sunt DD. opiniones, & ipsi Iurisconsulti discordes esse videntur. Et primò pro oppinione negatiua faciūt *l.* 1. & *l. si dictum. §. in stipulatione, ff. de euict.* & *l. fin.* & ibi Bal. *de cōmun. rer. a-*
144 *lienation.* Secūdò facit ēptor, si tota res vēdita, vel omnes, si sint plures, nō tradātur, ad resolutionē cōtractus agere nō potest, sed ad implementū, & si res tradi nō possint ob deffectum facultatis, soluendo interesse venditor liberatur. *l. ædiles. §. si plura, de ædilict. edict.* Glos. *in*, §. *pretium inflit de emp. & vend.* & Rebuf. *in l. vnica, C. de senten. quæ pro eo, quod.* Gabri. *cons.* 49. *n.* 15. & 16. *lib.* 2. Gomez 2. *tom. var. c.* 10. *n.*

22.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

22. *verſ. ſeptimus caſus*, vbi ex antiquioribus plures adducit, qui hãc cõmunem dicunt. Barz. *deciſ.* 62. *n.* 23. vbi exempto agere poſſe, vt res tradatur, & ea nõ tradita ad intereſſe, vide Add. *ad* Gl. 4. *l.* 7. *ſup.* ſi enimà principio ante alicuius rei traditionẽ venditor ſoluendo intereſſe liberatur, & emptor ab emptione non poteſt diſcedere, ergo nec poſt traditionẽ rei, ſi pars eius euincatur; quia nulla eſt differentia, quòd à principio tota res vendita non tradatur, vel quòd ex poſt facto aliqua eius pars euincatur: nam vna, & eadem actio competit, vt docent Paul *in l. ex empto* 11. *n.* 6. *ff. de action emp.* Bar. *in l. ſcire debemus* 29. *n.* 2. *verſ. poſſumus dicere. ff. de verbor. obligat.* vbi dicit, quòd ex parte eius, qui duo promiſit, duæ ſunt obligationes, & Cũmanus, *ibi*, Barz. *d. deciſ. Bono.* 62. *n.* 22. Guzm. *de euict. quæſt.* 23. *n.* 19.

145 Tertiò facit quod àvenditione vnius tantũ rei, ex eo quòd pro parte tradi non poſſit, à principio reſilire non licet, *l. domum* 57. *l. ſed ſi communis* 18. *in princ. ff. de cõtrah. ẽptione, l. ex mille*, §. *cæterũ ff. de euict.* ergo nec ex poſt facto ſi aliqua eius pars euincatur.

146 Quartò facit, vnica venditio eſt, ſi plures res vnico pretio venditæ fuerint, *l.* & *ſi vno pretio* 34. *ff. de actio. ẽpt. l. ſi duos ſeruos* 47. *ff. de euictionib. l. ſi duos quis ſeruos.* 44. *ff. de contr. empt. l. cum eiuſdem* 34. *ff. de ædili. edicto*, & ibi Odofred. & Fulgoſ. *in fin. l. prædys*, §. *Titio*, & §. *valneas*, & *fin. ff. deleg.* 3. Gabr. *n.* 10. *vbi ſup.* Matiẽz. *in l.* 7. *tit.* 11. *lib.* 5. *recopil. gl.* 7. *n.* 23. Barz. *deciſ.* 62. *n.* 20.

147 Sed ſi vna ex eis tantum euincatur, ſolum pro re euicta emptor de euictione agere poteſt, & non ad reſolutionem totius cõtractus, *l. cum plures* 72. *ff. de euictionib.* ibi: *Cum plures fundi ſpecialiter nominatim vno inſtrumento emptionis interpoſito venierint, non vtique alter alterius fundus pars eſſe videtur, ſed multi fundi vna emptione continentur. Et quemadmodum ſi quis complura mancipia vno inſtrumento emptionis interpoſito vẽdiderit, euictionis actio in ſingula capita mancipiorum ſpectatur: et ſicut aliarum quoque rerum complurium vna emptio facta ſit, inſtrumentum quidem emptionis interpoſitum vnũ èſt: euictionum autem tot actiones ſunt, quot & ſpecies rerum ſunt, quæ emptione comprehenſæ ſunt: ita & in propoſito non vtique prohibebitur emptor, euicto ex bijs vno fundo, venditorem conuenire, quòd vna cautione emptionis complures fundos mercatus comprehenderit. l. ſi duos ſeruos* 47. *ff. eodem*, ibi: *Si duos ſeruos quinis à te emam, & eorum alter euincatur: nihil dubij fore, quin rectè eo nomine ex empto acturus ſim: quamuis alter decem dignus ſit, nec referre ſeparatim ſingulos, an ſimul vtrumque emerim, & l. ſed ſiquid* 15. §. *ſi vſusfructus,*

148 *ff. eod.* vbi Paul. Iuriſcõſul. pro vſufructu euictionem dari docet, & idem probat Iulĩ, *in l. variæ* 43. & Gaius, *in l. ſi ab emptione.* 48 *ff. eod.* Sed vſusfructus pars rei eſt, vt *in. l.* 4 *ff. de vſufruct.* & *in l. qui vſumfructum, ff. de verbor. obligat.* & *in l. ſi ita ſtipulatus fuero ſi Titius*, §. 1 *ff. eod.* & *in l. ſi alijs, ff. de vſu & vſufructu leg.* & *in l. prætoris officium*, §. *fin. ff. de damno infecto*, & *in l. fin. C. de long. tempor. præſcripti.* Caballin. *de euict.* §. 5. *n.* 74. Gomet. 2. *tom. var. c.* 2. *n.* 45. Pereir. *de emptio & vendit. c.* 31. *n.* 55. Molin. *diſput.* 38, *n.* 4. Guzm. *de euict. c.* 45. *n.* 18. ergo pro parte tantum rei euictę emptor agere poteſt.

Quintò facit *l. cum eiuſdem* 34 *ff. de ædilic.*

149 *edicto* vbi Iur. Conſul. inquit, quòd ſi eiuſdem generis plura animalia vnico pretio vẽdantur, propter vitium vnius alia redhiberi nõ poſſunt, niſi non vitioſum eſſet acceſſorium alterius vitioſi; vel niſi vnum eſſet tale, quòd cõmodè ab alio ſeparari non poſſet; vel niſi emptor vnũ ſine altero empturus non eſſet; ergo vna re euicta regulariter de euictione emptor agere non poteſt pro omnibus, & faciunt *l. bonitati.* 13. *cum* 2. *ſeqq. l. qui fundum* 45. *l. ex mille* 64. *l. qui libertatis* 69. §. *fin l. naue* 36. *ff. de euict.*

Et hanc opinionem, ſcilicet non dari

150 actionem de euictione pro tota re, ſed pro parte prędij euicti, & pro ea tantum parte ſit facienda reſtitutio pretij, ſequuntur Gl. Bar. & Alex. *in d. l.* 1. *ff. de euiction.* Bald. *in l. vlt. C. commun. rerum alien.* Aretin. *conſ.* 129. *verſ. aliquando plures vendunt, n.* 1. Homod, *conſ.* 53. Cępol. *in l. cum eiuſdem generis* 34. *ff. de ædilitio ædic, n.* 10. *circa fin.* Caballi. *de euictio. in addi. ad*, §. 5. *lit. L. poſt prin. verſ. Aret.* Gabr. *cõſ.* 49. *per tot.* præſertim, *n.* 15. & 16. & *conſ.* 50. vbi hanc opinionem veriori, & crebriori calculo receptam, & omninò tenendã docet. Surd. *cõſ.* 359 *n.* 30. & *deciſ.* 295. *n.* 5. & 19. vbi inquit, quòd in caſibus, quibus imminet euictio, nõ poteſt retineri pretiũ, niſi pro parte rei, ſuper qua mo

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

lestia fuit mota, de quo vide *infra*. Tusch. litt. E. *concl.* 365. Barz, *decis.* 62. *à n.* 21. vbi hanc veriorē esse inquit, & argumentis, & authoritatib. pro cōtraria oppinione adductis satisfacit. Gratian. *discept. c.* 787. *n.* 8. & 9. & idem sentit Mascar. *de probation. cōclu.* 615. *n.* 17. vbi dicit, quòd si pars rei venditæ, vel fundi euincatur, necesse est probare per emptorem bonitatem illius partis, pretium, ac conditionem, & omnes qualitates, vt complectatur quantum sit ei refrituendum. Si enim fundus venditus fuit pro mille, & quarta pars illius euincatur, quæ pro sui bonitate valeret medietatem istorum mille, euictionis actio datur pro dimidia istorum mille, non pro quarta parte, quia non attenditur mensura, sed bonitas fūdi, *l. si in qualitate.* 2. *l. si fundo vēdito* 36. *l. si duorum fundorum.* 43. *D. de action. empt.* Castr. *in l. si ex falsis.* 42. *n.* 11. *in fin. ibi* Sali. & Rimin. *C. de transactio.* Boer. *decis.* 46. *n.* 8. Grat. *n.* 11. vbi *sup.* vbi alios allegat, & vide Pereir. *de emptio. & vendit. c.* 31. *à n.* 58. Gomez 2. *tom. var. cap.* 35. *in fin.*

151 Contrarium, imò quòd euicta parte rei, vel re vna ex pluribus rebus emptori pro tota re, vel pro omnibus rebus emptis contra vēditorem detur euictionis actio, probatur primò ex *l. tutor* 49. §. *curator ff.*

152 *de minoribus*, vbi Iur. Consul. docet venditionem fundi curatori, & pupillo communis,

153 quatenus ad pupillum pertinet, rescindi, nisi emptor à toto cōtractu discedi velit. Tiraq. *de retr. lignag.* §. 22. *n.* 7. vbi alijs exornat. Secundò ex *l. si quis alienam, ff. de solution.* vbi si res data in solutū fuerit pro parte euicta, aut ex fundis alter euictus sit, manet integra obligatio, quia creditor eas res non accepisset, nisi pro solido, eius fuerint. Tiraq. *d. tract.* §. 23. *glos.* 1. *n.* 5. & vide eum, *n.* 25. & 26. Matien. *in l.* 7. *tit.* 11. *glos.* 7. *n.* 21. & 22. *lib.* 5.

154 Tertiò, *l. si duos* 44 *ff. de contrah. emot.* vbi si quis duos seruos emerit pariter, quorum alter ante traditionem mortus est, neque

155 in altero cōstat emptio. †Quartò facit, *l. fi⁹ dus* 64. *ff. eodem* vbi totum fundum ad emptorem pertinere Iuris Cōsul. dixit, ne vēditor grauaretur, nisi totum venderet, & totum pretium haberet, vt ibi Gl. interpretatur. Quòd grauamē emptor sentiret, si pro parte tantū de euictione agere pos-

156 set. †Quintò, *l. quæro* 44. *ff. de actio. empti.* vbi Modestinus inquit, quòd si vendo tibi quid quid intrà hos duos cōfines teneo, & sciēs aliquam certam partem me non possidere, non te certiorauī, teneor quasi deceptum: & reddit rationem, ne alioquin emptor capiatur, qui fortasse, si hoc cognouisset, vel empturus non esset, vel minoris

157 ēpturus esset. Sexto facit, *l. Labeo fin.* §. *idē ait. ff. de ædilit. dict.* vbi si plura mancipia vno pretio fuerunt vendita, & vnum eorū fuerit morbosum, omnia redhibentur, nec cogitur emptor non morbosum retinere

158 pro rata pretij. vide, *infr. n.* 154. *Septimò facit, nam res in suo toto plus valet, quàm pars in sua parte. l. si quis alienā, ff. de solutio. nib. l. Mæuius*, §. *fin. ff. famil. hæresc. l. Mæuius* §. *in fundo deleg.* 2. Gl. *ver. partis, in l.* 1. *C. de cōmun. rer. alien.* & ibi Bal. *in* 4. *notab.* Salve. *in* 5. *notab.* Bart. *in l. vxorem*, §. *agri plagam in fin. ff. deleg.* 3. Caballin. *de euictio.* §. 5. *in Addit. litt. S.* Tiraq. *de retract. lign.* §. 23. *gl.* 1. *n.* 17. Matienz. *in l.* 7. *tt.* 11. *glos.* 7. *n.* 24. *lib.* 5. *recopil.* & res non affert tantam vtilitatem in parte, quantam in toto respectu totius. Bar. *in l. qui vsufruct. n.* 4. *ff. de vsufruct. leg.* Caballin. *vbi sup.* & Giurba, *decis.* 52. *n.*

159 7. Vndè, si de euictione pro parte tantum euicta daretur actio, emptor in damnum versaretur, & rem minus vtilem, & fructiferam præter eius intentionem cogeretur habere, quod nō est pertinendum. De quo vide infra, *n.* 156. alia in confirmationem huius oppinionis, & vide apud Tiraq. *in gl.* 1. *per tot.*

160 Et eam sequuntur Romanus. *cons.* 196. Tusch. *litt. V. conclus.* 61. *n.* 7. & 8. Ruin. *cōs.* 141. *n.* 4. *in fin. & n.* 5. *in fin. vol.* 1. vbi dicit, quòd si res vendita sit pro parte aliena, & ita nō tradatur, nisi pro parte, poterit emptor discedere ab emptione, & interesse totius rei consequi. Beroi. *cons.* 158. *n.* 39. *vol.* 1. vbi concludit, quòd si venditor non possit totam rem vēditam tradere liberā, quia sit pro parte aliena, locuserit rescisio ni cōtractus. Curt. *cons.* 74. *n.* 1. Ioan. Imol. *cons.* 39. vbi dicit conductorem plurium rerum discedere posse à conductione, si vna frui non posset. Surd. *decis.* 295. *n.* 16. & *cōs.* 13. *a n.* 16. vbi latissimē. & vide Tiraq. *d. Gl.* 1. *a n.* 2. vbi multa exempla tradit. Tesaur. *in addit. ad decis.* 102. vbi pro hac opinione

Sena:

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Senatum Pedem iudicasse inquit, & in regali Chancellar. Granatens. sic iudicatum vidi contra horreum publicum Ciuitatis Biacensis, anno 1626.

Qua opinione retenta, quę verior, & magis recepta est, non obstant in contrarium adducta. Nō primum *ex l. si dictum, §. in stipulatione, ff. de euiction.* quia speciale est in homine, vt docent Gl. *vers. pars, & DD. in l. 1. ff. de euictio.* †Nec obstat *l. fin. C. de cō* 161 *mun. rer. alien.* Nec tradita in secūdo fundamento, quia illa intelligenda sunt, si venditor vult de euictione pro parte euicta agere, & hāc actionem eligere; sed non negatur quin possit à contractu discedere ob deffectum implementi ex parte venditoris, vt latè comprobat Surd. *d. cons. 13. n. 19.* etsi eius doctrina Birz. *in decis. 62. n. 31.* nō placeat; nam aliàs emptor incideret inuitus in communionem, vt dicemus *infra*, & 162 vide Add. *ad Gl. 1. l. 28. sup.* †Nec obstat, *l. domus. 57. ff. de contrab. empt.* quia ibi venditor domum vendidit, quæ licèt pro parte combusta sit, non desinit esse domū, super qua cadat emptio, & venditio; vndè ex parte sua non defuit contractus, de cuius substantia est, quòd tempore venditionis res sit. Qui non resoluitur; etsi statim facta venditione res pereat, vt diximus, *sup. in addit. ad Gl. 1. l. 11.* De ratione, *d. l. domus*, vide *in addit. Gl. 3. l. 14. sup. hoc tt.* Sed aliud est in euictione, ad quam de natura venditionis 163 semper venditor tenetur, †Nec obstat, *l. sed si communis 18. ff. de contrab.* vbi Pōponius docet rei communis venditionem pro parte, quæ est vēditoris, valere, & pro alia parte non valere; quia intelligendus est efficacitèr, nam respectu ipsius venditoris, & vt teneatur de euictione rei alienæ, venditio totius rei valet. de quo vide, *l.* 164 *9 sup.* †Nec, *l. ex mille, §. caterum. ff. de euict.* quia *ibi* agitur de ęstimatione partis euictæ, cum emptor elegit hanc viam, & non 165 rescisionē contractus. †Nec, *l. cum plures. eod. tit.* nam *ibi* non extat dubium de facultate emptoris circà rescisionem emptionis; sed vtrùm emptor, qui plures res simul vno pretio emit, & cui vna tantùm cautio de euictione pro omnibus à venditore fuit data, vna ex rebus emptis euicta alijs retō tis, de euictione pro re euicta agere pos- set. Cui dubio Callistratus respondit, quòd non prohibetur emptor de euictione agere. Et in eadem facti specie idem respōdit Africanus, *in d. l. duos. ff. eodem.* addens nihil dubij fore, quin rectè ex empto de euictione agere possit emptor, quamuis seruus, vel res, quę non fuit euicta, tanto pretio digna sit, quanto omnes res simul em- 166 ptæ. †Dubiū faciebat, quòd venditio nō potest pro parte approbari, & pro parte reprobari, *l. quod si vno. 13. ff. de in diem addict. l. Caius, ff. de manum*, sed aut totam debet emptor agnoscere, aut â tota recedere, *l. cum quæritur. ff. de adminis. tr. tutorum, l. nam absurdum. ff. de bonis liber. l. si ita stipulatio. in fin. ff. de oper. liber.* Tiraq. *de retract. conuēt. ad fin. tit. 1. n. 4. cum 5 seqq.* vbi latissimè prosequitur, *& multis iuribus, & auctoritatibus* comprobat, in omni materia deberi totū approbari, vel totum reprobari, nec circà eundem actum diuisionem admitti. & de *retract. lignag. §. 23. glos. 1. num. 19.* Petr. Surd. *cons. 104. n. 3.* Quæ maximè procedūt in contractu vēditionis, quia est indiuiduus tam respectu obligationis rem tradi, quam etiam solutionis, *l. stipulationes non diuidun tur*, vbi Bart. *ff. de verborum. obligationibus.* Boer. *decis. 251. n. 1.* vbi multa tradit. Gom. *2. tom. var. c. 10. de indiuiduis, n. 22. vers. casus.* Surd. vbi *sup. n. 5. & cons. 13. n. 19. & 20.* Alex. Raud *decis. 72. n. 80. & 81.* Giurb. *de tis. 52. n. 7.* Gratian. *discept. c. 752. n. 61.* vbi dicit actum indiuiduum esse, quando plures res vnico pretio venduntur. Sed his nō obstantibus emptorem de euictione pro parte euicta agere posse responderunt, & est ratio, quia emptio respectu venditoris in totum tenet, etsi pars rei vēditę sit aliena, pro qua tenetur ad interesse, vt diximus *supra in additio. ad Gl. 1. l. 19.* & emptor non agit de reprobatione contractus pro par- 167 te, sed de eius implemento. †Et non solum *hi text.* non obstant, sed faciunt pro opinione, quam defendimus, si enim emptor non haberet facultatem recedendi à contractu, sed tantū agendi de euictione pro parte euicta, non esset congrua responsio Iur. Consul. *in dict. l. si plures*, vbi dicit, quòd non prohibetur emptor, de euictione agere, quando vna ex rebus emptis euincitur, significans hanc actionem non

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

esse ita radicatam apud emptorem, quin de ea dubitari posset, & de ea etiam fuit suscitata quæstio *in d. l. si duos*, & faciunt tradita per Dec. *cons.* 481. *n.* 15. vbi dicit, quòd competit etiã actio euictionis, quãdo res pro parte euincitur.

Sed in hac difficili quæstione dicendum est multos esse casus, in quibus omnes cõueniunt, quòd emptori datur actio euictionis pro tota re vendita, & pro omnibus rebus venditis, quando pars rei, vel vna ex rebus venditis fuit euicta: & in quibus denegatur pro tota re, seu pro omnibus rebus, quando vna res euincitur, seu redhibitur. ex quibus, quid sit tenẽdum, in præsenti quęstione depromes.

168 Primus est, quando constat venditorem partem rei non empturum, nec venditorẽ partem venditurũ, nã tunc pro tota datur euictio, & redhibitur, *d. l. cum eiusdem* 34. *D. de ædil. edi. l. tutor* 49. §, *curator, de minorib, l, quod autẽ.* 11, § *fin. l. quæro* 39 *de actio, empt, l, etsi dispares.* 12, *l. quod si vno pretio* 43, *vbi* Gl. *de in diem addict. l. si quis alienam* vbi Bar. *ff. de solutionib,* Tiraq. *de retract, lignag,* §. 23. *glos.* 1. *n.* 2. & 3. Surd. *consil.* 104. *n.* 6. & *cõs.* 359. *n.* 30. & *decis.* 295. *n.* 16. Tuschus. *litt.* * *V. concl.* 61, vbi alios adducit, &

169 qui in hoc se fundat, debet illud probare; ni si in casibus, in quibus à lege præsumitur emptorem partem non empturum; vt si plures res eiusdem generis; & officij vnico pretio sint vẽditæ, pro omnibus de euictione agitur, vel omniũ fit redhibitio, vt *in d. l. cũ eius ãe.* 34. & ibi Gl. *verbo omnes,* & Cæpol. *n.* 1, 10. & 12, *l. ædiles* 38. §. *fin ff. eod,* Cæsar Barz. *decis.* 62. *n.* 27. Perein. de Castr, *decis. Lusitan.* 74, *n.* 29. Gomet. 2, *to, var. c,* 2.

170 *n.* 49. *verſ. dubiũ autẽ.* † Amplia, etsi pretiũ esset vnicum, & confusè constitutum, siue in singulis rebus particulariter, quãdo eiusdem generis, & officij sunt, & vna res non potest esse commode sine altera, *ex dict, l. cũ eiusdem,* & Gl. *ibi.* Cępol. *d, n.* 10. *verſ, cõ*

171 *clus, est ergo.* Barz. Tiraq. *n,* 23, *vbi sup.* † si vero posit esse, tunc parte euicta venditor nõ cogitur in totum resoluere contractũ. *l,* 1. *ff. de euict,* vbi parte fundi euicta venditorem pro parte teneri traditur. Aretin, *cons.* 129. Caballin *de euict. in Addit. litt. E. verſ. euincitur pars,* & relati pro prima. & ratio, quare solum pro pate detur actio euictionis, est, quia vẽditor traditione liberatus fuit, & tantum suscitatur actio pro parte, qua res euincitur. & nouissimè Guzm. *de euict. q* 45. *n* 4. & hoc procedit, quando verisimile sit emptorẽ rẽ pro parte esse empturũ, vt diximus. & emptori in hoc casu incũbit onus probandi. & vt tradit *d.* Gl. ex affinitate rerum, vel personarum probatur emptorem non empturum, & ex his, quæ dicentur *in v. seq.* Et ex dicta ratione colliges, si à principio res libera non tradatur, seu pro parte nõ tradatur, posse emptorẽ à contractu discedere, quia sat cõstat de eius mente, scilicet noluisse pro parte emere, si in limite cõtractus ab ea discedat; & quia obligatio rẽ tradi, vt diximus, in emptione est indiuidua, & ità venditor non fuit liberatus, & implemento non sequuto contractus nominatus ope exemptionis resoluitur. Fabian. de Mont. *de empt. & vendit. q.* 8. *n.* 3. Cost. *cons.* 52. *n.* 6. Menoch. *cons.* 1178. *n.* 11. Roland. *cons.* 60. *n* 8. & *cons.* 53 *n.* 23. *lib.* 1. Alex. *cons.* 28. *n.* 2. *lib.* 2. Surd. *cons.* 13. *n.* 23. & 25. & *cõs.* 52. *n.* 36. Grat. *discep. c.* 355. *n.* 16. & relati DD. pro secunda opinione. & comprobatur ex rationibus pro ea adductis, & quæ obijci possunt in contrarium satisfit, & vide Addit. *infra* Gl. *l.* 63.

172 Secundus casus est, quando res venditæ sunt eiusmodi, vt dura separatio inducenda sit, nam si vna tãtum ex rebus venditis euincatur, aut redhibeatur, omnes euinci, seu rebhiberi possunt. *d. l. ædiles.* 38. *in fine cum* 3. *seq.* & *l. plerunq; ff. eod.* Gomet. *verſ. dubium tamen est.* Tiraquel. *à n.* 20. & 23. *vbi supr.* Azebed. *in l.* 10. *tit.* 11. *lib.* 5. *recop. à n.* 2. Matienz, *in l.* 7. *tit.* 11, *glos,* 7, *a n,* 20.

173 Barz. *d. decis.* 62. *n.* 28. † Et in his casibus, si emptor solum pro parte euicta vellet de euictione agere, vel rem vitiosam redhibere, inuito venditore non est audiendus. *d. l. cum eiusdem,* Glos. *in l. si plura. verb. ædilitia, & in l. Labeo,* §. 1. *verb. de omnibus.* Cæ-

174 pol. *in d. l. cum eiusdem. n.* 12. † Tertius sic, quando emptio pro parte tantum substineretur; nam emptor in communionem incidere cogeretur, quia res vendita fortè cũ alio cõmunis erat: nam tunc euicta dimidia parte rei, seu quarta parte pro indiuiso potest ad rescissionem cõtractus agere, vt *in d. l. quæ si vno, ff. de in diem addic-*

tio,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tio, d. l. tutor. §. *fin. ff. de minor.* ad quam nemo inuitus compellitur. *l. si non sortem.* §. *si centum. ff. si cert. petat l. cum duobus,* §. *idē respondit, ff pro socio.* Thesaur. *decis.* 142. Gutierr. *de iuram, conf. 1. p, c.* 58, *n.* 5, Mātic. *de tacit. conu. lib.* 4, *tit,* 32, *n.* 29, Giurb. *decis.* 52. *n.* 6. & alia plura tradit Tiraquel. *de retract.*

175 *lignag.* §. 23 *gl.* 1. *n.* 9, *&* 17. †Nec huic resolutioni obstat *tex. in l.* 1, *verſ. sed cū pars euincitur, ff. de euict.* quia ex ea nō probatur posse emptorē ad rescisionē cōtractus agere; si id elegerit; si vero elegerit de euictione agere, pro medietate, seu quarta parte agitur de euictione non considerata bonitate vnius partis, vel alterius; sed pro indiuisō totus fundus debet æstimari, & exinde deuenire ad valorem partis euictæ. *l.* 1, *ff. de euict.* & Glos. Bald. Bart. Salycet. & cōiter DD. *ibi* Peralt. *in l. Meuius,* §. *duorum de legat.* 2. Caballin. *in add. ad* § 5. *litt. C.*

176 Cæſar. Manen. *decis.* 19. *n.* 92. †Quando plures res simul venduntur, ex quibus cognoscitur, quòd vna res sit alterius accessoria; vel si omnes sint principales. dic quòd si vēditio fiat alicuius domus, vel fundi cum fundo, vel domo vicina, domus, & fundus vicinus dicitur accessorius ex illa dictione, *cum*: si vero dicatur talis fundus, & talis fundus, vel talis domus, vtraque est principalis ex dictione, *&*, quæ ponitur inter diuersa, dictiones enim, *&*, *cum*, quando in contractu apponuntur, differunt; quia *&* confingit principaliter, *cum* accessoriè. Bar. *in l, Titiæ textores,* §. *nihil. n,* 1. *ff. deleg.* 1. & vide latè per Euerar. *in loco à natura copulæ 601. n.* 3. *cum aliis* vbi inter has dictiones, *&*, *cum*, differentiam tradit, & addita *ad Gl. l. l.* 24. *tit,* 11. *infra hac part.*

177 Quintus casus est, quādo venditor promisit omnes res venditas liberas esse, vel omnes seruos esse sanos: nam vno moruoso omnes possunt redi: & si vna res euincatur, similiter de euictione omnium emptor agere poterit, *l. Labeo penul.* §. *idem ait,* vbi notat Raphael Fulgos. quem sequitur *ibi* Cœpha. *n.* 2. *ff. de ædil. ædict.* Gratia *discept. c.* 175. vbi ait quòd ex eo, quòd promittitur emptori rem esse liberam, præsumitur fuisse inductum ad emendum, & aliàs non esse empturum. & pro comprobatione refert Surd. *in decis.* 165. *n.* 11. Seraphin. *decis.* 321. *n.* 4. & ex Osasch. *in decis.* 24. & Surd. etiā dari quanto minoris actionem, & ipsis Adde Lud. Cens. *decis.* 313. *n.* 7 & nouissimè Guzm. *de euict. q.* 15. *num,* 14.

178 Sextus casus est, quando venditor sciēter vendidit rem pro parte alienam; vel vitiosam: nam tunc ratione doli poterit emptor à contractu discedere, *l. quæro* 40. *ff. de actio. emp. l. & elegantèr, ff. de dolo.* Ias. *in* §. *actionum. inst. de actio. n.* 31. vbi affirmat istā esse meram veritatem Gl. & DD. *in c. cum dilecti. de empt. & vend.* & est magis communis oppinio, vt habetur Regularum Iur. *lib.* 4. *part.* 1, *verbo dolus dans causam contractui.* Caballin. *de euict. in addit. ad,* §. 5. *litt. L.* Bart. Cœph. *in d. l. cum eiusdem, n.* 12. *infin.* licet non affirmet. Surd. *decis.* 253. *n.* 10. & 12. Farin *lib.* 2. *conſ.* 176. *n.* 4. & 8. & vide additionem ad Gl. *l.* 63. *infra.*

179 Septimus casus est, quādo emptor emit centum agri iugera, quorum quædam sunt fertilia, quædam sterilia; si fertilia euincātur, poterit emptor pro omnibus de euictione agere, nam nō est verisimile, quod emptor sterilia sine fertilibus æquali pretio esset empturus. Tiraq. *d.* §. 23. *n.* 24. Matienz. *in l.* 7. *tit.* 11. *gl,* 7. *n,* 29. *in fin. lib,* 5. vbi hoc iniquum fore, & absurdum dicunt per, *l qui vtilia, & l. quisquis, C. de omn. agr. deser. lib.* 11. Nec obstat. *tex. in d. l.* 1. *verſ quid enim si quod fuit in agro pretiosissimum,* nam debet intelligi, si emptor euictionis elligerit viam, quia sufficiens præsumptio resultat emptorem non fuisse empturum partē fundi infertilem, cum alia pars rei plus incōmodi, quam cōmodi sit, & eius causa ad

180 emēdum motus fortasse fuisset. †Quo casu ad rescisionem contractus potest agi, licet res ēptę plures sint, si res, qua ad alias emēdas motus fuit ēptor, euicta sit. *l. arboribus. ff. de cōtrab. empt.* Gl. *verb. omnes.* Gabr. *conſ.*

181 49, *n.* 20. Barz. *decis.* 62. *n.* 33. †si vero ēptor rescindere cōtractū nollit, sed tantum agere pro parte euicta, ęstimatur pars loci euicti non pro tota parte fundi, sed pro qualitate loci. Bald. *in d. l.* 1. *ex text. ibi* Castr. & Fulgos. *in l. in qualitate, & l. si fundo vendito, & in l. si duorum fundorum, & in l. si seruum mihi, de actio. empt.* Boer. *decis.* 46. *n.* 8. Gomez 2. *to. var. c.* 2. *n.* 34. Cæsar. Manēt. *decis.* 19. *a num,* 92. Gratian. *decis.* 787. *num.* 10. *&* 11.

183 Octauus casus est, quando duæ, vel tres res insolutū datæ fuerūt, & vna earum fuit euicta, nam considerata causa primeua, cū

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

esset vnum debitum indiuiduum, quod scilicet debitor non potuisset diuidere, & per partes soluere inuito creditore, pro omnibus potest agere de euictione, *l. tutor, §. Lucius, ff. de vsur. l. quidam existimauerunt ff si certum petat.* & ideo etiam ex post facto non debet admitti, quòd vna re euicta creditor cũ alia remaneat, *l. si quis alienam ff. de solution.* Tiraq. *n.* 5. & Matienz. *n* 21. & 22. *vbi supr.* vbi etiam agit de antinomia, quæ est inter Iurisc. Consul. *in l. cum plures, ff. de euict. & in l. si quis alienam, ff. de*

184 *solutionib.* Et in hoc casu, si debiti ob eius causam res in solutum data fuit, esset fideiussor, dubitatur an euicta re teneatur. & teneri videtur probari ex Gl. *in l. plures. verb. comprehenditur*, vbi traditur non esse extinctam primam obligationem. Cõtrarium autem defendit Gl *vltim. in l. libera* 8. *C. de sent. & interloc.* & ibi Cyn. Bart. *sub num.* 1. Salycet. *sub n.* 5. & *cons.* 145. *lib.* 5. *num.* 23. *vers. postremo.* Seraph. *decis.* 1114, *n* 3. Scacc. *de commer*, §. 2. *Gl.* 5. *n.* 291. qui restringunt, quando recipiens protestasset, quòd per rei acceptationẽ non intẽdit

185 recedere à principali obligatione. Denegatur autẽ emptori actio euictionis pro omnibus rebus emptis vna euicta, quoties in vno contractu, vel instrumento venditæ sunt plures res, si in singulis pretium constituatur, etsi sint eiusdem officij; nam tunc sunt plures venditiones, *l. cum eiusdem, ff. de ædil. edict, & Glos. ibi verb. omnes, l. si plura. eod. tit. l. quod sæpe*, §. *in his, ff. de contrah. empt. l. in bello*, §. *vlt, de captiu & postli. reuer l.* 7. *Tauri, quæ est l.* 10. *tt.* 11. *lib.* 5. *recop.* Tiraq. *d.* §. 23. *gl.* 1. *n*, 20. &

186 21. Matiẽz. *ind. l.* 7. *gl.* 7. *n.* 27. Itẽ quãdo plures res emptę fuerũt vno pretio, quòd postea in eodem contractu, seu instrumento inter singulas res fuit diuisum; vel à principio fuit facta diuisio pretij, & postea vnus contractus ex omnibus. Tiraq. *n.* 21. & 22. Matienz. *n.* 28. *vbi sup.* latissimè cõprobat.

Limita in casibus supra traditis, *n.* 146. cum alijs.

187 Item, quando plures res venduntur, quæ non sunt eiusdẽ officij, euicta vna, seu redhibita, nõ euincẽtur, seu redhibebũtur omnes si neutra sit alteri accessoria, *l. si ædiles*, §. *fin ff. de ædilit. edicto*, Gl. *ind. l. cum eiusdem. verb. omnes*, Dec. *cons.* 485. *n.* 10. Muta. *decis.* 24. *n.* 26. Barz. *decis.* 62. *n.* 2.

188 Accessorium rei venditæ, si ab emptore euincatur, causa legitima est, vt emptor de euictione agat ad interesse, sed non ad duplum, *l. euicta re*, 16. *ff. de euictio, & ibi*, Gl. *verb. accessit, l. ex empto.* 11. § *si quis rem, ff de actio. emp. l. quod si nolit* 31. *in fin. ff. de ædilit. edict.* Pereir. *de emp. & vend. c.* 31. *n.* 54. Guz. *de euict. q.* 45. *n.* 17.

189 Vsufructus rei venditæ si euincatur causa iusta est, vt de euictione agere emptor

190 possit, de quo vide *sup. n.* 125. † Seruitus, super re vendita si euincatur, quando venditor declarauit fundum non debere seruitutem, præstat causam agẽdi, *l. pen. ff. de seruit.* & *ibi*, notant DD. Gomez. 2. *tom. variar. c.* 2. *n.* 45. *vers. quod tamen limita.* Pereir. *d. c.* 31. *n.* 56. & 62. Dec. *cons.* 483, *n.* 14. & 15. Molin. *disput.* 308. *n.* 5. Guzm. *de euict. quæs* 54. *num* 1. & 2.

191 Si venditor sciuit fundum debere seruitutẽ, & tacuit, actione ex empto ad interesse emptor agere potest, *l.* 1. §. *venditor, l. Iulianus. l. in venditione, D. de act. empt.* & *ibi*, Castrẽs. Gomez. *vers.* 2. *limita.* Pereir. & Guzm *vbi supr.* Alia de seruitutibus euictis, vide

192 in addit. Gl. *l.* 63. *in fine.* † Ius patronatus si euincatur, de euictione agi potest, *l. Titius, D. eod.* Bald. *in l.* 1, *in fin. C. de perit. & comm. rei vend.* Dec. *cons.* 483. *n.* 15. Guzm. *de euic.*

193 *q.* 30. vbi late etiã agit, † an si redditus capellaniæ diminuti sint, debeant supleri ex reliquis bonis fundatoris, *& in n.* 47. concludit non debere supleri, & *in n.* 93. ita pluries fuisse iudicatum ob pragmaticam reductionis censuum. Si vero in totum Ecclesia remaneret indotata, patronus iterum tenebitur dotare, aliàs iure patronatus priuabitur. Lambert. *de iur. patron. art.* 3. *q.* 6. *p.* 1. *lib.* 1. *à n.* 24. Hostiens. *c. nouit, de iur. patr.* & plures *sup.* relati in add. ad Gl. *l. tt.* 1. *p.* 1.

194 Possessione rei venditę euicta, emptor licet non possit agere de euictione secundum alioquorum opinionem, vt dicemus in add. Glos. 4. *l.* 36. *à n.* 1. poterit tamen agere primeua actione ex empto, quia non videtur res sibi fuisse tradita per venditorem, ex quo possessio est euicta, *l. ratio, D. de act. empt.* Ias. *in l. vẽditores* 102. *D de verb. oblig. in fin.* Caballin. *de euict.* §. 3. *n.* 152. & 153. Cæphal. *cons.* 168. *n.* 22. *lib.* 2. vbi dicit, quod potest agere ad damna, & interesse,

Go-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Gomet. 2. *tom. var. c. 2. n. 39. vers. item adde quod ntdum emptor.* Tusch. *verbo euictio, concl. 357. n. 1.* vbi quòd agitur ex empto. Miscard. *conclus. 615. n. 6. & 7.* Marcel. Cala. *de mod. artic, §. 1. glos. 2. n. 613.* Rota Romã. apud Farin *decis. 78. n. 4. 1. to. 2. p. nouis.* vbi dicit, quòd euicta possessione potest emptor agere de euictione, aut saltem ad dãna, & interesse. Surd. *decis. 22. n. 7.* vbi dicit euicta possessione emptori dari actionem euictionis, sicut quandò proprietas, vel dominiũ euincitur Gratian. *discep. 5. to. c. 950.* Rot. Diuer. *decis. 77. n. 4. p. 2.* Griuel. *decis. Dolan. 117. n. 2. & 3.* vbi primeua actione posse emptorem agere ad interesse. Statyl. Pacific. *de Saluian. interd. inspect. 4. c. 1. n. 147.* Alexan. Ludquic. *decis. 88. n. 6.* vbi quod euicta possessione datur actio euictionis, sicut si euicta esset proprietas, vel saltem ad interesse Rota apud Serap. Oliuer. *decis. 671.* Ludo. Cens. *post tract. de censib. decis. 286. num. 7. & 8.* vbi resoluitur, quod res satis dicitur euicta, quando possessio fuit ablata, *per tx. in l. si seruus vẽditus, §. 1. & in l. haberi, ff. de euict.* & quòd datur actio emptori, tam quando possessio est euicta, quam quando proprietas, vel dominium ablatum fuit, *ex l. emptorem, §. Nératius, ff. de action. empt.* vbi Castr. hoc expresim notat, *l. datio, eod.* Bero. *conf. 158. nũ 34. lib. 1.* & quòd saltem negare non potest quin etiam pro possessione euicta poterit agi ad damna, & inter esse, & eius loco pretium solutum repeti Cœpha. *conf. 168. n. 22. lib. 2.* & Rot. *d. decis. 226. n. 5.* Guzm. *de euict. n. 13. per totam,* vbi contraria refutata, de euictione agere posse tradit. Sed tenendum est, quãdo per hypothecariã, vel Saluianum interdictum possessio aufertur, res verè non euinci, sed tantum auocari possessionem ab emptore, donec creditori agenti soluatur debitum petitum, aut litis æstimatio, *l. si cum venditor, l. ex ijs prædijs, C. de euiction,* nec aget emptor contra venditorem de euictione, quasi res sit euicta, sed vt liberet rem venditam ab onere hypothecæ, & ei liberam tradat, aliàs tenetur ad interesse. Alex. *conf. 63. lib. 6. n. 10. l. si rem meam, & ibi,* Bart. *ff. de solutionib.* Angel. & Alex. *in l. 1. § si hæres. ff. ad Trebell.* Rebuf. *de constitut. reddituum, art. 1. Glos. 14. nu. 43. to. 2. cõstit. Galliæ.* Maresc, *var. c. 79.* Caball. *d. n. 153.* vbi tradit, quod nõ solũ potest emptor agere contra venditorem, vt liberet rem ab onore hypothecæ, sed etiã potest hypothecam liberare, aut tollere offerendo litis æstimationem, aut debitum agenti hypothecaria, & deinde solutum ab ipso venditore repetere, *l. quoniam liberum ff. de compens. l. cum tibi, C. de euiction.* & licet non denuntiauerit venditori, non potest emptori imputari, cur ita soluerit, si vere appareat de hypotheca, quia omissio denuntiationis illo casu non nocet, vt dicemus *infrà,* in Glos. 3. & 4.

ARTICVLVS VII. QVANDO de euictione agere possit emptor?

RE euicta cum effectu per sententiam, & ab emptore ablata, & nõ antea potest actio euictionis ex empto intentari, aut ex stipulatu ad duplum, si de euictione stipulatio interuenit. *l. habere licere. D. de euict. l. qui rem. C. eod. l. si seruus, §. si melius. l. euictus. D. de euict.* vbi tunc rem euictam esse iurisconsulti docent, cum ita amittitur, vt eam emptori habere non liceat, & spes habendi sit abscissa. *l. at qui naturâ. §. cum abstẽte. D. de neg. gest.* & *ibi* Gl. *verb. cõmittat.* & Bart. *inprin.* vbi dicunt, quòd vt committatur stipulatio euictionis, necessaria est sẽtentia. *l. vtique. C. de rei vendicat.* Pet. Greg. *syntag. lib. 25. c. 22. n. 7.* Caball. *de euict. §. 3. n. 160.* vbi inquit quòd ferenda est sententia ad emptoris instantiam, si actor non curet illam proferri. Idem *in addit. ad proœmium, tit. tract. litt. C. n. 5.* dicit tria debere concurrere, vt euictionis locus sit. Vnũ, quòd res certò emptori ablata sit, vt eam illi habere non liceat; alterum vt iudicio ablata sit; tertium, vt ob eam causam sit ablata, quòd aliena sit. Idem *in §. 5. n. 59. & in addit. ibi litt. G,* vbi de euictione agi nõ posse inquit, nisi res per sententiam euicta sit. Gl. *verb. absit. in l. si seruum. 4. D. de action. emp.* quam dicit singularem Castr. vbi dicit non posse de euictione agi, nisi re omnino euicta, & restituta, & eam sequuntur DD. *ibi* Angel. *in d. l. habere licere.* Alex. *conf. 4. n. 1. & 2. lib. 5.* vbi de euictione non posse agi dicit, etiam si sententia contra emptorem lata sit, sẽ nondum est executio sequuta. Ias. *in l. quoties. n. 4. C. de rei vendicat.* Paul. Paris. *consil. 111. n. 3. & 4.* Cœpha. *168. n. 3.* Ann. *15. à n. 1.* Ricc. *106. n. 44.* Burg. de Paz, *in t. fin. ff. impti.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

empt. & vend. n. 27. Rebuf. *tit. de declar. arc.* 5. *glos. vnic. n.* 16. Mynsiger. *obseru.* 56. *centu.* 1. Gomez, 2. *tom. var. n.* 36. vbi antiquiores laudat. Osasch. *decis.* 181. *n* 4. Cœpol. *cautel.* 71. Thesaur. *decis.* 85. *&* 102. *n* 4. Frãch. 145. *n.* 1. *&* 200. *n.* 8. Surd. *decis.* 165. *n.* 7. *& cons.* 36. *n.* 4. *&* 359. *n.* 38. Annan. *cõs. decis.* 15. Hortom. *decis.* 1. *de euict.* Bal. *decis.* 25. Muta, 24. *n.* 29. Benintẽd. *decis.* 25. Magõ. 93. *n.* 4. Ricc. *collect.* 1547. *p.* 5. *& decis.* 1141. *lib.* 2. Seraph. *decis.* 321. *n.* 4. Rot. Rom. *decis.* 586. *n.* 3. 1. *p. nouis.* & apud Farin. 8. *to. decis.* 297. *n.* 4 *&* 304. & apud Alexan Ludou. postea Papa Gregor. 15. *decis.* 15. *n.* 1. *&* 2. Carrot. *decis.* 69. *n.* 5. Mascard *conclu.* 615. *à n.* 1. vbi tradit, quæ requiruntur probari, vt de euictione agi possit. Marcel. Cala. *de mod. art.* §. 2. *à n.* 611. vbi quæ articulãda sunt refert. Pirrus Maur. *de fideiuss. c.* 18. *n.* 11. *&* 12. Trẽ tac. *var. lib.* 3. *tit. de emp. resol.* 4. *n.* 15. Cãcer. *var.* 1. *p. c.* 13. *n.* 62. vbi dicit non sufficere, quòd emptor sit condemnatus, sed quod vere, & realitèr soluerit, seu rem tradiderit. Gratian. *discept. cap.* 3. *n.* 7. *& c.* 22. *n.* 5. Maresc. *lib.* 2. *c.* 79. *n.* 1. Fontanel. 2 *p clau sul.* 5. *glos.* 8. *p.* 14. *n.* 47. Scacc. *de comm.* §. 2. *gl.* 5. *n.* 275. Tusch. *litt. E. cõcl.* 352, *n.* 8. *& cõ cluf.* 361. *n.* 19. Guzm. *de euictio. q.* 15. *à n.* 1. qui alios laudãt, & cõueniunt requiri, quòd per sentẽtiã iudicis sit res amissa, & ablata.

196 †Sed licèt hæc doctrina tot iuribus sit fulcita, & tot authoritatibus cõprobata, nõ est sine cõtradictorem cõtrariũ, scilicèt sufficere sententiam fuisse latam contra emptorem, licet ad realem euictionem non sit deuentum, late comprobat, & tuetur Thesaur. *decis.* 102. *à n.* 2. vbi eam comprobat, ex *l. si nõ iniuria, l. si statua. & l. emptoris, C. de de euictionib.* & in argumentum tradit *l. si socius communis, ff. commun. diuid.* & pro ea allegat Odoffred. *in l.* 3. *C. d. tit.* Castrens. *in l. at qui natura,* §. *cum in absente, n.* 4 *D. de negot. gest.* & iuribus pro contraria opinione adductis respondit, & pro hac opinione Senatum Pedemontanum iudicasse testatur, ea ratione motus, quòd sententia, de qua agebatur, in rem trãsierat iudicatam. Et hanc opinionem vltra ab eo traditos sequuntur Magon. *decis. Florent.* 93. Carro. *decis.* 96. *n.* 6. & pro ea faciunt tradita *in-*

197 *fr. n.* 203. in limitatione 1. †Concorda has opiniones, nam aut quis vult agere actionẽ ex empto, & potest agere antequã res sit ablata. Mascar. *d. n.* 2. Gomez, *n.* 39. *vbi sup.* Thesaur. *decis.* 102. *n.* 4. Rot. Rom. *decis.* 70. *n.* 2 *p.* 2. *nouis.* vbi, *in n.* 8. declarat actionẽ ex empto ad interesse non solum dari emptori post rem per sentẽtiam euictam, sed statim cum cognoscitur rem esse euincendam, *l. emptorem. D. de actio. empt.* Maresco. *d. c.* 79. *n.* 4. vbi sic per Rotam Romanam coram Leone Papa 8. tunc Auditore decisum fuisse testatur, *vt in d. limitation.* 1. *n.* 203. dicemus, Contraria verò opinio procedit, & est intelligenda quoad consequẽdum duplum, si stipulatio de euictione fuit interposita, quod non consequetur emptor cũ effectu, donec res ab eo fuerit per sententiam euicta, & possessio effectualiter ab eo ablata. Caballin. *de euict.* §. 3. *in Addit. litt. E.* vbi Angelum inaduertenter contrarium tenuisse dicit. Maresc. *d. c.* 79. *n.* 2. *&* 3. & plures *supra* traditi, & *infra* referendi, & nouis. Guzm. *vbi sup.*

198 Amplia 1. primam opinionẽ sic intellectã, quãdo res fuit euicta per sententiam diffinitiuã; nam si per sẽtẽtiam interlocutoriã euinceretur, nõ sufficeret; quia alia post eã expectatur diffinitiua, per quam reuocari illa potest, & ad nihilum redigi. & euicta res bene dicitur, cum eam emptori habere non licet, & spes habendi ei est abscisa, *l. si seruus,* §. *idem Iulianus, l. euictis, l. habere licere, D. de euict.* Franc. à Castill. *decis. Siciliæ* 26. *à n.* 6. vbi late comprobat, & in specie tradit Fontanel. *d.* 2. *p. clauf.* 5. *glos.* 8. *p.* 14. *n.* 55. *&* 56. & faciunt tradita, *supr. art.* 1. Guzm. *n.* 25. *vbi sup.*

199 Amplia 2. quãdo res fuit euicta per sententiam iudicis emptoris, non arbitri, *l. si dictum,* §. *si compromisero, D. de euict. l. si cum quæstio. C. eod.* Ferrar. *in prax. tt. de forma libell. in causa vendit.* 4. *glo.* 13. *incipit promittẽs, n.* 10. Menoch. *cons.* 261. *n.* 2. *&* 26. *lib.* 4. Castill. *lib.* 4. *c.* 42. *n.* 109. ex quo inferes emptorẽ nõ posse compromittere, & si compromittat, non posse agere de euictione, nisi aperte constet remisse alienam, vt tradit, Gl. *in d. l. si cum quæstio.* & diximus, *in n.* 202.

200 Amplia tertiò, non sufficere sententiã latam in iudicijs executiuis, in quibus non potest dici succubuisse emptorem, cũ nõ faciat rem iudicatam. Roman. *cons.* 36. Bologn. *in l. qui Romæ,* §. *duo fratres. D. de verbor.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

verb. oblig. Mascard. *concluſ.* 33. *num.* 43. Menoch *de retinēd. remed.* 15. *n.* 121. Parl. *lib.* 2. *c ſi.* 5 *p.* §. 12. *n.* 4. Cartar. *deciſ.* 2. *n.* 8. Frāc. *deciſ.* 189. Mart *deciſ.* 184. *n.* 1. Maſtrill. *deciſ.* 189. *à n.* 18. vbi deciſum fuit certos reditus, de quibus ibi, non poſſe dici euictos, ex quo ſententiæ latæ fuerunt in iudicijs executiuis. & eum refert, & ſequitur Gratian. *c.* 445. *à n.* 15. Fontan *d. gloſ.* 8. *a n.* 56. Guzm *d. n.* 25.

201 Amplia 4. ſi ſententia diffinitiua nondū eſt tranſacta in authoritatem rei iudicatæ, ſed ab ea fuit appellatum. De quo vide addita *ad Gloſ.* 8. *l.* 36. *infra.*

202 Limita. 1. in iuribus incorporalibus, in quibus ſtatim lata ſententia reus amittit poſſeſsionem. Innocen. *in c. cum noſtris, col.* 3. *verſ. imò plus videtur. de conceſ prabend. & ibi* communiter DD.

203 Limita 2. quando notoriè, & manifeſtè conſtat rem ad vendicantem pertinere, & ab emptore euinci poſſe; nam tunc poterit emptor agnoſcere bonam fidem, & ei reſtituere rem, quaſi euicta eſſet, nullo ſuſcepto iudicio, & agere ex empto actione ordinaria ob euictionis cauſam aduerſus ſuum venditorē, in ſe ſummendo onus probandi rem ad vendicantem omnino pertinuiſſe, quo probato ſecurè rem tradit, & aget. *l. empto item.* ibi: *Quia manifeſtū fuit noxium ſeruū fuiſſe, D. de actio. emp.* vbi Albertic. concludit eo caſu quo notoriū eſt euincentem ius habere, emptorē bonam fidem agnoſcere poſſe, ei que citra iuditiale examē rem reſtituere. *l. ſi venditoris.* & *l. non tamē. ff de euiction.* vbi ſequuta euictione ſine aliquo iudice, & ſententia, datur remediū euictionis ex empto ad intereſſe. Gl. *in l. ſi cum quæſtio. C. de euict.* Caſtr. *in l. at qui naturā,* §. *cum me abſente. n.* 5 *ff. de neg geſt.* vbi dicit emptorem, qui certo ſciret rem ad vendicantem pertinere, poſſe ei reſtituere rem, quaſi euicta eſſet, nullo ſuſcepto iudicio, & agere ex empto ob euictionis cauſam aduerſus ſuum venditorem. Tiraq *de retract. lignag.* §. 1. *Gloſ.* 18. *n.* 63. Couar. *lib.* 1. *var. c.* 17. *n.* 6. vbi communem dicit. Iaſ. *in l. ſi domus,* § *de euictione, D. de leg.* 1. *n.* 14. Ioann. Garc. *de expen. c.* 23. *n.* 18. vbi alios laudat, *& in tract. de hypotheca poſt contractum, n.* 26 Caballin. *de euictio.* §. 3. *n.* 73. *cum aliis & in addit. litt. D. & litt. E.* vbi late explicat, & alios adducit. Surd. *de alimen, tit.* 9. *q.* 42. *n.* 31. *& deciſ.* 253. *n.* 15. vbi ampliat, etſi à vēditore cautio præſtetur, & eum ſequitur Caſtill. *lib.* 4. *c.* 42. *nu.* 80. *&* 81. Faber. *in ſuo C. lib.* 8. *tit.* 31. *de euictio. defin.* 8. vbi procedere ait, etſi liti motę apud acta renūtiauerit. Anton. Monac. *deciſ. Bonon.* 57. *n.* 5. Muta. 59. *n.* 30. Hyer. Laurent. *Auenion.* 111. *n.* 8. Capic. 106. *n.* 2. Barboſ. *in l. venditor. D. de iudici, à n.* 53. qui in, *n.* 74. *&* 75. hoc intelligit, quando formato proceſſu & non expectata ſententia emptor reſtituit, ſecus vero, ſi ante litem, & formatum libellum, ſcilicet ante cognitionem litis iniuſtę, reſtitueret. & vide addita ad, *Gloſ.* 4. *infra,* vbi de emptore, à quo omiſſa denuntiatione res fuit euicta egimus, & ad Gloſ. 8. *l.* 36. *infra,* vbi de emptore, qui non appellauit, ſed ſtatim lata ſententia rem reſtituit, vide *ibi,* & Guzm.

204 *de euict. q.* 4. *n.* 99. † Emptor in hoc caſu, etſi inſtrumentum guarentigium habeat, non via executiua, ſed ordinaria agere debet, niſi adſit pactum, de quo, *infra, n.* 299. *in d. additio, Gloſ.* 4. *n.* 1.

205 Hinc praxim quotidianā in foro exiſſe inquit Ioan. Garc. *vbi ſupr. verſ. quia tunc vera eſt,* ſcilicet publicatis atteſtationibus in cauſa euictionis, vel exhibitis inſtrumētis, quia conſtat rem ad vendicantem pertinere, emptorem poſſe ſuum venditorem in iudicium vocare, vt ſi ipſe vendicanti rē reſtituere ſit condemnatus, auctor etiam ſuus condemnetur, vt damna, & intereſſe ſibi reſtituat. & ſecundus venditor etiam ſuum primum venditorem in iudicium vocare poteſt, vt eadem ſententia ab eodem iudice veniat condemnādus, quod inquit agnouiſſe Bald. *in l. ſi pro ea, n.* 9. *C. de euictionib.* & publicatis atteſtationib, vel exhibitis inſtrumentis hoc fit; quia tunc liquet fundum euincendum. Gloſ. *verb. liquet. & ibi* Abb. *in c. ſignificauerunt. de teſtib* Et idem ab initio litis admittendū eſt etiā in caſibus limitationum ſequentiū, in quibus emptor, ante quam res ſit euicta, poteſt agere contra venditorem. Quod nota quia eſt optima praxis & valde vtilis emptoribus, & ſecundis venditoribus, qui nouis litibus, & ſumptibus excuſantur, & pauci ad eam aduertunt. & ſic pluries impraxi obſeruata in Regali Chancellaria

Grana-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Granatens. fuit. & pro ea faciunt tradita in addit. *Glos. 7. l. 56. infra*, & eam sequitur Caualcan. *decis. 8. par. 1. n. 24.* vbi dicit, quòd poterit emptor coram eodem iudice facere eadem sententia condemnare venditorem ad damna, & interesse lite denuntiata. Et quando secundus venditor denuntiat suum authorem, si suscepit iudiciũ, tunc, licet secundus emptor petat fideiussorem, non tenetur secũdus venditor dare, cum auctor primus pro fideiussore habeatur. Menoch. *de arbit. casu 224. n. 4.* Caball. in. *de euict. §. 5. n. 5c.* Afflict. *decis. 171.* Trentacin. *var. lib. 3. tit. de emp. re- sol. 16. n. 4.* & intellige ex eis si sit diues.

206 Limita secundò in emptore, qui ignorãter rem propriam à non domino emit, si postea habita notitia, quòd rem propriam emerat, mutasset causam dominij, & possessionis, & ageret tanquam re tacite per se ipsum sibi euicta contra venditorem, & eius hæredes, & fideiussores ad pretij restitutionem, & interesse actione ex empto. *l. huiusmodi, § qui seruum. D. de legat. 1.* vbi est casus. & DD. cõmuniter tradunt hanc mutationem causæ possessionis fieri posse, ad quam mutationem solum animum sufficere dicunt. Socin. *cons. 131. n. 7. & in l. 3. § si ex pluribus. D. de acquir. poss.* vbi Alex & Ias. Magõ. *decis. Flor. 48 per tot.* vbi casum de facto sic decisum proponit, & late comprobat. Tusch. *verbo euictio. concluf. 364.* vbi ex Cuman. *cons. 33.* Signorol. Honded. Fulg. & Bald. *in l. cum quæstio C. de euictionib.* & Ioan. Cœph. *cons. 393. num. 167.* hanc ampliationem late comprobat, & declarat.

207 Limita tertiò in emptore, qui rem alienam emit, si eandem postea a vero domino emat, & pretium soluat; vel si ei à domino donata fuit; nam poterit agere ex empto aduersus primum venditorem, & pretiũ solutum, & interesse, si quod passus est, ab eo consequi, probando rem fuisse filius veri domini. *l. Iulianus, § fundum, D. de action. empt.* & *ibi*, Salyc. & Castrens. *& in l. si seruus, §. si sciens eod.* vbi hanc resolutionẽ tradit. Bald. *in margarita verbo venditor, versic. eundo facit*, Ias. *in d. l. huiusmodi 86. §. qui seruum 2 notab.* Pereir *de empt. c. 22. n. 32.* vbi emptori huiusmodi donationem, seu titulum sibi quærere licere comprobat; & quã do constat de iure veri dominij sic est tenẽdum, licet contrarium velit Glos. *verbo agẽtem. in d. l. si rem.*

208 Limita quartò, si emptor emat rem, quę ex iure fideicommissi, vel alio incerto euẽtu ad eum erat peruentura, si cõditio extiterit, & ad eum res prædicta pertineat dicto titulo; nam tũc tam ipse, quam hæredes eius, à venditore pretium repetere possũt, & si nondum est solutum, recte recusabũt illud soluere, vt probatur ex traditis *in l. si à substituto, D. de leg.* Ias. *vbi supr.* post Bart. Bald. Angel. & alios, *ibi*, citatos per eum, *& in l. plane. 97. § 1. n. 4. D. eod.* Ruin. *cons. 156. lib. 5.* Socin. qui hoc pulcre explicat, *cons. 16 in causa, à n. 25. vsque ad n. 30. lib. 3.* Corn. *283. col. fin. vol. 4.* Tusch. *verbo euictio. concl. 364. n. 1.* Fanut i de Fanutijs, *de inuentario, q. 244. n. 212. & 213.* vbi hoc late emplicat, & alios laudat.

209 Limita quintò, si adest pactũ inter emptorem, & venditorem, quòd statim mota lite super re vendita venditor teneatur de euictione, vel ad restitutionem pretij, licet res nondum sit euicta. *l. siue in libertate. C. de euict.* Burg. à Paz. *in c. fin. de empt. n. 27. verbo primus est*, Caballin. §. 3. *n. 162.* Thesaur, *decis. 85. n. 2.* Pereir. *de emp. c. 31. n. 26. & 28.*

Sublimita, si tantum dictum fuit, quòd
210 emptor recuperet pretium mota lite, si nõ fuerunt addita illa verba, *quamuis res nondũ sit euicta*, vel alia æquipollẽtia. Cravet. *cons. 682. lib. 4.* vbi dicit, quòd verba debent intelligi cũ effectu, & quòd nõ dicitur mota lis, nisi effectualiter res euincatur, & eius doctrinam comprobauit Senatus Pedemõtanus, vt testatur Thesaur. *n. 3. vbi supra.* & eam sequitur Carrot. *decis. 96. n. 8. 9. & 10.* vbi ampliant procedere, & si dictum sit, si aliqua lis aliqualiter moueatur. Tepatus, *vari. tit 423. de euict. c. 12. in fin.* & tunc tenebitur venditor litem defendere.

211 Limita sextò, quando venditor sub hypotheca bonorũ promisit euictionem, & emptorem releuare à molestia cum omnibus damnis, expensis, & interesse; nam tũc, etsi res nondum sit euicta effectualiter, poterit emptor petere, venditorem condemnari ad remittendum bona sua, vt teneat iure pignoris pro cõcurrenti quantitate, & etiam aduersus tertios possessores facta prius excussione, vt sæpe eo referente Senatum

natum Pedemontanum iudicasse inquit. Thesaur. *in addit. ad Anton. Thesaur. d. decis.* 85. Cæphal. *cons.* 168. *n.* 12. vbi tradit, quòd potest agere emptor, vt litẽ defendat vẽditor, quãdò eũ à molestia liberare promisit.

212 Limita septimò, si vẽditor promisit statim mota lite iudicium in se suscipere, & emptorem defendere; nam tunc quamuis de euictione conueniri non possit, poterit emptor agere, vt defensionẽ suscipiat, & vẽditor promissionem adimplere debet. *l. si plus. antep.* §. *mota lite, D. de euictionib. l. qui absentem. de procura.* vbi Bar. & *in l. petitor in fin. de liber. caus. l. venditores. post princ. D. de verbor. oblig. l.* 1. *C. de pericul. & commo. rei vẽdit.* vbi præclarius cæteris Bal. *col.* 1. *verf. vltim.* Aret. *in* § *fin. n.* 5. *Inflit. de emp. & vẽdit.* Glos. 2. *in fin. l.* 33. *infra hoc tit.* Cæph. *cons.* 168. Et non obstat quòd Cuman. Castren. & Alexan. *in d. l. venditores* videantur hãc defensionem intelligere assistendo, & testes, instrumenta, & iura exhibendo; non autem iudicium in se suscipiendo. quod videtur seruare Caullin. *de euictionib.* §. 3. *n.* 27. nam id procedit, quandò nihil fuit expresse promissum, sed solum agitur ex legis dispositione: non vero vbi euicto, & defẽsio fuit promissa; nam vt pactum aliquid opperetur debet late interpretari. Cæph. *d. cons.* 168. *n.* 10. & 11. *lib.* 2.

213 Limita octauò, si venditor scienter vendidit rem alienam emptori ignoranti; nã tunc ratione doli potest agere actione ex empto contra venditorem ad interesse, an tequam res ab eo euincatur, vel moueatur sibi lis *ex l. Iulianus*, §. *idem Iulianus. & l. si seruus, D. de actio. empt.* quẽ ad hoc notant, *Glos. verb. etiam prius.* Bar. & communiter DD. & eum reputat singularem Castr. *ibi* Bal. *in l. libera, C. de sentent. & interloc. omn. iudi. fin. col. n.* 13. Glos. & Salic. *in l.* 3. *C. de euictio.* Gomez, 2. *tom. var. c.* 2. *n.* 35. *verf.* 2. *limit.* vbi eum vnicum, & singularem dicit. Burg. de Paz, *in c. fin. de emp. & vendit. n.* 27. *verf. secundus est.* Caball. *de euictio.* §. 3. *n.* 162. & *in addit. ad* §. 5. *litt. L.* Ofasch. *decis. Pedẽ.* 24 *n.* 3. & 12. vbi impugnat Negus. *de pignor.* 1. *memb.* 5. *p. n.* 27. qui tenet vendentẽ sciẽtèr rem obligatam sub conditione nõ posse cõuenir iob dolum, sed propter culpam. Rot. Rom. *decis.* 586. *n.* 3. 1. *par. nouis.* & Seraphin. *decis.* 321. *n.* 4. Surd. *decis.* 253. *n.* 12. 13. 16. & 17. & *cons.* 13. *n.* 17. vbi rationem esse dicit, quia venditor sciens rem, quam vendit, esse alienam dolum committit; qui potest statim purgari, & alios allegat. & *cons.* 36. *n.* 10. 11. & 23. Gratian. *c.* 175. *n.* 34. Azeb. *inl.* 1. *tit.* 21. *lib.* 4. *recop. n.* 165. vbi sic de facto obtinuisse dicit. Fanuci de Fanu. *de inuentar. q.* 244. *n.* 247. *in nouiss.* Barz. *decis.* 85. *n.* 3. Pereir. *de ept. c.* 31. *n.* 66. vbi etiã re non euicta, nec litẽ mota ad omne damnum, & interesse agi posse Mares. *lib.* 2. *var. c.* 19. *n.* 7. vbi alios allegat, & latè prosequitur quæstionem, de eo, qui scientèr vendidit rem alienam, vel alteri hypothecatam, & eam ampliat, & limitat. Statil. Pacif. *de salu. interd. inspect.* 4. *c.* 1. *n.* 149. Tusch. *verb. euictio. concl.* 361. *n.* 17. & vide Add. ad Gl. *fin. l.* 18. & ad Glos. 1. *l.* 63. *à num.* 14. *huius, tit. & in Add. Glos.* 4 *n.* 121.

214 Amplia primò hanc limitationem, si rẽ liberam esse promisserit venditor, Glos. *in l. si rem, D de euict. in l. seruus quem*, §. *sciens, ibi* Alexan. & Bart. *ff de actio. empt.* Cacher. *decis.* 24. *n.* 4. Gratiã. *discep. c.* 175. *n.* 20. Surd. *in d. decis.* 253. *nu.* 14. Idem si asseruit, cum non esset; nam tunc, etsi aliàs venditor iusta ignorãtia posset excussari, emptor ratione assertionis poterit re non euicta cõtra eum agere. De quo vide addita ad Gl. *fin. l.* 18. *sup in fin. num.*

215 Amplia secundò posse etiam criminaliter agere contra venditorem ex eo, quòd rem alienam, vel alteri obligatam, vt liberam scientèr ei vendidit, licet res nondum sit euicta: vẽditor enim hoc casu committit crimẽ stellionatus, & eius persona tenetur. *text in l.* 3. *d. de crim. maximè* ibi, *in his locum habet, si quis fortè rem alijs obligatam dissimulata obligatione per caliditatẽ alij distraxerit, vel permutauerit, vel insolutũ dederit.* Glos. *in l qui duob. verb. coercetur, D. ad l. Cornel. de falf.* & *ibi* Bar. *in prin. in* 1. *oppositi* Glos. *in l. si à debitore in figuratione casus, De eodem.* Menoch. *de arbitr. cas.* 381. *n.* 7. Farinac. *in praxi crim.* 5. *p. q.* 150. *p.* 9. *n.* 220. & vide addita ad Glos. 1. 3. 4. & 5. *l.* 10. *tit.* 13. *hac part.* vide latè de hac quæstione egimus, & in Add. Gl. 1. *n.* 31. & 32. *l.* 63. *infra hac part, & tit.*

Si verò in tractu venditor, vel dona-

tor

tor aliquid falsum dicit, vt puta rem liberam esse, & alteri illam non obligasse, tunc ex falsa assertione pœna falsi punitur. *l. si à debitore, D. ad legem Cornel. de falsis, l. si creditor* vbi Glos. & DD. *C. eodem*, Bart. *in dict. l. qui duobus, num. 1. vers. & quod dico*, Farin. *d. q. 150. n. 227. conf. 176 n. 10. lib. 2.* vbi alios citat, & vide addita ad Glos. *fin. l. 18. sup. hoc tit.* vbi de eo, qui rem liberam esse dixit, quam ignorabat, & quæ diximus in Addit. Glos. *l. 10. tit. 13. infra*, & Glos. 1. *l. 63. infr. hoc tit. n. 31. & 32.* vbi diximus, quando excusetur à dolo, qui rem liberam esse affirmauit.

217 Limita nonò si res vendita est alteri hypothecata tributo cēsui perpetuo, vel tēporali, vel est seruituti subiecta; nā tūc antequam res euincatur, & lis aduersus eum sit mota, poterit emptor actione primeua ex empto contra venditorem agere, vt eā liberet ab obligatione, *text. & ibi*, Gl. Bald. & Salycet. *in l. ex ijs prædijs, C. de euict.* vbi dicunt procedere, etsi pretiū sit solutum, & res emptori tradita. Alex. *in l. 1. §. si hæres, n. 3. D. ad Trebell.* & ibi Rip. *n. 31. vers. D. Alexander dicit. & n. 32.* Surd. *decis. 165. n. 6. conf. 13. n. 16. & 19. in prin. & conf. 36. n. 11.* vbi procedere inquit, etsi res sit iam tradita, & *conf. 376. n. 18. & 23.* Castill. *lib. 4. c. 42. n. 90.* Morla. *1. p. tt. 9. in præmis. n. 108. col. 3. vers. ex quibus, & vers. & quando res.* vbi latè comprobat. Gutier. *lib. 2. q. 169. n. 3.* Cacher. *decis. 24. n. 4.* Gratian. *March. 54 n. 30.* Farin. *decis. 297. n. 5. 10. & 11. tom. 8. & 2. p. 1. to decis. 77. n. 5.* Serap. *decis. 321. n. 4. 8. & 9.* quæ habetur, *1. p. diuers. nouiss. decis. 586.* vbi dicit obligationem rem tradi in venditione admixtam habere obligationem rem dari, & posse agi, vt res libera tradatur. & idem dicunt Giurb. *decis. 107. n. 7.* Maresc. *lib. 2. var. c. 19. n. 3.* Hieron. Leo. *decis. 47 n. 13.* Thesaur. *lib. 3. q. 95. nu. 1. & 2.* Ricc. *decis. 105. n. fin. 1. p. decis. Curiæ Archiepis.* Carrot. *decis. 96. n. 12.* Guzm. *de euict. q. 23. n. 34.* Farinat. *lib. 2. conf. 176. n. 6.* Monter. *decis. 13. à n. 6. vsque ad n. 23.* vbi agit de re in dotem data, super qua erat cēsus impositus. Cancer. *3. p. var. c. 4. de seruit. ad n. 9.* Fontanel. *2. p. stat. 5. glos. 8. p. 14. n. 28. & 29.* Tusch. *lit. V. concl. 51. n. 8. & 9.* & etiam quando fundus, seu domus, super qua census fuit impositus, non erat libera, quia super illa iam erat alius census impositus, datur actio contra venditorem, vt rem liberet à primo censu, vel faciat consentire habentes interesse, & idem procedit, quando fundus est alienus, *ex d. l. 5. ex his prædijs, C. de euict.* Dec. *cōs. 483. n. 18.* Cacher. *dec. 24. à n. 4.* Lud. Cēs. *post tract. de cēsibus, decis. 6. n. 4.* & vide addita ad Glos. *5. l. 10. tit. 13. infra*, & addita, *ad Glos. 1. l. 63. infra hoc tit. à n. 28.* & vide addita, *in prin. huius Add.* &, si pretium non est solutum, datur emptori retentio. de quo vidē, *infra*,

218 Amplia primò executiuè agi posse ex cō tractu contra venditorem, vt rem liberam tradat. Serap. *vbi sup. n. 9.* Gratian. *disc. 175. n. 25. & 26.* Giurb. *decis. 113. n. 8.* vbi dicunt quò i sicut executiuè potest agi ex empto primeua obligatione, vt venditor rem tradat, ita eodē modo executiuè peti potest, vt rem liberā tradat, quia ista actio est executiua, sicut ipse contractus.

219 Sed quid, si res erat locata cū hypotheca bonorum, ita vt emptor non possit expellere colonum vsque finitam locationem, & de hoc à venditore non fuit certioratus; vel si erat locata in triennium, vel quinquenniū, vel in aliud longum tēpus, & tantum generalitèr ei fuit dictum, quòd res erat locata absque expressione temporis, vtrùm emptor possit contra venditorem agere, vt rem à conductione liberet? vide Alex. Ludou. *decis. 90. à n. 1.* vbi dicit rem vacuam non dici, quandò alius est in possessione, & rem detinet; sed hoc nō procedere respectu iuris cōductoris, quod habet in rem conductam, nisi dictum, & promissum sit rem vacuam liberam, & expeditam tradere, ex Ias. *in l. in conuentionib. §. si quis vacuam, D. de verb. oblig.* & ita decis. fum per Rotam testatur, & quod dicitur de detentore intelligendum esse, quando detentoris ius esset potentius iure emptoris, & alijs contrarijs satisfacit. & Surd. *de uis. 265. per tot.* vbi latissimè hāc quæstionē explicat, & pro vtraque parte plura fūdamenta affert, & *à n. 25.* concludit emptorē, qui generalitèr sciuit rem esse locatam, licèt de tempore nō sit certioratus, nō posse retinere pretium ex eo quòd res libera ei non fuit tradita, nec agere contra venditorem

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ditorem, vt rem liberet à conductione, & vide addita ad Glos. *l.* 19. *tit*, 8. *infra*.

220 Sed dubium est in hac quæstione, an vēditor cogi possit rem ab obligatione hypothecæ, à fideicōmisso, seu abalio grauamine liberare; vel satisfaciat præstādo fideiusso res, qui rem ab obligatione liberare, & emptorem in casu euictionis indemnem seruare promittāt, etiam antequā moueatur lis? cum obligatio sit. Pura omnes in *dicta limitatione* citati conueniunt venditorē rē liberā ab omni obligatione præstare compelli posse. Giurb. *d. decis.* 113. *n.* 14. Cacher. 24. *n.* 14. Afflict. 241. nisi in casu, de quo, *infr*, *n.* 258. Gutier. *q.* 169. Surd. *cōs.* 36. *n.* 11. 12. & 13. Castill. *c.* 42. *n.* 40. Azeb. *in l.* 1. *tt.* 21. *à n.* 163. *lib.* 4. *recop.* Nec obstat, *l. ex ijs prædijs*, *C. de euict.* quia quāuis loquatur re nōdum tradita agere posse, vt ab hypotheca liberet, idem dicendum venit re iam tradita, quia emptor post traditionē non est peioris conditionis. Surd. *vbi supra* Caballin. *in add. ad tract. de euict. lit. L. vers. quidam emerunt*, vbi agit de domo vendita, quæ postea apparuit subiecta restitutioni; si eam liberam non præstiterit, an liceat emptori à contractu discedere. vide Addit. ad Glos. 1. *l.* 63. *infra*, Guzm. *de euict. q.* 50. *n.* 38. Si vero est conditionalis obligatio, Alex *cons.* 65. *omnissis argumentis*, *lib.* 5. *n.* 4 & 5. cum de facto in hoc casu consuleret, respondit emptorem nondum molestatum pro obligatione conditionali cōtra venditorem agere non posse, vt liberā traderet, & solum in tare posse, vt caueat de seruando eum indemnem aduēta conditionali obligatione, vel fideicommisso: & eū sequitur Negus. *de pignorib.* 1. *mēbr.* 5. *p à n.* 24. & cōtrarijs satisfacit. Rip. *in l.* 1. §. *si hæres*, *n* 32. *D. ad Trebell.* Menoch. *cōs.* 89. *n.* 141. Frāch. *decis.* 200. *n.* 15. Bolognet. *cōs.* 31. *n.* 14. Vrsil. ad Afflict. *decis.* 241. *n.* 5. vbi hanc dixit veritatem esse. Giurb. *decis.* 113. *n.* 12. & in fideicommisso conditionali sic decisum fuisse in Senatu Pedemontano testatur Cacher. *decis.* 24. *n.* 14. qui *n.* 1. & 2. pro contraria opinione refert Alex. & Negus. *in locis supra citatis*, & *n.* 3. defendit

221 de euictione ēptore agere posse. & in quēstione de venditore rei maioratus qualiter de euictione teneatur, ad eum se refert Miel. *de maior.* 4. *p q.* 36. *infi.* & in illa quæstione agit qualitèr, & quando emptor rerū maioratus teneatur ad restitutionē fructus †Omnes verò cōueniunt emptorem instare posse, vt venditor caueat cum hypotheca bonorum, vel fideiussoribus deseruando eum indēnē. Gratia. *discep. c.* 265. *n.* 7. & 8. vbi se remittit ad declarationes traditas per Pereg. *de fidei com. art.* 4. *n.* 8. & 9. Idem Gratian. *decis.* 54. *n.* 30. vbi tradit, quòd sufficit satisdatio, ita vt damnum sequi non possit, quando creditor non vult rem liberare. Guzm *vbi supra*, Cançer. *c.* 13 *de empt.*

222 *n.* vbi cum Cacher. *decis.* 24. *n.* 15. aduertit, quòd si venditor tempore venditionis nō habeat bona, in quibus per hypothecam indemnitati emptoris, in casu euictionis cauere possit, nec satisdare, pretium debere reponi in emptionem bonorum immobilium, quę emptori hypothecata in casu euictionis remaneāt, vel apud tertium bonum virum esse sequæstrandum ad venditoris vtilitatem, donè c securum emptorem faciat, & idem obseruandum censet in eo, qui purè vendidit rem aliquam obligatam generalitèr tantum, & vide *infra. num.* 220. & 243.

223 Si res vendita est obligata pro incerta summa, puta pro euictione alterius rei, vel pro certis damnis, & interesse non liquidis, vel pro certa summa, & non pro debitis venditoris, vel eius, cuius in solidum sit hæres, sed pro debito alterius, pro quo fortasse ipse; vel auctor eius cum multis alijs fideiusit, vel si forte res vendita est minima ex multis prædijs pro graui summa hypothecatis, nec vult creditor partem recipere, nec vnam rem sine alijs liberare, tūc sufficere vt vēditor interim idonè caueat, ita vt emptor securus sit à damno imminente, maxime si excussio præcedat, antequam emptor conueniatur, docuit Aditionator Alex. *in d. cons.* 69. & idem sentit Negusant. *d. n.* 28. *vers. puto enim.*

224 Amplia secūdò limitationem, emptorē, etiam si nulla inferatur molestia in re vendita, posse agere contra venditorem, vt rem alteri obligatam liberet, vel soluat quanti minoris illam fuisset empturus, aut quāti eius interest rem non esse obligatam; § *fin. Instit. de empt. & vend.* & *ibi* appostilla margin. Bart. *in l. cum stipulatus.* §. *fin. ff. de verb. oblig.* Angel. *in l.* 1. §. *si hæres. ff. ad Trebell.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

bel. Castrens. Alexan. *n.* 3. & Rip. *n.* 32. ibi, Negusant. *de pignor. 1. memb. 5. par. n.* 24 *in princip.* ad quem se remittit in hac quæstione. Gutierr. *de iuramen. 1. par. c.* 26. *n.* 19. Cacher. *decis.* 24. *n.* 5. Seraphin. 321. *n.* 7. vbi hoc omnes DD. concedere dicit, & habetur. *inter nouissim. diuersor. 1 p. decis.* 586. Farinac. 8. *tom. decis.* 297. *n.* 9. Surd. *decis.* 165. *n.* 5. & *cons.* 36. *n.* 13. Gratian. *c.* 175. *n.* 37. & 361. *n.* 1. Castill. *lib.* 4. *c.* 42. *n.* 85. & 89. Peleit. *de empt c.* 22. *n.* 7. qui & alios plures cumulant. Guzm. *q.* 23. *n.* 32.

225 Subampliæ primò hanc ampliationem procedere etiam in re sub conditione obligata, quæ adhuc pendet, quia æstimatur, & attenditur ille dubius euentus conditionis. ex Alexan. *cons.* 63. *n.* 11. *lib.* 6. quem sequitur Caballin. *de euict.* §. 5. *n.* 48. *in fin.* Crat. *d. c.* 361. *n.* 5. & vide relatos *in antecedenti.*

226 De differentia inter venditorem, qui scienter rem obligatam vendidit, vel ignoranter, vide add. ad Gl. 3. *l.* 63. *infra.*

227 Subampliæ secundò hanc ampliationem procedere tam in rebus mobilibus, quam immobilibus, vide addita ad Glos. *d. l.* 63.

228 Limita decimò, quandò specialiter venditor promisit rem liberam tradere; nam tũc actione primeua ex empto emptor poterit cogere venditorem, vt promissionẽ adimpleat; quia ex tali narratione, & promissione videtur inductus emptor ad emẽdum, alias non empturus, ex ratione *text. in l. siquis hæres*, §. 1. *ff. de except. rei iudic.* & *l. cum eiusdem*, §. *interdum. ff. de in diem adiect.* cum Corn. *cons.* 226. *n.* 2. *libr.* 2. Farin. *decis.* 297. *n.* 7. & 8. *in* 8 *tom.* Seraphin. *decis.* 321. *n.* 5. Gratian. *c.* 175. *n.* 20. & 35. vbi multos pro hac doctrina adducit. Azeued. *in l.* 1. *tit.* 21. *lib.* 4. *recop. n.* 164. Ceuall. *q.* 756. *a n.* 81. vbi emptorem non teneri facere instrumentũ pro pretio rei emptæ, donec ex parte venditoris res libera ei tradatur, etsi ab emptore nõ esset oppositum, iudicasse testatur. Hęc autẽ licet propriè nõ sint limitationes ad regulam *supra* traditam, quia in prædictis casibus non agitur de euictione, sed actione ex empto, ex qua, sicut ex actione euictionis, semper venit intẽdere, (de quo vide Add. ad Gl. *fin. l.* 37. *inf.*) hìc fuerũt appositę, nã in his casibus nõ requiritur denũtiatio litis, nec quòd euictio effectua litèr sit secuta, vt benè declarant Barz. *in* 232

decis. Flor. 85. Magon. 48. *n.* 6. Fõtanell. 2. *tom. claus.* 5 *glos.* 8. *p.* 14. *num.* 29.

229 Limita vndecimò in contractu permutationis, si imminet periculum euictionis; nam statim agi potest, ac si altera pars non tradidisset. *l. fin. D. de condict. ob caus.* Castr. *in l.* 1. *C. de rer. permut. n.* 11. Caballin *de euictio* §. 4. *n.* 45. & vide Addit. *ad l.* 4 *tit.* 6.

230 Limita duodecimò, si euictio in limine contractus imminear; nam tunc poterit emptor pretium nondum solutum retinere *l. si post perfectam*, *C. de euict.* & *ibi* Glos. Odofred. Petr. Cynus. Alber. Bart. Bald. & Salycet. & *in l. penul* §. *fin. D. de pericul.* & *commo. rei vend.* & *ibi* Glos. *l. vltim.* §. *ex quadrante*, *D. de doli mali*, & *met. except.* Azon. *in summ. C. de euictionib. n.* 8. Bal. *in l. non id. circo*, *C. de contrah. empt.* Gomez, 2. *tom. var. c* 2. *n.* 39. *vers. primò nisi in limine contractus.* Caballin. *de euict.* §. 2. *n.* 8. & §. 5. *n* 48. Negusant. *de pign.* 1. *memb.* 5. *p. n.* 28. *in fin.* Guido Papa *singul.* 498 & 283. *n.* 2. Mazerat. *var. lib.* 2. *resol.* 16. *n.* 10. Surd. *decis.* 295. *n.* 6. & 183. *n* 1. *cons* 32. *n.* 1. & 36. *n.* 14. Barbos. *in l. de diuisione*, *n.* 69. *vers. pone, quòd imminet euictio*, *ff. soiut. matr.* Azeb. *in l.* 1. *tit.* 21. *lib.* 4. *recop. n.* 162. Castill. *lib.* 4. *c.* 42. *n.* 77. Trent. *lib.* 3. *var. tit. de empt. resol.* 16. Pitr. Maur. *de fideiuss c.* 18. *n.* 20. vbi alios laudat. Mastrill. *decis.* 160. *n.* 1. Cancer. 1. *p. var. c.* 13 *de empt. n.* 26. Hõded. *cons.* 30. *n.* 7. 1. *p.* Tusch. *litt. E. concl.* 259. *n.* 5. vbi plures refert, qui hãc cõmunẽ dicunt. Fachin. *cons.* 6. *n.* 4. *lib.* 3. Rot. Rom *decis.* 281. *n.* 1. *p.* 2. *nouis.* Guzm. 231 *de euict. q.* 50. *n.* 7. vbi pro regula tradit. Imminere autem euictionem in limine in cõtractus dicitur, quandò ante realem solutionem pretij lis superuenit, & quæstio super re vendita est mota, vel super aliqua eius parte. *d. l post perfectam.* Alex. *cons.* 235. *n.* 9 & 10. *vol.* 6. Rip. *in l.* 1. §. *si hæres. n.* 32. *D. ad Trebell.* Afflict. *decis.* 171. Gomez, & Caballin. *vbi sup.* Nata, *cons.* 267. Surd. *vbi sup.* & *decis.* 183. *n.* 4. & 295. *n.* 7. Rot. Rom. *decis* 281. *n.* 6. 2 *p. nouis.* vbi in specie sic resoluitur. Menoch. *de arbitr. casu.* 224. *n.* 2. Morl. 1. *p. tit.* 9. *in pram*, *n.* 108. *col.* 3. *in principio.* Giurb. *decis.* 100. *n.* 24. Menoch. 57. *n.* 2. *cum aliis*, Azeb. *in l.* 1. *tit.* 21. *lib.* 4. *recop. n.* 164. 166. 192. Castill *vbi sup. n.* 75. Guzm. *q.* 50 *num.* 3. & 7.

Et dicitur pretium non esse solutum, & si emp-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

si emptor illud depossuerit de mandato iudicis, vt soluatur creditoribus venditoris, quibus iudex mãdauerit, interim quòd nõ est'distributum, & depositum acceptatum. Castr. *cons.* 46. *vol.* 1. *n.* 3. *vers. ad* 3. vbi dicit, quòd emptor tunc perdit facultatem petẽ di fideiussores, quandò pretium ante litem motam verè soluit; non verò quandò fictè, Rot. Rom. *vbi sup. n.* 8. vbi latè explicat. & vide *infr. ampliat.* 3. Item pretiũ non solutũ dicitur, & esse in limine cõtractus, etsi pretiũ sit cõuersũ in aliam causam, vel aliud debitũ. Castr. *cons.* 146. *n.* 2. *lib.* 1. Guzm. *q.* 50. *n.* 19. Euictionẽ autem immonere dicitur, si iudicialiter, siuè extraiudicialiter ad euictionẽ quid ordinetur, Gl. *in l. penul. §. fin. D. de peric. & comm. rei vend.* Morl. & Menoch. *n.* 16. *sup.* Giurb. *decis.* 100. *n.* 24. Euictio autem an dicatur imminere, si pretiũ rei vẽdit. & sequestretur emptori, vide Carrot. *de sequestr.* 3. *p. n.* 13. vbi dicit se vidisse hunc casum disputare, & conclusum fuisse quòd non.

236 Amplia primò hanc limitationẽ, etsi lis ratione hypothecæ, quæ est super re vendita, immineat. Alberic. *in l. habitationum, § fin. D. de peric. & comm. rei vendit.* Anton. Rub. Alex. *in repet. l. non solum, §. morte, nu.* 465. *vers. subdit tamen, D. de noui oper. nunt.* Grat. *cons.* 135. *col.* 2. *vers. & habet. vol.* 2. Caballin. *de euiction. §.* 3. *n.* 125. *vers. propterea.* Franch. *decis.* 555. *n.* 1. vbi hanc doctrinam Senatus approbauit. Gutierr. *lib.* 1. *q.* 169. *n.* 3. Morl. *in d. titul.* 19. *in pram. n.* 108. Surdus, *decis.* 295. *n.* 7. *& cons.* 36. *n.* 14. *vers. & vult.* Costa, *de quota, & rata, q.* 14. Tusch. *lit. E. concl. s.* 290. *n.* 45. *& concl. s.* 360. *n.* 10. *&* 45. *& lit. V. concl.* 547. Giurb. *decis.* 100. *n.* 25. & 113. *n.* 11. Hieron. Leo. 47. *d. n.* 5. vbi latè comprobat. Pirr. Maur. *de fideiuss. c.* 18. *n.* 26. Castill. *lib.* 4. *c.* 44 *n.* 75. Guzm. *de euictio q.* 50. *n.* 11. *

237 & nõ solum cum lis est mota super hypotheca, sed etiam antequam lis immineat, datur emptori retentio pretij non soluti, ex traditis *supra, in limitatione sexta, n.* 196. vbi actionem dari ex empto ante euictionem diximus: vndè facilius dabitur retentio. Cancer. *var.* 1. *p. c.* 13. *de empt. n.* 22. vbi ita tenet per *tex.* & *ibi*, Glos. *in l. exijs prædijs. C. de euict.* & Ceball. *quæst.* 756. *num.* 83. vbi dicit, quòd non potest compelli, vt faciat scripturam de pretio, quandò iudici constat, quòd res est hypothecata, & contractus ex parte vẽditoris non est adimpletus, etsi a parte non fuerit oppositũ. adde relatos, *sup. in n.* 220.

238 Et hæc procedunt, etsi obligatio esset conditionalis, vt tradit Caballin. *vbi supr. in l. si seruus. in prin. D. de condict. furt.* Alex. *cons.* 67. *lib.* 3. Contrarium, imo quòd in obligatione cõditionali hæc nõ procedant, nec vẽditor teneatur cautionẽ fideiussoriã dare [de qua *infr. n.* 243.] tenet Cãcer. *d. c.* 13. *n.* 23. Bal. *in l. ex ijs prædijs, & ibi* Alex. *in l. addet. C. de euict.* & eam fundat Negus. *de pignor. in* 1 *mẽb.* 5. *par num.* 27. vbi in hoc casu solum teneri venditorem cauere emptori cum hypotheca generali bonorem suorũ de seruãdo emptorẽ indemnẽ, tesoluit. cui assentitur Cancer. *vbi sup.* si vẽditor est soluẽdo. vide Addita *sup. n.* 201. *cũ aliis.*

239 Amplia 2. in lite mota antè pretij solutionem pro annuis redditibus debitis ex censibus impositis super re vendita, siue pro pensionibus dictorum censuum decursis. Gratian. *discept. c.* 175. *n.* 20. Rota Rom. *decis.* 281. *n.* 1. 2. *p. nouiss.* Giurb. 113. *n.* 1. & 10. Hieron. Leo. 47. *n.* 3. & 4. Thesaur. *decis.* 85. *n.* 1. Azebed. *in l.* 1. *tit.* 21. *lib* 4. *n.* 164.

240 Amplia 3. si euincatur prædium venditum, & traditum emptori ex cuius pretio cẽsus reseruatiuus fuit creatus; nã euictione secuta, poterit emptor retinere pretiũ, & cesare in solutione reditus: vt in terminis tradit Mastrill. *decis.* 160. 2 *p. n.* 8. *cũ aliis.*

241 † Nam ad excludẽdum emptorem ab hac exceptione, & iure retentionis requiritur, quòd pretiũ sit vere solutum, vt diximus. & ideo non sufficit in aliud nomen debitoris fuisse transfusum; quia tunc dicitur ficta solutio, & pretium verè est penes debitorem: vt ex Minsiger. Bursato, & alijs tradit Mastrill. *n.* 10. & 15. vbi dicit, quòd ad exclusionem dispositionis, *d. l. si post perfectam, C. de euict.* requiritur, quòd pretium sit in totum solutum, ita vt illius non remaneat aliquis odor, fumus, vel reliquiæ, quia

242 si remaneret, & esset periculum euictionis, daretur illius retentio, & plures laudat. & id comprobat Giurb. *decis.* 100. *n.* 24. vbi multos cummulat, & hanc retentionem non solum ad pretium, sed ad annuus redditus extendit. & facit doctrina Castr. *cons.* 44. *vol.* 2. & 3. *lib.* 1. vbi ex mẽte

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca